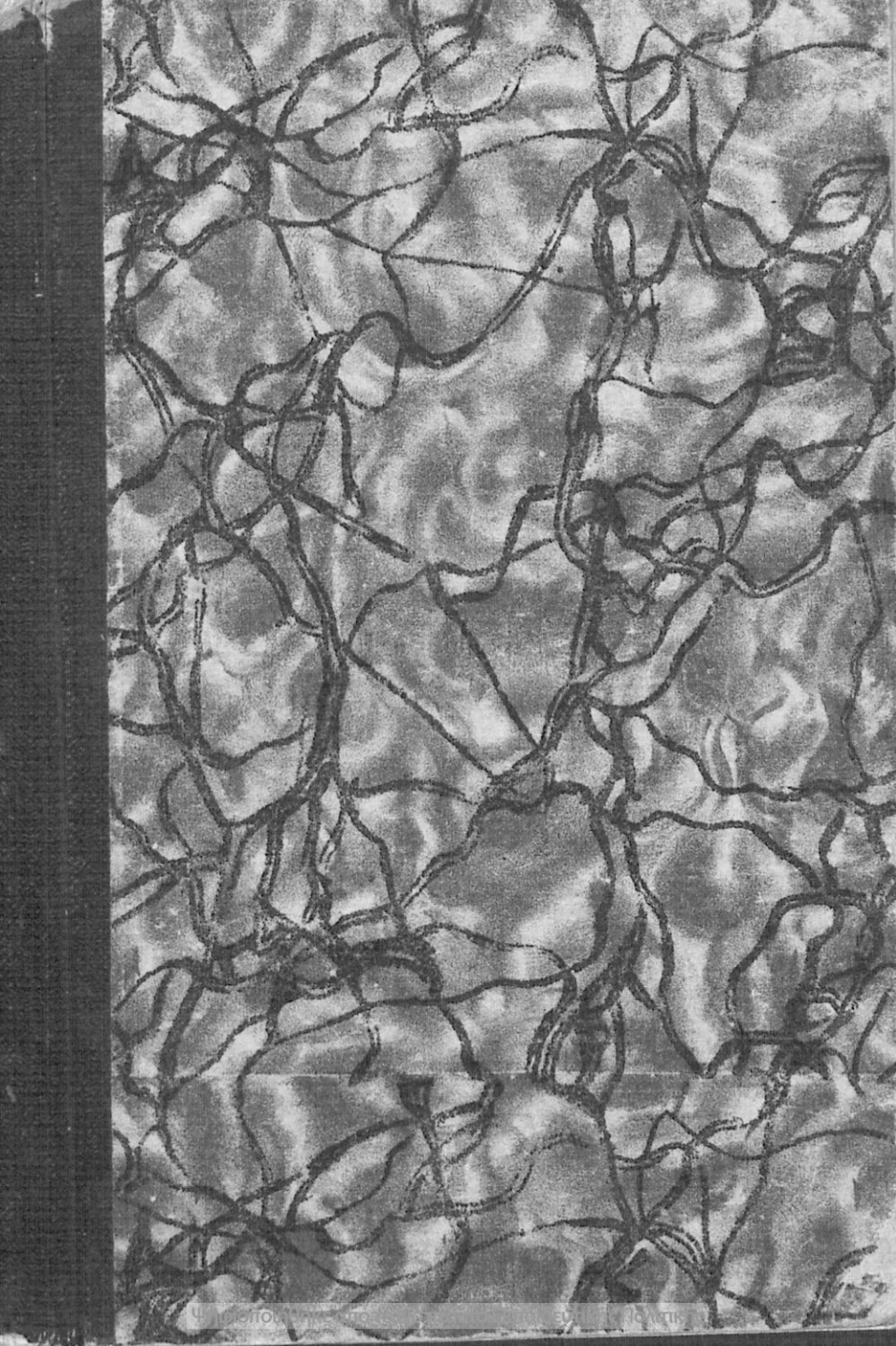

Χαριόπουλος

ΛΥΣΙΟΥ

1885.539

ΟΙ ΕΝ ΤΟΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΙΣ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΟΙ

ΛΟΓΟΙ

Μετὰ ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων.

ΥΠΟ

ΕΜΜ. ΓΑΛΑΝΗ

Καθηγητοῦ.

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΑΝΕΣΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΠΕΤΡΟΣ Κ. ΡΑΝΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΗΣ

ΠΕΡΙΜΕΤΕΡΟΥ 5^η - ΑΘΗΝΑΙ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ "ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ" ΚΑΙ "ΚΟΡΑΗ"

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1885

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ ἐκδότης.

B. Myer

ΒΙΟΣ ΛΥΣΙΟΥ

ΚΑΙ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΕΡΑΤΟΣΘΕΝΟΥΣ ΛΟΓΟΥ

Ὁ Λυσίας, γόνος ἐπιφανεστάτης οἰκογενείας, κατήγετο ἐκ Συρακουσῶν. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Κέφαλος καταλιπὼν τὰς Συρακούσας τῇ προτροπῇ τοῦ Περικλέους, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ κατῴκησεν ἐν Ἀθήναις, ἐπὶ τριάκοντα ἔτη. Τὸν Κέφαλον τοῦτον περιγράφει ὁ Πλάτων ἐν Πολιτείᾳ περὶ τὸ 411 π. Χ. (92 Ὀλ. 2) ὡς γέροντα σεμνότατον καὶ σεβασμιώτατον. Ὅτε δὲ ἐξεπέμφθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἡ μεγάλη εἰς Θουρίους ἀποικία (444 π. Χ). Ὁ Λυσίας, δεκαπενταετὴς ὢν τὴν ἡλικίαν, ἀπῆλθεν εἰς τὴν κάτω Ἰταλίαν μετὰ Πολεμάρχου τοῦ πρεσβυτέρου τῶν ἀδελφῶν, κατέλαβε τὸν κλῆρον τὸν ἀπονεμηθέντα εἰς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ. Ἐκεῖ, ἐν Θουρίοις, ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ῥητορικῆς, ὅπως ἐδιδάσκετο τότε ἡ τέχνη εἰς τὰ σχολεῖα τῶν ἐκ Σικελίας σοφιστῶν. Διδάσκαλος αὐτοῦ ἐχρημάτισεν ὁ γνωστὸς ἐκεῖνος Τισίας καὶ Νικίας ὁ Συρακούσιος. Διαμείνας δὲ πολὺν χρόνον ἐν Θουρίοις, ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας καθεστηκῶς ἤδη τὴν ἡλικίαν, περὶ τὸ 412 π. Χ. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἔμενον ἰδιωτεύων ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς του, ἔπειτα δὲ ἐξελθὼν τοῦ πατρικοῦ οἴκου, ἤρχισε νὰ ἐπιτηδεύῃ ἔργα σοφιστοῦ. Ὁ Λυσίας, ἂν καὶ δὲν ἦτο πολίτης Ἀθηναῖος ἀλλὰ μέτοικος, εἶχεν ὅμως καὶ αὐτὸς καὶ οἱ συγγενεῖς του θερμὴν ἀγάπην πρὸς τὴν δημοκρατίαν. Διὰ τοῦτο ὁ μὲν ἀδελφὸς αὐτοῦ Πολεμάρχος κατεδικάσθη νὰ πῇ τὸ κώνειον, ὁ δὲ Λυσίας μόλις διαφυγὼν τὰς χεῖρας τῶν Τυράννων, ὑπεξῆλθεν εἰς Μέγαρον. Ἀγανακτήσας δὲ διὰ τὴν καταδρομὴν ταύτην, ἀπέδωκε προθύ-

μως ικανά χρήματα ὑπὲρ τοῦ Θρασυβούλου καὶ τῶν ἐκ Φυλῆς φυγάδων, καὶ συνείργησε πάσῃ δυνάμει εἰς ἀποκατάστασιν τῆς δημοκρατίας. Μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν Τριάκοντα καὶ τὴν κάθοδον τῶν Φυγάδων, κεκτημένος ὁ Λυσίας ἐργοστάσιον ἀσπίδων, καὶ ἐπιτηδεύων τὴν ῥητορικὴν κατὰ τὸν τρόπον τῶν Σοφιστῶν, διῆγε τὸν βίον ἡσυχος ἐν Ἀθήναις, ὅτε ἐπελθοῦσα ἡ ὑπόθεσις τοῦ Ἐρατοσθένους ἔτρεψε τὴν δραστηριότητα αὐτοῦ εἰς νέαν ὁδόν. Ὁ Ἐρατοσθένης οὗτος εἶχε χρηματίσει εἰς ἓκ τῶν Τριάκοντα, καὶ ἠθέλησε νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς ἀμνηστίας, ἣν ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἐπέτρεψε καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Τριάκοντα, ἃν οἰασθῇποτε αὐτῶν διδοὺς εὐθύνας ἐπεδείκνυσεν αὐτὸν καθαρὸν παντὸς ἐγκλήματος. Ἐπὶ τούτοις προσελθὼν ὁ Ἐρατοσθένης ἐνώπιον τῶν ἀρμοδίων δικαστῶν, ἔλεγεν εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἀθωότητός του, ὅτι ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν Τριάκοντα ἀνῆκεν εἰς τὴν μετριοπαθῆ μερίδα τοῦ Θηραμένου ὅτι καὶ διὰ τὴν ἐπιείκειάν του, ὡς γνωστὸν, ἐθανατώθη ὑπὸ τοῦ βιαιοτάτου Κριτίου. Καὶ ὅμως ὁ Ἐρατοσθένης ἦτο ὁ ἄνθρωπος, ὅστις λαβὼν καθ' ὁδὸν τὸν Πολέμαρχον, τὸν ἀδελφὸν τοῦ Λυσίου, ἀπήγαγεν εἰς τὸ δεσμωτήριον καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ πῇ τὸ κώνειον κατὰ τὴν διαταγὴν τῶν τριάκοντα. Ἀγανακτήσας λοιπὸν ὁ Λυσίας κατὰ τῆς ἀναισχυντίας τοῦ ἀνθρώπου, ἠναγκάσθη νὰ ἐμφανισθῇ αὐτοπροσώπως εἰς τὸ δικαστήριον ὡς κατήγορος, ἐν ᾧ μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου οὔτε ὑπὲρ ἰδίας οὔτε ὑπὲρ ξένης υποθέσεως εἶχε ποτε συνηγορήσῃ. Προσελθὼν δὲ εἰς τὸ δικαστήριον πρῶτον μὲν κατηγορεῖ τὸν Ἐρατοσθένην ὡς αἴτιον τοῦ φόνου τοῦ Πολεμάρχου καὶ πάντων τῶν ἄλλων δεινῶν, ὅσα ἔπαθεν ἡ οἰκογένεια· εἶτα δὲ ἐξετάζει καὶ τὴν ὅλην πολιτείαν αὐτοῦ, καὶ ἀναμινῆσκει τοὺς δικαστάς, ὅτι ὁ Ἐρατοσθένης ἦτο πάντοτε ἀντιδημοτικός, ὅτι κατ' ἀρχὰς ἀνῆκεν εἰς τοὺς Τετρακοσίους, ὕστερον δὲ ἐχρημάτισεν εἰς τῶν πέντε ἐφόρων, οὓς κατέστησαν αἱ καλούμεναι ἑταιρεῖαι μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς συμφοράν. Κατόπιν ὑπομινῆσκει τοὺς δικαστάς ὅτι ὁ Θηραμένης, ὁ φημιζόμενος ὡς ἐπιεικὴς δῆθεν καὶ μετριοπαθής,

ἦτο ἄνθρωπος, ὅστις διὰ τῶν δόλων αὐτοῦ ἔβλαψε κυριώτατον τὴν πολιτείαν. Εἰς ὅλον τὸν κατ' Ἐρατοσθένους λόγον διαπρέπει ὁ τόνος ὁ προερχόμενος ἐκ τῆς ἀληθοῦς πεποιθήσεως, καὶ ἀφελῆς καὶ ἀκατάσκευος τοῦ λόγου ἀκμή καὶ σφοδρότης ἢ πρέπουσα εἰς ὑπόθεσιν ἣτις ἐκ τοῦ ἐγγύς ἤπτετο τοῦ ῥήτορος. Σύμφωναν δὲ πρὸς τὸν γενικὸν τοῦτον χαρακτῆρα καταλήγει ὁ λόγος μὲ τὰς ἐξῆς πρὸς τοὺς δικαστὰς ἐντόνους παρακλήσεις. « Παύσομαι κατηγορῶν· ἀκηκόατε, ἐωράκατε, πεπόνθατε, ἔχοντες δικάζετε » . (Γραμματολ. Μυλλέρου).

ΤΟΠΙΟΣ ΕΝ ΩΙ ΕΓΕΝΕΤΟ Η ΔΙΚΗ.

Ἡ δίκη ἐγένετο πιθανῶς ἐν τῷ ἐπὶ Παλλαδίῳ δικαστηρίῳ, ὅπερ κατὰ νεωτέρας ἐρευνῆς ἐν περιπτώσει Βουλευσεως ἀποκλειστικῶς εἶχε δικαίωμα, οὐχὶ ὅμως ἐνώπιον τῶν Ἐρετῶν, οἵτινες τότε ἦσαν ἀποκεκλεισμένοι καὶ αὐτοῦ τοῦ δικαστηρίου καὶ τοῦ ἐπὶ Δελφινίῳ, ἀλλὰ πρὸ τῶν ἡλιαστῶν (τῶν ὁμωμοκόντων) προεδρεύοντος τοῦ ἄρχοντος βασιλέως. Τὸ ὑπὸ τοῦ κατηγοροῦ προβαλλόμενον τίμημα ἦτο θάνατος.

ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Ἡ τοῦ λόγου διαίρεσις εἶνε ἀπλή ὡς καθόλου κατὰ τὴν γνώμην ἀρχαίων κριτικῶν « ἡ τάξις καὶ ἡ ἐξεργασία τῶν ἐνθυμημάτων ἣν ἐνδεστέρεα τοῦ προσήκοντος ». Μετὰ τὸ βραχὺ προοίμιον (§ 1—3) ἔπεται ἡ διήγησις (§ 4—24) διακρινομένη ἐπὶ σαφηνείᾳ καὶ ἀφελεῖα. Εἶτα ἡ σχεδὸν βραχεῖα ἀπόδειξις ἢ πίστις διὰ τὸν ἐν § 23 δισχυρισμὸν τοῦ ἐκουσίου φόνου καὶ τὴν ἀνασκευὴν τῶν τῆς ὑπερασπίσεως μέσων (λύσις) § 25—36. Ἐπειτα ἡ αὐστηρῶς λαμβανομένη (extra causam) ἔξω τοῦ πράγματος, οὕσα ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἄνευ ἐνότητος πρὸς τὸ αἷτιον τῆς κατηγορίας, καὶ συμφώνως πρὸς τὴν συνήθειαν τῆς ἀρχαίας δικανικῆς ῥητορείας, ἐξιστόρησις τοῦ προτέρου βίου τοῦ κατηγορουμένου, ὡς καὶ τῆς φθοροποιᾶς ὀλιγαρχίας καθόλου, καὶ τῆς προδοτικῆς διαγωγῆς τοῦ Θηραμένου ἰδία, (37—61 καὶ 62—78), καθ' ὅσον δι' αὐτοῦ ἐζήτει νὰ καλυφθῇ ὁ Ἐρατοσθένης. Μετὰ ἀπολογίαν ὑπὲρ τῆς ἐπὶ φόνῳ τιμῆσεως καὶ ἀφ' οὗ ὁ ῥήτωρ πολεμῆσῃ πᾶσαν ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου ἐπιείκειαν τῶν δικαστῶν ἔπεται ὁ ἐπίλογος, τεχνικωτάτη παραίνεσις πρὸς τοὺς δικαστὰς ἀμφοτέρων τῶν πολιτικῶν μερίδων, ἐν ᾧ ἀναμιμνήσκει αὐτοὺς τὰ πρότερον παθήματα, ἐπικαλεῖται τὰ διάφορα αὐτῶν αἰσθήματα καὶ τέλος ζητεῖ παρὰ τῶν δικαστῶν νὰ ἐκδικήσωσι τοὺς θανόντας ὑπὸ τῶν τριάκοντα, ἀφ' οὗ ζῶντας δὲν ἠδυνήθησαν νὰ βοηθήσωσιν.

Ἡ γλῶσσα ἔχει τι τὸ ξενότροπον, μὴ ἀρμόζον ἐπὶ τὸν δικανικὸν λόγον, ἡ ἔκφρασις ἐνιαχοῦ χαλαρὰ καὶ ἐνίοτε ἀσφής, ὁ δὲ σύνδεσμος τῶν ἐννοιῶν οὐχὶ πάντοτε ὁμαλὸς καὶ ἀπλοῦς, ἰδίως ἐν τῇ ἀποδείξει καὶ λύσει. Ἀλλὰ τοῦτο οὐδαμῶς πρᾶδοξον εἰς πρῶτον πείραμα δικανικὸν ἐν τῇ πρακτικῇ ῥητορείᾳ. (Hermann Frohberger).

ΚΑΤΑ ΕΡΑΤΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΤΟΥ ΓΕΝΟΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ, ΟΝ ΑΥΤΟΣ ΕΙΠΕ ΛΥΣΙΑΣ.

Οὐκ ἄρξασθαι μοι δοκεῖ ἄπορον εἶναι, ὦ ἄνδρες δικασταί, 1
τῆς κατηγορίας, ἀλλὰ παύσασθαι λέγοντι· τοιαῦτα αὐτοῖς
τὸ μέγεθος καὶ τοσαῦτα τὸ πλῆθος εἵργασται, ὥστε μήτ' ἂν
ψευδόμενον δεινότερα τῶν ὑπαρχόντων κατηγορῆσαι, μήτε
τάληθ' ἐβουλόμενον εἰπεῖν ἅπαντα δύνασθαι, ἀλλ' ἀνάγκη
ἢ τὸν κατήγορον ἀπειπεῖν ἢ τὸν χρόνον ἐπιλιπεῖν. Τοῦναν- 2
τίον δέ μοι δοκοῦμεν πείσεσθαι ἢ ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ.
Πρότερον μὲν γὰρ ἔδει τὴν ἔχθραν τοῖς κατηγοροῦντας ἐπι-
δείξαι, ἥτις εἶη πρὸς τοὺς φεύγοντας· νυνὶ δὲ παρὰ τῶν φευ-

1. Οὐκ ἄρξασθαι... ἀλλὰ παύσασθαι λέγοντι· μοι φαίνεται δύσκολον οὐχὶ νὰ ἀρχίσω ἀλλὰ νὰ τελειώσω, σύνθησις ῥητορικῆς ὑπερβολῆς συχν. ἐν προοιμίῳ Λυσίου. — λέγοντι ἔλξις πρὸς τὸ μοι — αὐτοῖς ποιητικὸν αἶτ. τοῦ εἵργασται. — τὸ μέγεθος. ... τὸ πλῆθος αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι. "Ὡστε μήτ' ἂν ψευδόμενον, οὐχὶ ὡς συμπέρασμα τῶν τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα, ἀλλ' ἀποδοτέα εἰς τὴν κυρίαν ἔννοιαν οὔτε ἄρξασθαι. — Ἐπιλιπεῖν ἀμεταβάτ.

2. Τοῦναντίον Ἐμφαντ. ἐν ἀρχῇ. — δοκοῦμεν πείσεσθαι. Ἐν πληθυντ. μετὰ μέλλοντος κατ' ἀναφορὰν πρὸς πάντας οἵτινες ἐν τῷ μέλλοντι ἔσονται ὡς κατήγοροι. — Τὴν ἔχθραν... πρὸς τοὺς φεύγοντας· θέλει ὁ κατήγορος νὰ δείξῃ ὅτι κατηγορεῖ οὐχὶ ἔνεκα φιλοπραγμοσύνης ἢ φιλονεικίας· οὐ συκοφαντῶν ἀλλ' ἐκδικούμενος καὶ ὑβριζόμενος. — πρὸς τοὺς φεύγοντας· κατὰ τῶν κατηγορουμένων.

γόντων χρή πυνθάνεσθαι, ἥτις ἦν αὐτοῖς πρὸς τὴν πόλιν ἔχθρα, ἀνθ' ὅτου τοιαῦτα ἐτόλμησαν εἰς αὐτὴν ἐξαμαρτάνειν. Οὐ μέντοι ὡς οὐκ ἔχων οἰκείας ἔχθρας καὶ συμφορὰς τοὺς λόγους ποιῶμαι, ἀλλ' ὡς ἅπασι πολλῆς ἀφθονίας οὔσης ὑπὲρ 3 τῶν ἰδίων ἢ ὑπὲρ τῶν δημοσίων ὀργίζεσθαι. Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐτ' ἐμαυτοῦ πώποτε οὔτε ἀλλότρια πράγματα πράξας νῦν ἠνάγκασμαι ὑπὸ τῶν γεγενημένων τούτου κατηγορεῖν, ὥστε πολλάκις εἰς πολλὴν ἄθυμίαν κατέστην, μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν ἀναξίως καὶ ἀδυνάτως ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἐμαυτοῦ τὴν κατηγορίαν ποιήσομαι· ὅμως δὲ πειράσομαι ὑμᾶς ἐξ ἀρχῆς ὡς ἂν δύνωμαι δι' ἐλαχίστων διδάξαι.

4 Οὐμός πατὴρ Κέφαλος ἐπέισθη μὲν ὑπὸ Περικλέους εἰς

3. Πράγματα πράξας. φράσεις ἐπὶ τοῦ ὑπερασπίζεσθαι ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἰδίαν ἢ ξένην ὑπόθεσιν. — Ἀπειρία· συνήθως ἔννοια ἐν προσιμίῳ. Οἱ λέγοντες προέβαλλον τὴν ἀπειρίαν των κατ' ἀντίθεσιν τῆς δεινότητος ἢ ἐμπειρίας πραγμάτων των ἀντιθέτων των, ὅπως τύχῃσι τῆς εὐμενείας τῶν δικαστῶν. — ἀναξίως· μὴ ἀνάλογον πρὸς τὴν σπουδαιότητα τῆς ὑποθέσεως. Ἀδυνάτως ἀντὶ τῆς ἀπαιτουμένης περὶ τὸ λέγειν δεινότητος. — δι' ἐλαχίστων ἀντὶ τοῦ συνήθους διὰ βραχυτάτων.

4. Ἡ ἐντεῦθεν ἀρχομένη διήγησις εἰς τὸ δεύτερον μέρος τῶν δικανικῶν λόγων μετὰ τὸ προσιμίον, ἐθαυμάσθη ἤδη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων διὰ τὸ ἀφελές, φυσικὸν καὶ σαφές. Ὁκνησε ὡς μέτοικος ἰσοτελής, μόνον ὡς πρὸς τὴν διαμονήν, τὸ σύνθετον μετοικεῖν ἐκφράζει τὴν νόμιμον θέσιν τοῦ μετοίκου. εἰδικ.. — Ἐφύγομεν συνήθως διώκειν· οὔτε ὡς κατήγοροι οὔτε ὡς κατηγορούμενοι παρέστημεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ. Τοιοῦτος ἔπαινος ἦτο ὠφέλιμος εἰς τὴν ὑπόθεσιν των διότι οἱ Ἀθηναῖοι ἐλέγοντο φιλόδικοι. Οὐδενὶ μόνον πρὸς τὸ ἐδικασάμεθα συναπτεόν, εἰς δὲ τὸ ἐφύγομεν νοητέον κατὰ ζεύγμα ὑπ' οὐδενός. — ἡμεῖς· οἱ ἀδελφοί. — δημοκρατούμενοι ἕως ἐδημοκρατούμεθα.

ταύτην τὴν γῆν ἀφικέσθαι, ἔτη δὲ τριάκοντα ὤκησε, καὶ οὐδενὶ πώποτε οὔτε ἡμεῖς οὔτε ἐκεῖνος δίκην οὔτε ἐδίκασαμεθα οὔτε ἐφύγομεν, ἀλλ' οὕτως ὤκοῦμεν δημοκρατούμενοι ὥστε μήτε εἰς τοὺς ἄλλους ἐξαμαρτάνειν μήτε ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀδικεῖσθαι. Ἐπειδὴ δ' οἱ τριάκοντα πονηροὶ μὲν καὶ 5 συκοφάνται ὄντες εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν, φάσκοντες δὲ χρῆναι τῶν ἀδίκων καθαρὰν ποιῆσαι τὴν πόλιν καὶ τοὺς λοιποὺς πολίτας ἐπ' ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην τραπέσθαι, τοιαῦτα λέγοντες οὐ τοιαῦτα ποιεῖν ἐτόλμων, ὡς ἐγὼ περὶ τῶν ἑμαυτοῦ πρῶτον εἰπὼν καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀναμνησάμενοι. Θεόγνις γὰρ καὶ Πείσων ἔλεγον ἐν τοῖς τριάκοντα περὶ τῶν μετοίκων, ὡς εἶέν τινες τῇ πολιτείᾳ ἀχθόμενοι· καλλίστην οὖν εἶναι πρόφασιν τιμωρεῖσθαι μὲν δοκεῖν, τῷ δ' ἔργῳ χρηματίζεσθαι· πάντως δὲ τὴν μὲν πόλιν πένεσθαι, τὴν δ' ἀρχὴν δεῖσθαι χρημάτων. Καὶ τοὺς ἀκούοντας οὐ χαλεπῶς ἔπειθον· ἀποκτινύναι μὲν γὰρ ἀνθρώπους περὶ 7

5. Ἐπειδὴ — ἐτόλμων διὰ τοῦ φάσκοντες ἄρχεται ἡ ἀπόδοσις τὸ δὲ τοιαῦτα λέγοντος συγκεφαλαιοῖ τὸ περιεχόμενον τοῦ φάσκοντες, — τοὺς λοιποὺς πολίτας ὑποκείμε. τοῦ τραπέσθαι τὸ τραχὺ ἐνταῦθα τῆς ἐκφράσεως ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν θρασύτητα τῶν 30 τυράννων. — Ἀναμνησάμενοι. — Ἔνεκα τοῦ ἑμπροθ. διορισμοῦ περὶ τῶν ὑμετέρων περιέμενέ τις ἐπεδείξα· ἡ διδάξα· ἔθηκε δὲ τὸ ἀναμνησάμενοι διότι ἡ ἀνάμνησις γεγονότων, ἡ ὁ ἴδιος εἶδεν, ἐπιδρᾷ ἰσχυρότερον.

6. Τῇ πολιτείᾳ = τῷ πολιτεύματι παρὰ τοῖς ῥήτορσι συνήθως τῷ δημοκρατικῷ πολιτεύματι, ἐνταῦθα δὲ ὑπὸ τοῦ Θεόγνιδος καὶ Πείσωνος λεγόμενον νοεῖται ἡ ὀλιγαρχία τῶν τριάκοντα. — δεῖσθαι ἡ κυβέρνησις εἶχεν ἀνάγκην χρημάτων πρὸς πληρωμὴν τῶν Λακεδαιμονίων φρουρῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει.

7. Περὶ οὐδενὸς ἀντὶ τοῦ συνηθ. παρ' οὐδὲν ἡ γοῦν το· Ἔνεκα τοῦ παραλληλισμοῦ πρὸς τὸ δεύτερον μέρος τοῦ Ἰσοκώλου. Ἀλλὰ καὶ ἄνευ τοῦ λόγου τούτου ἀπαντᾷ περὶ οὐδενὸς ἡγεῖ-

οὐδενὸς ἡγοῦντο, λαμβάνειν δὲ χρήματα περὶ πολλοῦ ἐποι-
οῦντο. Ἐδοξεν οὖν αὐτοῖς δέκα συλλαβεῖν, τούτων δὲ δύο
πέννητας, ἵνα αὐτοῖς ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀπολογία, ὡς οὐ
χρημάτων ἕνεκα ταῦτα πέπρακται, ἀλλὰ συμφέροντα τῇ
πολιτείᾳ γεγένηται, ὥσπερ τι τῶν ἄλλων εὐλόγως πεποιη-
8 κότες. Διαλαβόντες δὲ τὰς οἰκίας ἐβάδιζον· καὶ ἐμὲ μὲν ξέ-
νους ἐστιῶντα κατέλαβον, οὓς ἐξελάσαντες Πείσωνί με πα-
ραδιδόασιν· οἱ δὲ ἄλλοι εἰς τὸ ἐργαστήριον ἐλθόντες τὰ
ἀνδράποδα ἀπεγράφοντο. Ἐγὼ δὲ Πείσωνα μὲν ἡρώτων εἰ
9 βούλοιτό με σῶσαι χρήματα λαβών· ὁ δ' ἔφασκεν, εἰ πολλὰ
εἶη. Εἶπον οὖν ὅτι τάλαντον ἀργυρίου ἑτοιμος εἶην δοῦναι·
ὁ δ' ὁμολόγησε ταῦτα ποιήσειν. Ἡπιστάμην μὲν οὖν ὅτι
οὔτε θεοὺς οὔτ' ἀνθρώπους νομίζει, ὅμως δ' ἐκ τῶν παρόντων
ἐδόκει μοι ἀναγκαιότατον εἶναι πίστιν παρ' αὐτοῦ λαβεῖν.

σθαι Αἰτ. 7. 26. — δέκα.—ὀρθότερον τοῦ Ξενοφῶντος ὅστις λέγει
30.—ἵνα ἢ—ὕποτακτ. ἀντὶ εὐκτ. ὡς ἐκφράζουσα διάρκειαν ἐν τῷ
μέλλοντι.—ὥσπερ... πεποικότες ἀναφερ. εἰς τὸ αὐτοῖς κατα-
σύνεσιν συνετάχθη ὡς εἰ προηγέτο, ἵνα ἀπολογεῖσθαι ἔχωσιν. Τὸ δὲ
ὥσπερ· μετὰ μετοχ. ἐκφράζει εἰρωνίαν ἢ ἀγανάκτησιν.

8. Διαλαβόντες δὲ τὰς οἰκίας· δηλ. ὅπου ἕκαστος αὐ-
τῶν ἔπρεπε νὰ ὑπάγῃ.—Ἐμὲ μὲν ὡς ἀντίθεσις νοεῖται τὸν δὲ ἀδελ-
φόν.—Ὅμοια τοιαῦτα, ἐνθα προηγέται μὲν, καὶ ἐξυπακούεται δὲ
ἀπαντῶσι πολλά· Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα.—
ἔφασκεν δηλ. σῶσειν ἐμέ.

9. Τάλαντον ἀργυρίου. Περίπου 6,000 δρ.—Ταῦτα ποι-
ήσιν ἀντὶ τοῦτο ποιήσιν.—Οὔτε θεοὺς οὔτε ἀνθρώπους
νομίζει· παροιμιώδης ἐκφρασις ἐπὶ τῶν οὔτε εἰς τοὺς ὄρκους οὔτε
εἰς τὰς ὑποσχέσεις τῶν ἐμμενόντων. Συνηθέστερον λέγεται· οὔτε
θεοὺς οὔτ' ἀνθρώπους δεδιέναι, αἰδεῖσθαι (τίειν
ὁμηρ.)—ἐκ τῶν παρόντων κατὰ τὰς παρούσας περιστάσεις
ὑπὸ τὰς παρούσας περιστάσεις, ἐκ τῶν ἐνόντων.

Ἐπειδὴ δὲ ὥμοσεν ἐξώλειαν ἑαυτῷ καὶ τοῖς παισὶν ἐπαρώ- 10
 μενος, λαβὼν τὸ τάλαντόν με σώσειν, εἰσελθὼν εἰς τὸ δω-
 μάτιον τὴν κιβωτὸν ἀνοίγνυμι. Πείσων δ' αἰσθόμενος εἰσέρ-
 χεται, καὶ ἰδὼν τὰ ἐνόντα καλεῖ τῶν ὑπηρετῶν δύο καὶ
 τὰ ἐν τῇ κιβωτῷ λαβεῖν ἐκέλευσεν. Ἐπεὶ δὲ οὐχ ὅσον ὥμο- 11
 λόγητο εἶχεν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἀλλὰ τρία τάλαντα ἀρ-
 γυρίου καὶ τετρακοσίους κυζικηνοὺς καὶ ἑκατὸν δαρεικοὺς
 καὶ φιάλας ἀργυρίου τέσσαρας, ἐδεόμην αὐτοῦ ἐφόδιά μοι
 δοῦναι, ὃ δ' ἀγαπήσειν με ἔφασκεν εἰς τὸ σῶμα σώσω. Ἐξί- 12
 οῦσι δ' ἐμοὶ καὶ Πείσωνι ἐπιτυχάνει Μηλόβιός τε καὶ Μνη-
 σιθείδης ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου ἀπιόντες, καὶ καταλαμβάνουσι
 πρὸς αὐταῖς ταῖς θύραις, καὶ ἐρωτῶσιν ὅπη βαδίζοιμεν· ὃ
 δ' ἔφασκεν εἰς τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἐμοῦ, ἵνα καὶ τὰ ἐν ἐκείνῃ
 τῇ οἰκίᾳ σκέψηται. Ἐκεῖνον μὲν οὖν ἐκέλευον βαδίζειν, ἐμὲ
 δὲ μεθ' αὐτῶν ἀκολουθεῖν εἰς Δαμνίππου. Πείσων δὲ προ- 13

10. Ἐξώλειαν ὁ ὅρκος κατ' ἐξωλείας καθίστα ὑπό-
 λογον οὐ μόνον τὸν ὀρκιζόμενον, ἀλλὰ καὶ πᾶν αὐτοῦ τὸ γένος· δεῖ σε
 διομόσασθαι ὅρκον τὸν μέγιστον τὸν ἰσχυρότατον, ἐξώλειαν σεαυτῷ
 καὶ γένει καὶ οἰκίᾳ τῇ σῇ ἐπαρώμενος.—Τὴν κιβωτὸν. τὸ ξύ-
 λινον κιβώτιον τὸ ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ ὕπνου.—Τῶν ὑπηρετῶν
 ἐκ τῶν συνακολουθούντων δημοσίων ὑπηρετῶν.

11. Οὐχ' ὅσον=οὐ τοσοῦτον—μόνον, ὅσον Κυζι-
 κηνοὺς ἐπὶ Δημοσθένους=28 ἄττικὰς δραχμάς.—Δαρεικοὺς
 περσικὸν χρυσὸν νόμισμα περίπου δραχ. 25. ἀγαπήσειν...
 εἰ σώσω.—σπανιώτερον τὸ αἶτιον τοῦ ἀγαπᾶν ἐκφέρεται διὰ τοῦ ὅτι,
 συνηθέστερον δὲ δι' ὑποθέσεως.

12. Ἐπιτυχάνει εἰς ἐνικὸν διότι προηγείται τῶν ὑποκει-
 μένων.—καταλαμβάνουσι δηλ. ἡμᾶς.—σκέψηται καθ' ὑπο-
 τακτικὴν διότι ἡ προηγουμένη ἔδει ἔχειν οὕτως· ἔφασκεν ὅτι βαδίζει
 εἰς τὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἐμοῦ, ἵνα σκέψηται.—Δαμνίπτου κατὰ
 τὰ ἀνωτέρω οὗτος δὲν ἦτο ἐκ τῶν τριάκοντα.

13. Ὡς· ὑπὸ τὴν πρόφασιν—τοῦ ἀποθανεῖν ὑπάρχοντος

σελθὼν σιγᾶν μοι παρεκελεύετο καὶ θαρρεῖν, ὡς ἤξων ἐκεῖσε. Καταλαμβάνομεν δὲ αὐτόθι Θεόγνιν ἑτέρους φυλάττοντα· ὃ παραδόντες ἐμὲ πάλιν ὥχοντο· ἐν τοιούτῳ δ' ὄντι μοι
 14 κινδυνεύειν ἐδόκει, ὡς τοῦ γε ἀποθνεῖν ὑπάρχοντος ἤδη. Καλέσας δὲ Δάμνιππον λέγω πρὸς αὐτὸν τάδε, «ἐπιτήδειος μὲν μοι τυγχάνεις ὢν, ἤκω δ' εἰς τὴν σὴν οἰκίαν, ἀδικῶ δ' οὐδέν, χρημάτων δ' ἕνεκα ἀπόλλυμαι. Σὺ οὖν ταῦτα πάσχοι μοι πρόθυμον παράσχου τὴν σεαυτοῦ δύναμιν εἰς τὴν ἐμὴν σωτηρίαν.» Ὁ δ' ὑπέσχετο ταῦτα ποιήσκειν. Ἐδόκει δ' αὐτῷ βέλτιον εἶναι πρὸς Θεόγνιν μνησθῆναι· ἡγεῖτο γάρ
 15 ἅπαν ποιήσκειν αὐτόν, εἴ τις ἀργύριον διδοίη. Ἐκείνου δὲ διαλεγομένου Θεόγνιδι (ἐμπειρος γὰρ ὢν ἐτύγχανον τῆς οἰκίας, καὶ ἤδειν ὅτι ἀμφίθυρος εἴη) ἐδόκει μοι ταύτῃ πειρᾶσθαι σωθῆναι, ἐνθυμουμένῳ ὅτι, ἐάν μὲν λάθω, σωθήσομαι, ἐάν δὲ ληφθῶ, ἡγούμην μὲν, εἰ Θεόγνις εἴη πεπεισμένος ὑπὸ τοῦ Δαμνίππου χρήματα λαβεῖν, οὐδὲν ἥττον ἀφεθήσε-

—οὕτως πλησίον, προσεγγίζοντος. Κινδυνεύειν = πειρᾶσθαι καὶ μετὰ κινδύνου.

14. Ἡκω... ἀδικῶ... ἀπόλλυμαι βραχεῖαι προτάσεις εἰκονίζουσαι ἐναργῶς ψυχικὴν ἀγωνίαν τοῦ ὁμιλοῦντος. — Εἰς τὴν σὴν οἰκίαν· ὅ ἐστι ὑπὸ τὴν προστασίαν σου. Πρόθυμος ἀναφερ. εἰς τὸ δύναμιν, ὅπερ διὰ τοῦτου προσωποποιεῖται. Τὸ σύνηθες· παράσχου σεαυτὸν πρόθυμον κατὰ τὴν σεαυτοῦ δύναμιν.

15. Ἀμφίθυρος· ὅ ἐστι μὲ ἐμπροσθίαν καὶ ὀπισθίαν θύραν· ἡ ἐκ τῶν ἔξω πρὸς τὴν αὐλὴν φέρουσα θύρα ἐκαλεῖτο αὐλεις θύρα, ἡ ἀπὸ τῆς αὐλῆς εἰς τὸν ὀπισθόδρομον μέταυλος θύρα. — Ταύτῃ· κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον. — Ἐνθυμουμένῳ... ἡγούμην· ἡ σύνταξις ἐνταῦθα βαίνει ἀνακολούθως· ἔδει εἶναι οὕτως· ἐνθυμουμένῳ ὅτι ἐάν μὲν λάθω, σωθήσομαι, ἐάν δὲ ληφθῶ, ἡ οὐδὲν ἥττον ἀφεθήσομαι, ἢ ὁμοίως ἀποθανοῦμαι.

σθαι, εἰ δὲ μή, ὁμοίως ἀποθανεῖσθαι. Ταῦτα διανοηθεῖς 16
 ἔφευγον, ἐκείνων ἐπὶ τῇ αὐλείῳ θύρᾳ τὴν φυλακὴν ποιουμέ-
 νων· τριῶν δὲ θυρῶν οὐσῶν, ἃς ἔδει με διελθεῖν, ἅπασαι
 ἀνεωγμέναι ἔτυχον. Ἀφικόμενος δὲ εἰς Ἀρχένεω τοῦ ναυ-
 κλήρου ἐκείνον πέμπω εἰς ἄστυ, πευσόμενον περὶ τοῦ ἀδελ-
 φοῦ· ἤκων δὲ ἔλεγεν ὅτι Ἑρατοσθένης αὐτὸν ἐν τῇ ὁδῷ
 λαβὼν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπαγάγοι. Καὶ ἐγὼ ταιαῦτα 17
 πεπυσμένος τῆς ἐπιούσης νυκτὸς διέπλευσα Μέγαράδε. Πο-
 λεμάρχῳ δὲ παρήγγειλαν οἱ τριάκοντα τὸ ὑπ' ἐκείνων εἰθι-
 σμένον παράγγελμα, πίνειν κώνειον, πρὶν τὴν αἰτίαν εἰπεῖν
 δι' ἣντινα ἔμελλεν ἀποθανεῖσθαι· οὕτω πολλοῦ ἐδέησε κρι-
 θῆναι καὶ ἀπολογήσασθαι, Καὶ ἐπειδὴ ἀπεφέρετο ἐκ τοῦ 18

16. Τριῶν δὲ θυρῶν. Ἐκτὸς τῶν δύο προειρημένων θυρῶν
 ἦν καὶ ἡ θύρα τοῦ δωματίου, ἐν ᾗ εὐρίσκετο ὁ Λυσίας.—Πέμπω—
 εἰς ἄστυ· ὁ Ἀρχένεως κατέχει ὡς ὁ Λυσίας ἐν Πειραιεῖ. Πευ-
 σόμενον μελ. τοῦ πυνθάνομαι=ἵνα ἐρωτήσας μάθῃ.
 ἤκων=ἐπανελθὼν ὡς καὶ τὸ κατωτέρω ἀφικνοῦμαι καὶ
 ἔρχομαι § 54.

17. Διέπλευσα διὰ τῆς διὰ νοεῖται ὅτι, ἤδη ἔπλευσε διὰ
 τοῦ σαρωνικοῦ κόλπου. Τὸ ὑπὸ ἐκείνων εἰθισμένον πα-
 ράγγελμα δηλ. τὸ παράγγελμα ὅπερ ἦν ὑπ' ἐκείνων εἰθισμένον
 δηλ. τὸ συνήθως ὑπὸ ἐκείνων παραγγελλόμενον· ὅπερ ἦν εἰθισμέ-
 νον ὑπ' ἐκείνων παραγγέλλεσθαι. Τὸ κώνειον—«τὸ χύλισμα
 τοῦ κωνείου τῆς ῥίζης,» λέγει ὁ Θεόφραστος, «ἰσχυρότερον καὶ
 τὴν ἀπαλλαγὴν ῥᾶν ποιεῖ καὶ θάττω.» ἐδέησε προσωπ. σύν-
 ταξις· οὕτω καὶ ἐν ταῖς φράσεσι· ἔτη τριάκοντα ἐνός δέοντα.—
 ἄλλως προσωπικῶς τὸ ἐνεργ. λαμβάνεται σπανίως. Κριθῆναι
 ἡ παράθασις ἡ μὴ τήρησις τῶν δικαστικῶν τύπων ἐν θανατικῇ
 κρίσει (ἄκριτον ἀποκτείνειν) τοῖς Ἀθηναίοις ἦτο ἀφόρητος, ὡς φαί-
 νεται καὶ ἐξ ἄλλων συγχρόνων ἢ νεωτέρων ῥητόρων. «ἀοίκητοί
 εἰσιν αὐταὶ αἱ πόλεις, ἐν αἷς ἄκριτοὶ τινες τῶν πολιτῶν ἀπόλλυνται»
 Ἰσοκρ. 15, 22.

18. Ἐξενεχθῆναι· νὰ γείνη ἡ ἐκφορὰ τοῦ νεκροῦ ὡς συ-

δεσμωτηρίου τεθνεώς, τριῶν ἡμῖν οἰκιῶν οὐσῶν οὐδεμιᾶς εἶσαν ἐξενεχθῆναι, ἀλλὰ κλεισίον μισθωσάμενοι προΐθεντο αὐτόν. Καὶ πολλῶν ὄντων ἱματίων αἰτοῦσιν οὐδὲν ἔδωσαν εἰς τὴν ταφήν, ἀλλὰ τῶν φίλων ὁ μὲν ἱμάτιον ὁ δὲ προσκεφάλαιον ὁ δὲ ὅτι ἕκαστος ἔτυχεν ἔδωκεν εἰς τὴν ἐκείνου τα-
 19 φήν. Καὶ ἔχοντες μὲν ἑπτακοσίας ἀσπίδας τῶν ἡμετέρων, ἔχοντες δὲ ἀργύριον καὶ χρυσίον τοσοῦτον, χαλκὸν δὲ καὶ κόσμον καὶ ἑπιπλα καὶ ἱμάτια γυναικεῖα ὅσα οὐδεπώποτε ᾤοντο κτήσασθαι, καὶ ἀνδράποδα εἴκοσι καὶ ἑκατόν, ὧν τὰ μὲν βέλτιστα ἔλαβον, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς τὸ δημόσιον ἀπέδωσαν, εἰς τοσαύτην ἀπληστίαν καὶ αἰσχροκέρδειαν ἀφίκοντο καὶ τοῦ τρόπου τοῦ αὐτῶν ἀπόδειξιν ἐποιήσαντο· τῆς γὰρ
 Πολεμάρχου γυναικὸς χρυσοῦς ἐλικτῆρας, οὓς ἔχουσα ἐτύγχανεν, ὅτε τὸ πρῶτον ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, Μηλόβιος, ἐκ
 20 τῶν ὧτων ἐξείλετο. Καὶ οὐδὲ κατὰ τὸ ἐλάχιστον μέρος τῆς

νειθίζετο· «πρὸ τῆς ταφῆς» οἱ παλαιοὶ «κατὰ Λουκιανὸν λούσαντες (τοὺς νεκροὺς) καὶ μύρῳ τῇ καλλίστῃ χρίσαντες τὸ σῶμα καὶ στεφανώσαντες τοῖς ὠραίοις ἄνθεσι προτίθενται λαμπρῶς ἀμφιέσαντες». Κλεισίον· παράπηγμά τι, μικρὸς οἰκίσκος διὰ τοὺς ὑπηρετάς τοῦ οἴκου.—Αἰτοῦσιν· (αἰτοῦντες ἦσαν βεβαίως οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι).—Ἐτυχεν ὁ. ε. δούς, ἡ ἔχων.

19. Τῶν ἡμετέρων ἐκ τῶν ἰδικῶν μας, ἐκ τῆς ἰδιοκτησίας μας.—χαλκόν· τὴν ἀκατέργαστον ἐν τῷ ἀσπιδοπηγεῖω. Εἰς τοσαύτην μετὰ τὸ τοσαύτην περιεμένετο πρότασις διὰ τοῦ ὥστε, ἀλλὰ παρεμπесούτης καὶ ἄλλης προτάσεως «καὶ τοῦ τρόπου... ἐποιήσαντο», δὲν ἐτηρήθη ἀκριβῶς ἡ τοῦ λόγου συνέπεια, διότι ἔδει νὰ ἀποδειχθῇ ἡ τελευταία· καὶ οὕτω ἔπεται πρότασις διὰ τοῦ γάρ. Ἀντὶ δὲ τοῦ εἰς τοσαύτην ἀπληστίαν συνθέστερον εἶναι· εἰς τοσοῦτον ἀπληστίας.—Ὡς (τὸ) πρῶτον.—εὐθύς ἀφοῦ. ἅμα ἦλθεν.

20. Ὡσπερ οὐδ' ἂν ἕτεροι δηλ. ἐξ αμάρτοιεν ἡ ποιοῖεν (εἰ ἔχοιεν). Ἀλλὰ πάσας ἡ ἀπαρίθμησις τῶν τῇ πύλει

οὐσίας ἐλέου παρ' αὐτῶν ἐτυγχάνομεν. Ἄλλ' οὕτως εἰς ἡμᾶς διὰ τὰ χρήματα ἐξημάρτανον, ὥσπερ οὐκ ἂν ἕτεροι μεγάλων ἀδικημάτων ὀργὴν ἔχοντες, οὐ τούτων ἀξίους γε ὄντας τῇ πόλει, ἀλλὰ πάσας τὰς χορηγίας χορηγήσαντας πολλὰς δ' εἰσφορὰς εἰσενεγκόντας, κοσμίους δ' ἡμᾶς αὐτοὺς παρέχοντας καὶ πᾶν τὸ προσταττόμενον ποιῶντας, ἐχθρὸν δ' οὐδένα κεκτημένους, πολλοὺς δ' Ἀθηναίων ἐκ τῶν πολέμιων λυσαμένους· τοιούτων ἤξιωσαν οὐχ ὁμοίως μετοικοῦντας ὥσπερ αὐτοὶ ἐπολιτεύοντο. Οὗτοι γὰρ πολλοὺς μὲν τῶν 21

γενομένων λειτουργιῶν εἶνε κοινὸς τόπος τῶν ῥητόρων, ὅπως προσελκύσωσι τὰς συμπαθείας τῶν δικαστῶν εἴτε ὑπὲρ τοῦ κατηγοροῦ εἴτε ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου. — Χορηγίας· ἡ χορηγία ἦτο ἡ σπουδαιότητα τῶν δημοσίων λειτουργιῶν· ἡ πόλις ἀπῆτει τὴν λειτουργίαν ταύτην οὐ μόνον παρὰ τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν ἰσοτελῶν, ἐν οἷς συγκατελέγετο ὅτε Λυσίας καὶ ὁ ἀδελφός του. Μόνον τῆς τριηραρχίας ἦσαν οἱ τελευταῖοι ἀπαλλαγμένοι. — Κοσμίους· κόσμιος = ὁ ἀγαπῶν τὴν τάξιν, ἔκφρασις κυριολεκτ. ἐπὶ τοῦ καλῶς φέρεσθαι ἐν τῇ πολιτείᾳ, (τὰ ἑαυτοῦ πράττειν, τοῖς νόμοις πείθεσθαι. Πλάτ.) ἀντιθ. ἀκοσμεῖν. — Πᾶν — ποιῶντας. — Ἡ ἔκφρασις αὕτη δηλοῖ τὴν ἐκπλήρωσιν πασῶν τῶν ἀπαιτήσεων τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ πολίτου, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς λειτουργίας· ἀλλαχοῦ «τὸ προσταττόμενον (τὰ προσταττόμενα) ποιεῖν» ἀφορᾷ εἰς τὰ στρατιωτικά. Ὑπόταξιν δὲ καὶ πολιτικὴν ἐξάρτησιν ὡς «τὸ κελευόμενον ἢ τὰ κελεύόμενα ποιεῖν». — Λυσομένων ἢ λύσει τῶν αἰχμαλώτων ἀνήκει εἰς τὰς φιλανθρωπικοὺς πράξεις, (Φιλανθρωπίαι Δημ. VIII, 70) ἃς πολὺ οἱ ῥήτορες ἐπῆνουν. — Ἀλλὰ — ἡξίωσαν καίτοι· ἡδύνατο νὰ ἐξακολουθήσῃ ὁ λόγος διὰ τοῦ ἀλλὰ, ἄρχεται ἀνακολούθως πὺς νέα κατασκευὴ τοῦ λόγου διὰ τοῦ «οὐ τούτων — τῇ πόλει» καὶ εἶτα «ἀλλὰ πάσας — ἡξίωσαν». — Τὸ τοιούτων ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ τούτων.

21. Ἐν §. 20 ἀπέδειξεν πῶς προσηνέχθησαν οἱ δύο ἀδελφοὶ ὡς μέτοικοι, ἐνταῦθα δὲ πῶς οἱ 30 ὡς πολῖται. — Εἰς τοὺς πολέμους — ἐξήλασαν. — κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ προηγ. ἐκ τῶν πολέμιων. — Ἀτάφους ἐποίησαν = ἀπηγόρευσαν αὐτοῖς τὴν

πολιτῶν εἰς τοὺς πολεμίους ἐξήλασαν, πολλοὺς δ' ἀδίκως ἀποκτείναντες ἀτάφους ἐποίησαν, πολλοὺς δ' ἐπιτίμους ὄντας ἀτίμους τῆς πόλεως κατέστησαν, πολλῶν δὲ θυγατέρας 22 μελλούσας ἐκδίδοσθαι ἐκώλυσαν. Καὶ εἰς τοσοῦτόν εἰσι τόλμης ἀφιγμένοι ὥσθ' ἤκουσιν ἀπολογησόμενοι, καὶ λέγουσιν ὡς οὐδὲν κακὸν οὐδ' αἰσχρὸν εἰργασμένοι εἰσίν. Ἐγὼ δ' ἐβουλόμην ἂν αὐτοὺς ἀληθῆ λέγειν· μετῆν γὰρ ἂν καὶ ἐμοί 23 τούτου τάχα τοῦ οὐκ ἐλάχιστον μέρος. Νῦν δὲ οὔτε πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῖς τοιαῦτα ὑπάρχει οὔτε πρὸς ἐμέ· τὸν ἀδελφὸν γάρ μου, ὥσπερ καὶ πρότερον εἶπον, Ἐρατοσθένης ἀπέκτεινεν οὔτε αὐτὸς ἰδίᾳ ἀδικούμενος οὔτε εἰς τὴν πόλιν ὁρῶν ἐξαρμαρτάνοντα, ἀλλὰ τῇ ἐαυτοῦ παρανομίᾳ προθύμως ἐξυπη- 24 ρετῶν. Ἀναβιβασάμενος δ' αὐτὸν βούλομαι ἐρέσθαι, ὥ ἂν

νομιζομένην ταφήν. ἰδ. §. 98.—Ἀτίμους κατέστησαν—ὁ δὲ ἀφῆρεσαν αὐτοὺς τὰ τοῦ πολίτου δικαιώματα.—Ἐκδίδοσθαι ἀνήκει καὶ εἰς τὸ μελλούσας καὶ εἰς τὸ ἐκώλυσαν. Ἡ κώλυσις ἐγένετο διὰ τοῦ φόνου τῶν πατέρων ἢ ἀδελφῶν καὶ διὰ τῆς ἀρπαγῆς τῆς περιουσίας των.

22. Ἦκουσιν ἀπολογησόμενοι=ἵνα ἀπολογηθῶσιν.—ἐβουλόμην ἂν.—Μετὰ τοῦ ἂν ἡ φράσις κεῖται ἄνευ τοῦ μὲν ἄνευ δὲ τοῦ ἂν μετὰ τοῦ μὲν συνήθως.—μετῆν γάρ. Εἰ ἀληθῆς ἔλεγον. Δηλαδή θὰ εἶχον τότε τὸν ἀδελφόν μου καὶ τὴν περιουσίαν μου.—Οὐτ' ἐλάχιστον μέρος. λ. ἰ. τότες.

23. Τοιαῦτα δηλ. οἷα λέγουσιν ὡς οὐδὲν κακὸν οὐδ' αἰσχρὸν εἰργασμένοι εἰσίν.—Προθύμως διὰ τούτου χαρακτηρίζει τὴν πράξιν ὡς φόνον ἐκούσιον.

24. Ἀναβιβασάμενος τὰ ἀττικά δικαστήρια ἐπέτρεπον τῷ ἀγορεύοντι κατὰ τὴν ὀρισμένην πρὸς ὁμιλίαν αὐτοῦ ὥραν (ἐν τῇ ἐαυτοῦ ὕδατι) νὰ ἀποτείνῃ ἐρωτήσεις εἰς τὸν ἀντίδικόν του, ὅστις ὥφειλε νὰ ἀποκρίνηται εἰς αὐτάς.—Πρβ. Δημοσθ. XLVI, 40: τοῖν ἀντιδίκων ἐπάναγκες εἶναι ἀποκρίνασθαι ἀλλήλοις τὸ ἐρωτώμενον, μαρτυρεῖν δὲ μὴ.—Ἀσεβὲς ἐπειδὴ ὁ Ἐρατοσθ. ἦτο αἵτιος τοῦ θανάτου τοῦ ἀδελφοῦ, θεωρεῖ τοῦτον ὡς ἐναγῆ ἢ μιαιφόν.—Ἡ πρὸς

δρες δικασταί. Τοιαύτην γὰρ γνώμην ἔχω· ἐπὶ μὲν τῇ τοῦ-
του ὠφελείᾳ καὶ πρὸς ἕτερον περὶ τούτου διαλέγεσθαι ἀσε-
βες εἶναι νομίζω, ἐπὶ δὲ τῇ τούτου βλάβῃ καὶ πρὸς αὐτὸν
τοῦτον ὅσιον καὶ εὐσεβές. Ἀνάβηθι οὖν μοι καὶ ἀποκρίναι,
ὅ τι ἂν σε ἐρωτῶ.

Ἀπήγαγες Πολέμαρχον ἢ οὐ; Τὰ ὑπὸ τῶν ἀρχόντων προσ- 25
ταχθέντα δεδιώς ἐποίουν. Ἦσθα δ' ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, ὅτε
οἱ λόγοι ἐγίνοντο περὶ ἡμῶν; Ἦν. Πότερον συνηγόρευες τοῖς
κελεύουσιν ἀποκτεῖναι ἢ ἀντέλεγες; Ἀντέλεγον. ἵνα μὴ
ἀποθάνητε. Ἡγούμενος ἡμᾶς ἀδίκᾳ πάσχειν ἢ δίκαια; Ἀδίκᾳ.

Εἰτ', ὦ σχετικώτατε πάντων, ἀντέλεγες μὲν ἵνα σώσεις, 26

τοιοῦτοῦ δὲ ἢ συγγενεῖς τοῦ ὁμιλῆα ἐθεωρεῖτο κοινῶς οὐχὶ ὅσιον—
Πρβ. Ἰσ. 9, 20. οὐκ ἠγούμενος ὅσιον εἶναι τοιαύτην αἰτίαν ἔχον-
τος Θουδίππου περὶ τὸν αὐτοῦ πατέρα (ὁ Θουδ. ἐθεωρεῖτο ὁ φονεὺς
τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀστυφίλου) τῷ ἐκείνου υἱεὶ διαλέγεσθαι. — Εἰς τὸ
ἀσεβές ἀντιτίθενται ὅσιον καὶ εὐσεβές. — Ἀνάβηθι δηλ. ἐπὶ
ὕψηλῃς τιнос θέσεως πλησίον τοῦ βήματος.

25. Τὰ ὑπὸ τῶν ἀρχόντων. ἐποίουν ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ
ἀπήγαγον, παρέχων ἅμα καὶ τὴν δικαιολόγησιν τῆς πράξεώς
του. — Οἱ λόγοι πρβ. §. 6. Θεογνίς καὶ Πείσων ἔλεγον ἐν τοῖς
τριάκοντα περὶ τῶν περιούκων.

26. Εἴτα· εἴτα καὶ ἔπειτα ἐν ἀρχῇ τῆς ἐρωτήσεως ἐκφράζου-
σιν ἀγανάκτησιν, ἢ θαυμασμὸν συμβεβηκότος τινὸς ἐκ τῶν προ-
ηγουμένων. — Τὸ πλῆθος ὑμῶν. = ἡ πλειονότης ὑμῶν. —
Τοῦναντίον τὸ ὑμέτερον πλῆθος ἐκφράζει σύμπαντα τὸν δῆ-
μον, τὴν δημοκρατίαν. — Ἀντιλέγειν παρτατ. ἀπαρ. παράλ.
τῷ ἀντέλεγον. = Ὅτι ἀντέλεγες. — Οὐκ οἶει—δεῖν δοῦναι.
— Κατ' ἄλλας γραφὰς τὸ δεῖν ἐλλείπει τὸ δὲ οἶει μετ' ἀπαρεμ.
ἀορ. εἶνε ταυτόσημον τῷ ἀξιοῦν. Ἡ προσθήκη τοῦ δεῖν ποιεῖ τὸν
λόγον ὁμαλόν, καὶ ἡ πρότασις οὕτω φαίνεται ὀρθότερα. — δεῖν
δοῦναι δίκην παρήχησις, δι' ἧς μετὰ δυνάμεως περατοῦται
πᾶν τὸ ἐνθύμημα.

συνελάμβανες δὲ ἔν' ἀποκτείνεις; Καὶ ὅτε μὲν τὸ πλῆθος ἦν ὑμῶν κύριον τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας, ἀντιλέγειν φῆς τοῖς βουλομένοις ἡμᾶς ἀπολέσαι, ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ σοὶ μόνῳ ἐγένετο καὶ σῶσαι. Πολέμαρχον καὶ μὴ, εἰς τὸ δεσποτῆριον ἀπήγαγες; Εἰθ' ὅτι μὲν, ὡς φῆς, ἀντειπὼν οὐδὲν ὠφέλησας, ἀξιοῖς χρηστὸς νομιζεσθαι, ὅτι δὲ συλλαβὼν ἀπέκτεινας, οὐκ οἶσι ἐμοὶ καὶ τουτοῖσι δοῦναι δίκην;

- 27 Καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτο εἰκὸς αὐτῷ πιστεῦειν, εἴπερ ἀληθῆ λέγει φάσκων ἀντειπεῖν, ὡς αὐτῷ προσετάρχη. Οὐ γὰρ δὴ που ἐν τοῖς μετοίκους πίστιν παρ' αὐτοῦ ἐλάβανον· ἔπειτα τῷ ἦττον εἰκὸς ἦν προσταχθῆναι ἢ ὅστις ἀντειπὼν γε ἐτύγχανε καὶ [ἐναντίαν] γνώμην ἀποδεδειγμένος; Τίνα γὰρ εἰκὸς ἦν ἦττον ταῦτα ὑπηρετῆσαι ἢ τὸν ἀντειπόνθ' οἷς ἐ-
28 κεῖνοι ἐβούλοντο πρὶν χθῆναι; Ἐπὶ δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις Ἀθηναίοις ἱκανή μοι δοκεῖ πρόφασις εἶναι τῶν γεγεννημένων εἰς τοὺς τριάκοντα ἀναφέρειν τὴν αἰτίαν· αὐτοὺς δὲ τοὺς τριάκοντα, ἂν εἰς σφᾶς αὐτοὺς ἀναφέρωσι, πῶς ὑμᾶς εἰκὸς ἀπο-

27. Καὶ μὴν οὐδέ.—Καὶ μὴν, καὶ: ἀλλὰ μὴν· δύο λίαν ἀγαπητοὶ μεταβάσεως τύποι, οὐχὶ σπανίως μεθ' ἐπομένου καὶ οὐδὲ. ἰδίως ἐν τοῖς: καὶ (ἀλλὰ) μὴν καὶ τοῦτο (κακεῖνο), ἤ: καὶ (ἀλλὰ) μὴν οὐδὲ τοῦτο (οὐδ' ἐκεῖνο).—ὅτι (ὡς).—Πρὸς ἄρσιν προστίθεται συχνάκις καὶ τὸ γε (καὶ μὴν ἐκεῖνο γε φανερόν ὅτι).—Ἀλλὰ μὴν κακεῖνο γε δῆλον, ὡς).—Ὡς αὐτῷ προσετάρχη ἐπεξηγ. τοῦ τοῦτο. Ἐλάβανον=λαμβάνειν ἐμελλον.—Ὁ νοῦς: διότι· δὲν ἤθελον νὰ δοκιμάσωσι τὴν πίστιν αὐτοῦ ἐν τοῖς μετοίκους.—γνώμην· ἐναντίαν γνώμην, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἀντειπὼν.

28. Πρόφασις.—δικαιολογία.—δοκεῖ· εἰρωνικῶς, δηλ. μετὰ τὰς κακούργους πράξεις τῶν τριάκοντα.—Σφᾶς αὐτοὺς.=Εἰς ἑαυτοὺς, οὐχὶ εἰς ἀλλήλους.

δέχεσθαι; Εἰ μὲν γὰρ τις ἦν ἐν τῇ πόλει ἀρχὴ ἰσχυροτέρα 29
αὐτῆς, ὑφ' ἧς αὐτῷ προσετάρτετο παρὰ τὸ δίκαιον ἀνθρώ-
πους ἀπολλύναι, ἴσως ἂν εἰκότως αὐτῷ συγγνώμην εἶχετε.
νῦν δὲ παρὰ τοῦ ποτε καὶ λήψεσθε δίκην, εἴπερ ἐξέσται τοῖς
τριάκοντα λέγειν ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν τριάκοντα προσταχθέντα
ἐποιοῦν; Καὶ μὲν δὴ οὐκ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀλλ' ἐν τῇ ὁδῷ σώ- 30
ζειν τε αὐτὸν καὶ τὰ τούτοις ἐψηφισμένα παρόν, συλλαβὼν
ἀπήγαγεν. Ὑμεῖς δὲ πάντες ὀργίζεσθε, ὅσοι εἰς τὰς οἰκίας
ἦλθον τὰς ὑμετέρας ζήτησιν ποιοῦμενοι ἢ ὑμῶν ἢ τῶν ὑμε-
τέρων τινός. Καίτοι εἰ χρὴ τοῖς διὰ τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν 31
ἐτέροις ἀπολέσασαι συγγνώμην ἔχειν, ἐκείνοις ἂν δικαιότερον

29. Αὐτῆς δηλ. τῆς ἀρχῆς τῆς τῶν τριάκοντα. — Ὑφ' ἧς
ἀναφέρ. εἰς τὸ ἀρχὴ ἰσχυροτέρα.

30. Καὶ μὲν δὴ Ὁ τύπος οὗτος τῆς μεταβάσεως, ἐν ᾧ τὸ
μὲν ἔχει τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ σημασίαν: ἀληθῶς, ἀπαντὰ συχνάκις
παρὰ Λυσ. — Ἐν ὅτε ἀπαντὰ ἐπίσης καὶ μὲν δὴ οὐδὲ (ἀποσ. 23
καὶ μὲν δὴ οὐδὲ τοῦτ' ἂν ἔχει εἰπεῖν ὡς)· πρὸς τούτοις, ἀλλὰ
μὲν δὴ οὐδὲ XIV, 44. XXVI, 22. — Σώζειν. — παρόν τὸ σώζειν
εἰς τὸ: αὐτὸν μὲν κεῖται κυριολεκτικῶς, ὡς πρὸς τὸ ἐψηφί-
σμένα δὲ μεταφορικῶς. — Παρόν. αἰτιατ. ἀπόλυτ. δηλ. ἐνῷ
ἦτο δυνατόν καὶ αὐτὸν νὰ σώζη χωρὶς νὰ παραβῇ καὶ τὰ ἐψηφι-
σμένα. — Τοῦτο δὲ δικαιολογεῖ ἐν τοῖς ἐπομένοις: ἐξ ἧν εἰπεῖν
ὅτι οὐκ ἀπήντησεν. — Τὸ δὲ τε (τ' αὐτόν) ὤφειλε τεθῆναι
κατόπιν τοῦ αὐτόν. Τὸ κατὰ τὸ φαινόμενον ὑπερβατὸν τοῦτο
ἐξηγεῖται διὰ τῆς σκοπούμενης, ἀλλὰ μὴ γενομένης ἐπαναλήψεως
τῆς κοινῆς ἐννοίας (σώζειν τε αὐτὸν καὶ σώζειν τὰ τούτοις ἐψη-
φισμένα). — Πασι ν. οἱ τριάκοντα βουλόμενοι ὡς πλείους ἀνα-
πλήσαι αἰτιῶν, ἠνάγκαζον πολλοὺς χρηστοὺς πολίτας νὰ συμμε-
τέχωσι τῶν ἀδικημάτων αὐτοῖς. Μόνος ὁ Σωκράτης, ἀντίστη
εἰς τοῦτο.

31. Δικαιότερον. ἢ τῷ Ἐρατοσθένει. — Ἐχοιτε δηλ.
συγγνώμην. — κίνδυνος ἦν = ἐπικίνδυνον ἦν. — Ἐπειτα δηλ.
Εἰ ἀπήντη, ἐξ ἧν, εἰπεῖν ὅτι οὐκ εἶδεν

ἔχοιτε· κίνδυνος γὰρ ἦν πεμφθεῖσι μὴ ἐλθεῖν καὶ καταλα-
 βοῦσιν ἐξάρνοις γενέσθαι. Τῷ δὲ Ἐρατοσθένει ἐξῆν εἰπεῖν
 ὅτι οὐκ ἀπήντησεν, ἔπειθ' ὅτι οὐκ οἶδεν· ταῦτα γὰρ οὔτ'
 ἔλεγχον οὔτε βάσανον εἶχεν, ὥστε μὴδ' ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν
 32 βουλομένων οἷον τ' εἶναι ἐξελεγχθῆναι. Χρῆν δέ σε, ὦ Ἐρα-
 τόςθενες, εἴπερ ἦσθα χρηστός, πολὺ μᾶλλον τοῖς μέλλουσιν
 ἀδίκως ἀποθανεῖσθαι μηνυτὴν γενέσθαι ἢ τοὺς ἀδίκως ἀπο-
 λουμένους συλλαμβάνειν. Νῦν δέ σου τὰ ἔργα φανερά γε-
 33 γένηται οὐχ ὡς ἀνιωμένου ἀλλ' ὡς ἡδομένου τοῖς γιγνομέ-
 νοις, ὥστε τοῦσδε ἐκ τῶν ἔργων χρὴ μᾶλλον ἢ ἐκ τῶν λόγων
 τὴν ψῆφον φέρειν, ἃ ἴσασι γεγεννημένα τῶν τότε λεγομένων
 τεκμήρια λαμβάνοντας, ἐπειδὴ μάρτυρας περὶ αὐτῶν οὐχ
 οἷόν τε παρασχέσθαι. Οὐ γὰρ μόνον ἡμῖν παρεῖναι οὐκ ἐξῆν,
 ἀλλ' οὐδὲ παρ' αὐτοῖς εἶναι, ὥστ' ἐπὶ τούτοις ἐστὶ πάντα
 τὰ κακὰ εἰργασμένοις τὴν πόλιν πάντα τάγαθὰ περὶ αὐτῶν
 34 λέγειν. Τοῦτο μέντοι οὐ φεύγω, ἀλλ' ὁμολογῶ σοι, εἰ βού-

32. Μηνυτὴν γενέσθαι.—ἐνταῦθα ἐπὶ καλοῦ, δηλ. ἔπρεπε
 νὰ ἀναγγείλῃς εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ φονευθῶσιν ἀδίκως, ὅτι ἔμελ-
 λον νὰ συλληφθῶσιν, ὅπως προλάβωσιν εἴτε διὰ φυγῆς εἴτε κατ' ἄλ-
 λον τρόπον νὰ σωθῶσιν. — Ἀλλαχοῦ δὲ ἡ λέξις μηνυτῆς σημαίνει
 τὸν καταγγέλλοντα, κατήγορον. — Ἡ σύνταξις τῆς φράσεως εἶναι μη-
 νυτὴν γίνεσθαι τι καὶ μην. γίνν. κατὰ τινος.

33. Τοὺς δὲ τοὺς δικαστάς.—τῶν τότε λεγομένων
 Ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους ἐν τῇ συνδιασκέψει των 30.—Τεκμήρια
 σημεῖα, ἀποδείξεις τῆς ἀληθείας τῶν τότε λόγων τοῦ Ἐρατ.—
 Ἡμῖν παρεῖναι· οὐ μόνον εἰς τὰς βουλὰς ἐκείνων δὲν ἦδου-
 νόμεθα νὰ παρευρισκώμεθα, ἀλλ' οὐδὲ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς, ἐν ταῖς
 οἰκίαις μας, ἢ ἐν τῇ πατρίδι.—Πάντα τὰ κακὰ· δηλ. τὰ κακὰ
 ὅλα ἄνευ ἐξαιρέσεως.

34. Τοῦτο δηλ. τὸν διῆχυρισμόν σου, ὅτι ἀντέλεγες.—Ἀντε-
 πείν· δηλ. σε.—Τί ἂν ἔλλειπτε.—τί ἂν ἐποιήσατε, εἰ ἐπεψήφισ-

λει, ἀντειπεῖν. Θαυμάζω δὲ τί ἂν ποτε ἐποίησας συνειπών, ὅποτε ἀντειπεῖν φάσκων ἀπέκτεινας Πολέμαρχον. Φέρε δὴ, τί ἂν, εἰ καὶ ἀδελφοὶ ὄντες ἐτυγχάνετε αὐτοῦ ἢ καὶ υἱεῖς; Ἀπεψηφίζεσθε; Δεῖ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, Ἐρατοσθένην δυοῖν θᾶτερον ἀποδείξαι, ἢ ὥς οὐκ ἀπήγαγεν αὐτόν, ἢ ὥς δικαίως τοῦτ' ἔπραξεν. Οὗτος δὲ ὠμολόγηκεν ἀδίκως συλλαβεῖν, ὥστε ῥαδίαν ὑμῖν τὴν διαψήφισιν περὶ αὐτοῦ πεποιήκε. Καὶ μὲν δὴ πολλοὶ καὶ τῶν ἀστῶν καὶ τῶν ξένων 35 ἤκουσιν εἰσόμενοι τίνα γνώμην περὶ τούτων ἔχετε. Ὡν οἱ μὲν ὑμέτεροι ὄντες πολῖται μαθόντες ἀπίασιν ὅτι ἢ δίκην δώσουσιν ὧν ἂν ἐξαμάρτωσιν, ἢ πράξαντες μὲν ὧν ἐφίενται

σαθε· ἐπαναληπτέον τὸ ἂν.—δυοῖν θάτερον· ἀνάλογ. πρὸς τὸ τοῦ Ἀναξιμένηους: «δεικνύον ὥς οὐκ ἐποίησε τὸ παράπαν, ἢ ὥς ἔννομα καὶ δίκαια ἐποίησε.—ὠμολόγησεν· εἶχεν ὁμολογήσει ἐν §. 35. ὅτι ἡ ἀπόφασις τῶν 30 ἦτο ἄδικος.—διαψήφισις ἡ ἐκλογὴ τῆς διαψήφισεως.—Κυρ. σημ. τὴν διάκρισιν τῆς καταδικαζούσης ἀπὸ τῆς ἀπαλλαγτούσης ψήφου. Ἡ διάγνωσις.

35. Τῶν ἀστῶν· κυρ. ἐκ τῆς μερίδος τῶν ἐξ ἄστεως.—Ὅτι—ἐξαμάρτωσιν. Ἡ θεωρία τῆς ἀποτροπῆς εἶνε κοινὸς τόπος τῶν ἀττικῶν ῥητόρων· ὁ κατηγορούμενος πρέπει νὰ χρησιμεύσῃ ὡς παράδειγμα ἀποτροπῆς, διότι: «ὁ μετὰ λόγου ἐπιχειρῶν κολάζει» οὐ τοῦ παρεληλυθότος ἔνεκα ἀδικήματος τιμωρεῖται, ἀλλὰ τοῦ μέλλοντος χάριν, ἵνα μὴ αὖθις ἀδικήσῃ μητ' αὐτὸς οὗτος, μήτ' ἄλλος ὁ τοῦτον ἰδὼν κολασθέντα. Πλάτ. Πρωτ.—Πράξαντες=διαπραξάμενοι.—Τὸ ἴσον ἔξουσιν· διότι ἐν δημοκρατικῇ πόλει ὑπῆρχεν ἰσότης, ἐν τῷ λέγειν, (ἰσηγορία), ἐνώπιον τῶν νόμων ἰσονομία,) καὶ ἐν ταῖς ἀρχαῖς (ἰσοτιμία).—Ἀντίθετα πρὸς ταῦτα εἶνε τὸ «πλέον ἔχειν ζητεῖν» καὶ «ἐλάττον ἔχειν, ἐλαττοῦσθαι».—Ἐκκηρύττουσι· κυριολεκτ. ἔκφρασις ἐπισήμου κηρύξεως διὰ κήρυκος.—Ἐξορισθέντες οἱ τριάκοντα φαίνεται ὅτι τινὲς ἐπορεύθησαν εἰς Ἐλευσίνα, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσιν, ἔνθα ἐπετράπη αὐτοῖς ἡ διαμονή.—Εἰ δ' ἡ=ἂν ἀληθῶς.—Ἡ ποὺ· βεβαίως, ἐμφανίζει τὴν ἐπομένην πρότασιν. Συχνάκις ἐπιτείνεται διὰ τοῦ γὰρ ἢ σφόδρα.

τύραννοι τῆς πόλεως ἔσονται, δυστυχήσαντες δὲ τὸ ἴσον ὑμῖν ἔξουσιν· ὅσοι δὲ ξένοι ἐπιδημοῦσιν, ἔσονται πότερον ἀδίκως τοὺς τριάκοντα ἐκκηρύττουσιν ἐκ τῶν πόλεων ἢ δικαίως. Εἰ γὰρ δὴ αὐτοὶ οἱ κακῶς πεπονθότες λαβόντες ἀφήσουσιν, ἣ που σφᾶς αὐτοὺς ἡγήσονται περιέρχους ὑπὲρ 36 ὑμῶν τιμωρουμένους. Οὐκ οὖν δεινὸν εἰ τοὺς μὲν στρατηγούς, οἱ ἐνίκων ναυμαχοῦντες, ὅτε διὰ χειμῶνα οὐχ οἰοί τ' ἔφασαν εἶναι τοὺς ἐκ τῆς θαλάττης ἀνελέσθαι, θανάτῳ ἐζημιώσατε, ἡγούμενοι χρῆναι τῇ τῶν τεθνεώτων ἀρετῇ παρ' ἐκείνων δίκην λαβεῖν, τούτους δέ, οἱ ἰδιῶται μὲν ὄντες καθ' ὅσον ἐδύναντο ἐποίησαν ἡττηθῆναι ναυμαχοῦντας, ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν, ὁμολογοῦσιν ἐκόντες πολλοὺς τῶν πολιτῶν ἀκρίτους ἀποκτινύνειν, οὐκ ἄρα χρὴ αὐτοὺς καὶ τοὺς παῖδας ὑφ' ὑμῶν ταῖς ἐσχάταις ζημίαις κολάζεσθαι;

37 Ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἡξίου ἱκανὰ εἶναι τὰ κατηγορημένα· μέχρι γὰρ τούτου νομίζω κατηγορεῖν ἕως ἄν

36. Τῇ τῶν τεθνεώτων ἀρετῇ· οὕτως εἰπεῖν βοηθοῦντες. — Ἰδιῶται ὡς μέλη τῶν ἐταιριῶν, αἵτινες προέδωκαν τὸν στόλον ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς. — Ἐποίησαν ἡττηθῆναι ἀντίθ. τῷ· οἱ ἐνίκων. — Ἡ περίοδος κανονικῶς ἔδει, ἔχειν οὕτως· οὐκ οὖν δεινὸν, εἰ τοὺς μὲν—ἐζημιώσατε, τούτους δὲ—αὐτοὺς καὶ τοὺς παῖδας οὐ (οὐχὶ μὴ ἐπειδὴ οὐ κολάσετε=ἐάζετε ἢ περιόψεσθε), κολάσετε.— Ἀλλ' ἵνα κάμῃ ἰσχυρότερον τὸν λόγον ἀφῆκε τὸν ὑποθετικὸν τύπον καὶ ἀντικαθίστησι τούτον διὰ τοῦ· οὐκ ἄρα χρὴ.— Τοὺς ἐκ τῆς θαλάττης=τοὺς ἐν τῇ θαλάττῃ (τοὺς τε νεκροὺς καὶ τοὺς ἐν τοῖς βεβλαμμένοις πλοίοις κινδυνεύοντας ἐκ τῆς θαλάττης.— Ἠγούμενοι—λαβεῖν. θεωρεῖται ὡς μὴ γνήσιον.— Οὐκ ἄρα χρὴ· ἀνακλόουθον, ὡς ἐλέχθη, διότι ἄρχεται διὰ τοῦ οὐκ οὖν δεινὸν εἰ καὶ στρέφει τὸν λόγον ἐν τέλει εἰς εὐθεΐαν ἐρώτησιν, διὰ τοῦ, οὐκ ἄρα.

37. Μεταβαίνει εἰς τὴν ἐξω τοῦ πράγματος διήγησιν.— ἡξίου· ἱκανὸν ἦν, ὡς οἴομαι· ὡς ἀντίθεσις κεῖται ἐν τῷ νῷ τοῦ Λυσίου.

θανάτου δόξῃ τῷ φεύγοντι ἄξια εἰργάσθαι· ταύτην γὰρ ἐσχάτην δίκην δυνάμεθα παρ' αὐτῶν λαβεῖν. "Ωστ' οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πολλὰ κατηγορεῖν τοιούτων ἀνδρῶν, οἳ οὐδ' ὑπὲρ ἐνὸς ἐκάστου τῶν πεπραγμένων δις ἀποθανόντες δίκην δοῦναι δύναιτ' ἄν. Οὐ γὰρ δὴ οὐδὲ τοῦτο αὐτῷ προσήκει 38 ποιῆσαι, ὅπερ ἐν τῇδε τῇ πόλει εἰθισμένον ἐστί, πρὸς μὲν τὰ κατηγορημένα μηδὲν ἀπολογεῖσθαι, περὶ δὲ σφῶν αὐτῶν ἕτερα λεγοντες ἐνίοτε ἐξαπατῶσιν ὑμᾶς ἀποδεικνύοντες ὡς στρατιῶται ἀγαθοὶ εἰσιν, ἢ ὡς πολλὰς τῶν πολεμίων ναῦς ἔλαβον τριηραρχήσαντες, ἢ πόλεις πολεμίας οὔσας φίλας ἐποίησαν· ἐπεὶ κελεύετ' αὐτὸν ἀποδειῖξαι ὅπου τοσούτους 39

ἀλλὰ τὰ τῆς ὑπερασπίσεως μέσα τοῦ Ἐρατοσθ. μὲ ἀναγκάζουσι νὰ ἐπεκτείνω ἐτι παραιτέρω τὴν κατηγορίαν = ἀλλ' οὐκ ἔῃ μὲ ἐν τὰ ὕθα παύσασθαι. — Τῷ φεύγοντι· συνδέετ. πρὸς τὸ εἰργάσθαι. — Ταύτην — ἐσχ. δίκην. Ταύτην ὡς τὴν ἐσχάτην δίκην. — Παρ' αὐτῶν· κατὰ σύνεσιν ἀναφερομ. εἰς τὸ φεύγοντι: — κατηγορεῖν τοιούτων ἀνδρῶν. Τοῦτο εἶνε κυρίως ἔξω τοῦ πράγματος, διότι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ κατηγορίας ἔνεκα τοῦ Πολεμάρχου καὶ ἔνεκα ἀρπαγῆς. — Δίς ἀποθανόντες. Ὑπερβολή. — Πρὸς. Λυσ. XXVIII, I.: Οὐκ ἂν μοι δοκεῖ δύνασθαι Ἐργοκλῆς ὑπὲρ ἐνὸς ἐκάστου τῶν πεπραγμένων πολλάκις ἀποθανῶν δοῦναι δίκην ἄξιαν. — Δίς — δίκην δοῦναι δύναιτ' ἄν. Ῥητορ. σχῆμα. παρήχησις.

38. Οὐ γὰρ δὴ παραιτέρω αἰτιολ. τοῦ ἡξίου. — Ὁ κατηγορούμενος δὲ δύναται, ὡς ἄλλοι, νὰ ἀναφέρῃ ὑπηρεσίας εἰς τὴν πόλιν. — Ἐξαπατῶσι· τὸ δεύτερον μέλος τῆς ἀντιθέσεως ἀνακολούθως ἀντὶ ἀπαρεμφ. κίται εἰς ὅριστ. ὑποκ. τοῦ ἐξαπατῶσιν εἶνε: οἱ φεύγοντες. Κατὰ τὸν Λεῖψιον, διὰ μὲν τοῦ ἀπαρεμφ. σημαίνεται τὸ μέσον, διὰ δὲ τῆς ὁριστ. τὸ πρᾶγματι κατορθωτέον. — φίλας· ἀντὶ φιλίας. — τριηραρχήσαντες. ὁ Ἐρατοσθ. ἐπικαλεῖται πιθανῶς τὴν τριηραρχίαν του ἐν ἔτει 444.

39. Ὁ κατηγορούμενος συνήθως ἀπαραριθμεῖ τὰς πρὸς τὴν πόλιν ὑπηρεσίας του. Τοῦτο ὁ ῥήτωρ μόνος ποιεῖ (ὑποφορὰ) καὶ λαμβά-

τῶν πολεμίων ἀπέκτειναν ὅσους τῶν πολιτῶν, ἢ ναῦς ὅπου
τοσαύτας ἔλαβον ὅσας αὐτοὶ παρέδωσαν, ἢ πόλιν ἢν τινα
τοιαύτην προσεκτήσαντο εἶναι τὴν ὑμετέραν κατεδουλώσαντο.

40 Ἀλλὰ γὰρ ὅπλα τῶν πολεμίων ἐσκύλευσαν τοσαῦτα ὅσα
περ ὑμῶν ἀφείλοντο, ἀλλὰ τεῖχῃ τοικῦθ' εἶλον οἷα τῆς
ἑαυτῶν πατρίδος κατέσκαψαν· οἵτινες καὶ τὰ περὶ τὴν
Ἀττικὴν φρούρια καθεῖλον, καὶ ὑμῖν ἐδήλωσαν ὅτι οὐδὲ τὸν
Πειραιᾶ Λακεδαιμονίων προσταττόντων περιεῖλον, ἀλλ' ὅτι
ἑαυτοῖς τὴν ἀρχὴν οὕτω βεβαιωτέραν ἐνόμιζον εἶναι.

41 Πολλάκις οὖν ἐθαύμασα τῆς τόλμης τῶν λεγόντων ὑπὲρ
αὐτῶν, πλὴν ὅταν ἐνθυμηθῶ ὅτι τῶν αὐτῶν ἐστὶν αὐτοὺς τε
42 πάντα τὰ κακὰ ἐργάζεσθαι καὶ τοὺς τοιούτους ἐπαινεῖν. Οὐ

νει ἀφορμὴν νὰ στρέψῃ ταῦτα κατὰ τοῦ ἀντιθέτου. — Ἐπεὶ κε-
λεύετε· αἰτιολογ. τὸ: οὐ προσήκει. — ὅσους τῶν πολιτῶν
1500 κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀρχαίων, κατὰ δὲ Λυσίαν παρὰ τῇ
σχολιαστῇ εἰς Αἰσχίν. 4, 39, 2500. ὅσας παρέδωσαν ἐν Αἰ-
γὸς ποταμοῖς καὶ κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς πόλεως ἐν ὧν 670
τρίηρεις.

40. Ἀλλὰ γὰρ· Ἀλλὰ βεβαίως (φυσικὰ) εἰρωνικῶς. Πρβ.
κατωτέρ. §. 83. — Ὅσα παρ' ὑμῶν ἀφείλοντο. Οἱ τριάκοντα
ἀφῆρσαν τὰ ὅπλα τῶν μὴ τὰ ἑαυτῶν φρονούντων. — Φρούρια.
ὡς ἡ Οἰνὸν Δεκέλεια· οὐχ ἤττον τὸ νεγόνος τοῦτο δὲν εἶναι ἄλλως
γνωστόν. — Τὸν Πειραιᾶ· βραχυλογ. ἀντὶ τὰ τοῦ Πειραιῶς τεῖχῃ.
Ἀλλ' ὅτι αἰτιολογ. τὸ: Λακεδ. προσταττόντων. — Βεβαιωτέραν·
διότι αἱ κατὰ θάλατταν ἀρχὴ γένεσις ἐστὶ δημοκρατίας. ».

41. Τῶν λεγόντων. — οὐχὶ οἱ δικαστικοὶ συνήγοροι (οἱ συνε-
ροῦντες §. 86), ἀλλ' οἱ ὑπερασπιζόμενοι τὸν Ἐρατοσθ. ἐν ἰδιωτι-
κοῖς κύκλοις. — Πλὴν ὅταν ἐνθυμηθῶ· οὐχί: πλὴν ὅτ' ἐν-
θυμηθείην, ἐπειδὴ πολλάκις ἐθαύμασα θεωρεῖται ὡς γνωμικὸς
ἀορ. Πρβ Δ. προοιμ. 28: οὐδεπόποτ' ἔγνω, ἔνεκα τοῦ παρα-
χρῆμα ἀρέσαι λέγειν τι πρὸς ὑμᾶς, ὅτι ἂν μὴ καὶ μετὰ ταῦτα συ-
νοίσαι ἡγῶμαι. — Τοὺς τοιούτους δηλ. κακοὺς.

42. Οὐ γὰρ· αἰτιολ. τὸ: πολλάκις ἐθαύμασα. — Ἐπὶ τῶν
τετρακοσίων. Κυρίως ὀλίγον πρὸ τῶν τετρακοσίων (ἔτ. 411 πρβλ.

γὰρ νῦν πρῶτον τῷ ὑμετέρῳ πλήθει τὰ ἐναντία ἔπραξεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν τετρακοσίων ἐν τῷ στρατοπέδῳ ὀλιγαρχίαν καθιστὰς ἔφευγεν ἐξ Ἑλλησπόντου τριήραρχος καταλιπὼν τὴν ναῦν, μετ' Ἰατροκλέους καὶ ἐτέρων, ὧν τὰ ὀνόματα οὐδὲν δέομαι λέγειν. Ἀφικόμενος δὲ δεῦρο τὰναντία τοῖς βουλομένοις δημοκρατίαν εἶναι ἔπραττε. Καὶ τούτων μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι. 10/5 1874

MARTYRES

Τὸν μὲν τοίνυν μεταξὺ βίον αὐτοῦ παρήσω· ἐπειδὴ δὲ ἡ 43

Θουκ. 8, 63). Καθιστὰς βουλ. ἐνεστ. προσεπάθει νὰ καταστήσῃ ὀλιγαρχίαν, διότι τὸ πρᾶγμα δὲν κατωρθώθη.—Τριήραρχος—ναῦν. Κατὰ τὸν νόμον ὁ τριήραρχος ὤφειλε νὰ παρευρίσκηται ἐν τῷ πλοίῳ του, δι' ὃ ἐκτὸς ἐκουσίας ἐπιδόσεως (δωρεᾶς) ἦτο ὑπεύθυνος· ὁ Ἐρατ. ἐγένετο ἔνοχος λιποταξίου (εἰδικ. λιπονναυτίου) καὶ ὡς λιπόνεως ἠδύνατο νὰ καταγγελλῇ. (γραφὴ λιπονναυτίου).—οὐδὲν δέομαι λέγειν. πιθανῶς διὰ νὰ μὴ τοὺς βλάψῃ. Πρὸς Δημοσθ. 25, 132: ἀγῆς μὲν ἐστὶν ὀνομαστὶ περὶ τινῶν μνησθαι. Ὁ ἐνταῦθα μνημονεύμενος Ἰατροκλῆς εἶχεν ἴσως ἀποθάνει.

43. Ἡ ναυμαχία· ἐνταῦθα ἰδίως περὶ τῆς ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς, ἧτις ἄλλως λέγεται· ἡ ναυμαχία ἡ ἐν Ἑλλησπόντῳ. Διὰ τῆς προσθήκης ἡ συμφορὰ, σημαίνεται πᾶσα ἡ δεινὴ ἐποχὴ, ἀπὸ τῆς περὶ οὗ ὁ λόγος ναυμαχίας μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ἐμφυλίου πολέμου.—δημοκρατίας ἐτι οὕσης αἶρει τὸν προδοτικὸν χαρακτῆρα τῶν ὀλιγαρχικῶν μέτρων.—ὅθεν... ἤρξαν. εἰς τὸ ἐπῆμι· πάντες ἄνδρες.—πέντε ἄνδρες ἔφοροι οὗτοι κατεστάθησαν ἐν Ἀθήναις μικρὸν μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς μάχην ὑπὸ τῶν ἐταιρειῶν (πολιτικῶν ἢ καὶ ὀλιγαρχικῶν συλλόγων), ὅπως προσελκύσωσι τὸ πλῆθος ὑπὲρ τοῦ ὀλιγαρχικοῦ πολιτεύματος.—Συναγωγεῖς κατ' Εὐστάθιον· «συνωμότης ὁ κατα τοῦ δήμου ἀνιστάμενος, συναγωγεὺς ὁ τοὺς τοιοῦτους ὑποδεχόμενος πρὸς συνάγειν ἐταιρείας καὶ ξυνωμοτίας» (Πλατ. Πολιτ. 11, 365).—Τῶν συνωμοτῶν. μέλη τῶν ἐταιρειῶν ὡμολόγουν μεθ' ὁρ-

ναυμαχία καὶ ἡ συμφορὰ τῇ πόλει ἐγένετο, δημοκρατίας
 ἔτι οὔσης, ὅθεν τῆς στάσεως ἤρξαν, πέντε ἄνδρες ἔφοροι κα-
 τέστησαν ὑπὸ τῶν καλουμένων ἐταίρων, συναγωγαί μὲν τῶν
 πολιτῶν, ἄρχοντες δὲ τῶν συνωμοτῶν, ἐναντία δὲ τῷ ὕμε-
 44 τέρῳ πλήθει πραττοντες· ὧν Ἐρατοσθένης καὶ Κριτίας ἦσαν.
 Οὗτοι δὲ φυλάρχους τ' ἐπὶ τὰς φυλάς κατέστησαν, καὶ
 ὅ τι δέοι χειροτονεῖσθαι καὶ οὓς τινὰς χρεῖη ἄρχειν παρήγ-
 γελλον, καὶ εἴ τι ἄλλο πράττειν βούλονται, κύριοι ἦσαν·
 οὕτως οὐχ ὑπὸ τῶν πολεμίων μόνον ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τούτων
 πολιτῶν ὄντων ἐπεβουλευέσθε, ὅπως μὴτ' ἀγαθὸν μὴδὲν ψη-
 45 φιεῖσθε πολλῶν τε ἐνδεεῖς ἔσεσθε. Τοῦτο γὰρ καλῶς ἠπίσταντο,

κου ἀμοιβαίαν πίστιν καὶ αὐστηράν ἐχεμυθίαν. "Ὅθεν πολλάκις συ-
 νωμότης καὶ ἐταῖρος εἶνε ταυτόσημα. — Κριτίας. οὗτος, δοθεί-
 σης ἀμνηστίας μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς πόλεως, ἐπανῆλθεν εἰς
 Ἀθήνας.

44. Φυλάρχους ἐπὶ τὰς φυλάς. (οὕτω ἀναγνωστέον καὶ
 οὐχὶ φυλακὰς). Φύλαρχοι ἦσαν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἱππέων. (16, 6).
 Ἐνταῦθα δὲ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν 40 φυλῶν, εἰς ἃς ἀπὸ τοῦ κλεισθέ-
 νους ἦσαν διηρημένοι οἱ ἀττικοὶ πολῖται, καὶ καθ' ἃς ἐγένετο ἡ
 ψήφισις. "Ἄν ἦσαν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἱππέων, τότε θὰ ἦτο αὐτοῖς φυ-
 λάρχους." Φαίνεται λοιπὸν ὅτι οἱ ἔφοροι ἐξέλεγον ἐν ἐκάστη φυλῇ
 ἐμπεπιστευμένον τινὰ ὡς ἄρχοντα ἢ διευθυντὴν, ὅστις διηύθουε τὴν
 φυλὴν νὰ ψηφίζῃ συμφώνως πρὸς τὰς θελήσεις των. — οὕστινας
 χρεῖη ἄρχειν· πρὸς κατωτέρω §. 76: παρήγγελλτο αὐτοῖς δέκα
 μὲν οὓς Θηραμένης ἀπέδειξε χειροτονῆσαι, δέκα δὲ οὓς οἱ καθε-
 στηκότες ἔφοροι κελύοιεν. — παρήγγελλον· διέτασσον, ὡς ὁ
 στρατηγὸς τοὺς στρατιώτας. Ἡ συνήθης λέξις περὶ τοῦ προτείνειν
 τι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἶνε: παραινεῖν — κύριοι ἦσαν· οὐχὶ κατὰ
 νόμον, ἀλλ' ὡς ὄργανα μερίδων. — ἀγαθὸν μὴδὲν· πρὸς ἄμυ-
 ναν τῆς πόλεως καὶ ἀνακούφισιν τοῦ κακοῦ. — πολλῶν· δηλ.
 ἀγαθῶν, ἰδίως τῶν ἐπιτηδείων.

45. Πραττόντων· δηλ. ὕμῶν. — Τῶν παρόντων κα-
 κῶν· δηλ. τῆς πολιορκίας καὶ τοῦ λιμοῦ. — Τῶν μελλόντων.
 ἐννοεῖ τὴν ἐπικειμένην κατάλυσιν τοῦ πολιτεύματος.

ὅτ' ἄλλως μὲν οὐχ οἰοί τε ἔσονται περιγενέσθαι, κακῶς δὲ
πραττόντων δυνήσονται, καὶ ὑμεῖς ἡγοῦντο τῶν παρόντων
κακῶν ἐπιθυμοῦντας ἀπαλλαγῆναι περὶ τῶν μελλόντων οὐκ
ἐνθυμήσεσθαι. Ὡς τοίνυν τῶν ἐφόρων ἐγένετο, μάρτυρας ὑμῖν 46
παρέξομαι, οὐ τοὺς τότε συμπράττοντας (οὐ γὰρ ἂν δυναί-
μην), ἀλλὰ τοὺς αὐτοῦ Ἑρατοσθένους ἀκούσαντας. Καίτοι 47
εἰ ἐσωφρόνουν κατεμαρτύρουν ἂν αὐτῶν, καὶ τοὺς διδασκά-
λους τῶν σφετέρων ἀμαρτημάτων σφόδρ' ἂν ἐκόλαζον, καὶ
τοὺς ὅρκους, εἰ ἐσωφρόνουν, οὐκ ἂν ἐπὶ μὲν τοῖς τῶν πολιτῶν
κακοῖς πιστοὺς ἐνόμιζον, ἐπὶ δὲ τοῖς τῆς πόλεως ἀγαθοῖς ῥα-
δίως παρέβαινον. Πρὸς μὲν οὖν τούτους τοσαῦτα λέγω, τοὺς
δὲ μάρτυράς μοι κάλει. Καὶ ὑμεῖς ἀνάβητε. •

ΜΑΡΤΥΡΕΣ

Τῶν μὲν μαρτύρων ἀκηκόατε. Τὸ δὲ τελευταῖον εἰς τὴν 48
ἀρχὴν καταστάς ἀγαθοῦ μὲν οὐδενὸς μετέσχευ, ἄλλων δὲ

46. Τῶν ἐφόρων ἐγένετο· δηλ. ὁ κατηγορούμενος ἐγένετο
εἰς τῶν ἐφόρων. — Οὐ γὰρ ἂν δυναίμην· ἐπειδὴ οἱ ἑταῖροι
ὥρμιζοντο νὰ σιγῶσι. (πρβ. ἐπομ. §.)

47. Καίτοι· δηλ. παρὰ τοὺς ὅρκους των. — Διδασκάλους.
(Ὅμοιως εἰσηγητὴς καὶ διδάσκαλος Ἀίσχ. 1, 172.) — Τοὺς ὅρ-
κους δηλ. ἐκείνους, τὸ βοηθεῖν ἀλλήλοις καὶ μὴ προδιδόναι. τούτους
ᾠμυσοῦν αἱ συνωμοσίαι τῶν ἑταιριστῶν, ἐνῷ οὗτοι παρέβαινον τοὺς
ἐπὶ τοῖς πόλεως ἀγαθοῖς ὅρκους, οἵτινες ἦσαν οἱ τῶν ἐφήβων (Λυσ.
Ἄγορ. 62.) τῶν ἡλιαστῶν, τῶν βουλευτῶν, καὶ ἐν γένει τῶν ἀρ-
χόντων. — Εἰ ἐσωφρόνουν· ἐμφαντικῶς ἐπαναλαμβάνεται. —
Οὐκ ἂν· ἀμφοτέρωθεν συναπτεῖται καὶ πρὸς τὸ ἐπόμεν. ῥῆμα παρέβαινον
— κάλει· ἀποτείνεται πρὸς τὸν κήρυκα. — Ἀνάβητε ἀποτείνε-
ται πρὸς τοὺς μάρτυρας, οἵτινες παρήρχοντο εἰς θέσιν τινὰ παρὰ
τὸ βῆμα τοῦ λέγοντος.

48. Εἰς τὴν ἀρχὴν δηλ. τῶν τριάνκοντα, διότι ἡ τῶν ἐφόρων
δὲν ἦτο ἀρχή. — ἄλλων δὲ δηλ. κακῶν. (εὐφημισμός). μνηυ-
τὴν γίνεσθαι = μνηύειν. — Εἰσαγγελίων. εἰσαγγελία κυρίως

πολλῶν. Καίτοι εἴπερ ἦν ἀνὴρ ἀγαθός, ἐχρῆν αὐτὸν πρῶτον μὲν μὴ παρανόμως ἄρχειν, ἔπειτα τῇ βουλῇ μηνυτὴν γίνεσθαι περὶ τῶν εἰσαγγελιῶν ἀπασῶν, ὅτι ψευδεῖς εἶεν, καὶ Βάτραχος καὶ Αἰσχυλίδης οὐ τέληθῃ μηνύουσιν, ἀλλὰ τὰ ὑπὸ τῶν τριάκοντα πλασθέντα εἰσαγγέλλουσι, συγκαίμενα 49 ἐπὶ τῇ τῶν πολιτῶν βλάβῃ. Καὶ μὲν δὴ, ὡς ἄνδρες δικασταί,

ἐλέγετο ἡ πρὸς τὴν βουλὴν ἢ τὴν τοῦ δήμου ἐκκλησίαν μήνυσις, (καταγγελία) κατὰ τῶν ἐνόχων δημοσίοις ἀδικήμασι μὴ προβλεπομένοις ὑπὸ τῶν κειμένων νόμων. — Ἐπὶ τῶν τριάκοντα μόνον ἐν τῇ βουλῇ ἠδύνετο νὰ γίνῃ τοῦτο. Τοιαῦτα ἐγκλήματα, δι' ὧν ἐκινδύνευεν ἡ ἀσφάλεια τῆς πόλεως καὶ ἡ εὐνομία ἠδύναντο νὰ μηνύωσι καὶ ξένοι ἢ δοῦλοι λαμβάνοντες πρὸς τοῦτο ἄδειαν, μετ' ὃ ἡ ἐκκλησία ἐξουσιοδοτεῖ τι ἄς πρὸς περαιτέρω ἔρευναν. Ἀλλ' εἰς τοὺς πολίτας ἦτο ἐν ὁμοίαις περιστάσεσιν ἐλευθέρᾳ ἡ εἰσαγγελία, ἥτις εἶχε τὸ πλεονέκτημα, ὅτι γενομένης ταύτης ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας δεκτικῆς, ἀπήλλαττε τὸν κατηγοροῦν καθόλου ἢ ἐν μέρει τῶν θανατῶν καὶ τῶν κινδύνων. Καίτοι δὲ κατ' ἀρχῆς σκοπὸν αὐτὴ εἶχε νὰ προτελὴ τὴν προσοχὴν τοῦ κοινου πρὸς ἀνατροπὴν κακῶν, ἢ πρὸς τιμωρίαν τοιούτων ἀδικημάτων, μὴ ὑπὸ τῶν νόμων προβλεπομένων, οὐχ ἥττον μετ' ὀλίγον ἐπεξετάθη ἐπὶ πάντας τοὺς νόμους, ἐνθα ἔκτακτοι ἢ σπουδαῖαι περιστάσεις ἔπρεπε νὰ προκαλέσῃ τὴν ἄμεσον ἐπέμβασιν τῆς πολιτείας. Ἡ εἰσαγγελία ὡς ἐλέχθη ἠδύνετο νὰ γείνη καὶ εἰς τὴν βουλὴν τῶν πεντακοσίων, ἥτις μέχρι 500 δρ. ζημίαν ἠδύνετο νὰ ἐπιβάλῃ. Ἐπικινδυνότεραι ὑποθέσεις εἰσαγγέλλοντο εἰς τὰ δικαστήρια. Καὶ ἡ ἐκκλησία ἐπέθετε ζημίαν ἐνίοτε, κυρίως ὅμως ἤρκειτο εἰς τὸ νὰ ὀρίσῃ τὴν κατηγορίαν καὶ νὰ προσδιορίσῃ τῷ διώκοντι τοὺς ἐκκληθέντας συνηγόρους ἢ κατηγορούς. Ἀλλὰ εἰσαγγελίαι, ἕνεκα κακώσεως γονέων, ὀρφανῶν ἢ κατὰ διαιτητῶν ἐγίνοντο ἀμέτῳ εἰς τὰς νομίμους ἀρχάς. — Ψευδεῖς εἶεν, δηλ. αἱ καταγγελίαι. — Βάτραχος, πρὸς. Λυσ. 6' §. 45: ὁ γοῦν πονηρότατος Βάτραχος γενόμενος ἐπὶ τῶν τριάκοντα μηνυτής. — Αἰσχυλίδης, μηνυτής, ἄλλως μὴ γνωστός. — Συγκαίμενα συνωμολογημένα, σκευωρηθέντα. — Ἐπὶ τῇ τῶν πολ. βλάβῃ, ἢ ἐπὶ σημ. σκοπόν.

49. Οὐδὲν ἔλαττον εἶχον σκοποῦντες, δηλ. καὶ ἂν αὐτοὶ ἐσιώπων, κατάρθουν τὸν σκοπὸν τῶν, δὲν ἦσαν χειρότερα. —

οἱ κακόνιοι ἦσαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει, οὐδὲν ἔλαττον εἶχον
σιωπῶντες· ἕτεροι γὰρ ἦσαν οἱ λέγοντες καὶ πράττοντες ὧν
οὐχ οἶόν τ' ἦν μείζω κακὰ γενέσθαι τῇ πόλει. Ὅποσοι δ'
εὐνοί φασιν εἶναι, πῶς οὐκ ἐνταῦθ' ἔδειξαν, αὐτοὶ τε τὰ
βέλτιστα λέγοντες καὶ τοὺς ἐξαμαρτάνοντας ἀποτρέποντες;

Ἴσως δ' ἂν ἔχοι εἰπεῖν ὅτι ἐδεδοίκει, καὶ ὑμῶν τοῦτο δο
ένιοις ἱκανὸν ἔσται. Ὅπως τοίνυν μὴ φανήσεται ἐν τῷ λόγῳ
τοῖς τριακοντα ἐναντιούμενος· εἰ δὲ μή, ἐνταυθαὶ δῆλος ἔσται,
ὅτι ἐκεῖνά τε αὐτῷ ἤρεσκε, καὶ τοσοῦτον ἐδύνατο, ὥστε ἐναντι-
ούμενος μηδὲν κακὸν παθεῖν ὑπ' αὐτῶν. Χρῆν δ' αὐτὸν
ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ταύτην τὴν προθυμίαν ἔχειν,
ἀλλὰ μὴ ὑπὲρ Θηραμένους, ὅς εἰς ὑμᾶς πόλλ' ἐξήμαρτεν.
Ἄλλ' οὗτος τὴν μὲν πόλιν ἐχθρὰν ἐνόμιζεν εἶναι, τοὺς δ' ὅτι
ὑμετέρους ἐχθροὺς φίλους, ὡς ἀμφοτέρω ταύτ' ἐγὼ πολλοῖς
τεκμηρίοις παραστήσω, καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους διαφορὰς

δηλ. ἡ σιωπὴ των δὲν ἦτο ἀπόδειξις εὐνοίας, διότι ἕτεροι ἐν τῷ
συμφέροντι των καὶ πρὸς μεγίστην βλάβην τοῦ λαοῦ ἔλεγον καὶ
ἔπραττον.

50. Ἐξακολουθήσεις τοῦ ἐλέγχου τοῦ χαρακτῆρος καὶ διαγωγῆς
τοῦ κατηγορουμένου, ἵνα παραστήσῃ ὅτι ἡ πράξις (ὁ ἐκούσιος φό-
νος) συνάδει πρὸς ταῦτα. (probabile ex vita).—Ὅτι ἐδεδοίκει
οὐχὶ ἐν μιᾷ μόνον περιπτώσει (οὐχὶ ἔδειξεν), ἀλλ' ἐν γένει κατὰ
τὸ διάστημα τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ὑπουργήματός του.—Ὅπως
τοίνυν μὴ φανήσεται:—μὴ τοίνυν φαινέσθω.—Ἐνταυθαὶ
=ἐνταῦθα, δηλ. ἐν τῷ ἐναντιοῦσθαι ἐν τῷ λόγῳ.—Ἐκεῖνα δηλ.
τὰς πράξεις των 30.

51. Ἀμφοτέρω ταῦτα δηλ. τὴν ἐχθρὰν κατὰ τῆς πό-
λεως καὶ τὴν ὁμοφροσύνην πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τῆς.—Ὅποτεροι
οἱ τῆς μερίδος τοῦ Θηραμένου ἢ τοῦ Κριτίου.—Ταῦτα δηλ. τὰ
γνωστὰ σχέδια τῆς ὀλιγαρχίας πρὸς κατωτ. §—65. —ταῦτ' ἔπρατ-
τον (ἄλλοι ἀναγινώσκουσι: ταῦτά δηλ. τὰ ἴδια ὡς οἱ ἄλλοι:
τὴν κατάλυσιν τοῦ δήμου.

οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν ἀλλ' ὑπὲρ ἑαυτῶν γιγνομένης, ὁπότεροι ταῦτα
 52 πράξουσιν καὶ τῆς πόλεως ἄρξουσιν. Εἰ γὰρ ὑπὲρ τῶν ἀδι-
 κουμένων ἐστασίαζον, ποῦ κάλλιον ἀνδρὶ ἄρχοντι ἢ Θρα-
 συβούλου Φυλὴν κατειληφότος, τότ' ἐπιδείξασθαι τὴν αὐ-
 τοῦ εὐνοίαν; Ὁ δ' ἀντὶ τοῦ ἐπαγγεῖλασθαι τι ἢ πράξει,
 ἀγαθὸν πρὸς τοὺς ἐπὶ Φυλῇ, ἐλθὼν μετὰ τῶν συναρχόντων
 εἰς Σαλαμῖνα καὶ Ἐλευσινάδε τριακοσίους τῶν πολιτῶν
 ἀπήγαγεν εἰς τὸ δεσμοκτήριον, καὶ μιᾷ ψήφῳ αὐτῶν ἀπάν-
 53 των θάνατον κατεψηφίσατο. Ἐπειδὴ δ' εἰς τὸν Πειραιᾶ
 ἤλθομεν καὶ αἱ ταραχαὶ γεγενημέναι ἦσαν καὶ περὶ τῶν
 διαλλαγῶν οἱ λόγοι ἐγίνοντο, πολλὰς ἐκάτεροι ἐλπίδας εἵ-
 χομεν πρὸς ἀλλήλους ἔσσεσθαι ὥς ἀμφοτέροι ἐδείξαμεν. Οἱ
 μὲν γὰρ ἐκ Πειραιῶς κρείττους ὄντες εἶσχον αὐτοὺς ἀπελ-

52. Ὁ δὲ = νῦν δ' οὗτος. — Θρασυβούλου φυλὴν κατει-
 λεφότος. Φυλὴ, μικρὸν ὄχυρόν μετὰ Ἀττικῆς καὶ Βαιωτίας
 προύριον, 100 στάδια μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν, δυν. μεσημέρ. τοῦ
 Πάρνηθος. Περὶ τοῦ πράγματος πρὸς. Ξενοφ. Ἑλλην. 2, 4, 2: «Ἐκ
 δὲ τούτου Θρασύβουλος ὁρμηθεὶς ἐκ Θηβῶν ὥς σὺν ἐβδόμηκοντα
 φυλὴν χωρίον καταλαμβάνει ἰσχυρόν» Ἐνταῦθα εὐθὺς προσῆλθον
 πάντες οἱ ὁπαδοὶ τῆς δημοκρατίας, καὶ τοῦτο ὤφειλε νὰ πράξῃ,
 κατὰ Λυσίαν, ὁ Ἐρατ. ἂν ἀληθῶς ἦτο φίλος τοῦ δήμου. — Τρια-
 κοσίους οἱ τριακόσιοι οὗτοι Ἐλευσίνιοι καὶ Σαλαμίνιοι ἀπήχ-
 θησαν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις ὦδεον καὶ ἐκεῖ ἐνώπιον τῶν 3000 ὀπι-
 τῶν καὶ τῶν ἱππέων μιᾷ ψήφῳ αὐτῶν ἀπάντων θάνατον
 κατεψηφίσαντο παρὰ τὸν νόμον, ὅστις λέγει ὅτι δὲν πρέπει
 οἱ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐγκλήματος κατηγορούμενοι ἀθρόοι νὰ δικά-
 ζονται, ἀλλὰ δῖχα ἕκαστος.

53. Αἱ ταραχαί. ἡπία ἐκφράσεως τοῦ σφοδροῦ ἀγῶνος μετὰ
 τῶν ἀστῶν καὶ τῶν τοῦ Πειραιῶς ἐν Μουνυχίᾳ. πρὸς. Ξενοφ. Ἑλλ.
 2, 4, 11. — Οἱ λόγοι. αἱ διαπραγματεύσεις. — Ὡς ἀμφοτέροι
 ἐδείξαμεν. δηλ. πρόθυμοι πρὸς διαλλαγὴν καὶ ἑνώτιν. (ἀμφο-
 τέροι δηλ. οἱ νικηταὶ διὰ τοῦ διαλλακτικοῦ αὐτῶν τρόπου, οἱ ἡτ-

θεῖν· οἱ δὲ εἰς τὸ ἄστυ ἐλθόντες τοὺς μὲν τριάκοντα ἐξέβα- 54
 λον πλὴν Φεῖδωνος καὶ Ἐρατοσθένους, ἄρχοντας δὲ τοὺς
 ἐκείνοις ἐχθίστους εἶλοντο, ἡγούμενοι δικαίως ἂν ὑπὸ τῶν
 αὐτῶν τοὺς τε τριάκοντα μισεῖσθαι καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ φι-
 λεῖσθαι. Τούτων τοίνυν Φεῖδων ὁ τῶν τριάκοντα γενόμενος 55
 καὶ Ἰπποκλῆς καὶ Ἐπιχάρης ὁ Λαμπρεὺς καὶ ἕτεροι οἱ
 δοκοῦντες εἶναι ἐναντιώτατοι Χαρικλεῖ καὶ Κριτίᾳ καὶ τῇ
 ἐκείνων ἐταιρείᾳ, ἐπειδὴ αὐτοὶ εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν,
 πολὺ μείζω στάσιν καὶ πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ τοῖς
 ἐξ ἄστεος ἐποίησαν· οἷς καὶ φανερώς ἐπεδείξαντο ὅτι οὐχ 56
 ὑπὲρ τῶν ἐν Πειραιεῖ οὐδ' ὑπὲρ τῶν ἀδίκως ἀπολλυμένων
 ἐστασίαζον, οὐδ' οἱ τεθνεῶτες αὐτοὺς ἐλύπουν, οὐδ' οἱ μέλ-
 λοντες ἀποθανεῖσθαι, ἀλλ' οἱ μείζον δυνάμενοι καὶ θᾶσσον

τηθέντες διὰ τῆς καταλύσεως τῆς τυραννίας). — αὐτοὺς. δηλ.
 τοὺς ἐξ ἄστεος. —

54. Ἐλθόντες· ἐπανελθόντες. — Τοὺς τριάκοντα· Μετὰ
 τὴν κατάλυσιν τῆς ἀρχῆς τῶν τριάκοντα ἐξελεξάν δέκα ἄρχοντας
 (αὐτοκράτορας) ἕνα ἐξ ἐκάστης φυλῆς, ἵνα διοικήσωσι τὴν πόλιν.
 Ἐν τούτοις δὲν ἦτο ὁ Ἐρατοσθένης, ἀλλ' ὁ φίλος αὐτοῦ Φεῖδων. —
 ἐξέβαλον. οὐχὶ διὰ τῆς βίας, ἀλλὰ διὰ ψηφίσματος τοῦ δήμου
 (Ξεν. Ἑλλ. 41, 4, 23.)

55. Ἰπποκλῆς· ἴσως ὁ υἱὸς τοῦ Μενίππου Θουκ. 8, 43. — Λαμ-
 πρεὺς. Λαμπραὶ δῆμος τῆς Ἐρεχθίδος (Ἀρποκρ.) ἦτο δὲ οὗ-
 τος «πάντων πονηρότατος καὶ βουλόμενος εἶναι τοιοῦτος» (Ἀν-
 δοκιδ.). — Ἐναντιώτατοι· ὁ Ἐπιχάρης ἦτο βουλευτὴς ἐπὶ τῶν
 30 κατ' Ἀνδοκιδ. ὅστις ἐν §. 99 ἀποτείνεται πρὸς αὐτὸν ὡς ἐξῆς:
 ἐν δημοκρατίᾳ μὲν συκοφαντῶν ἔζης, ἐν ὀλιγαρχίᾳ δὲ ἐδούλευες
 τοῖς τριάκοντα. — Χαρικλεῖ· ὁ Χαρικλῆς υἱὸς τοῦ Ἀπολλο-
 δώρου, ἀρχηγὸς ἐταιρειῶν πρὸς Ξενοφ. απομ. 4, 2, 31. — αὐτοὶ·
 δηλ. αὐτοὶ οἱ ἴδιοι οἱ πρότεροι ἐχθροὶ τῶν τριάκοντα, καταστάντες
 εἰς τὴν ἀρχὴν, χεῖρω ἔπραξαν.

56. Ἀπολλυμένων. ἐπὶ τῶν τριάκοντα. — οἱ τεθνεῶτες·
 οἱ μέλλοντες ἀποθανεῖσθαι. δηλ. ἐν τῷ ἐμφυλίῳ πολέμῳ.

- 57 πλουτοῦντες. Λαβόντες γὰρ τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν πόλιν ἀμφοτέροις ἐπολέμουν, τοῖς τε τριάκοντα πάντα κακὰ εἰργασμένοις καὶ ὑμῖν πάντα κακὰ πεπονθόσι. Καίτοι τοῦτο πᾶσι δῆλον ἦν, ὅτι εἰ μὲν ἐκεῖνοι δικαίως ἔφευγον, ὑμεῖς ἀδίκως, εἰ δ' ὑμεῖς δικαίως, οἱ τριάκοντα ἀδίκως· οὐ γὰρ δὴ ἐτέρων ἔργων αἰτίαν λαβόντες ἐκ τῆς πόλεως ἐξέπεσον, ἀλλὰ τοῦ-
- 58 των. Ὡστε σφόδρα χρή ὀργίζεσθαι, ὅτι Φεῖδων αἵρεθείς

Θάττον πλουτοῦντες· ὑπαινίσσεται τὸ τοῦ Μενάνδρου γνωμικόν: «Οὐδεὶς ἐπλούτησεν ταχέως δίκαιος ὢν».

57. Λαβόντες. . πόλιν· οὐχὶ παραλαβόντες, ὅπερ εἶνε τὸ κυριολεκτικὸν ῥῆμα ἐπὶ νομίμου παραλαβῆς ὑπουργήματος, ἀλλὰ λαβόντες ἔθνηκεν ὑπαινισσόμενος τὴν βίαν. — Τοῖς τε. . . εἰργασμένοις καὶ ὑμῖν πεπονθόσι· ἰσχύωλον χρήσιμον πρὸς ἄρσιν τῆς ἀντιθέσεως. — ὅτι εἰ μὲν. κλπ. δίλημμα, ὅπερ τὸ εἰδικὸν φέρει ὄνομα «διάλληλος δεῖξις». Ἐπίτηδες ἀγνοεῖ ὁ Λυσίας τὴν ὑπαρξίν μέσης τινὸς μερίδος, ἥτις οὔτε πρὸς τοὺς τριάκοντα ἐταυτίζετο, οὔτε πρὸς τοὺς ἐν Πειραιεὶ δημοκρατικούς. Εἰς ταύτην ἀνῆκον οἱ δέκα, οἵτινες κατὰ τῶν δύο ἄκρων ἠδύναντο, νὰ διακινῶνται πολεμικῶς—αἰτίαν λαβόντες· ἀντὶ τοῦ συνήθους «αἰτίαν σχόντες». — ἀλλὰ τούτων· τῶν κακοουργιῶν κατὰ τοῦ δήμου. Λοιπὸν, λέγει ὁ Λυσίας, οἱ δέκα ἦσαν εἰς ἀντίφασιν πρὸς ἑαυτοὺς, διώκοντες τοὺς τριάκοντα ἕνεκα τούτων τῶν κακοπραγιῶν καὶ ὑμῖν ἐχθρικῶς διακείμενοι. Ἄλλ' ἡ ἀληθὴς αἰτία τῆς ἐξελάσεως ἦτο ἡ κατάχρησις τῆς ἐξουσίας καὶ ὁ ἀπρονόητος πόλεμος κατὰ τῶν δημοκρατικῶν.

58. Φεῖδων· ἡ ἐπίθεσις κατὰ τοῦ Φεῖδωνος ἔχει τὸν διττὸν σκοπὸν, ἔνθεν μὲν νὰ καταστήσῃ τοῦτον ὡς τὸν ἐκτελεστὴν τῶν φθοροποιῶν προθέσεων τοῦ Ἐρατοσθένους, ἔνθεν δὲ νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπ' αὐτοῦ ἐκ τῶν προτέρων τὸ ἔδαφος, διὰ τὴν ὑπὲρ τοῦ Ἐρατοσθένους σκοπούμενην αὐτοῦ ὑπεράσπισιν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν λεγομένων αὐτοῦ ὑπηρεσιῶν. — αἵρεθείς καταγαγεῖν. Διοδώρ «δέκα ἄνδρας κατέστησαν αὐτοκράτορας, εἰ δύναιτο μάλιστα φιλικῶς διαλύεσθαι τὸν πόλεμον.» — Τῇ αὐτῇ γνώμῃ· τῇ τοῦ Ἐρατ.— τοὺς κρείττους αὐτῶν· ἡ πλειονότης τῶν 30. ἀλλ' ἤδη ἐν Ἐλευσίνι. — αὐτῶν· Φεῖδωνος καὶ Ἐρατοσθ.— δι' ὑμᾶς

ὕμᾱς διαλλάξαι καὶ καταγαγεῖν τῶν αὐτῶν ἔργων Ἐρατο-
σθένη μετεῖχε καὶ τῇ αὐτῇ γνώμῃ τοὺς μὲν κρείττους αὐ-
τῶν δι' ὕμᾱς κακῶς ποιεῖν ἕτοιμος ἦν, ὑμῖν δ' ἀδίκως φεύ-
γουσιν οὐκ ἠθέλησεν ἀποδοῦναι τὴν πόλιν, ἀλλ' ἐλθὼν εἰς
Λακεδαίμονα ἔπειθεν αὐτοὺς στρατεύεσθαι, διαβάλλων ὅτι
Βοιωτῶν ἡ πόλις ἔσται, καὶ ἄλλα λέγων οἷς ᾤετο πείσειν
μάλιστα. Οὐ δυνάμενος δὲ τούτων τυχεῖν, εἴτε καὶ τῶν 59
ῥῶν ἐμποδῶν ὄντων εἴτε καὶ αὐτῶν οὐ βουλομένων ἑκατὸν
τάλαντα ἐδανείσατο, ἵνα ἔχοι ἐπικούρους μισθοῦσθαι, καὶ
Λύσανδρον ἄρχοντα ῥήτησατο, εὐνούστατον μὲν ὄντα τῇ ὀλι-
γαρχίᾳ, κακονούστατον δὲ τῇ πόλει, μισθῶντα δὲ μάλιστα
τοὺς ἐν Πειραιεῖ. Μισθωσάμενοι δὲ πάντας ἀνθρώπους ἐπ' 60

διὰ τοὺς πολίτας ἐν γένει, διὰ τῆς συνεργίας ὑμῶν, καὶ προθυμίας
— Διὰ μετ' αἰτίας. κεῖται ἐνίοτε καὶ ὡς ἡ διὰ μετὰ γενικῆς (δι' ὑμῶν)
σημαίνουσα τὸ πρόσωπον οὐχὶ ὡς τὸ μεταχειρισθὲν μέσον, ἀλλ' ὡς
αὐτενεργῶς ἐπιδρῶν ὡς ἐν τοῖς: σ ὡ ζ ε σ θ α ι καὶ: σ ὶ ὡ ν εἶναι διὰ
τινα (διὰ τῆς ὑπηρεσίας τινος) δεινόν ἐστι διὰ τινα. — αὐ τ ο ὕ ς κατ'
ἔννοιαν ἀναφέρ. εἰς τὸ Λακεδαίμονα δηλ. τοὺς Λακεδαιμονίους — Β ο ι-
ω τ ὶ ὡ ν ἡ π ὄ λ ι ς ἔ σ τ α ι. ἐπειδὴ ὁ Θρασύβουλος καὶ οἱ λοιποὶ φυ-
γάδες ὑπεστηρίζοντο ἐν ταῖς ἐπιχειρήσεσιν αὐτῶν ὑπὸ τῶν Θεβαίων.

59. Τῶν ἱερῶν· πιθανῶς ἐννοεῖ τὰ ἐν Σπάρτῃ κατὰ μῆνα
Καρνεῖον (ἀπὸ μέσων Αὐγούστου μέχρι μέσων Σεπτεμβρίου) τελού-
μενα Κάρνεια (Ἀπόλλων Καρνεῖος) ἐπὶ ἐνέα ἡμέρας, καθ' ἃς οἱ Δω-
ριεῖς κατὰ ἀρχαῖον νόμον ἀπέιχον παντὸς πολεμικοῦ ἔργου, ὡς γνω-
στὸν καὶ ἐκ τῆς ἀρνήσεως τῶν Σπαρτιατῶν τοῦ βοηθῆσαι τοὺς Ἀθην.
κατὰ τὸ ἔτος 490 (Ἡροδ. VI, 106). — Οὐ βουλομένων· ἰσχυρὰ
μερίς ἐν Σπάρτῃ ἰδίως ὁ βασιλεὺς Πausanίας ἐξ ἀντιζηλίας πρὸς
τὸν Λύσανδρον ἠναντιοῦτο κατὰ πάσης ἐρρωμένης ὑποστηρίξεως
τῶν ἐν Ἀθῆναις ὀλιγαρχικῶν. — ἑκατὸν τάλαντα ἐδανείσατο·
τῇ μεσολαβήσει τοῦ Λυσάνδρου· πρβ. Ξενοφ. Ἑλλ. 2, 4, 28.
Πλут. Δυσ. 21.

60. Πάντας ἀνθρώπους· συνήθης ὑπερβολὴ (πρβ. Δημοσ-
VIII, 5. περὶ Φιλίππου· πάντας ἀνθρώπους συσκευάζεται.) Συχνά.

ὀλέθρῳ τῆς πόλεως, καὶ πόλεις ἐπάγοντες, καὶ τελευτῶντες
 Λακεδαιμονίους καὶ τῶν συμμάχων ὑπότους ἐδύναντο πεῖ-
 σαι. οὐ διαλλάξαι ἀλλ' ἀπολέσαι παρεσκευάζοντο τὴν πό-
 λιν εἰ μὴ δι' ἄνδρας ἀγαθοὺς, οἷς ὑμεῖς δηλώσατε παρὰ
 τῶν ἐχθρῶν δίκην λαθόντες, ὅτι καὶ ἐκείνοις χάριν ἀποδώ-
 61 σετε. Ταῦτα δ' ἐπίστασθε μὲν καὶ αὐτοί, καὶ οἶδ' ὅτι οἱ
 δεῖ μάρτυρας παρασχέσθαι ὅμως δέ· ἐγώ τε γὰρ δέομαι
 ἀνγκυῶσθαι, ὑμῶν τ' ἐνίοις ἡδίων ὥς πλείστων τοὺς αὐ-
 τοὺς λόγους ἀκούειν.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

62 Φέρε δὴ καὶ περὶ Θηραμένους ὥς ἂν δύνωμαι διὰ βρα-

κίς κολάζεται διὰ τῶν· μικροῦ (ὀλίγου) δαῖν, ὀλίγου δέω λέγων
 ὥς (ἔπος) εἰπεῖν. Κατὰ Διόδωρ. ἦσαν μόνον 4000 μισθοφόροι—
 πόλεις ὅλας ἐπάγοντες· ἐννοεῖ τὰς πόλεις τῆς Σπαρτιατι-
 κῆς συμμαχίας, αἵτινες ἐκτὸς τῆς Κορίνθου καὶ Θηβῶν μετέσχον
 τῆς τοῦ Πausανίου στρατείας. Παρατηρητέον δὲ τὸ χιαστόν· μισθο-
 σάμενοι πάντας ἀνθρώπους·—πόλεις ὅλας ἐπάγοντες.—ἀπολέσαι
 εἰ—ἀγαθοὺς· βραχυλογία ἀντί· ἀπολέσαι, καὶ ἀπώλεσαν ἂν
 εἰ μὴ. κτλ. εἰς τό· εἰ μὴ ἀναπληρ. ἦν.—ἄνδρας ἀγαθοὺς· δηλ.
 τοὺς ἔξωθεν φίλους τῶν Ἀθηνῶν (ἐν Ἀργεῖ, Θήβαις, Κορίνθῳ καὶ
 ἄλλαις πόλεσι).—οἷς· δηλώσατε ἡ προστακτ. μετὰ τὴν ἀναρρο-
 ῶρα Συντακτ.—καὶ ἐκείνοις ἀποδώσετε· κατὰ τὸ αὐτὸ τῇ
 δικαιοσύνης αἴσθημα, τὸ ἐπὶ τῆς ἡθικῆς ἀρχῆς· τῆς ἀνταποδόσεως
 ἐρεϊδόμενον, καθ' ὃ τιμωρεῖτε τοὺς ἐχθροὺς, διότι· τὰ ὀφειλόμενα
 ἐκάστῳ ἀποδιδόναι δίκαιόν ἐστι. Σιμωνιδ. Πλατ. πολιτ. 1. 334.

61. Ὅμως δέ· παρέξομαι· σχῆμα ἀποσιωπῆσεως. Καὶ ἐπὶ γνω-
 στῶν προσάγουσιν οἱ ῥήτορες μάρτυρας. Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ
 μαρτύρων διὰ τὰς πράξεις τοῦ Φεῖδωνος.

62: Φέρε δ' ἡ ῥητορικ. μεταβάσεως τύπος (ὥς τὸ Λατιν. agere,
 agendum, agendum).—ὑπὲρ ἐμαυτοῦ· δηλ. ὥς ὢν ὑπόχρεως νῦν
 ἐκδικηθῇ ὑπὲρ τοῦ φονευθέντος ἀδελφοῦ.—παραστῇ· καὶ ἄς μὴ
 εἰσέλθῃ εἰς τὸν νοῦν τινος, καὶ ἄς μὴ νομίση τις.—κατηγορῶ
 κυρίως· ὁ νοῦς εἶναι· καὶ ἄς μὴ νομίση τις ὅτι ἐγὼ πράττω τι ἀνά-

χυτάτων διδάξω. Δέομαι δ' ὑμῶν ἀκοῦσαι ὑπὲρ τ' ἑμαυτοῦ καὶ τῆς πόλεως. Καὶ μηδενὶ τοῦτο παραστῇ, ὡς Ἐρατο-
σθένους κινδυνεύοντος Θηραμένους κατηγορῶ· πυνθάνομαι
γὰρ ταῦτ' ἀπολογήσεσθαι αὐτόν, ὅτι ἐκείνῳ φίλος ἦν καὶ
τῶν αὐτῶν ἔργων μετεῖχε. Καίτοι σφόδρ' ἂν αὐτόν οἶμαι 63
μετὰ Θεμιστοκλέους πολιτευόμενον προσποιεῖσθαι πράττειν
ὅπως οἰκοδομηθήσεται τὰ τεῖχη, ὅποτε καὶ μετὰ Θηραμέ-
νους ὅπως καθιρεθήσεται. Οὐ γὰρ μοι δοκοῦσιν ἴσου ἄξιοι
γεγενῆσθαι· ὁ μὲν γὰρ Λακεδαιμονίων ἀκόντων ὠκοδόμησεν
αὐτά, οὗτος δὲ τοὺς πολίτας ἐξαπατήσας καθεῖλε. Περιέ- 64
στηκεν οὖν τῇ πόλει τὸνναντίον ἢ ὡς εἰκὸς ἦν. Ἄξιον μὲν γὰρ
ἦν καὶ τοὺς φίλους τοὺς Θηραμένους προσπολωλέναι, πλήν

ρμωστον, ἂν κατηγορῶ. (τὸ σχῆμα προδιόρθωσις) — πυνθάνομαι
γὰρ. αἰτιολογεῖ τὴν κατὰ τοῦ Θηραμένους κατηγορίαν, ἵνα μὴ
φανῇ ὅτι ἔξω τοῦ πράγματος κατηγορεῖ αὐτόν. (προκατάληψις).

63. Σφοδρ. ἂν. Εἰρωνικῶς λέγονται ταῦτα· διότι παραβάλλει
τὴν ἐνέργειαν τοῦ Θεμιστοκλ. πρὸς τὴν τοῦ Θηραμένους. δηλ.
τώρα καυχᾶται ὅτι ὡς φίλος τοῦ Θηραμένους συνήργησε καὶ οὗτος
εἰς τὴν καθαίρεσιν τῶν τειχῶν, ἀλλὰ πόσω θὰ ἐκαυχᾶτο, ἂν ὡς
φίλος τοῦ Θεμιστοκλέους συνήργει εἰς τὴν ἀνέγερσιν αὐτῶν; Τού-
αύτην σύγκρισιν μετεχειρίσθη καὶ ὁ Κλεομένης ὁ δημαγωγὸς ἐν
τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου κατὰ τὰς περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεις·
«εἰ τολμᾷ τὴναντία Θεμιστοκλεῖ πράττειν καὶ λέγειν, παραδιδούς
τὰ τεῖχη τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἃ Λακεδαιμονίων ἀκόντων ἐκεῖνος
ἀνέστησεν.» (Πλουτ. Λυσ. 14). — ἂν — προσποιεῖσθαι = προσ-
εποιεῖτ' ἂν, εἰ ἐπολιτεύετο. (μετὰ Θεμιστοκλέους, ἦτοι
ἂν ἦτο πολιτικὸς φίλος τοῦ Θεμιστοκλέους). — καὶ μετὰ Θηρα-
μένους· δηλ. πολιτευόμενος προσποιεῖται πράττειν (παρτατ. τῆς
ἀπαρεμφ.) — Ὁ μὲν γὰρ· τριμελὲς ἀντίθεσις· : ὁ μὲν γὰρ...
οὗτος δὲ — Λακεδαιμονίων ἀκόντων... πολίτας ἐξαπατήσας — ὠκοδό-
μησεν... καθεῖλε.

64. Πλὴν εἰ... πρᾶττων· ἐκ φειδοῦς περιορισμὸς τῆς ἐν-
νοίας, διότι ἠδύνατο νὰ ὑπάρχωσι μεταξὺ τῶν δικαστῶν καὶ τινες
φίλοι τοῦ Θηραμ. — γεγεννημένου· δηλ. ἐκείνου, ἢ αὐτοῦ.

εἴ τις ἐτύγχανεν ἐκείνῳ τάναντία πράττων· νῦν δ' ὁρῶ τάς
 τ' ἀπολογίας εἰς ἐκείνον ἀναφερομένας, τοὺς τ' ἐκείνῳ συνόν-
 τας τιμᾶσθαι πειρωμένους, ὥσπερ πολλῶν ἀγαθῶν αἰτίου
 65 ἄλλ' οὐ μεγάλων κακῶν γεγεννημένου. Ὅς πρῶτον μὲν τῆς
 προτέρας ὀλιγαρχίας αἰτιώτατος ἐγένετο, πείσας ὑμᾶς τὴν
 ἐπὶ τῶν τετρακοσίων πολιτείαν ἐλέσθαι. Καὶ ὁ μὲν πατὴρ
 αὐτοῦ τῶν προβούλων ὦν ταῦτ' ἔπραττεν, αὐτὸς δὲ δοκῶν
 εὐνούστατος εἶναι τοῖς πράγμασι στρατηγὸς ὑπ' αὐτῶν ἡρέθη.
 66 Καὶ ἕως μὲν ἐτιμᾶτο, πιστὸν ἑαυτὸν παρεῖχεν· ἐπειδὴ δὲ
 Πείσανδρον μὲν καὶ Κάλλαισχρον καὶ ἑτέρους ἑώρα προτέ-

65. Ὅς=οὗτος γάρ. αἰτιολογεῖ τὴν ἔννοιαν· μεγάλων κακῶν αἴτιος γεγένηται.—τῆς προτέρας ὀλιγαρχίας· ὡς ἐν XXV, 19: περὶ τῶν τετρακοσίων· ὡσαύτως προτέρα δημοκρατία, ἡ ἐποχὴ τῆς πτώσεως τῶν 400 μέχρι τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῶν 30 κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν τὸ 403 πάλιν κατασταθεῖσαν δημοκρατίαν. XXV, 19.—ὁ πατὴρ αὐτοῦ· Ἀγνων, υἱὸς τοῦ Νικίου, πολλάκις ἐνεργὸν λαβὼν μέρος κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον καὶ ὡς ἀπεσταλμένος καὶ ὡς στρατηγός.—προβούλων· μετὰ τὴν ἐν Σικελίᾳ καταστροφὴν ἔδοξε τοῖς Ἀθηναίοις (Θουκ. 8. 1) ἀρχὴν τινα πρεσβυτέρων ἀνδρῶν ἐλέσθαι, οἵτινες περὶ τῶν παρόντων, ὡς ἂν καιρὸς ᾗ, προβουλεύσουσι. Οὗτοι εἶνε οἱ ἐνταῦθα καλούμενοι πρόβουλοι· ὅτι δὲ οἱ πρόβουλοι συνήργησαν οὐσιωδῶς εἰς τὴν ὀλιγαρχίαν τῶν 400 μαρτυρεῖ Ἀριστοτ. ῥητ. III, 18.—ταῦτ' ἔπραττεν· Συνήργει πρὸς τοῦτο πρβ. Ξεν. Ἑλλ. 2, 3, 30.: κατὰ τὸν πατέρα Ἀγωνα, προπετέστατος ἐγένετο τὴν δημοκρατίαν μεταστῆσαι εἰς τοὺς τετρακοσίους.—τοῖς πράγμασι· συχνάκις ἐπὶ δημοσίων ὑποθέσεων ὅτε μὲν ἐν γενικωτέρᾳ ἐννοίᾳ=πολιτείᾳ, ὅτε δὲ ἐν εἰδικωτέρᾳ ὡς ἐνταῦθα=τάξεις πραγμάτων· πολίτευμα, ἢ ὡς ἄλλα· χῶς=διοίκησις τῶν δημοσίων πραγμάτων.

66. Πιστὸν ἑαυτὸν παρεῖχεν· δηλ. τοῖς ὀλιγαρχικοῖς.—Πείσανδρον· ἐξ Ἀχαρνῶν, γνωστὸς διὰ τὸ εὐμετάβλητον αὐτοῦ, τελευταῖον δὲ ἀρχηγὸς τῶν ὀλιγαρχικῶν. Μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν 400 ἀπέδρα εἰς Δεκέλειαν, τὰ δὲ κτήματά του ἐδημεύθησαν.—Κάλλαισχρον· οὗτος ἦτο πατὴρ Κριτίου, εἰς τῶν ἀρχη-

ρους αὐτοῦ γιγνομένους, τὸ δ' ὑμέτερον πλῆθος οὐκέτι βουλό-
μενον τούτων ἀκροᾶσθαι, τότε ἤδη διὰ τε τὸν πρὸς ἐκείνους
φθόνον καὶ τὸ παρ' ὑμῶν δέος μετέσχε τῶν Ἀριστοκράτους
ἔργων. Βουλόμενος δὲ τῷ ὑμετέρῳ πλήθει δοκεῖν πιστὸς εἶναι 67
Ἀντιφῶντα καὶ Ἀρχεπτόλεμον φιλτάτους ὄντας αὐτῷ κα-
τηγορῶν ἀπέκτεινεν, εἰς τοσοῦτον δὲ κακίας ἦλθεν, ὥστε
ἅμα μὲν διὰ τὴν πρὸς ἐκείνους πίστιν ὑμᾶς κατεδουλώσατο,

γῶν τῆς ἀκρας μερίδος ἐπὶ τῶν 400. — προτέρους· ἀνωτέρους, ὑπερ-
τέρους· πρὸ. 31, 3. : οὐσία καὶ γένει πρότερος τῶν ἀντιλεγόντων.
Ἀντίθ· ὕστερος καὶ δεύτερος (συχν. οὐδενὸς ὕστ. καὶ δεύτ.) — τότε
ἤδη· μετὰ τὸ ἐπειδὴ πρὸ. καὶ XXV, 22. περὶ τῶν αἰτίων, ἔνεκα
τῶν ὁποίων ὁ Ἀριστοκρ. καὶ Θήραμ. ἤθελον τὴν κατάλυσιν τῆς
ὀλιγαρχίας πρὸ. Θουκ. VIII, 89. Δύο τῶν αἰτίων τούτων ὑπαι-
νίσταται καὶ ὁ Λυσίας· προσωπικὴν κενοδοξίαν καὶ τὴν πεποίθησιν,
ὅτι δυνατόν ἐστι ὄντος τοῦ δήμου ἡ ὀλιγαρχία δὲν ἦτο δυνατόν νὰ
δικαίμην. — τὸ παρ' ὑμῶν δέος· ὁ παρ' ὑμῶν προσερχόμενος φό-
βος. Ὁμοίως κεῖται ἡ παρά ἐν §. 96· ἡ παρά τῶν θεῶν τιμωρία VII,
44 οἱ παρ' ὑμῶν κίνδυνοι, καὶ συχνάκις παρ' ἄλλοις ἐν ταύτῃ ἡ
ἐν ὁμοίαις ἄλλαις φράσεσιν. Ἐνίοτε ἡ ἔκφρασις αὕτη ἔχει λόγον
ἰδιαιτέρον ὕψους. Οὕτω ἐντυχῶσα διὰ τῆς παρά προέρχεται φανε-
ρά τις ἀντίθεσις μεταξὺ τῶν· «τὸν πρὸς ἐκείνους φθόνον» καὶ
«τὸ παρ' ὑμῶν δέος». ἐπίσης Λυκ. 130· ὁ παρά τῶν πολιτῶν φό-
βος ἀναγκάσει τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους κινδύνους ὑπομένειν. —
Ἀριστοκράτους. οὗτος ἦτο υἱὸς τοῦ Σκελλίου ἐξ ἐπισήμου
οἰκογενείας ἐπὶ τῶν 400 ταξίαρχος, μετὰ τοῦ Θηραμένους πρω-
τουργὸς τῆς καταλύσεως τῶν. Βραδύτερον εἰς τῶν φονευθέντων
δέκα στρατηγῶν μετὰ τὴν ἐν Ἀργινοῦσαις μάχην.

67. Βουλόμενος· αὐτὸς ὁ Θηραμένης παρά Ξενοφ. Ἑλλ.
11, 3, 15· πολλὰ τοῦ ἀρέσκειν ἔνεκα τῇ πόλει καὶ εἴπομεν καὶ ἐπρά-
ξαμεν. — Ἀντιφῶντα. ὁ Ἀντιφῶν ἦτο υἱὸς τοῦ Σοφίλου, διὰ τοῦ
προσδιορισμοῦ ὁ ῥήτωρ ἢ ὁ Ῥαμνούσιος (ἐκ τοῦ δήμου Ῥαμνοῦν-
τος) διακρινόμενος ἄλλων ὁμωνύμων, ἀνὴρ μέγα σημαίνων καὶ ὡς
ἠθικὸς καὶ ὡς πολιτικὸς ἀνὴρ. — Ἀρχεπτόλεμον· πιθανὸν υἱὸς
τοῦ ἐν Ἀθήναις πολιτογραφηθέντος μιλησίου ἀρχιτέκτονος Ἰπποδά-
μου, ἐκ τοῦ δήμου Ἀγρυλῆς τῆς Ἐρεχθίδος φυλῆς. — κακίας· οἱ

68 διὰ δὲ τὴν πρὸς ὕμῃς τοὺς φίλους ἀπώλεσεν. Τιμώμενος
 δὲ καὶ τῶν μεγίστων ἀξιούμενος, αὐτὸς ἐπαγγεῖλαμενος
 σῶσιν τὴν πόλιν αὐτὸς ἀπώλεσε, φάσκων πρᾶγμα εὐρη-
 κέναι μέγα καὶ πολλοῦ ἄξιον. Ὑπέσχετο δὲ εἰρήνην
 ποιήσιν μήθ' ὅμηρα δοῦς μήτε τὰ τείχη καθελὼν μήτε
 τὰς ναῦς παραδούς· ταῦτα δ' εἰπεῖν μὲν οὐδενὶ ἠθέλη-
 69 σεν, ἐκέλευσε δ' αὐτῷ πιστεύειν. Ὑμεῖς δ', ὦ ἄνδρες Ἀ-
 θηναῖοι, πραττούσης μὲν τῆς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλῆς σω-
 τήρια, ἀντιλεγόντων δὲ πολλῶν Θηραμένει, εἰδότες δ' ὅτι
 οἱ μὲν ἄλλοι ἄνθρωποι τῶν πολεμίων ἔνεκεν τὰ πόρρητα ποι-
 οῦνται, ἐκείνος δ' ἐν τοῖς αὐτοῦ πολίταις οὐκ ἠθέλησεν εἰ-
 πεῖν ταῦτα ἅ πρὸς τοὺς πολεμίους ἐμελλεν εἶρεῖν, ὅμως ἐπε-

ὄρχαοι πολλαχῶς ἔφεξαν καὶ ἔσκιωσαν τὴν ἀλλοπρόσαλλον πολιτι-
 κὴν τοῦ Θηραμένους, ἐντεῦθεν δὲ καὶ κόθορνος ἐπωνομάζετο, «διὰ
 τὸν περὶ τὴν πολιτείαν ἀμφοτερισμὸν» κατὰ Πολυδεύκην.—κατη-
 γορεῖν τὴν ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ μήνυσιν ἐποίησεν κατὰ Ἀντιφ.
 καὶ Ἀρχεπτ. ὁ Ἄνδρων, ἐπίσης πρότερον μέλος τῶν 400.—διὰ δὲ
 ἀντὶ τοῦ: ἅμα δὲ διὰ.

68. Τιμώμενος· ταχεῖα μετάβασις μέχρι τέλους τοῦ ἔτους
 405. Ὅτι ὁ Θηρ. ὡς στρατηγὸς ἔπραξε κατὰ τὸ ἔτος 414—408
 παρὰτρέχει ὁ Λυσ. ἐπειδὴ οὐδὲν ἐνταῦθα ἠδύνατο νὰ ψεῖῃ τὴν
 κατὰ τὴν δίκην τῶν στρατηγῶν διαγωγὴν του δὲν ἠδύνατο νὰ ἀνα-
 φέρῃ, χωρὶς νὰ προσβάλλῃ καὶ αὐτοὺς τοὺς συνενόχους δικαστάς.—
 αὐτὸς ἐπαγγεῖλάμενος... αὐτὸς ἀπώλεσε· ἡ ἐπανάλη-
 ψις τῆς αὐτοῦ δίδει ἔμφασιν εἰς τὸν λόγον. πρβ. Ξενοφ. Ἀνάβ.
 3, 24: «αὐτὸς ὁμόσας ἡμῖν, αὐτὴς δεξιὰς δοῦς, αὐτὸς· ἐξαπατή-
 σας συνέλαβε τοὺς στρατηγούς». — ὑπέσχετο δέ. δὲν εἶνε ἐναν-
 τιωμ. τὸ δέ, ἀλλ' ἐπεξηγηματικὸν σχεδὸν=γάρ. ὡς ἐν §. 6. πρβ.
 XII 79.

69. Πραττούσης τῆς ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ... σωτήρια:
 ὡς φαίνεται ὁ Ἄρειος πάγος ἐξήτει νὰ συνδιαλλάξῃ τὰς πολιτικὰς
 μερίδας. Ἡ φυλακὴ τῆς πόλεως ἐν κρίσιμοις καιροῖς ἀντιτίθετο εἰς
 τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλήν· ὁ Δείναρχος 1, 9 λέγει: ὦ (Ἀρείῳ

τρέφατ' αὐτῷ πατρίδα καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ ὕμῃς αὐτοῦς. Ὁ δὲ ὦν μὲν ὑπέσχετ' οὐδὲν ἔπραξεν, οὕτως δ' 70 ἐνετεθύμητο ὡς χρὴ μικρὰν καὶ ἀσθενῆ γενέσθαι τὴν πόλιν, ὥστε περὶ ὦν οὐδεὶς πώποτε οὔτε τῶν πολεμίων ἐμνήσθη οὔτε τῶν πολιτῶν ἤλπισε, ταῦθ' ὕμῃς ἔπεισε πρᾶξαι, οὐχ ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἀναγκαζόμενος, ἀλλ' αὐτὸς ἐκείνοις παραγγελλόμενος, τοῦ τε Πειραιῶς τὰ τεῖχη περιελεῖν καὶ τὴν ὑπάρχουσαν πολιτείαν καταλῦσαι, εὖ εἰδὼς ὅτι, εἰ μὴ πασῶν τῶν ἐλπίδων ἀποστερηθήσεσθε, ταχέϊαν παρ' αὐτοῦ τὴν τιμωρίαν κομίσεσθε. Καὶ τὸ τελευταῖον, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐ πρότερον εἶασε τὴν ἐκκλησίαν γενέσθαι, ἕως ὁ ὅμο-

Πάγ.) τὴν πολιτείαν καὶ τὴν δημοκρατίαν πολλάκις ἐγκεχεῖρικεν (ὁ δῆμος).

70. Ἐνετεθύμητο. εἶχε βάλει κατὰ νοῦν.—ἤλπισε· τὸ ἐλπίζειν ὡς καὶ τὸ ἐλπίς μέση λέξις τιθεμένη καὶ ἐπὶ καλῆς καὶ ἐπὶ κακῆς προσδοκίας· ὁ Πλατ. νομ. 1, 644 λέγει· κοινὸν μὲν ὄνομα ἐλπίς, ἴδιον δὲ φόβος μὲν ἢ πρὸ λύπης ἐλπίς, θάρρος δ' ἢ πρὸ τοῦ ἐναντίου. Ἐντεῦθεν ἐνίοτε = φοβεῖσθαι.—ἔπεισε· ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου μετὰ τὴν ἐκ Σπάρτης ἐπάνοδον αὐτοῦ, «λέγειν χρὴ πείθεσθαι τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν». —Ἀναγκαζόμενος· ἡ Σπάρτη, ἀφοῦ κατ' ἀρχὰς ἐζήτησε τὴν ἐν μέρει κατασκαφὴν τῶν τειχῶν κατὰ τὴν ὀριστικὴν περὶ εἰρήνης συνθήκην ἀπήτησαν οὐ μόνον τὴν ὀλοσχερῇ καθαίρεσιν τῶν μακρῶν τειχῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν τοῦ Πειραιῶς καὶ τὴν τοῦ στόλου παράδοσιν.—Τὴν... καταλῦσαι· ἡ μεταβολὴ τοῦ πολιτεύματος δὲν συμπεριελαμβάνετο μετὰ τῶν ἀπαιτήσεων τῶν Λακεδαιμονίων, ἀλλ' ἦτο συνέπεια τῆς μετὰ τῶν ὀλιγαρχικῶν καὶ τοῦ Λυσάνδρου συνεννοήσεως.

71. Οὐ πρότερον ἕως· ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου· οὐ πρότερον πρὶν, ἢ τοῦ ἀπλοῦ· οὐκ—ἕως. πρὸ XV, 6 XXV, 26.—τὴν ἐκκλησίαν· τὸ ἄρθρον σημαίνει τὴν γνωστὴν ἐκκλησίαν πρὸ § 53.—ὁ καιρὸς· ὁ ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν (ὑπ' ἐκείνων) ὁμολογημένος (μετὰ τῶν ὀλιγαρχικῶν) καιρὸς.—ἐκ Σάμου· ἦτις ἀντίστατο ἔτι μετὰ τὴν πτώσιν τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὸν Λύσανδρον. Κατὰ

λογημένος ὑπ' ἐκείνων καιρὸς ἐπιμελῶς ὑπ' αὐτοῦ ἐτηρήθη, καὶ μετεπέμψατο μὲν τὰς μετὰ Λυσάνδρου ναῦς ἐκ Σάμου, ἐπεδήμησε δὲ τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον. Τότε δὲ τού-
 72 των ὑπαρχόντων, καὶ παρόντων Λυσάνδρου καὶ Φιλοχάρους καὶ Μιλτιάδου, περὶ τῆς πολιτείας τὴν ἐκκλησίαν ἐποίουν, ἵνα μῆτε ῥήτωρ αὐτοῖς μηδεὶς ἐναντιοῖτο μηδὲ διαπειλοῖτο, ὑμεῖς τε μὴ τὰ τῇ πόλει συμφέρονθ' ἔλοισθε, ἀλλὰ τὰ κείνοις
 73 δοκοῦντα ψηφίσαισθε. Ἀναστὰς δὲ Θηραμένης ἐκέλευσεν ὑμᾶς τριάκοντα ἀνδράσιν ἐπιτρέψαι τὴν πόλιν, καὶ τῇ πολιτείᾳ χρῆσθαι, ἣν Δρακοντίδης ἀπέφαινε. Ὑμεῖς δ' ὅμως καὶ οὕτω διακείμενοι ἐθορυβεῖτε ὥς οὐ ποιήσοντες ταῦτα.

τὴν πολιορκίαν τῆς Σάμου ἐγένετο ἡ ἐνταῦθα μνημονευομένη ἐκκλησία τοῦ δήμου, ὃ δὲ Λύσανδρος κατέπλευσε πρὸς τοῦτο εἰς Πειραιᾶ μετὰ 400 νηῶν.—Ἐπεδήμησε· ἦλθεν εἰς τὸ ἄστυ. πρὸς Δ. XXI, 207: μάρτυρας πεποιήμαι τοὺς ἐπιδημήσαντας ἅπαντας τῶν Ἑλλήνων.—τὸ στρατόπεδον· τὸ στρατ. τῶν Λακεδαιμονίων ἐννοεῖ ἀρχηγόντος τοῦ Ἀγιδος ἐν Δεκελείᾳ Ξενοφ. Ἑλλ. 44, 3, 3.

72. Φιλοχάρους καὶ Μιλτιάδου· ἄλλως ἄγνωστοι, Ἀθηναῖοι ὅμως, ὥς τὰ ὀνόματα δεικνύουσιν. Πιθανῶς ἦσαν οὗτοι οἱ ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τῶν ὀλιγαρχικῶν πρὸς τὸν Λύσανδρον, ὅπως ἀσφαλίσωσιν ἑαυτοῖς τὴν ὑποστήριξιν τοῦ κατὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ πολιτεύματος. Κατ' ἄλλους οὗτοι ἦσαν ἐκ τῶν ἀκολουθῶν τοῦ Λυσάνδρου.—Ἐποιοῦν· διοργάνιζον, παρεσκευάζον, ἐπὶ τῶν παρασκευαζόντων τοιαύτην ἀρχόντων, ἐπὶ δὲ τῶν μετεχόντων τῆς ἐκκλησίας=ἐκκλησίαν ποιεῖσθαι. ἢ συνήθ. ἐκκλησιάζειν.—Διαπειλοῖτο· τὸ μέσον διαπειλοῦμαι πρὸς τῷ ἐνεργ. ἀπειλῶ, ὥς διακελεύομαι καὶ διόμνυμαι πρὸς τῷ κελεύω καὶ ὀμνυμι.

73. Δρακοντίδης· κοκώφημὸς τις, ἄλλοτε μέλος τῶν 30.—Ἀπέφαινε· ἐδημοσίευσεν, οὐχὶ ὥς πρὸς πρότασιν τινα προβαλλομένην πρὸς συζήτησιν, (τοῦτο ἦν· ψήφισμα γράφειν ἢ εἰπεῖν), ἀλλ' ἀπλῶς, νόμον πρὸς ἀποδοχὴν· διότι· νόμον ἀποφαίνειν ἢ ἀποδεικνύειν (Λυσ. XXX, II. 43) λέγεται ἐπὶ

ἐγινώσκετε γὰρ ὅτι περὶ δουλείας καὶ ἐλευθερίας ἐν ἐκείνῃ
τῇ ἡμέρᾳ ἐπέκλησάδετε. Θηραμένης δέ, ὧ ἄνδρες δικασταί, 74
(καὶ τούτων ὑμᾶς αὐτοὺς μάρτυρας παρέξομαι) εἶπεν ὅτι οὐ-
δὲν αὐτῷ μέλοι τοῦ ὑμετέρου θορύβου, ἐπειδὴ πολλοὺς μὲν
Ἀθηναίων εἰδείη τοὺς τὰ ὅμοια πράττοντας αὐτῷ, δοκοῦντα
δὲ Λυσάνδρῳ καὶ Λακεδαιμονίοις λέγει. Μετ' ἐκείνον δὲ
Λύσανδρος ἀναστὰς ἄλλα τε πολλὰ εἶπε καὶ ὅτι παρασπόν-
δους ὑμᾶς ἔχοι, καὶ ὅτι οὐ περὶ πολιτείας ὑμῖν ἔσται ἀλλὰ
περὶ σωτηρίας, εἰ μὴ ποιήσεθ' ἃ Θηραμένης κελεύει. Τῶν 75
δ' ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅσοι ἄνδρες ἀγαθοὶ ἦσαν, γνόντες τὴν

νομοθέτου, ὅστις δημοσιεύει τὸν ὑπ' αὐτοῦ συνταχθέντα νόμον. Τὴν
τυπικὴν συναίνεσιν τοῦ δήμου ἐλάβανον οἱ ὀλιγαρχικοί, ἀλλ'
ἀπέκοπτον πᾶσαν ἀντίφασιν· καὶ ὁ Δρακοντίδης δὲν προσετάχθη ὑπὸ
τοῦ δήμου νὰ συντάξῃ τοιοῦτον νόμον. — Ὅμως καὶ εἰς ἐναν-
τιωματ. μετοχ. ἀντί: καὶ περὶ περὶ τῆς θέσεως τοῦ ὅμως πρὸ.
Πλατ. Αὐσ. 213: τὰ νεωστὶ γεγονότα παιδία ὅμως καὶ μισοῦντα
ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ πάντων μάλιστα ἐστὶ τοῖς γονεῦσι φίλτατα πρὸ.
Ξενοφ. Ἑλλ. III, 5, 2. Ξενοφ. Ἀναβ. V, 5, 17. Ἀνδοκ. I, 142:
Λακεδαιμονιοὶ ἐγνώσαν ὅμως τότε ἐχθροὶ ὄντες σώζειν τὴν πόλιν.
ἐθ. ο. ρ. υ. β. εἴτε· φράσις ἐπὶ ἐπιδοκιμασίας ἢ ἀποδοκιμασίας· ἐν-
τεῦθεν θορυβεῖν καὶ ἐπαινεῖν Δ. VIII 78. ἀλλὰ: θορυβεῖν καὶ κα-
ταχεῖν Πλατ. Πρωτ. 319.

74. Καί... παρέξομαι· ἡ ἐπέκλησις εἰς τὴν μαρτυρίαν τῶν
δικαστῶν εἶνε σύνηθες ῥητορικ. μέσον. — Ἐπειδὴ... αὐτῷ =
Ἐπειδὴ εἰδείη ὅτι πολλοὶ μὲν Ἀθηναίων εἶνε οἱ — πράττοντες αὐτῷ.
Ἵστε μετὰ τὸ πολλοὺς νοητέα ἡ κατηγορ. μετοχ. ὄντας. — Παρα-
σπόνδους· ἐπειδὴ τὰ τεῖχη δὲν εἶχον ὅλως κατασκαφῇ, κατὰ τὴν
συνθήκην: πρὸ. Διοδ. XIV, 3: ὁ Λύσανδρος ἔφη λελύσθαι τὰς συν-
θήκας ὑπ' Ἀθηναίων· ὕστερον γὰρ τῶν συγκειμένων ἡμερῶν καθη-
ρηκέναι τὰ τεῖχη. — οὐ περὶ πολιτείας· δὲν θὰ πρόκειται περὶ
πολιτεύματος, ἀλλὰ περὶ σωτηρ.

75. Τὴν παρασκευὴν· τὴν σκευωρίαν, ἣν οἱ ὀλιγαρχικοὶ μετὰ τοῦ
Λυσάνδρου κατ' αὐτῶν ἐτεκτῆναντο. — τὴν ἀνάγκην· τὴν διὰ τῶν
ἀπειλῶν τοῦ Λυσάνδρου ἐξασκηθεῖσαν βίαν. — Αὐτοῦ· ἐν τῇ ἐκκλη-

παρασκευὴν καὶ τὴν ἀνάγκην, οἱ μὲν αὐτοῦ μένοντες ἡσυ-
 χίαν ἦγον, οἱ δ' ὄχοντο ἀπιόντες, τοῦτο γοῦν σφίσιν αὐτοῖς μ-
 συνειδότες, ὅτι οὐδὲν κακὸν τῇ πόλει εἰσηφίσαντο· ὀλίγοι δέ κ-
 τινες καὶ πονηροὶ καὶ κακῶς βουλευόμενοι τὰ προσταχθέντ' ἐ-
 76 ἐχειροτόνησαν. Παρήγγελτο γὰρ αὐτοῖς δέκα μὲν οὓς Θη-κ
 ραμένης ἀπέδειξε χειροτονῆσαι, δέκα δ' οὓς οἱ καθεστηκό-φ
 τες ἔφοροι κελεύοιεν, δέκα δ' ἐκ τῶν παρόντων· οὕτω γὰρ μ-
 τὴν ὑμετέραν ἀσθένειαν ἐώρων καὶ τὴν αὐτῶν δύναμιν ἡπί-δ
 σταντο, ὥστε πρότερον ἤδεσαν τὰ μέλλοντ' ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ δ-
 77 πραχθῆσεσθαι. Ταῦτα δὲ οὐκ ἐμοὶ δεῖ πιστεῦσαι, ἀλλ' ἐκείνῳ· τ
 πάντα γὰρ τὰ ὑπ' ἐμοῦ εἰρημένα ἐν τῇ βουλῇ ἀπολογούμε-κ
 νος ἔλεγεν, ὀνειδίζων μὲν τοῖς φεύγουσιν, ὅτι δι' αὐτὸν κα-σ
 τέλθοιεν, οὐδὲν φροντιζόντων Λακεδαιμονίων, ὀνειδίζων δὲ
 τοῖς τῆς πολιτείας μετέχουσιν ὅτι πάντων τῶν πεπραγμέ-ρ

σία· — Καὶ πονηροὶ καὶ κακῶς βουλευόμενοι μεταξὺ
 τῶν κακῶς βουλευομένων ἠδύναντο νὰ λογισθῶσι καὶ ὅσοι τῶν δι-
 καστῶν μετέσχον τῆς ἀποφάσεως· — καὶ... καὶ = σχεδὸν τῷ εἶτε
 ...εἶτε.

76. Παρήγγελτο· ὑπὸ τῶν διευθυνόντων τὴν ἐκκλησίαν ὀλι-
 γαρχικῶν. — οἱ καθεστηκότες (ὑπὸ τῶν ἐταίρων) ἔφοροι ἴδε §
 47. — ἐκ τῶν παρόντων· οἱ πλείστοι τῶν παρόντων ὅσοι ἐν
 τῇ ἐκκλησίᾳ ἦσαν ἐκ τῆς μερίδος τῶν ὀλιγαρχικῶν.

77. Ἐν τῇ βουλῇ· τῇ ὑπὸ τῶν τριάκοντα συγκροτηθείσῃ, ἐν ἣ
 ὁ Κριτίας κατηγόρησε τοῦ Θηραμ. προδοσίαν. — "Ὅ τι... κατέλ-
 θοιεν· μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς πόλεως. Διὰ τῆς ἐπανόδου τῶν φυ-
 γάδων ἐνισχύθη σπουδαίως ἡ ὀλιγαρχικὴ μερίς. — δι' αὐτόν· διὰ
 τῆς ἐνεργείας του. — τῆς πολιτείας· ἴδ. ἀνωτ. § 8. 6. — Τοιού-
 των τυγχάνοι· ἡγουν τοιαύτας ἀμοιβὰς ἀναπαοδίδωσιν αὐτῷ. —
 πολλὰς πίστεις· ἦτοι πολλὰς ἀποδείξεις πίστεως. — ὅρκους· ὁ
 ὅρκος τῶν ἐταιρειῶν, δι' οὗ τὰ μέλη ὑπισχνοῦντο οὐ μόνον ἔχεμυθίαν,
 ἀλλὰ καὶ ἀμοιβαίαν ὑποστήριξιν· ἐκ τοιούτου ὅρκου ἀπόσπασμα εἶχεν
 οὕτω· Τῷ δήμῳ κακόνους ἔσομαι καὶ βουλεύσω ὅ,τι ἂν ἔχω κακόν.

ων τοῖς εἰρημένοις τρόποις ὑπ' ἐμοῦ αὐτοῖς αἴτιος γεγεννη-
 μένος τοιούτων τυγχάνοι, πολλὰς πίστει αὐτὸς ἔργῳ δεδω-
 κὼς καὶ παρ' ἐκείνων ὅρκους εἰληφὼς. Καὶ τοσούτων καὶ 78
 ἑτέρων κακῶν καὶ αἰσχυρῶν καὶ πάλαι καὶ νεωστὶ καὶ μι-
 κρῶν καὶ μεγάλων αἰτίου γεγεννημένου τολμήσουσιν αὐτοὺς
 φίλους ὄντας ἀποφαίνειν, οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν ἀποθανόντος Θηρα-
 μένους, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ πονηρίας, καὶ δικαίως μὲν ἐν
 ὀλιγαρχίᾳ δίκην δόντος (ἥδη γὰρ ποτ' αὐτὴν κατέλυσε),
 δικαίως δ' ἂν ἐν δημοκρατίᾳ· δις γὰρ ὑμᾶς κατεδουλώσατο,
 τῶν μὲν παρόντων καταφρονῶν, τῶν δὲ ἀπόντων ἐπιθυμῶν,
 καὶ τῷ καλλίστῳ ὀνόματι χρώμενος δεινοτάτων ἔργων διδά-
 σκαλος καταστάς.

Περὶ μὲν τοίνυν Θηραμένους ἱκανὰ μοί ἐστι τὰ κατηγο- 79
 ρημένα· ἡκεῖ δ' ὑμῖν ἐκεῖνος ὁ καιρὸς, ἐν ᾧ δεῖ συγγνώμην
 καὶ ἔλεον μὴ εἶναι ἐν ταῖς ὑμετέραις γνώμαις, ἀλλὰ παρ'
 Ἑρατοσθένους καὶ τῶν τουτουῖ συναρχόντων δίκην λαβεῖν,

78. Καὶ... μεγάλων· πολυσύνδετον· (ἄθροισμὸς τοῦ καὶ) πρὸ.
 Ἰσοκρ. IV, 27.—Δίς... κατεδουλώσατο· τὸ πρῶτον μετὰ τῶν
 400, τὸ δεῦτερον μετὰ τῶν 30.—Τῶν μὲν... ἐπιθυμῶν· ἰσό-
 κωλον μετὰ παρονομασίας· (παρόντων ἀπόντων) καὶ ὁμοιοτέλετον.
 Ὅμοιον ἐν Θεοπόμπ. παρ' Ἀθην. VI, 261. «Τῶν μὲν ὑπαρχόντων
 ἡμέλουν, τῶν δ' ἀπόντων ἐπεθύμουν. Καὶ ἔννοια καὶ μορφή καθι-
 στῶσι τὴν §. ταύτην φοβερὸν τι ἐπίγραμμα.—Τῷ καλλίστῳ
 ὀνόματι. ἦτοι τῷ ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας, τῆς σωτηρίας τῆς
 πατρίδος.

79. Πρὶν ἢ μεταβῇ εἰς τὴν τέμνησιν τοῦ ἐγκλήματος προσπαθεῖ ὁ
 ῥήτωρ νὰ πολεμήσῃ πᾶσαν τυχὸν ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν δικαστῶν ἐπι-
 εῖκειαν, καὶ νὰ ἐξεγείρῃ τὸ αἰσθημα τῆς ἐκδικήσεως.—ἐκεῖνος—
 οὐ καιρὸς· ἡ εὐνοϊκὴ ἐκείνη περίστασις.—Πολεμίῶν... ἐχ-
 θρῶν· πολεμίους καὶ ἐχθροὺς λέγει τοὺς τριάκοντα καὶ τοὺς περὶ
 αὐτοὺς· πολεμίους μὲν ὡς ἀντιπάλους ἐν τῷ ἐμφυλίῳ πολέμῳ, ἐχθροὺς
 δὲ ὡς πολιτικ. ἀντιπάλους πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς δημοκρατίας.

μηδὲ μαχομένους [μὲν] κρείττους εἶναι τῶν πολεμίων, ψη-
 80 φιζομένους δὲ ἥττους τῶν ἐχθρῶν. Μηδ' ὧν φασὶ μέλλειν
 πράξειν πλείω χάριν αὐτοῖς ἴστε, ἢ ὧν ἐποίησαν ὀργίζεσθε
 μηδ' ἀποῦσι μὲν τοῖς τριάκοντα ἐπιβουλεύετε, παρόντας δ'
 ἀφῆτε· μηδὲ τῆς τύχης, ἢ τούτους παρέδωκε τῇ πόλει, κά-
 κιον ὑμεῖς ὑμῖν αὐτοῖς βοηθήσητε.

+ 81 Κατηγόρηται δὴ Ἐρατοσθένους καὶ τῶν τούτου φίλων,
 οἷς τὰς ἀπολογίας ἀνοίσει καὶ μεθ' ὧν αὐτῷ ταῦτα πέπρα-
 κται. Ὁ μέντοι ἀγὼν οὐκ ἐξ ἴσου τῇ πόλει καὶ Ἐρατοσθέ-
 νει· οὗτος μὲν γὰρ κατήγορος καὶ δικαστὴς αὐτὸς ἦν τῶν
 κρινομένων, ἡμεῖς δὲ νυνὶ εἰς κατηγόριν καὶ ἀπολογίαν κα-
 82 θέσταμεν. Καὶ οὗτοι μὲν τοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας ἀκρίτους

80. Ὁ ρ γ ί ζ ε σ θ ε· προστακτ. — Ἀποῦσιν ἐν Ἐλευσίνι. — τῆς
 τύχης· διότι· αἰσχρόν· ἐστὶ, καλῶς τῆς τύχης ἡγουμένης ἀπο-
 λειφθῆναι. Ἰσ. 5, 132.

81. Διὰ τῶν προηγουμένων ἀντιθέσεων ἀπεδείχθη μόνον ἡ ἀνά-
 γκη τῆς δικαστικῆς τιμωρίας καθόλου, ἥδη ἔπεται ἡ δικαιολογία
 τῆς ἐπὶ φόνῳ τιμῆσεως. — Κατηγόρηται· ἡ κατηγορία ἔχει
 γέιναι· τὰ λοιπὰ ἀφίενται ὑμῖν τοῖς δικασταῖς. — οἷς ἀνοίσει·
 ἀναφέρειν μετὰ δοτικ. σπανίως, συνήθως μετὰ τῆς εἰς ἢ ἐπὶ καὶ
 αἰτιατικ. ἀναφέρειν εἰς τινα ἢ ἐπίτινα. — Αὐτῷ... πέπρακται.
 αὐτῷ ποιητ. αἴτιον. — ὑπ' αὐτοῦ. — καὶ δικαστής· εἴτε αὐθαι-
 ρέτως περὶ αὐτῶν ἀποφασίζων εἴτε διὰ τῆς βουλῆς, ἥτις ἦν ὄργα-
 νον τῶν τριάκοντα· — νυνί. μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς δημο-
 κρατίας καὶ τῆς κανονικῆς τῶν δικαστηρίων λειτουργίας. — ἡμεῖς
 — κα θέ σ τ α μ ε ν· διὰ τῆς δημοκρατίας ἀποκαθίσταται πάλιν κανο-
 νικὴ τῶν δικαστηρίων λειτουργία, ἔνθα δὲν εἶνε ὁ κατήγορος αὐτὸς
 δικαστής, ὥς ἐπὶ τῶν 30· ὅθεν καὶ ἡμεῖς εἴμεθα εἰς χεῖρονα θέσιν
 ἢ τότε ὁ Ἐρατοσθ..

82. Ἐξηνολούησις τῆς αἰτιολογ. τοῦ οὐκ ἐξ ἴσου. Καὶ ἐν τῇ
 χειρίστῃ περιπτώσει ὁ Ἐρατοσθ. εἶνε εἰς κρείττονα θέσιν, ἢ τὰ
 θύματα τῶν 30· διότι τοῦλάχιστον κρίνεται κατὰ τὸν νόμον. — τί
 γὰρ... δεδωκότες· διότι τίνα τιμωρίαν ὑποστάντες ἤθελον τι-

ἀπέκτειναν, ὑμεῖς δὲ τοὺς ἀπολέσαντας τὴν πόλιν κατὰ τὸν νόμον ἀξιοῦτε κρίνειν, παρ' ὧν οὐδ' ἂν παρανόμως βουλόμενοι δίκην λαμβάνειν ἀξίαν τῶν ἀδικημάτων ὧν τὴν πόλιν ἡδίκηκας λάβοιτε. Τί γὰρ ἂν παθόντες δίκην τὴν ἀξίαν εἴησαν τῶν ἔργων δεδωκότες; Πότερον εἰ αὐτοὺς ἀποκτείνετε καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν, ἱκανὴν ἂν τοῦ φόνου δίκην λάβοιμεν, ὧν οὗτοι πατέρας καὶ υἱεῖς καὶ ἀδελφοὺς ἀκρίτους ἀπέκτειναν; Ἀλλὰ γὰρ εἰ τὰ χρήματα τὰ φανερά δημεύσαίτε, καλῶς ἂν ἔχοι τῇ πόλει, ἧς οὗτοι πολλὰ εἰλήφασιν, ἢ τοῖς ἰδιώταις, ὧν τὰς οἰκίας ἐξεπόρθησαν. Ἐπειδὴ τοίνυν 84

μωρηθῇ ἐπαξίως τῶν πράξεών των; — δίκην τὴν ἀξίαν. — Οὕτω πολλάκις προηγεῖται τοῦ ἐνάρθρου ἐπιθέτου ἀνάρθρως τὸ οὐσιαστικόν, ὅπερ οὐχὶ σπανίως μετατρέπεται εἰς γενικὴν, ἂν τὸ ἐπίθετον εἴνε μάλιστα εἰς ὑπερθετ. βαθμόν. : Τῷ κακοδαιμονεστάτῳ διαφθαρῆσθαι τῶν μορίων. Ἡ ἔμφασις κεῖται ἐν τῷ ἐπιθέτῳ.

83. Αὐτοὺς καὶ τοὺς παῖδας· ὁ νοῦς : ἀπλοὺς φόνος κατὰ τὸν νόμον δὲν θὰ εἴνε ἱκανὸς τοῖς τριάκοντα, ὅτινες πολλοὺς παρὰ τὸν νόμον ἐφόνευσαν. — δίκην λάβοιμεν. : ἀρκούντως ἡθέλομεν ἐκδικηθῇ. — ὧν· ἀναφερ. εἰς τὸ ὑποκείμεν. τοῦ λάβοιμεν, ἡμεῖς. — ἀλλὰ γὰρ. ἰδ. §. 40. — τὰ φανερά· ἤτοι τὴν φανεράν οὐσίαν ἣτις δὲν ἦτο δυνατόν νὰ κρυφθῇ, οἷον αἱ γαῖαι, αἱ οἰκοδομαὶ κτλ. κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἀφανῆ οὐσίαν, ἣτις ἡδύνατο νὰ κρυφθῇ, οἷον τὸ χρυσίον, τὸ ἀργύριον καὶ τὰ τοιαῦτα. — δημεύσαίτε. — ὅ,τι ὁ Λυσίας ἐτι ὡς δυνατόν ἐθεώρει, τὴν δήμευσιν τῆς οὐσίας τῶν 30, ἐγένετο ἅμα τῇ ἀμνηστειᾷ. (Nep. Thras. 3). Τὰ χρήματα οἱ τριάκοντα παρέλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἢ ἐγκαίρως ἀπέστειλαν ἔξω. — ἐξεπόρθησαν· τὸ ἐκπορθεῖν ἐνταῦθα κεῖται οὐχὶ ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ καθαιρεῖν, κατεδαφίζειν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἀρπάζειν, λεηλατεῖν. Ἐπίσης «πορθεῖν τὰς οἰκίας» 46.XX, 124. πρβ. Αἰσχυλ. 4 κατ. 443 «χρημάτων μὲν ἐκ δόμων πορθομένων». 84. Δίκην· τὴν ἀξίαν· ἀξίαν τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς. — ἦντιν οὖν· ἐπειδὴ τὸ ἐγκλημα ἦτο ἐνταῦθα, καὶ συνίστατο ἐκ προδοσίας, καταλύσεως τοῦ πολιτεύματος, τυραννίδος, φόνου, λεηλασίας τῆς οὐσίας κτλ. δι' ὃ ὁ νόμος δὲν ὥριζε ποινὴν, ὁ ἀγὼν ἦτο

πάντα ποιῶντες δίκην παρ' αὐτῶν οὐκ ἂν δύναισθε λαβεῖν
πῶς οὐκ αἰσχρὸν ὑμῖν καὶ ἡντινοῦν ἀπολιπεῖν, ἡντινὰ τι
βούλοιο παρὰ τούτων λαμβάνειν;

Πᾶν δ' ἂν μοι δοκεῖ τολμῆσαι, ὅστις νυνὶ οὐχ ἐτέρων ὅ-
των τῶν δικαστῶν ἀλλ' αὐτῶν τῶν κακῶς πεπονθότων
ἔχει ἀπολογησόμενος πρὸς αὐτοὺς τοὺς μάρτυρας τῆς τούτου
πονηρίας τοσοῦτον ἢ ὑμῶν καταπεφρόνηκεν ἢ ἐτέροις πεπ-
85 στευκεν. Ὡν ἀμφοτέρων ἄξιον ἐπιμεληθῆναι, ἐνθυμουμένου

τιμητός. — βούλοιο το· περί τῆς εὐκτικῆς ἐν τῇ ἀναφορικῇ
προτάσει καί το· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ αἰσχρὸν ἐστί, ἴδ. συντακτ. —
πᾶν... τολμῆσαι. ὁ νοῦς: τὸ ἀποκατασταθὲν πολίτευμα παρ-
χει μὲν εἰς τὸν καταγορεύμενον τὸ δικαίωμα τῆς υπερασπίσεως,
ἀλλ' οὐχ ἦττον αὐτός (ἴδ. §. 85) ὥφειλε νὰ μὴ ἔλθῃ. ἐλθὼν δ'
ἀποδεικνύει ἢ ὅτι ὀλίγον σᾶς ἐκτιμᾷ, ἢ ὅτι στηρίζεται ἐπὶ ἰσχυ-
ρᾶς προστασίας. — ὅστις... νυνί... τῆς τούτου πονηρίας —
Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ὅστις νοεῖται ὁ Ἑρατ., ἀντὶ τούτου ὥφειλε νὰ
τεθῇ ἡ αὐτοπ. αὐτοῦ. Ἄλλ' ὁ Λυσίας λέγει τὰς τελευταίας λέξεις
πρὸς τοὺς δικαστὰς, ἐντεῦθεν εἶνε τούτο, ὡς εἰ ἔλεγεν: πρὸς ὑμᾶς οἱ
μάρτυρές ἐστε τῆς τούτου πονηρίας, καὶ ἐν γένει παρὰ τῷ ἀντι-
πάλλῃ εἶνε συχνάκις ἐν χρήσει ἢ οὗτος, ἐνθα περιέμενέ τις τὴν αὐ-
τοπαθῇ. ἀλέγει ὡς ἡμεῖς ἤλθομεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν τούτου.
III, 28. «ἡγοῦνται οὐκέτι τοῖς σφετέραις αὐτῶν ἀμαρτήμασι τὸ
νοῦν ὑμᾶς προσέξειν, ἀλλ' ἡσυχίαν πρὸς τούτοις ἔξειν» XXVIII, 7
— ἐτέροις: τοῖς μετρίοις ἀριστοκρατικοῖς ἐπὶ τοὺς ὁπαδοὺς τῶν
μετρίων ἀριστοκ. ἀρχῶν μεταξὺ τῶν δικαστῶν καὶ εἰς ἐκείνους, οἱ
τινες διὰ τῆς συνηγορίας ἢ μαρτυρίας θέλουσι νὰ βοηθῶσιν αὐτοὺς
(οἱ βοηθήσοντες). Τὸ ἐγείρειν ἐκ τῶν προτέρων ἀντιπάθειαν κατ'
τούτων εἶνε συνηθ. ῥήτορ. τρόπος. — ἐτέροις.

85. Ἐπιμεληθῆναι· περί τούτων δ' ἀμφοτέρων (τοῦ
καταφρονεῖν καὶ τοῦ ἐτέροις πιστεῦειν) εἶνε ἀνάγκη νὰ φροντίσω-
μεν. — ἐκεῖνα· τὴν κατάλυσιν τῆς δημοκρατίας καὶ τὴν ἀντι-
τάστασιν αὐτῆς ὑπὸ τῆς τυραννίδος. — ἐπιχειρήσαν· ἐτόλ-
μησαν. ὁ Ἑρατοσθ. ἠδύνατο νὰ ἀποδράσῃ εἰς Ἐλευσίνα, μάλιστα
δὲ νὰ ὠφεληθῇ καὶ τὴν ἐπὶ φόνῳ τοῖς κατηγορουμένοις παρεχομέ-
νην ἄδειαν τῆς ἐκουσίας φυγῆς. Ἄλλ' ἀκριβῶς ἢ πρὸ τοῦ δικα-

ὅτι οὐτ' ἂν ἐκεῖνα ἐδύναντο ποιεῖν μὴ ἐτέρων συμπραττόντων οὐτ' ἂν νῦν ἐπεχείρησαν ἐλθεῖν μὴ ὑπὸ τῶν αὐτῶν οἰόμενοι σωθήσεσθαι, οἱ οὐ τούτοις ἤκουσι βοηθήσοντες, ἀλλ' ἡγούμενοι πολλὴν ἄδειαν σφίσιν ἔσεσθαι τῶν [τε] πεπραγμένων καὶ τοῦ λοιποῦ ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωνται, εἰ τοὺς μείστων κακῶν αἰτίους λαβόντες ἀφήσετε.

Ἀλλὰ καὶ τῶν ξυνερούντων αὐτοῖς ἄξιον θαυμάζειν, πό- 86-
τερον ὥς καλοὶ κῆγαθοὶ αἰτήσονται, τὴν αὐτῶν ἀρετὴν πλείονος ἀξίαν ἀποφαίνοντες τῆς τούτων πονηρίας ἐβουλό-

στηρίου ἐμφάνισις τοῦ χρησιμοποιεῖται ὡς ἡθικὴ ἀπόδειξις τῆς ἀθωότητός, καὶ ἡ ἐν τῇ πόλει ἐμμονή του προβάλλεται ὡς τεκμήριον τῆς εὐθύτητός του. — μὴ οἰόμενοι· ἂν μὴ ἐνόμιζον. — ἄδειαν... ποιεῖν· ἡ γενικ. τῶν πεπραγμένων ἐξαργαῖται ἐκ τοῦ ἄδειαν· τὸ ἀπαρέμφ. ποιεῖν ἐκ τοῦ ἄδειαν ἔσεσθαι = ἐξέσεσθαι· πρὸς. XXII, 19 Δ. XXIV, 106: τοῖς πονηροῖς ὅπως ἄδεια γενήσεται κα-
κουργεῖν εὕρισκει.

86. Ἀλλὰ καὶ μετάβασις εἰς τὴν καταπολέμησιν τῶν συνερούντων (τῆς μιᾶς τάξεως τῶν ἐν §. 85 χακαρακτηριζομένων· βοηθήσαντες, τὴν ἄλλην τάξιν ἀποτελοῦσι· οἱ μάρτυρες §. 87). Οἱ συνήγοροι οὗτοι δὲν εἶνε οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος οἱ ἀμειβόμενοι (οἱ μισθοῦ συναπολογοῦμενοι) ἀλλ' οἱ συναγορεύοντες, φίλοι. (Ξεν. Ἀπολ. Σωκρ. 22) καὶ οἱ πολιτικοὶ· ὁμόφρονες οἵτινες ὡς ἐκεῖνοι καλοῦνται συνήγοροι. — πότερον... πονηρίας· ἡ ἀντιστάθμισις ἀδικήματος διὰ μειζόνων ὑπηρεσιῶν καλεῖται παρὰ τοῖς ῥήτορσιν ἀντίστασις, (compensatio). Ὁ ῥήτωρ παρατηρεῖ τὸν ἀντίον· ὅτι ἡ ἀρετὴ τῶν συνηγόρων δὲν δύναται νὰ ἐχη ῥοπὴν ἀπέναντι τῆς πονηρίας τοῦ κατηγορουμένου· διότι ὁ ὑπὲρ τοῦ καλοῦ τῆς πόλεως ζῆλος αὐτῶν δὲν ἵστούται πρὸς τὸν ὑπὲρ τῆς καταστροφῆς ταύτης ζῆλον τοῦ κατηγορουμένου. — αἰτήσονται· συνηθέστερ. ἐξαιτεῖσθαι. — ἀποφανοῦσι· ἢ ὡς δεινοὶ εἰς τὸ λέγειν θέλουσι σᾶς ἀποδείξει πολὺ σπουδαῖα τὰ ἔργα τοῦ κατηγορουμένου, ἀλλ' ὅμως ὑπὲρ ὧν, ἐπαναλαμβάνει ὁ Λυσ., οὐδεὶς ἔδειξε τὴν δεινότητά του ταύτην ἐνώπιον τῶν τριάκοντα οὔτε ἐπεχείρησε νὰ εἴπῃ τὰ δίκαια. — δεινὸς λέγειν· (οὐχὶ δὲ δυνατός λέγειν ἢ δυνάμενος εἰπεῖν.) Τοῦτο οὐχὶ σπανίως λέγε-

μην μέντ' ἂν αὐτοὺς οὕτω προθύμους εἶναι σώζειν τὴν πόλιν, ὥσπερ οὗτοι ἀπολλύναι· ἢ ὡς δεινοὶ λέγειν ἀπολογῆσονται καὶ τὰ τούτων ἔργα πολλοῦ ἄξια ἀποφανοῦσιν. Ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν οὐδεὶς αὐτῶν οὐδὲ τὰ δίκαια πώποτε ἐπεχείρησεν εἰπεῖν.

- 87 Ἀλλὰ τοὺς μάρτυρας ἄξιον ἰδεῖν, οἱ τοῦτοις μαρτυροῦντες αὐτῶν κατηγοροῦσι, σφόδρ' ἐπιλήσμονας καὶ εὐήθεις νομίζοντες ὑμᾶς εἶναι, εἰ διὰ μὲν τοῦ ὑμετέρου πλήθους ἀδεῶς ἡγοῦνται τοὺς τριάκοντα σώσειν, διὰ δὲ Ἐρατοσθένην καὶ τοὺς συνάρχοντας αὐτοῦ δεινὸν ἦν καὶ τῶν τεθνεώτων ἐπ' ἐκφορὰν ἐλθεῖν. Καίτοι οὗτοι μὲν σωθέντες πάλιν ἂν δύναιτο τὴν πόλιν ἀπολέσαι· ἐκεῖνοι δέ, οὓς οὗτοι ἀπώλεσαν,

ταὶ ἐπὶ τῆς δεινότητος τῆς σοφιστικῆς ῥητορικῆς, ἥτις τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖ.

87. Ἄξιον ἰδεῖν· σκωπτικῶς·—κατηγοροῦσι· δηλονότι μαρτυροῦντες ὑπὲρ ὑποθέσεως κακῆς.—εὐήθεις· Εὐφημισμὸς μετ' εἰρωνίας ἀντὶ ἡλιθίους μωροὺς πρὸς Πλάτ. Ἀλκ. II, 140. «οἱ ἐν εὐφημοτάτοις ὀνόμασι βουλόμενοι κατανομάζουσιν τοὺς ἀφρονες καλοῦσιν εὐήθεις.»—πλήθους· διὰ τοῦ δήμου· ἐμφαντικώτερον παρὰ δι' ὑμῶν· αἶρει τὴν θρασυτητα τῶν ὀλιγαρχικῶν, οἵτινες διὰ τοῦ δήμου ἐξήτουν νὰ σώσωσι τοὺς ἀρχηγούς των. Ἡ γεν. ἐν σημαίνει τοὺς δικαστὰς ὡς ὄργανον τῶν ὀλιγαρχικῶν.—δεινόν... ἐλθεῖν· πρὸς Αἰσχ. III, 235 «οἱ τριάκοντα οὐδ' ἐπὶ τὰς ταφὰς καὶ ἐκφορὰς τῶν τελευτησάντων εἶδον τοὺς προσήκοντας παραγενέσθαι,» πρὸς ἀποφυγὴν ἐξεγέρσεως.—

88. Πέρας ἔχουσιν· ἐνταῦθα= πρὸς τέλος ἀφικνέμενοι εἰσὶν. συνηθ. πέρας ἔχειν τινὸς σημ. ἀφικνεῖσθαι εἰς τὸ ἔσχατον σημεῖον, εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν.—ἢ που—παρασκευάζονται. Διὰ τούτων καθάπτεται πικρῶς τῶν παρασκευαζομένων νὰ βοηθήσωσι τῷ Ἐρατοσθένει· τὸ ἐνθύμημα ἔχει οὕτως ἐκ τῶν προτέρων, ὥς εἰ ἔπρεπεν ἀναλόγως τοῦ πρώτου νὰ ταχθῇ τὸ δεύτερον οὕτω· αὐτοῖς δὲ—ἀπολέσαι· βοηθεῖν τοιοῦτοι παρασκευάζονται. Ἀλλὰ δι' ἀπροσδοκίτου τινὸς ὑπαιστέρεται εἰς τὸ τελευταῖον νέα τις ἔννοια,

τελευτήσαντες τὸν βίον πέρας ἔχουσι τῆς παρὰ τῶν ἐχθρῶν τιμωρίας. Οὐκ οὖν δεινὸν εἰ τῶν μὲν ἀδίκως τεθνεώτων εἰ φίλοι συναπόλλυντο, αὐτοῖς δὲ τοῖς τὴν πόλιν ἀπολέσασιν δῆπου ἐπ' ἐκφορὰν πολλοὶ ἤξουσιν, ὅποτε βοηθεῖν τοσοῦτοι παρασκευάζονται; Καὶ μὲν δὴ πολλῶ ῥάδιον ἡγοῦμαι εἶναι 89. ὑπὲρ ὧν ὑμεῖς ἐπάσχετε' ἀντειπεῖν, ἢ ὑπὲρ ὧν οὗτοι πεποιθή-
 -κασιν ἀπολογήσασθαι. Καίτοι λέγουσιν ὡς Ἐρατοσθένης ἐλά-
 -χιστα τῶν τριάκοντα κακὰ εἶργασται, καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸν ἀξιοῦσι σωθῆναι· ὅτι δὲ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων πλεῖστ' εἰς ὑμᾶς ἐξημάρτηκεν, οὐκ οἶονται χρῆναι αὐτὸν ἀπολέσθαι; Ὑμεῖς δὲ δείξατε ἥν τινα γνώμην ἔχετε περὶ τῶν πραγμά- 90
 -των. Εἰ μὲν γὰρ τούτου καταψηφιεῖσθε, δῆλοι ἔσεσθ' ὡς

δι' ἧς καὶ τὸ μέρος τοῦτο λαμβάνει μορφήν ἐνθυμήματος. Αἴαν προσ-
 -φύρως τὸ δεύτερον ἐνθύμημα ἐκφέρει· ὁ Λυσ. διὰ τοῦ σαρκαστικοῦ ἡ
 -που, καὶ παραμελῶν οὕτω τῆς τοῦ λόγου διατάξεως, ἣν ἀπῆται τὸ
 -δεινὸν εἰ, μεταβαίνει εἰς ἀνεξάρτητον πρότασιν. πρβ. Ξεν. Κυρ.
 -VIII, 4, 34 «ἤπου αὐτὸς γε πολλὰ ἔχει, ὅπου γε καὶ ἡμῶν ἐκά-
 -στω τοσαῦτα ἔδωκεν».

89. Πολλῶ ῥάρον ἡγοῦμαι· κατ' ἀναφορὰν πρὸς τὸ προηγ.
 -βοηθεῖν. Καὶ ὁμως (μὲν=μὴν) ἦτο βεβαίως (ῥῆ) πολὺ εὐκολώτε-
 -ρον ὑπὲρ ὑμῶν νὰ ἀντίπωσι (ἀντειπεῖν τοῖς τριάκοντα) ἢ νὰ ἀπολο-
 -γηθῶσιν ὑπὲρ τῶν ἔργων τῶν 30.—Ἐρατοσθένης εἶργασται·
 -ὑπὸ τοῦ Ἐρατοσθένους ἔχουσι πρᾶχθῃ.—τῶν ἄλλων Ἑλλή-
 -νων· κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς τριάκοντα, καὶ τὰ πλεῖστα πρὸς
 -τοῖς οὐκ ἐλάχιστα κακὰ.

90. Ὑμεῖς δὲ δείξατε· ἐπὶ κληοῖς πρὸς τὸ φιλοδίκαιον αἵ-
 -σθημα τῶν δικαστῶν, ἢ ἐξενέγκωσι καταδικαστικὴν ἀπόφασιν.—
 -δῆλοι ἔσεσθε ὡς ὀργιζόμενοι· σπανία σύνταξις τοῦ δειλὸς
 -μετὰ τοῦ ὡς καὶ μετοχ. πρβ. Σοφοκλ. Αἴ. 326. δῆλός ἐστι ὡς τι
 -δρασίμων κακόν. Ξενοφ. Ἀναβ. 1, 5, 9: δῆλος ἦν Κύρος ὡς σπεύ-
 -δων πᾶσαν τὴν ὁδόν. Ὁμοίως Πλατ. Φαιδρ. 275: ἐπιδεικνύμενος
 -ὡς οἷός τ' ὢν.—ὀφθῆσθε· ἰσχυρότερον τοῦ φανήσεσθε.
 -ἐποιεῖτε· δὲν θὰ ἀκούητε πλέον τὴν ἤδη συχνάκις ἀκουομένην φρά-
 -σιν (§. 49, ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν τριάκοντα προστατιτόμενα ἐποιεῖτε.

- ὀργιζόμενοι τοῖς πεπραγμένοις· εἰ δὲ ἀποψηφιῆσθε, ὀφθήσεσθε τῶν αὐτῶν ἔργων ἐπιθυμηταὶ τούτοις ὄντες, καὶ οὐχ ἔξετε λέγειν ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν τριάκοντα προσταχθέντα ἐπαί
 91 εἶτε· νυνὶ μὲν γὰρ οὐδεὶς ὑμᾶς ἀναγκάζει παρὰ τὴν ὑμετέραν γνώμην ἀποψηφίσεσθαι. Ὡστε συμβουλευώ μὴ τούτων ἀποψηφισαμένους ὑμῶν αὐτῶν καταψηφίσασθαι. Μηδ' οἴεσθε κρύβδην εἶναι τὴν ψῆφον· φανεράν γὰρ τῇ πόλει τὴν ὑμετέραν γνώμην ποιήσετε.
- 92 Βούλομαι δ' ὀλίγα ἐκατέρους ἀναμνήσας καταβαίνειν τοὺς τε ἐξ ἄστεος καὶ τοὺς ἐκ Πειραιῶς, ἵνα τὰς ὑμῖν δι' αὐτῶν γεγενημένας συμφορὰς παραδείγματα ἔχοντες τὴν ψῆφον φέρητε. Καὶ πρῶτον μὲν ὅσοι ἐξ ἄστεός ἐστε, σκέψασθε ὅτι ὑπὸ τούτων οὕτω σφόδρ' ἤρχεσθε, ὥστε ἀδελφοὶ καὶ υἱεῖσι καὶ πολίταις ἠναγκάζεσθε πολεμεῖν τοιοῦτον πολέμον, ἐν ᾧ ἡττηθέντες μὲν τοῖς νικήσασιν τὸ ἴσον ἔχετε
 93 οὗτοι μὲν [ἂν] ἐκ τῶν πραγμάτων μεγάλους ἐκτήσαντ

91. Κρύβδην εἶναι τὴν ψῆφον· λέγεται καὶ ἀφανὴς ψῆφος, καὶ τοῦναντίον, ψῆφος φανερά· ἐν τῇ δημοκρατίᾳ σιγήν ἢ νήτως ἢ τοῦ μυστικῆς ψηφοφορίας, ἐν δὲ τῇ ὀλιγαρχίᾳ ἡ φανερά καθ' ὅσον οἱ ὀλιγαρχικοὶ ἤθελον νὰ γινώσκωσι τοὺς φίλους τῶν γνώμην = διάνοιαν.

92. Ἀρχεται ὁ ἐπίλογος (peroratio), — καταβαίνειν· δηλ. ἀπὸ τοῦ βήματος· — διὰ τούτων· δηλ. τῶν 30. — Οὕτω σφόδρ'· Τόσῳ βιαίως, τυραννικῶς. — Ἡττηθέντες· ἐπιτυχῆς χαρακτηρισμὸς τῶν συνεπειῶν τοῦ ἀτόπου ἐμφυλίου πολέμου ἐνισχύεται διὰ τῶν ἐν τῷ ὀξύμῳρῳ ἀντιθέσεων· ἡττηθέντες — τὸ ἴσον ἔχετε (εἰς § 35) καὶ νικήσαντες — ἐδουλεύετε.

93. Οἴκους· οἶκος = κτήσις ἢ σύμπασα Ξενοφ. Οἰκ. (6, 4 πᾶσα οὐσία Ἀρμῶνιος). Πρ6. XIX, 47. XXVIII, 13· τοὺς ἰδίους οἴκους ἐκ τῶν ὑμετέρων μεγάλους ποιοῦσι. Τὴν ἀναιδῆ πλεονεξίαν

ὕμεῖς δὲ διὰ τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἐλάττους ἔχετε·
 συνωφελεῖσθαι μὲν γὰρ ὑμᾶς οὐκ ἠξίου, συνδιαβάλλεσθαι
 δ' ἡνάγκασον, εἰς τοσοῦτον ὑπεροψίας ἐλθόντες ὥστ' οὐ τῶν
 ἀγαθῶν κοινούμενοι πιστοὺς ὑμᾶς ἐκτῶντο, ἀλλὰ τῶν ὀνει-
 δῶν μεταδιδόντες εὐνοὺς ᾤοντο εἶναι. Ἄνθ' ὧν ὑμεῖς νῦν 94
 ἐν τῷ θαρραλέῳ ὄντες, καθ' ὅσον δύνασθε, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν
 αὐτῶν καὶ ὑπὲρ τῶν ἐκ Πειραιῶς τιμωρήσασθε, ἐνθυμηθέν-
 τες μὲν ὅτι ὑπὸ τούτων πονηροτάτων ὄντων ἤρχεσθε, ἐνθυ-
 μηθέντες δ' ὅτι μετ' ἀνδρῶν νῦν ἀρίστων πολιτεύεσθε καὶ
 τοῖς πολεμίοις μάχεσθε καὶ περὶ τῆς πόλεως βουλευέσθε,
 ἀναμνησθέντες δὲ τῶν ἐπικούρων, οὓς οὗτοι φύλακας τῆς

τῶν 30 περιγράφει ὁ Ἰσοκρ. XXI, 12: ἐφ' οἷς ἦν ἡ πόλις, τοὺς
 ἔχοντας ἀφηροῦντο καὶ ἡγοῦντο τοὺς πλουτοῦντας ἐχθροὺς. — συνω-
 φελεῖσθαι... συνδιαβάλλεσθαι... ὡς πρὸς τὸν νοῦν προβλ.
 Θουκ. 6, 39: ὀλιγαρχία τῶν μὲν κινδύνων τοῖς πολλοῖς μεταδίδωσι,
 τῶν δ' ὠφελίμων οὐ πλεονεκτεῖ μόνον οὐχὶ ἀλλὰ καὶ ξύμπαν ἀφελο-
 μένη ἔχει — κοινούμενοι δηλ. ὑμῖν κοινῶς ἔχοντες, μέρος διδόναι
 = κοινωνοῦντες — ὑμᾶς ἀντικειμ. τοῦ ἐκτῶντο, τὸν ἀντίον ὑποκειμ.
 πρὸς τὸ εὐνοὺς εἶναι. — Ἐκτῶντο· ἐξήτουν νὰ ἀποκτῶσι ἴδ. § 88.
 μεταδιδόντες· ἕνεκα τοῦ παραλληλισμοῦ: κοινούμενοι ἐκτῶντο
 = μεταδιδόντες — ᾤοντο συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον.
 Αὐτῇρῶς ἔπρεπεν ἡ μετοχ. νὰ ἀναφερ. ὡς ἀντικ. εἰς τὸ εὐνοὺς
 εἶναι δηλ. μεταδιδούσιν αὐτοῖς.

94. Νῦν μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐννόμου τάξεως. — Ἐν
 τῷ θαρραλέῳ· ἔκφρ. ἐξεζητημένη ἀντὶ τοῦ συνήθους· ἐν τῷ
 ἀσφαλεῖ. — Ἐνθυμηθέντες μὲν ἐνθυμηθέντες δέ...
 Ἐμφαντικῶς ἐπαναλαμβάνεται (τὸ σχῆμα ἀναφορά) — ἀνδρῶν —
 ἀρίστων τῶν ἐκ Πειραιῶς, ἕνεκα τῆς ἀνδρίας τῶν καὶ τῆς νίκης.
 Πρβ. ἐπομ. § 97. — νῦν· ὑπερβατόν· ἀναφερ. εἰς τὸ πολιτεύεσθε.
 — τοῖς πολεμίοις· ἐν Ἐλευσίνι. Ἄνθ' 7. 92: ἀδελφοῖς καὶ
 υἱέσι καὶ πολίταις. — Τῶν ἐπικούρων· 700 Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ
 τὸν ἀρμοστήν Καλλίβιον, ὅστις συγκατένευεν εἰς πᾶσαν βίαν. Πρβ.
 XIII, 46. ἡ μερὶς τοῦ Θηραμένους μάτην ἀντέστη εἰς τὰ μέτρα
 ταῦτα.

95 σφετέρως ἀρχῆς καὶ τῆς ὑμετέρας δουλείας εἰς τὴν ἀκρό-
πολιν κατέστησαν. Καὶ πρὸς ὑμᾶς μὲν ἔτι πολλῶν ὄντων
εἰπεῖν τσαῦτα λέγω. Ὅσοι δ' ἐκ Πειραιῶς ἐστε, πρῶτον
μὲν τῶν ὀπλῶν ἀναμνήσθητε, ὅτι πολλὰς μάχας ἐν τῇ ἀλ-
λοτρίᾳ μαχεσάμενοι οὐχ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀλλ' ὑπὸ τοῦ
τῶν εἰρήνης οὔσης ἀφηρέθητε τὰ ὀπλα, ἔπειθ' ὅτι ἐξεκηρύ-
χθητε μὲν ἐκ τῆς πόλεως, ἣν ὑμῖν οἱ πατέρες παρέδωκαν,
96 φεύγοντας δὲ ὑμᾶς ἐκ τῶν πόλεων ἐξητοῦντο. Ἀνθ' ὧν ὀργί-
σθητε μὲν ὥσπερ ὅτ' ἐφεύγετε, ἀναμνήσθητε δὲ καὶ τῶν
ἄλλων κακῶν ἃ πεπόνθατε ὑπ' αὐτῶν, οἱ τοὺς μὲν ἐκ τῆς
ἀγορᾶς τοὺς δ' ἐκ τῶν ἱερῶν συναρπάζοντες βιαίως ἀπέ-
κτειναν, τοὺς δ' ἀπὸ τέκνων καὶ γονέων καὶ γυναικῶν ἀφέλ-
κοντες φονέας αὐτῶν ἠνάγκασαν γενέσθαι καὶ οὐδὲ ταφῆς

95. Ὀντων. Ἐναντιωμ. μετοχ. — Τσαῦτα· τόσα μόνον. —
Τὰ ὀπλα ἰδ. § 40. μετὰ τὴν πρόληψιν «τῶν ὀπλῶν ἀναμνή-
σθητε» ἦτο περιττὴ ἢ ἐπανάληψις τοῦ ὀπλα, ἀλλὰ δικαιολογεῖται
ἐνεκα τῆς μακρᾶς παρεμπιπτούσης προτάσεως. — Ἐξεκηρύχθητε.
Ἀκριβέστερ. XXV, 22 καὶ XXXI, 8. διότι μετὰ τὸν νόμον τοῦ
Θηραμ. ἐδίωξαν οἱ τριάκοντα τὸν δῆμον ἐκτὸς τῶν τρισχιλίων εἰς
Πειραιᾶ καὶ εἰς τοὺς ἀγροὺς, ὅθεν οἱ δημοκρατικοὶ κατέφυγον εἰς τὰς
γειτονικὰς πόλεις. Σύμπας ὁ ἀριθμὸς τῶν φυγάδων συνεποσοῦτο κατὰ
τὸν Ἰσοκράτ. εἰς 5,000, κατὰ Διόδωρον δὲ ἦσαν πλείονες τοῦ ἡμί-
σεως τῶν πολιτῶν — Ἐκκηρύττειν. ἰδ. § 35. — Ἐκ τῶν πό-
λεων ἐξητοῦντο· σχεδὸν πᾶσα ἡ Ἑλλάς τότε ἀπετέλει τὴν συμμα-
χίαν τῶν Λακεδαιμονίων. Ἐντεῦθεν § 97. «Πανταχόθεν ἐκκηρυττό-
μενοι» οὐχ ἤττον ὅμως πολλὰ πόλεις ὥς αἱ Θῆβαι τὸ Ἄργος, τὰ
Μέγαρα, ἡ Χαλκίς δὲν παρέδιδον τοὺς φυγάδας. — Ἐξητοῦντο·
ἀπῆλθον· διότι ἐν τῷ ψηφίσματι ἦν οἱ φυγάδες «ἀγῶγμοι τοῖς
τριάκοντα εἶναι». ἐντεῦθεν τὸ μέσον ἀντὶ τοῦ ἐν ταύτῃ τῇ ἐννοίᾳ
συνηθεστέρου ἐξαιτεῖν.

96. Ὅτ' ἐφεύγετε. Ὅτε ἦσθε ἐν τῇ ἐξορίᾳ. — Πεπόνθατε
δηλ. ἢ μερίσ σας. — Ἐκ τῆς ἀγορᾶς. D. XXII, 52: Τοῦτο κα-
τηγοροῦμεν τῶν τριάκοντα, ὅτι τοὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀδίκως ἀπῆγον.

τῆς νομιζομένης εἶσαν τυχεῖν, ἡγούμενοι τὴν αὐτῶν ἀρχὴν
 βεβαιοτέραν εἶναι τῆς παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίας. Ὅσοι δὲ 97
 τὸν θάνατον διέφυγον, πολλαχοῦ κινδυνεύσαντες καὶ εἰς
 πολλὰς πόλεις πλανηθέντες καὶ πανταχόθεν ἐκκηρυττόμενοι,
 ἐνδεεῖς ὄντες τῶν ἐπιτηδείων, οἱ μὲν ἐν πολεμίᾳ τῇ πατρίδι
 τοὺς παῖδας καταλιπόντες, οἱ δ' ἐν ξένη γῇ, πολλῶν ἐναν-
 τιουμένων ἤλθετ' εἰς τὸν Πειραιᾶ. Πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων
 κινδύνων ὑπαρξάντων ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι τοὺς μὲν
 ἡλευθερώσατε, τοὺς δ' εἰς τὴν πατρίδα κατηγάγετε. Εἰ δὲ 98
 ἐδυστυχῆσατε καὶ τούτων ἡμάρτετε, αὐτοὶ μὲν ἂν δείσαντες

Ἡ ἀγορὰ ὡς γνωστὸν, ἦτο ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ἀγοραίων θεῶν.
 — Ἐκ τῶν ἱερῶν ὡς ἐν § 98. Οὕτω καὶ ὁ Θηραμένης ἀπὸ τοῦ
 βωμοῦ τῆς Ἑστίας ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ ἀπεσπάρθη. (Ξεν. Ἑλλ. 2,
 3, 33). — Φονέας αὐτῶν γενέσθαι διὰ τοῦ κωνείου § 17.
 — Ταφῆς τῆς νομιζομένης. Ὡς παρὰ Θουκ. 1, 25, 4: γέρα
 τὰ νομιζόμενα. — βεβαιότεραν — τιμωρίας. ἦν οὗτοι προσέ-
 λουν καθ' ἑαυτῶν, παραβιάζοντες τὸ ἄσυλον, καὶ μὴ ἐπιτρέποντες
 τὴν νομιζομένην ταφὴν: ἡ γενικ. μετὰ τὸ συγκριτ. ἰσοδυναμ. τῷ
 « ὅ, ὥστε » μετ' ἀπαρεμφ.

97. Πλανηθέντες: Val. Max. IX. 1. ext. 4: Trasybulus po-
 pulum Atheniensem triginta tyrannorum saevitia sedes suas
 relinquere coactum dispersamque et vagam vitam miserabiliter
 exigentem reduxit. — Ἐν πολεμίᾳ τῇ πατρίδι. Ἐν τῇ
 πατρίδι πολεμία οὔση. — τοὺς μὲν ἐν πολεμίᾳ τῇ πατρίδι κατα-
 λειφθέντας. — τοὺς δέ. ἐν ξένη γῇ. — κατηγάγετε. κατάγειν,
 καταδέχεσθαι, κατένειναι καθόδος, τεχνικοὶ ὅροι περὶ τῆς ἐπαναφορᾶς
 ἀποδοχῆς καὶ ἐπανόδου φυγᾶδων. Κανονικῶς αἱ φράσεις αὗται κείν-
 ται ἄνευ ἄλλου προσδιορισμοῦ. μόνον ἐν τῷ κατένειναι ἀπαντὰ ἐνίστε
 οἷκα δέ, καὶ εἰς τὴν ἑαυτῶν. Ἐνταῦθα δὲ δικαιολογεῖται ὁ
 προσδιορ. εἰς τὴν πατρίδα καὶ διὰ τὸ ἐμφαντικὸν τοῦ ἐπιλόγου
 καὶ ὡς ἀντίθεσις τοῦ ἐν ξένη γῇ

98. Ἐδυστυχῆσατε § 35. — Τούτων. τὸ ἑλευθεροῦν καὶ
 κατάγειν — δείσαντες. ἐφεύγετε. θὰ ἐφεύγετε δείσαντες (φο-
 βηθέντες μὴ πάθητε). — οὔτ' ἄν — οὔτε. ἐν τοιαύτῃ διαζεύξει ἄ-

ἐφεύγετε μὴ πάθῃτε τοιαῦτα οἷα καὶ πρότερον, καὶ οὗτ' ἂν ἱερὰ οὔτε βωμοὶ ὑμᾶς ἀδικουμένους διὰ τοὺς τούτων τρόπους ὠφέλησαν, ἃ καὶ τοῖς δοκοῦσι σωτήρια γίγνεται· οἱ δὲ παῖδες ὑμῶν, ὅσοι μὲν ἐνθάδε ἦσαν ὑπὸ τούτων ἂν ὑβρίζοντο, οἱ δ' ἐπὶ ξένης μικρῶν ἂν ἕνεκα συμβολαίων ἐδούλευον ἐρημία τῶν ἐπικουρησόντων.

- 99 Ἀλλὰ γὰρ οὐ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι βούλομαι λέγειν, τὰ πραχθέντα ὑπὸ τούτων οὐ δυνάμενος εἰπεῖν· οὐδὲ γὰρ ἐνὸς κατηγόρου οὐδὲ δυοῖν ἔργον ἐστίν, ἀλλὰ πολλῶν. Ὅμως δὲ τῆς ἐμῆς προθυμίας [οὐδὲν] ἐλλέλειπται, ὑπὲρ τε τῶν ἱερῶν, ἃ οὗτοι τὰ μὲν ἀπέδοντο τὰ δ' εἰσιόντες ἐμίαινον, ὑπὲρ τε

ποφατικῇ ἂν μὲν ἦνε κοινὸν τὸ ῥῆμα τὸ ἂν κεῖται ἢ ἅπαξ, ἢ ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ, ἂν δὲ ἕκαστον μέλος ἔχῃ ἴδιον ῥῆμα, τὸ ἂν συνήθως ἐπαναλαμβάνεται πρὸς. § 85. XIII, 58. — Τοῖς ἀδικοῦσι. — ὁ ἱερὸς τόπος ἐπροστάτευσεν ἕκαστον καὶ τὸν ἑνοχὸν αὐτόν. Πρὸς. Εὐρ. Ἡρακλ. 260: ἅπασιν κοινὸν ῥῆμα δαιμόνων ἔδρα. Εἰς τινα ἱερὰ ὑπῆρχε κατ' ἐξοχὴν δικαίωμα ἀσύλου. (XIII, 24). — ὅσοι — ἦσαν. ὅσοι καὶ ἂν ἤθελον εἶσθαι. ἡ σημασία τοῦ ἂν μεταφέρεται ἐκ τῆς κυρίας προτάσεως καὶ εἰς τὴν ἀναφορικὴν, ὅταν αὕτη ἀποτελεῖ ἀναγκαῖον μέρος τῆς κυρίας, ὅτε τὸ ῥῆμα τῆς ἀναφορικῆς ἀφομοιοῦται· κατὰ χρόνον πρὸς τὸ τῆς κυρίας. Ἰδέε. Συντακτ.—ἐπὶ ξένης· ἐπιτηδείως ὁ Λυσίας ἐξαίρει τὴν διττὴν δυστυχίαν τοῦ ἀπάτριδος, καὶ τῆς ἐκ τούτου πείνης, ἣτις παραβλάπτει τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν. Πρὸς. Τυρτ. X. 3: τὴν αὐτοῦ προλιπόντα πόλιν πτωχεύειν πάντων ἔστ' ἀνιηρότατον κτλ.—συμβολαίων· δανείων.—ἐδούλευσε Πρὸς. Ἰσοκρ. XIV, 48. Τί·ν' ἡμᾶς οἴσθε γνῶμην ἔχειν ὀρώντας τοὺς παῖδας πολλοὺς μὲν μικρῶν ἕνεκα συμβολαίων δουλεύοντας, ἄλλους δ' ἐπὶ θητείαν ἰόντας. Ἐν τῷ δουλεύειν δὲν νοεῖται ἀληθὲς ἀπώλεια τῆς ἐλευθερίας, ἀλλ' ἀφορᾷ τοῦτο εἰς τὴν σχέσιν τοῦ πελάτου, ὅστις μέχρι ἀποτίσεως τοῦ χρέους ὠφειλὲν ἀπαρέχῃ ἐργασίαν τῷ πιστωτῇ.—Ἐρημία· ἐλλείψει.

99. Τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι = ἃ ἐμελλεν ἔσεσθαι.—ἐργον ἐστίν· τὸ εἰπεῖν τὰ πραχθέντα.—ἀπέδοντο· ἐπώλησαν. Ἱερὰ δ' ἐλέγοντο οὐ μόνον οἱ ναοί, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ἱερὰ

τῆς πόλεως, ἣν μικρὰν ἐποίουν, ὑπὲρ τε τῶν νεωρίων, ἃ καθεῖλον, καὶ ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων, οἷς ὑμεῖς, ἐπειδὴ ζῶσιν ἐπαμῦναι οὐκ ἠδύνασθε, ἀποθανοῦσι βοηθήσατε. Οἶμαι δ' 100 αὐτοὺς ἡμῶν τ' ἀκροᾶσθαι καὶ ὑμᾶς εἴσεσθαι τὴν ψῆφον φέροντας, ἡγουμένους, ὅσοι μὲν ἂν τούτων ἀποψηφίσθητε, αὐτῶν θάνατον καταψηφιεῖσθαι, ὅσοι δ' ἂν παρὰ τούτων δίκην λάβωσιν, ὑπὲρ αὐτῶν τὰς τιμωρίας πεποιημένους ἔσεσθαι.

Παύσομαι κατηγορῶν. Ἀκηκόατε, ἐωράκατε, πεπόνθατε, ἔχετε. Δικάζετε.

σκεύη καὶ τᾶλλα ἀναθήματα. — ἐπώλουν δὲ ταῦτα πρὸς τὸ συμφέρον των οἰ τριάκοντα. — εἰσιόντες ἐμίαινον· διότι ἦσαν μιαιοὶ ἀλιτήριοι. — Τῶν νεωρίων διὰ τὰ νεώρια ἐδαπανήθησαν 4000 τάλαντα, ἔδωκαν δὲ αὐτὰ οἱ τριάκοντα πρὸς καθαίρεσιν ἀντὶ τριῶν ταλάντων.

100. Οἶμαι φέροντας· τύπος προσωποποιίας ἐν τῷ ἐπιλόγῳ πολὺ ἐν χρήσει. Ταύτη συνήθως παρατίθεται καὶ· εἷτις ἐστὶν αἰσθησις τοῖς τετελευτηκόσι περὶ τῶν ἐνθάδε γιγνομένων. (Si quis est sensus in morte Cic. phil. IX, 6, 13). — ἡμῶν· δηλ. ἐμοῦ καὶ εἷτις ἄλλος ὑπὲρ αὐτῶν λέγει· ὁμοίως ἡμεῖς §, 84. — Εἴσεσθαι· μελ. ἀπαρεμφ. τοῦ οἶδα. Θὰ λάβητε γινῶσιν αὐτῶν. Ἐν τοιαύτῃ ἀντιθ. πρὸς ῥημ. ἀκουστικὸν ἢ ἐννοια τοῦ οἶδα προσεγγίζει τῇ τοῦ ἰδεῖν. Ἰσ. XII, 168: τίς οὐκ οἶδεν ἢ τις οὐκ ἀκήκοεν. Οὕτω καὶ ἐν τῷ Λατ. nosse κατ' ἀντιθ. πρὸς τὸ audire. Cic. in verr. II, 5, 27, 68: lautumias syracusanas omnes audistis, plerique nostis. — καταψηφιεῖσθαι· ὁ μελ. τῆς ἀπαρεμ. καθιστᾷ ἐν τῷ μέλλοντι σύγχρονον τὸ καταψ. πρὸς τὸ ἀποψηφ., ὁ περιφραστ. πεποιημένους ἔσεσθαι τονίζει τὸ μέλλον ἀποτελεσμα τοῦ ἐν τῷ μέλλοντι παρελθόντος λάβωσι. Τοιαύτη σύνθεσις τοῦ ἀπλοῦ καὶ περιφρ. μέλλοντος XXX, 23. — Τὰς τιμωρίας· Τὰς προσηκούσας τιμωρ. — Παύσομαι... δικάζετε. μετ' ἀνιούσης φωνῆς λεγόμενα, ὅπως ἀποδοθῇ ἡ κλιμαξ τῶν ἐννοιῶν. Εἵτα μετὰ διακοπὴν ἡσυχαιτέρῳ τόνῳ δικάζετε· πιθανῶς τὸ χωρίον τοῦτο εἶχεν ὑπ' ὅψιν ὁ Ἀριστοτ. λέγων ἐν ῥητ. III, 19: «Τελευταίη τῆς λέξεως ἀρμόττει ἡ ἀσύνδετος, ὅπως ἐπὶ λόγος, ἀλλὰ μὴ λόγος ἦ. εἴρηκα, ἀκηκόατε, ἔχετε, κρίνατε.» — ἔχετε· ἐν τῇ ὑμετέρᾳ ψήφῳ δηλονότι.

ΕΝ ΒΟΥΛΗ.

ΜΑΝΤΙΘΕΩΙ ΔΟΚΙΜΑΖΟΜΕΝΩΙ ΑΠΟΛΟΓΙΑ

(XVI)

1. Ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς πολιτικοῖς του λέγει, ὅτι ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων « ὅσαι πόλεις ἐν τοῖς ἵπποις ἢ δυνάμει ἦν, ὀλιγαρχίαι παρὰ τούτους ἦσαν ». Οὕτω λοιπὸν καὶ κατὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ ἔτους 404 ἐν Ἀθήναις οἱ ἱππεῖς, σχεδὸν πάντες οἱ ἀνήκοντες εἰς εὐπόρους οἰκογενείας προθύμως παρέσχον τὴν βοήθειάν των εἰς τοὺς ὀλιγαρχικοὺς, κατὰ τὴν πολιορκίαν δὲ τῆς πόλεως ὑπὸ Λυσάνδρου προσηνέχθησαν εἰς τὸ νὰ καταβάλωσι τὸν δῆμον. . Ἐν τοῖς κατὰ τῆς δημοκρατίας ἀγῶσι ἐπὶ Θρασυδούλου διηγωνίζοντο μετὰ τοῦ στρατοῦ τῶν Λακεδαιμονίων, οἵτινες κατεῖχον τότε τὴν πόλιν, μετέσχον τῶν αἱματηρῶν βιαιοπραγιῶν, δι' ὧν οἱ τριάκοντα ἀπήλλαξαν τὴν Ἐλευσίνα τῶν ἐχθρικών αὐτοῖς στοιχείων, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τελευταίῳ σταδίῳ τοῦ ἀγῶνος, ὅτε οἱ Τύραννοι εἶχον κενώσει τὴν πόλιν, ἐξηκολούθουν, ἄλλως ἢ οἱ ὀπλίται, τὸν πόλεμον κατὰ τῶν ἐν Πειραιεῖ. Καὶ ἐν τῇ πεισματῳδίῳ μάχῃ, ἣν συνεκρέτησεν ὁ βασιλεὺς τῶν Σπαρτιατῶν Πausanias κατὰ τοῦ Θρασυδούλου, μετέσχον τρεῖς φυλαὶ τῶν ἱππέων. Ἡ πρόθυμος αὕτη συμμετοχὴ τῶν ἱππέων ὑπὲρ τῆς ὀλιγαρχίας καθιστᾷ εὐνόητον, διατὶ μετὰ τὴν παλινόρθωσιν τῆς δημοκρατίας, καίτοι εἶχε δοθῇ ἀμνηστεία δὲν κατέπαυσεν ὅμως τόσῳ ταχέως τὸ κατ' αὐτῶν μῖσος τῆς δημοκρατικῆς μερίδος. Ὅτε δὲ κατὰ τὸ ἔτος 399 ὁ Σπαρτιάτης Θίμβρων στρατεύων εἰς Ἀσίαν ἐζήτησε παρὰ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν ἱππέων, ἐξέλεξαν οἱ Ἀθηναῖοι 300 ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ὑπῆρέτησαν ὑπὸ τοὺς τριάκοντα, πεποιθότες ὅτι ἤθελεν

ώφεληθῇ ὁ δῆμος, ἂν οὗτοι ἐν τῇ στρατείᾳ ταύτῃ κατεστρέφοντο.

2. Εὐθύς μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν, κατ' ἐκείνων, οἵτινες ὡς ἱππεῖς ὑπὸ τοὺς τριάκοντα εἶχον ὑπηρετήσει, ἐλήφθησαν μέτρα, ἐν οἷς ὑπὸ οἰκονομικοὺς λόγους ὑπεκρύπτετο ἡ δυσἀρέσκεια κατὰ τῶν προθύμων τούτων ὑπερασπιστῶν τῆς ὀλιγαρχίας. Διῶρισαν ἐκ τῆς τῶν συλλογέων (οἰκονομικῆς ἐπιτροπείας), οἵτινες κατέγραφον τὰ πρὸς δήμους κτήματα τῶν τῆς ἀμνηστείας ἀποκλειομένων, καὶ ἄλλην ἔτι ἐπιτροπὴν, τοὺς συνδίκους, οἵτινες ὡς δυνατόν ἐπέβλεπον ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν συμφερόντων ἀπέναντι τῶν ἐπὶ ἀποζημιώσει ἀπαιτήσεων τῶν παθόντων, παρεῖχον κατ' ἀρέσκειαν καὶ εἰς ἡτιολογημένας ἀπαιτήσεις δίκαιον εἰς τὸ δημόσιον Ταμεῖον καὶ ἐν οἰκονομικαῖς δίκαις, αἵτινες ἐντεῦθεν ἀνεφύοντο, ὥφειλον αὐτοὶ νὰ ἔχωσι τὴν προεδρείαν.

3. Μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς δημοκρατικῆς μερίδος ἐγένετο ψήφισμα, καθ' ὃ ὥφειλον οἱ νέοι ἐκλεχθέντες φύλαρχοι (τῶν 10 φυλῶν ἄρχοντες) ἐν οἷς κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν φυλῶν ἦτο διανενημμένον τὸ ἱππικὸν τῆς πόλεως, ἕκαστος ὡς πρὸς τὴν φυλὴν του νὰ γράψῃ ἐν καταλόγῳ πάντας τοὺς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν τριάκοντα ὑπάρξαντας ἱππεῖς, ἀδιάφορον ἂν αὐτοὶ κατὰ τὴν ἀναρχίαν ἢ πρότερον ἤδη εἶχον εἰσέλθει ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν ἱππέων. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τριάκοντα εἶχον κατάλογον τοιοῦτον, ὡς ὁ τῶν 3,000, καὶ εἶχον ἐγγράφει τὰ ὀνόματα ἐπὶ λευκώματος (σανίδος λευκῆς) ἢ ἐπὶ σανίδος διὰ γύψου ἀληλιμμένης ¹). 'Αλλ' ὁ κατάλογος οὗτος ἐστερεῖτο ἀναμφιδόλου κύρους, καθ' ὅσον ἐν μέρει μὲν ἦτο ἐσφαλμένος, ἐν μέρει δὲ παραπεποιημένος. 'Εντεῦθεν ἀνετέθη τοῖς φυλάρχοις νὰ συντάξωσιν ὀρθὸν κατάλογον, πάντες δὲ οἱ ἐν αὐτοῖς ὀνομαστί ἀναφερόμενοι ὥφειλον νὰ ἀποτίσωσιν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον τὴν κατάστασιν ²).

¹ XXVI, 10 σκνίς=λεύκωμα ἢ συχ. σανίδιον XVI, 6.

² 'Αρποκρί. κατὰστασις ἔοικεν ἀργύριον εἶναι ὅπερ οἱ κατασταθέντες ἱππεῖς ἐλάβονον ἐκ τοῦ δημοσίου ἐπὶ τῇ καταστάσει.

Πράγματι δὲ οὗτοι δὲν ἀνταπεκρίθησαν εἰς τοὺς ὅρους καθ' οὓς τὰ χρήματα ταῦτα ἐδίδοντο αὐτοῖς εἰσερχομένοις εἰς τὴν τῶν ἱππέων ὑπηρεσίαν, καθ' ὅσον ἔπραξαν προδοτικῶς παρὰ τὸ καθήκον, ὅπερ τοῖς ἐπεβάλλετο διὰ τοῦ ὅρκου τῶν ἐφήβων, ὅστις εἶχεν ὡς ἐξῆς: οὐ καταισχυνῶ ὅπλα τὰ ἱερά, — ἀμυνῶ δὲ καὶ ὑπὲρ ἱερῶν καὶ ὑπὲρ ὁσίων καὶ μόνος καὶ μετὰ πολλῶν — καὶ τοῖς θεσμοῖς τοῖς ἰδρυμένοις πείσομαι — καὶ ἂν τις ἀναιρῇ τοὺς θεσμοὺς ἢ μὴ πείθεται, οὐκ ἐπιτρέψω, ἀμυνῶ δὲ καὶ μόνος καὶ μετὰ πάντων. Ἐπειδὴ δὲ συνήθως ἡ κατάστασις δὲν ἀπετίετο, τὸ μέτρον, καὶ ἂν λαμβανομένων ὑπ' ὄψει τῶν οἰκονομικῶν, ἡδύνατο νὰ συγχωρηθῇ, φέρει ὅμως τὸν χαρακτῆρα τιμωρίας ἐπιβαλλομένης ἐπὶ τῶν ἐν λόγῳ ἱππέων, ἡτις ὀλίγον ἀνταπεκρίνετο εἰς τὰς διὰ τῆς ἀμνηστίας ἐκπεφρασμένας ἀρχάς. — οἱ σύνδικοι παρηγγέλλοντο νὰ συλλέξωσι τὰ χρήματα εἰς τὸ ταμεῖον, καὶ ἂν οἱ φύλαρχοι δὲν ἤθελον ἐκπληρώσει ἐντελῶς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ψηφίσματος τοῦ δήμου, νὰ θεωρῶνται αὐτοὶ ὑπόλογοι διὰ τὸ ἔλλειμμα.

4. Χείρων συνέπεια τῆς ἀποτίσεως τῆς καταστάσεως ἦτο εἰς τοὺς κατὰ τὴν ἀναρχίαν ἀνήκοντας εἰς τοὺς ἱππεῖς τὸ μακροχρόνιον μῖσος τῆς δημοκρατικῆς μερίδος. Συνέδαινε, ὥστε κατὰ τὴν δοκιμασίαν τῶν κλήρῳ ἢ ἐκλογῇ ζητούντων ἀρχὴν τινα νὰ ἦνε ἱκανὴ ἢ ἀπόδειξις μόνον ὅτι ὁ ὑποψήφιος ὑπῆρξεν ἱππεὺς ἐπὶ τῶν τριάκοντα, διὰ νὰ ἀποδοκιμασθῇ, καίτοι ἐνίοτε οἱ ἐκλογεῖς ἢ τὰ δικάζοντα σωματεῖα συχνάκις δὲν ἐλάμβανον ὑπ' ὄψει τὸ στίγμα τοῦτο. Ὁ ῥήτωρ τοῦ λόγου τούτου ἦτο ἐν ταύτῃ τῇ θέσει, δῆλον ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑπερασπίσῃ ἑαυτὸν ὡς ὑποψήφιος τῆς βουλῆς κατὰ τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἐχθρῶν, οἵτινες δὲν ἤθελον νὰ τῷ ἐπιτραπῇ ἢ εἰς τὴν βουλήν εἴσοδος, ἐπειδὴ ὑπῆρξε πολέμιος τῆς δημοκρατίας, ὑπηρετήσας ὡς ἱππεὺς ἐπὶ τῶν τριάκοντα, καὶ καθόλου ἦτο ἠθικῶς ἀνάξιος τοῦ ὑπουργήματος τούτου.

5. Ὁ Μαντίθεος (τὸ ὄνομα διετηρήθη ἐν τῇ ἐπιγραφῇ) ἐκ τοῦ δήμου Θορικοῦ τῆς Ἀκαμαντίδος φυλῆς, νέος ἔτι ἐκ καλῆς οἰκογενείας, λαδούσης σπουδαῖον μέρος ἐν τῇ πολιτικῇ, καὶ ἐν

στενῇ σχέσει πρὸς ξένους δυνάστας, ἥς ἡ περιουσία ἔνεκα τῶν συμφορῶν¹⁾ τοῦ πατρὸς τοῦ Μαντιθέου ἡλαττώθη, ἦτο ὁ πρεσβύτατος μεταξὺ τεσσάρων ἀδελφῶν, ἤρξατο πρώτῳα ἤδη νὰ ἀσχολῆται περὶ τὰ πολιτικά, συνειδὼς ὅτι ἐξετέλεσε λαμπρῶς καὶ προθυμότατα τὰ στρατιωτικά του καθήκοντα καὶ ἔνεκα τῶν οἰκογενειακῶν του παραδόσεων πρὸς τοῦτο παρακινήθει. Ἀπέχων τῶν νεωτερισμῶν των συνηλικιωτῶν του, ἐφαίνετο μᾶλλον ἐξωτερικῶς τῆς λακεδαιμονικῆς ἀπλότητος²⁾ θιασώτης, σημεῖον τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ φρονημάτων, ἅτινα καθίστων αὐτὸν ἐναντίον οὐχὶ μὲν τοῦ καθεστῶτος πολιτεύματος, ἀλλὰ βεβαίως τῆς ὀχλοκρατίας.

6. "Οτε δὲ, ὡς φαίνεται, τὸ ἔτος 393 πρὸ τῆς εἰσόδου του εἰς τὴν Βουλὴν ὑπέστη τὴν νόμιμον δοκιμασίαν, οἱ ἡμῖν ἄγνωστοι κατήγοροι ἀντέστησαν κατὰ τῆς εἰσοδοχῆς του, δισχυριζόμενοι ὅτι ἐπειδὴ τὸ ὄνομά του ἦτο ἐγγεγραμμένον ἐν τῷ σανιδίῳ, μετέσχε καὶ αὐτὸς ὡς ἱππεὺς, ἐν τῇ ἐπιθέσει κατὰ τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. Τοῦτο συνεπήγαγε δίκην, ἥτις ἐν τοιαύταις περιπτώσιν ἐγίγνετο πρὸ τῆς Βουλῆς, περιδᾶλλομένης μὲ δικαστικὴν ἐξουσίαν, καὶ ἐνταῦθα ἐξεφωνήθη ὁ λόγος. Ὁ Μαντίθεος ἀποδεικνύει ὅτι ὁ δισχυρισμὸς τῶν κατηγόρων στερεῖται

1) Αἱ συμφοραὶ τοῦ πατρὸς (§. 10) αἵτινες παρατάσσονται ῥητῶς πρὸς τὰς τῆς πολιτείας, φαίνονται οὗται συνέπειαι πολιτικῶν πράξεων· διότι καὶ ἐν §. 20 ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ οἰκογένεια τοῦ Μαντιθέου δὲν εἶχε τὴν εὐνοίαν τοῦ δήμου. Τὰ ἀριστοκρατικὰ φρονήματα καὶ αἱ σχέσεις αὐτῆς πρὸς ξένους δυνάστας θὰ ἦσαν φαίνεται, ἡ ἀφορμὴ τούτου.

2) Οὗτοι οἱ Λακωνισταὶ ἐμιμοῦντο κατ' ἐξοχὴν τὴν μακρὰν κόμην καὶ τὸν μακρὸν πώγωνα (κομᾶν), ἃπερ εἶχε συστήσει ὁ Λυκοῦργος ('Αριστοβ. 1, 9: ἐν Λακεδαίμονι κομᾶν καλόν· (ἐλευθέρου γὰρ σημεῖον), νεωτερισμὸς, ὅστις ἐσκόφη ὑπὸ τῆς κωμῳδίας πολλάκις. (Πρβ. 'Αριστοφ. 'Ιππ. 580: μὴ φθονεῖθ' ἡμῖν κομῶσιν). Ὑπὸ τὴν συνθήειαν ταύτην καὶ τὴν ἐξεζητημένην ἐπιδεικτικὴν ἐνδυμασίαν, ἥτις ἀρίστατο τῆς λεπτῆς ἐνδυμασίας τῶν Ἀθηναίων, ὑπενόουν οὐ μόνον ἀγάπην πρὸς τὸ πολίτευμα τῶν Λακεδαιμονίων, ἀλλὰ καὶ οὐχὶ ἡμερον ἡθικὸν βίον.

πάσης πιθανότητος, διότι αὐτὸς πέντε ἡμέρας πρὸ τῆς καταλήψεως τοῦ Πειραιῶς εἶχεν ἐπανέλθει ἐκ τοῦ κοινοῦ τῶν Βοσπορανῶν (πόντου) εἰς Ἀθήνας καὶ τὸ ὄνομά του δὲν εὐρίσκεται ἐν τῷ αὐθεντικῷ ὑπὸ τῶν φυλάρχων παραδοθέντι καταλόγῳ τῶν κατὰ τὴν ἀναρχίαν ὑπηρετησάντων ἱππέων, ἐν ᾧ δυσκόλως δύναται τις νὰ προϋποθέσῃ τὴν παράλειψιν ὀνόματος, καὶ πρὸς τὴν πιθανὴν ταύτην ἀπόδειξιν συνδέει διήγησιν τοῦ βίου του ὡς ἰδιώτου, πολίτου καὶ στρατιώτου, καὶ προδίνει δηλῶν ὅτι τὸ μόνον, ὅπερ ἠδύνατο νὰ τῷ ἀποδοθῇ ὡς ἔγκλημα ἦτο ἡ μεγάλη του ἐπιθυμία πρὸς τὸ πολιτεύεσθαι, δι' ὃ βεβαίως πάλιν ὁ δῆμος αὐτὸς εἶνε ἐνοχος, ὅστις δὲν ἐκτιμᾷ τὴν σὺν φρονῶν ἐνέργειαν.

7. Ὁ λόγος φέρει χαρακτῆρα ἐν μέρει προκλητικόν, εἶνε τραχὺς καὶ βραχὺς, (*circumcisa et brevis*), ὅπως θαυμαστὴς τις τοῦ Λυσίου παρὰ τῷ νεωτέρῳ Πλινίῳ ἐπαινεῖ ὡς προτέρημα τῶν λόγων τοῦ Λυσίου, ἀπηλλαγμένος ἐπιτετηδευμένων σχημάτων. Τὸ ὕφος ἀρμόζει ἐν τῷ στόματι τοῦ νέου, ἀτρομήτου πρὸ τῶν ἐχθρῶν δεδοκιμασμένου ἀνδρός, ὅστις συνειδῶς τὴν ἀτομικὴν του ἀξίαν καὶ τὰς σπουδαίας οἰκογενειακάς αὐτοῦ παραδόσεις καταφρονεῖ καθόλου τοὺς δημοκρατικούς καὶ ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης ὡς πολίτης ἀρχαιοτρόπος κατ' ἀρχὴν ἀντίκειται εἰς τοὺς λεπτοὺς τρόπους καὶ εἰς τὴν κομψότητα τῶν πολλῶν συνηλικιωτῶν του. Ἀλλὰ στρατιωτικὴ αὐθάδεια καὶ ἀλαζονεία, ἣν ὁ ἄγγλος κριτικὸς Dobree εὐρίσκει ἐν τῷ λόγῳ, ἀφίσταται πολὺ τῆς τολμηρᾶς, σαφοῦς, ἀλλ' οὐχὶ καὶ καθόλου ἀναξιοπρεποῦς γλῶσσης τοῦ Μαντιθέου, καὶ δικαίως ὁ Blass ἔνεκα τῆς ἐντέχνου ἡθοποιίας κατέταξε τὸν λόγον ἐν τοῖς πρώτοις τῶν τοῦ Λυσίου.

8. Ἀτεχνος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ εἶνε καὶ ἡ οἰκονομία. Εἰς τὸ θρασὺ, ἐν ἀρχῇ σχεδὸν παράδοxon προοίμιον καὶ τὴν πρότασιν (1—3) ἔπεται ὁ βραχὺς τῶν ἐναντίων δι' ὁμοιοκαταληξίαν (4—8) εἶτα διεξοδικώτερον ἢ ἀπόδειξις, ὅτι καὶ ὁ ἰδιωτικὸς καὶ ὁ δημόσιος βίος τοῦ ὑποψηφίου δὲν καθιστῶσιν αὐτὸν ἀνάξιον τῆς ἀρχῆς.

(9—19). Ἀντί ἐπιλόγου φέρει τὰ παραδείγματα τῶν προγόνων του καὶ τὴν πολιτικὴν κρίσιν τοῦ δήμου ἕνεκα τῶν ὁποίων ὁ Μαντίθεος νέος ἐζήτησε νὰ μετάρχη τοῦ δημοσίου βίου. (§ § 20. 21). Τὸ ταχὺ δὲ καὶ ἀπότομον τέλος τούτου ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ ἥθος τοῦ ρήτορος, ὅστις δὲν κατέρχεται εἰς παρακλήσεις καὶ ἔλεος.

Ὁ λόγος φαίνεται ὅτι ἐξεφωνήθη μετὰ τῶν ἐτῶν 394 καὶ 389. ἢ τὸ ἔννατον μετὰ τὴν ἀναρχίαν ἔτος.

ΕΝ ΒΟΥΛΗΙ

ΜΑΝΤΙΘΕΩΙ ΔΟΚΙΜΑΖΟΜΕΝΩΙ ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

Εἰ μὴ συνήδειν, ὦ βουλὴ, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις 1
ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χά-
ριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως
διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵ-
τινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βε-
βιωμένων καταστῆναι. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πι- 2
στεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς ἢ
κακῶς διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν
πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς

1. Εἰ μὴ συνήδειν ὑποθ. σημαίνουσα ὅτι ἡ πράξις δὲν
ἔγινε: "Ἄν ἐγνώριζον ὅτι οἱ κατηγοροί μου ἤθελον (ἐσκόπουν) διὰ
παντὸς τρόπου νὰ μὲ κακοποιήσωσι.—εἶχον ἂν ἐτέθη ἡ ἀναρρικ.
ὅστις διότι τὸ τούτους σημαίνει γένος= τοιούτους= οἵτινες ἂν.—
εἰς ἔλεγχον καταστῆναι νὰ καταστῶσι νὰ ἔλθωσιν εἰς ἐξέ-
λεξιν.—τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων τῶν ἐν τῷ βίῳ ὑπ' αὐ-
τῶν πραχθέντων τὸ αὐτοῖς ποιητ. αἵτιον βεβιωμένων παθ. παρακ.
τοῦ βιώω, βιώσομαι (βιώσω) ἀρρ. ἐβίων (βιώναι, βιούς). μεσ. βιοῦ-
μαι=διάγω βίον. Ἐβιωσάμην (μεταβ.=ἐξωοποίησα) βεβίωται
μοι=ἔχω βιώσει.—ἃ τούτῳ βεβίωται=ὅσα οὗτος εἶχεν ἐν
τῷ βίῳ του κάμει.
2. Ἐμαυτῷ πιστεύω=ἔχω πίστιν εἰς ἐμαυτὸν, πρὸς D.
VII, 56: πιστεύων ἐμαυτῷ κατέφυγον εἰς ὑμᾶς. Ἄλλως λέγεται·
πιστεύω τῷ πράγματι, τῷ δικαίῳ.—ὥστε ἐλπίζω
ὅπως ἀποτελεσμάτ.—διακείμενος· κατηγορημ. μετοχ. δυναμ.
τοῦ τυγχάνει.—μεταμελήσειν μελ. ἀπαρεμφ. δυνάμει τοῦ ἐλ-
ίξω, ὡς μελλοῦντ. ῥημ.

3 τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. Ἀξιῶ δὲ, ὦ βουλὴ, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὥς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὥς ἡνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνομαι καὶ περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκώς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ παρὰ τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὥς οὐχ ἵππευον οὐτ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

4 Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατὴρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς

3. Ἀξιῶ· κρίνω ἄξιον. — τοῖς καθεστ. πράγμασι. — Καί τοις ἡτο μέτριος ἀριστοκρατικός, οὐχ ἡττον νομίζει ἑαυτὸν ἀντίπλοον τῆς τυραννίδος καὶ ἐπομένως ἀνήκοντα εἰς τὸν δῆμον, διότι· πᾶν τὸ ἐναντιούμενον τῷ δυναστεύοντι δῆμος ὠνόμασται. Ἀλκιβ. παρὰ Θουκ. VI, 89, 4. — καθεστηκόσι. παρακ. τοῦ καθίσταμαι. Τὸ καθεστηκότα ἢ καθεστῶτα ἐννοεῖ τὴν δημοκρατίαν. — τῶν αὐτῶν κινδ. ὑμῖν. Ἐπὶ τῆς ὀλιγαρχίας ἐξ ἧς οὐδὲν ἐκέρδισεν κατὰ τὴν παρουσίαν του ἐν τῇ πόλει (§ 5). Μᾶλλον ἦτο ὑπὸ τὴν αὐθαρεσίαν τῶν τριάκοντα, ὥς οἱ λοιποὶ, εἰς οὓς οὗτοι δὲν διέκειντο ἐνοικῶς. Ἀλλὰ καὶ ἂν τοῦτο δὲν λογίζεται ὡς ὑπηρεσία, ἀλλ' πολέμῳ ὅμως ἐδείχθη ἄνδρεως, (13, 16) πρὸς τοὺς συγγενεῖς τίμους (§ 10) ἐν τῷ ἰδιωτικῷ του βίῳ σώφρων (11) πρὸς τοὺς ἀπόρους φιλάνθρωπος. (14). — μοι πλέον εἶναι· κέρδος τι ἔχειν, ὠφέλεια ἀπαιτεῖν ἀπαίτησιν ἔχειν. — μετρίως· ἐπαινετῶς· εἰδ. λιτότητι σχεδὸν = καλῶς· οὕτω καὶ τὸ ἐπίθετ. Δ. XXI X, 24: οὐκ ἐπὶ χείρῳ γινωσκόμενοι μέτριοι δ' ὄντες ἄνθρωποι, ἔνθα μέτριοι κόσμιοι. — πολὺ παρὰ τὴν δόξαν· βεβιωκώς· διάφορον ὅλως τῆς φήμης μου· ἐναντίον τῆς κακῆς φήμης, ἣν οἱ κατήγοροι προσέθευσι νὰ μοι ἀποδώσωσιν. — δοκιμάζειν· ἐξετάζειν (καὶ ἐπομένως ἐκλέγειν) τινὰ εἰς δημοσίαν ὑπηρεσίαν, ἀνεύρεθ' ἢ πρὸς τοῦτο κατὰ τὴν ἀντ. ἀποδοκιμάζειν. — χεῖρους· φαύλους, κακοὺς· εἰδ. XXV, 13. — μετέσχον· ἔλαβον μέρος. — πολιτείας· πολιτείας· εἰδ. κατ' Ἑρατοσθ. 6.

4. γὰρ· διασαφ. — πρὸ — συμφορᾶς· ἐν Αἰγὸς ποταμῷ.

ὥς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς 5 ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην σχόντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἡτί-

Σάτυρον· οὗτος ἦτο βασιλεὺς τοῦ κοινοῦ τῶν Βοσπορανῶν, τοῦ Πόντου, ἐκ τῶν ἑλλ. ἀποικιῶν ἐν τῇ Ταυρικῇ χερσονήσῳ, ἔνθα πρωτεύουσα ἦτο τὸ Παντικαπίον (τὸ σήμερ. Κέρτσι. ἢ Κέρτσι.) —διαιτησομένους· τελ. μελ.—τῶν τειχῶν καθαιρ. μεθίστ. πολιτ. γεν. ἀπόλυτ. ἡ κατάργησις τοῦ πολιτεύματος ἐπῆλθεν ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν καθαίρεσιν τῶν τειχῶν.—ἤλθομεν· ἐπεστρέψαμεν· ἴδ. κατ' Ἑρατοσθ. 16.—πρὶν κατελθεῖν· πρὸ. Λίσ. 41, 92: πόσαις πρότερον ἡμέραις ἀπώλεσε τὴν ἀρχὴν πρὶν ἐμὲ ἀπιέναι §. 432: οὐ πολλῷ χρόνῳ πρότερον πρὶν τὴν εἰρήνην γενέσθαι, πρέσβεις ἤλθον ἐκ Φωκέων,—κατελθεῖν· ἐκ τῆς περὶ τὴν φυλὴν ὀρεινῆς χώρας κατῆλθον εἰς τὸν Πειραιᾶ.—τοὺς ἀπὸ φυλῆς· τοὺς ἐν τῇ φυλῇ ἀπὸ φυλῆς· περὶ φυλῆς ἴδ. κατ' Ἑρῆτ 52.—ἡμέραις· δοτικ. τοῦ μέτρου.

Ῥ. Εἰκὸς· μετοχ. οὐδ. τοῦ παρακειμ. ῥοικα. ἴδ. γράμμ. φυσικὸν εὐλογον, πρέπον· πιθανόν· ἴδ. εἰσαγ. §. Ῥ. σημ.—εἰς τοιοῦτον καιρόν· εἰς τοιαύτην κατάστασιν τῶν πραγμάτων· εἰς τοιαύτην κακὴν περίστασιν.—μετέχειν· κινδύνων· οἱ ἱππεῖς μετέσχον τῆς ἐν Μουνυχίᾳ μάχης ὑπὲρ τῶν 30. Ξενοφ. ἡλλ. 11, 4, 10.—ἐκεῖνοι· οἱ τριάκοντα.—ἔχοντες· παρατ. μετοχ. ὥς καὶ ἐν §. 6. ἀποδημοῦντων καὶ ἱππεύειν αὐτόθι. παρατ. ἀπαρεμ.—τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι· οἱ ἐξαμαρτάνοντες λαμβάνεται ὡς οὐσιαστ. ἄνευ τῆς ἐννοίας τοῦ χρόνου=οἱ ἐνοχοί· ἐπίσης: οἱ ἀδικούντες, οἱ ἀσεβοῦντες κλέπτοντες, οἱ τιθέντες τοὺς νόμους, ἀντὶ οἱ ἄδικοι, οἱ ἀσεβεῖς, οἱ κλέπτει, οἱ νομοθέται.—Ἀλλὰ μᾶλλον—δῆμον· δηλ. ἡτίμαζον καὶ τοὺς βοηθήσαντας αὐτοὺς εἰς τὴν κατάλυσιν τῆς δημοκρατίας ἐνν. τὸν Θηραμένην.

6 μαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον. Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἱππεύσαντας σκοπεῖν εὐηθὲς ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἱππεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐπιγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἱππεύσαντας, 7 ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξῃτε παρ' αὐτῶν. Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκοις οὔτε κατάστασιν παραλαβόντα. Καίτοι πᾶσι ῥᾶδιον τοῦτο γινῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιοῦσθαι. Ὡστε πολὺ ἂν δικαιότερον

6. Τοῦ σανιδίου. ἴδ. § 3. εἰσαγωγ.—εὐηθὲς ἀπλοῦν, μωρόν· σιωπητικὴ ἔκφρασις ἀρμόζουσα εἰς τὸ στόμα τοῦ Μαντιθέου. ἐγγεγραμμένοι· ὡς ἐν XXVI, 40: ὡς ἱππευκότος αὐτοῦ ἐπὶ τῶν τριάκοντα τοῦνομα ἐν ταῖς σανίσιν ἐνεγέγραπτο. Ἀριστ. ἱππ. 1374: ὀπλίτης ἐντιθεὶς ἐν καταλόγῳ ἐγγεγράφαι—ἐκεῖνος· δηλ. ἐκεῖνο τὸ σανίδιον ἢ δεικτ. ἀντωνυμ. ἔλκεται ἐνταῦθα πρὸς τὸ γένος τοῦ κατηγορουμένου.—κατήλθετε. ἴδ. κατ' Ἑρατ. 97.—ἀπενεγκεῖν· ἀφ. ὁ τοῦ ἀποφέρω. νὰ ἀναφέρωσιν, νὰ ἀναγγείλωσιν, δηλ. τοὺς ἱππεύσαντας εἰς τὴν ἀρχήν, ἐνταυθ. βεβαίως εἰς τὸν δῆμον, ὅστις ἐξουσιοδότησε τοὺς συνδίκους. ἴδ. εἰσαγ. § 3. πρβ. D. L. 6: ἐψηφίσασθε τοὺς βουλευτὰς καὶ τοὺς δημάρχους κατάλογους ποιεῖσθαι τῶν δημοτῶν καὶ ἀποφέρειν ναύτας.—ἀναπράξῃτε· εἰσπράξῃτε ὀπίσω.

7. Παραδοθέντα· κατηγορημ. μετοχ. τοῦ ἐπίστασθε· ἴδ. εἰσαγ. §. 3. σημ. 7.—τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις· τοὺς ἱππεύσαντας, οὐχὶ μέρος τούτων· περὶ τῆς λέξεως κατάστασις ἴδ. εἰσαγ.—αὐτοῖς· ἀναφ. εἰς τὸ φυλάρχους· ἡδύνατ. νὰ ᾔνε καὶ κατ' αἰτίατ.—ἐκεῖνοις τοῖς γράμμασι· ἐννοεῖ τὸν ὑπὸ τῶν φυλάρχων παραδοθέντα κατάλογον ἐπὶ τοῦ σανιδίου, οὗ βεβαίως ὑπῆρχεν ἀντίγραφον.—ῥᾶδιον ἦν· πιθανῶς ἦσαν ἐκτεθειμένοι δημότης.—ἐκ—τοῦτων· τῶν σανιδίων.—ἐν ἐκεῖνοις· τοῖς γράμμασι.

ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύετε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥάδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰππεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι. Ἐτι δὲ, ὦ βουλὴ, εἴπερ ἰππευσα, οὐκ ἂν ἦν ἐξαρνος 9 ὡς δεινόν τι πεποιηκώς, ἀλλ' ἠξίου, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὅρῳ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτῃ τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἰππευσάντων βουλευόντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγούς καὶ ἱππάρχους κεχειροτονημένους. Ὡστε μὴδὲν δι' ἄλλο με ἡγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογίαν, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταψεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

Περὶ μὲν τοίνυν ταύτης τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ 10

9. Εἴπερ ἰππευσα· ὑπῆρξα ἰππεύς.—οὐκ ἂν ἦν ἐξαρνος·—οὐκ ἂν ἡρνούμην.—ἀλλ' ἠξίου· ἐννοεῖτ. τὸ ἂν ἀπὸ κοινοῦ.—ἀποδείξας· ὅποτε ἀπέδειξα (πρβ. Ἰσαῖον VIII, 34.)—κακῶς πέπονθε·—ἔχει κακοποιηθῆ ὑπ' ἐμοῦ· ἀντιθ. εὖ πάσχω·—εὐεργετοῦμαι παθ. τοῦ εὖ ποιῶ.—ταύτῃ τῇ γνώμῃ· ὅτι ἡ ὑπηρεσία τῶν ἰππέων ἐπὶ τῆς ἀναρχίας δὲν ἦτο ἐπὶ ἀμάρτημα.—ἱππάρχους· πάντων τῶν ἰππέων προϊστάντο δύο ἱππάρχαι, εἰς οὓς ὑπῆγοντο οἱ δέκα φύλαρχοι·—κεχειροτονημένους· κατηγοροῦντο·—μὴδὲν δι' ἄλλο·—ἢ τὸ ἢ ἐτέθη δυνάμει τοῦ διαφορ. μὴδὲν δι' ἄλλο. ἀντι· διὰ μὴδὲν ἄλλο. περὶ τῆς θεσέως ταύτης τοῦ ΑΘ. 3, 1) πρὸς δὲ τούτοις δι' οὐδὲν ἄλλο, καὶ δι' ἄλλ' οὐδέν.—ταύτην—ἀπολογίαν·—ἀπολογεῖσθαι· ὅχι διότι ἡ ἀποδομένη μομφὴ δεῖται· ἀπολογίας, ἀλλὰ μόνον ἵνα ἐλέγξῃ τὴν ἀναίμακτον τῶν κατηγορῶν·—ἀνάβηθι· ἰδ. κατ' Ἑρατ. 47. (οἱ μάρτυρες ἀνέβαινον ἐπὶ ὑψηλοῦ τινος μέρους, ποδίου, ὅπερ ἔκειτο πλησίον τοῦ ῥήτορος)·—μαρτύρησον· περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐπαρ. ἰδ. §. 4.

9. Ὅτι· αἰτ. τῆς αἰτίας·—διὰ τί·—παντὸς·—διδόναι· ἐν

πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὦ βουλὴ, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορουμένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκρόσασθαι μου. Ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογία ὥς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.

- 10 Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλείψθεις διὰ τὰς συμφοράς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα, ἐπιδούς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρᾳ, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶν, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτω βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἐγκλημα γενέσθαι. Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτω

τῇ δοκιμασίᾳ ὁ ὑποψήφιος ὤφειλε νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὰς ἐρωτήσεις τίς ἐστὶ τὸν ἴδιον τρόπον, εἰ γονέας εὖ ποιεῖ εἰ—τὰ στρατείας ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐστράτευται. Δειν. Π. 17.—δέομαι—μου ἢ §. ἀντικαθιστᾷ τὸ προοίμιον ἐν τῷ ἐπομένῳ μέρει τοῦ λόγου. ἐν τῷ προοίμῳ ἡ παράκλησις πρὸς εὖνοιαν ἀκρόασιν εἶνε κοινὸς τόπος. Ἀντ. V. 4: ἐγὼ αἰτήσομαι ὑμᾶς οὐχ ἅπερ οἱ πολλοὶ τῶν ἀγωνιζομένων ἀκροᾶσθαι τῶν αὐτῶν αἰτούνται. πρβ. XIX, 7.—ὥς—βραχυτάτων—ὅσον δύνωμαι βραχ. εἶνε σχημ. προδιόρθωσις, ἥτις ἡ χρησίμος ἐνταῦθα καθ' ὅσον οἱ δικάσταὶ ἀπηρέσκοντο εἰς μακροὺς λόγους (πρβ. Ἀριστοφ. Σφ. 776).

10. Γὰρ. διασαφ. πρῶτον μὲν ἀναλαμβάνει τοῦτο διὰ τοῦ §. II καὶ διόκηκα· κατὰ πρῶτον ὁ Μαντ. λέγει τὸν ἀνιλοκερὲς καὶ εἰλικρινῆ τρόπον τοῦ πρὸς τοὺς συγγενεῖς καὶ ἄλλους—τὸ τοῦ πατρὸς· ἰδ. εἰσαγ. §. 5. σημ. 10. δύο—ἐξέδωκα· ὁ ἀδελφὸς κατὰ νόμον ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ ὑπανδρεύσῃ τὰς ἀδελφὰς ἐκαυχῶντο δὲ διὰ τοῦτο ὥς καὶ διὰ τὴν ἐγκατάλειψιν ὠνειδίζοντο. Ἔτι ἐνδοξότερα ἦτο ἡ φιλανθρωπία, ὅταν τις ἐβοήθει ἀπωτέρους ἄλλους εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν θυγατέρων τῶν ἐκ διδόναι λέγεται ἐπὶ τοῦ ὑπανδρεύοντος καὶ ἐπομένως δίδον

διόκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἡγοῦμαι τεκμή- 11
ριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπεικειάς, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ
κύβους ἢ πότους ἢ περὶ τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχά-
νουν τὰς διατριβάς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὥφισθέ μοι
διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περιέμου λογοποι-
οῦντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δὴλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν

ἔξω τῆς οἰκίας του τὴν θυγατέρα ἢ ἀδελφήν· ἔτι δὲ σημ. καὶ προ-
κίω καθ' ὅσον ἡ προῖξ ἦτο ἀπαραίτητος· ἡ μὴ προικισθεῖσα ἐλέγετο
ἀνέκδοτος.—ἐπιδοῦς. ἡ συνήθης λέξεις ἐπὶ τῆς προικός· ἀντίθε-
τον ἐπὶ τῆς νόμφης· ἐπιφέρεισθαι=φέρειν μεθ' ἑαυτοῦ.—ἐν-
εῖμα μὴ ν. ἐμεσθαι, διανέμεσθαι, (σπανιωτ. μερίζεσθαι) λέ-
γεται ἐπὶ τῆς διανομῆς τῆς περιουσίας μεταξὺ ἀλλήλων—πλεόν
ἐμου τῶν πατρώων· παρ' ἑλλήσι τίθενται δύο γενικ. ἐξαρτωμ.
ἐξ ἑνὸς ὀνόματος 1) ὅταν ἐκ τῶν δύο γενικῶν ἡ μὲν εἶνε ἐξ ὑποκει-
μένου ἡ δὲ ἐξ ἀντικειμένου. πρβ. Πλατ. πολιτ. I, 329: τὰς τῶν οἰ-
κειῶν (ὑποκείμεν.) προπηλακίσεις τοῦ γήρως (ἀντικειμ.) δούρονται. 2)
ἂν, ὡς ἐνταῦθα, ἡ μία εἶνε μεριστική. Ἐν συγκριτ. δύναται καὶ ἡ
μία γενικ. νὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς ἐπιθετ. ἐννοίας, ἡ δὲ ἄλλη νὰ ᾔνε
συγκριτικὴ γεν. ὡς Ξενοφ. Ἑλλ. VII, 17: ἀπειρότεροι ὕμῶν τούτου
τοῦ ἔργου.—μηδὲ πρὸς ἕνα· ἐμφαντικώτερ. τοῦ: πρὸς μηδένα·
—ἐγκλημα γενέσθαι ἐγκλημα γίνεσθαι μοι πρὸς τινα=πα-
ρέχω ἀφορμὴν κατηγορίας πρὸς τινα.

14. Περὶ τῶν κοινῶν· ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰ κοινά.—τῆς
ἐμῆς ἐπεικειάς· ἠθικῆς, πολιτισμοῦ (humanitas)· τὸ ἀπέ-
χειν τῶν ἀκολασιῶν καθόλου δὲ ἡ ἠθικὴ κατὰ τοὺς νεωτέρους λο-
γίζεται ὡς προσὸν τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου, ἀλλ' ἡ ἀρχαιότης ἐσκέπτετο
ἄλλως· τὸ καλὸν τῆς πολιτείας συνδέεται πρὸς τὴν ὀρθὴν τῆς οἰ-
κίας διοίκησιν. πρβ. Αυσ. XXI, 19: Δέομαι ὕμῶν μὴ μόνον τῶν
δημοσίων λειτουργιῶν μεμνησθαι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἰδίων ἐπιτηδευ-
μάτων ἐνδυμεῖσθαι, ἡγουμένους ταύτην εἶναι λειτουργίαν
ἐπιπονωτάτην, διὰ τέλους τὸν πάντα χρόνον κό-
σμιον εἶναι καὶ σώφρονα. (πρβ. Πλατ. νομ. VII, 760). ὅθεν
καὶ ἐν §. 12. παρίστανται καὶ δίκαι αἰσχροὶ, ἄτιμοι ἰδιω-
τικά δίκαι.—περὶ κύβους· πάντες τότε οἱ νέοι καλῶν οἰκογε-
νειῶν ἐπαιζον μὲ χρήματα τοὺς κύβους· ἡ περὶ προθ. εἰς τὸ κύβους
δυνάμει τοῦ διατριβάς ποιούμενοι.—ὥφισθε=θὰ ἴδῃτε, ἂν θέλῃτε

- 12 ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ. *Ἐτι δ', ὦ βουλὴ, οὐδεὶς ἂν ἀποδείξαι περὶ ἐμοῦ δύναιτο οὔτε δίκην αἰσχροῦ οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγεννημένην· καίτοι ἑτέρους ὁρᾶτε πολλάκις εἰς τοιοῦτους ἀγῶνας καθεστηκότας. Πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω
- 13 τῇ πόλει. Πρῶτον μὲν γὰρ, ὅτε τὴν συμμαχίαν ἐποιήσασθε πρὸς Βοιωτοὺς καὶ εἰς Ἀλῖαρτον ἔδει βοηθεῖν, ὑπὸ Ὀρθοβούλου κατειλεγμένος ἱππεύειν, ἐπειδὴ πάντας ἐώρων τοῖς μὲν ἱππεύουσιν ἀσφάλειαν εἶναι δεῖν νομίζοντας, τοῖς δ'

τούτων νὰ λάβητε σημείωσιν.—*λογοποιοῦντας*· φλυαροῦντας· εἴτε ἐν τῇ ἀγορᾷ περιπατοῦντες, εἴτε καθήμενοι ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις.—*λογοποιεῖν*· διασπείρειν, διαδιδόναι λόγους δυσμενεῖς. *vo-ces spargere*. πρβ. Θεοφρ. χαρ.: ἡ λογοποιία ἐστὶ σύνθεσις ψευδῶν λόγων καὶ πράξεων, ὧν βούλεται ὁ λογοποιῶν. Ἀλλαχοῦ ἐπὶ τοῦ διαδιδόναι ψευδεῖς πολιτικὰς εἰδήσεις.—*τῶν αὐτῶν ἐπεθε*: δηλ. ἀλλήλοισι δηλ. ἐγὼ καὶ οἱ χαρακτηρισθέντες ἄσσωται νέοι.

12. Οὐδεὶς—γεγεννημένην· ἀποδ. νοουμ. ὑποθ. εἰ βούλοιτο· περὶ τοῦ ἐπαίνου τούτου ἐαυτοῦ ἰδ. καὶ Ἑρατ. 4.—*δίκην οὔτε γραφὴν*. λέγει ἐνταῦθα περὶ τῶν ἰδιωτ. αἰσχροῦ δικῶν καὶ δημωσίων, αἵτινες βλάπτουσι τὸ κοινὸν ὡς οἱ κύβηι κλπ.—*εἰσαγγελία*· ἡ κατηγορία ἡ φερομένη ἐνώπιον τοῦ δήμου ἢ τῆς βουλῆς περὶ ἐγκλήματος βλάπτοντος τὴν πολιτείαν. ὅρ. καὶ κατ' Ἑρατοσθένους 48.

13. Πρῶτον μὲν. Ἀνταποκρίν. Εἰς τὸ: μετὰ ταῦτα τοίνυν· § 16.—*τὴν συμμαχίαν*· τὴν ἐτι ὑπάρχουσαν. Ἡ συμμαχία ἐγένετο διὰ τοῦ Θρασυβούλου τοῦ Στειριῶς καὶ τοῦ ὁμωνύμου πολιτικοῦ τοῦ Κολλυτεύως κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ ἔτους 395.—*Ἀλῖαρτος*· πόλις ἐν Βοιωτίᾳ παρὰ τὴν λίμνην Κωπαΐδα. Αὕτη ἠπειλεῖτο ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου, ὅστις ἐκ Θεσσαλίας καὶ Φωκίδος ἐπλευσεν ἐκεῖ.—*ὑπὸ Ὀρθοβούλου κατειλ.* ἱππεύειν· ὁ Ὀρθόβουλος πάντως ἦτο ὁ φύλαρχος τῆς φυλῆς τοῦ Μαντιθέου, δηλ. τῆς Ἀκαμαντίδος, ἂν ἡ ἐν εἰσαγ. § 5 εἰκασία εἴνε ὁρθή. Οὗτος εἶχε τὸν κατάλογον τῶν στρατευσίμων.—*ἱππεύειν* κτλ. ἀπα-

ὀπλίταις κίνδυνον ἡγουμένους, ἐτέρων ἀναθάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων παρὰ τὸν νόμον ἐγὼ προσελθὼν ἔφην τῷ Ὀρθοβούλῳ ἐξαλείψαι με ἐκ τοῦ καταλόγου, ἡγούμενος αἰσχρὸν εἶναι τοῦ πλήθους μέλλοντος κινδυνεύειν ἄδεια νῆμαυτῷ παρασκευάσαντι στρατεύεσθαι. Καί μοι ἀνάβηθι, Ὀρθόβουλε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

Συλλεγέντων τοίνυν τῶν δημοτῶν πρὸ τῆς ἐξόδου, εἰδὼς ¹⁴ αὐτῶν ἐνίους πολίτας μὲν χρηστοὺς ὄντας καὶ προθύμους, ἐφοδίῳ δὲ ἀποροῦντας, εἶπον ὅτι χρὴ τοὺς ἔχοντας παρέ-

ρέμφ. ἐκφράζον ἐνέργειαν σκοπούμενην.—ἀσφάλειαν εἶναι δεῖν· τὸ ἱππικὸν οὐδένα διέτρεχε κίνδυνον, διότι τὸ τῶν Σπαρτιατῶν ἦτο ὀλίγον. Τοῦναντίον οἱ ὑπὸ τὸν Στεριῶ Θρασύβουλον ὀπλίται ἐκινδύνεον ἂν ἐπολέμουν πρὸς τὴν ἰσχυρὰν φάλαγγα τῶν Λακεδαιμονίων· δεῖν.—ἔπεται κατ' ἀνάγκην ἐκ τῶν περιστάσεων, σχεδὸν=εἰς ὅς ἐστι· εἶνε ἐπόμενον (consentaneum est). "Ομ. Αἰσχ. ΠΙ, 170: τὸν ὀλιγαρχικὸν πάντα δεῖ τάναντία τούτων ἔχειν. Θουκ. IV, 40, 4. ἀπὸ νεῶν, αἷς πολλὰ τὰ καίρια (πολλὰ ἐκ τῶν χειρῶν ἐξαρτώμενα) δεῖ ἐν τῇ θαλάσῃ συμβῆναι.—νομίζοντας—ἡγούμενους· συνώνυμ. λέξεις χάριν τοῦ ἰσοκώλου.—ἐτέρων—νόμον· ὡς ὁ νεώτερος Ἀλκιβιάδης, ὅστις ἄνευ προηγουμένης δοκιμασίας καταταχθεὶς εἰς τὸ ἱππικὸν παρανόμως· ἡ ἐξέτασις συνίστατο εἰς τὴν σωματικὴν ἱκανότητα, τὴν τεχνικὴν ἐμπειρίαν καὶ τὴν τοῦ ἵππου χρήσιν.—ἔφην· φάναι—κελεύσαι· μετ' ἀπαρέμφ. σπανίως συντάσσεται. Ξεν. Κύρ. Π. IV, 6, 11: ἃ οἱ μάχοι ἔφασαν τοῖς θεοῖς ἐξελεῖν, ἀπέδωσαν.—Τοῦ πλήθους· κατ' ἀντίθ. πρὸς αὐτὸν ὡς ἱππεῖα· δὲν ἤθελε νὰ ἀποκλείσῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τῶν κινδύνων τοῦ πλήθους.

14. Συλλεγέντων· συναθροισθέντων. πρὸς ἐπιθεώρησιν ἢ ἐξελεγχθῆναι, ὡς φαίνεται. Οἱ στρατευόμενοι τῶν φυλῶν διεμοιράζοντο κατὰ δῆμους, τοὺς δὲ καταλόγους τῶν ὑποχρεωμένων πρὸς στρατείαν δημοτῶν (ἐνταῦθα τῶν τοῦ δήμου Θορικοῦ) κατέγραφον οἱ δήμαρχοι.—ἐφοδίῳ ἀποροῦντας· ἀπὸ τοῦ Περικλέους ἡ πόλις ἐδίδοε μισθὸν εἰς τοὺς ἐκστρατεύοντας πολίτας καὶ σιτηρέσιον (ci

χειν τὰ ἐπιτήδεια τοῖς ἀπόρως διακειμένοις. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο συνεβούλευον τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἔδωκα δυοῖν ἀνδροῖν τριάκοντα δραχμὰς ἑκατέρῳ οὐχ ὡς πολλὰ κεκτημένος, ἀλλ' ἵνα παράδειγμα τοῦτο τοῖς ἄλλοις γένηται. ^{αὐτ.} Καὶ μοι ἀνάβητε, [μάρτυρες].

ΜΑΡΤΥΡΕΣ

- 15 Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ὦ βουλὴ, εἰς Κόρινθον ἐξόδου γενομένης καὶ πάντων προειδότων ὅτι δεήσει κινδυνεύειν, ἐτέρων ἀναδυομένων ἐγὼ διεπραξάμην ὥστε τῆς πρώτης τε-

barium), ἀμφοτέρα κατὰ μέσον ὄρον ἀναλογοῦντα εἰς δύο ὁβολούς καθ' ἑκάστην· ἐπειδὴ δὲ τὰ χρήματα ταῦτα δὲν ἤρκουν, φιλοπάτριδες πολῖται ἔδιδον εἰς τοὺς ἀπόρους προκαταβολὰς (ἐπιφοράς)· καὶ πρὸς ὀπλισμὸν καὶ πρὸς διατροφήν κατὰ τὴν πορείαν. (ἐφόδια viatica) ὅπερ ἐλέγετο ἐπίσης φιλανθρωπία.—τοὺς ἔχοντας. τοὺς εὐπόρους, συχνάκις καὶ ἀλλαχοῦ. (οἱ ἔχοντες καὶ πλουτοῦντες· Ἀριστοφ. Πλουτ. 596.) ἐπίσης ἔχειν=ἔχειν τι, εὐπορεῖν (οὕτω καὶ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ).—δυοῖν ἀνδροῖν· δοτικ. καὶ οὐχὶ γενικ. δυνάμει τοῦ ἑκατέρῳ ὅπερ ἀφίσταται πολὺ τοῦ ἀνδροῖν καὶ κεῖται ὡς παραθετικ. διορισμὸς τούτου.—ἀνάβητε. βεβαίως οἱ δύο δημόται, εἰς οὓς ὁ Μαντίθεος ἔδωκε τι.

15. Μετὰ ταῦτα· κατὰ Ἰούλιον τοῦ 394, (τέλος τῆς 96, 2. Ὀλυμ.)—εἰς Κόρινθον· εἰς τὴν χώραν τῆς Κορίνθου, ὡς ἐν §. 16. ἐν Κορίνθῳ· ἡ μάχη ἐγένετο ἐν τῇ κοιλάδι τῆς Νεμέας πρὸς ἀνατ. τοῦ Φλιοῦντος. Οἱ Ἀθηναῖοι ἠρίθμουν 6,000 ὀπλίτας καὶ 600 ἵππους ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Θρασυβούλου. Καὶ ἐνταῦθα ἐπολέμησεν Μαντίθεος ὡς ὀπλίτης, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς φράσεως: τῆς πρώτης τεταγμένος.—ἀναδυομένων (=ἀναφυγῆναι μὴ βούλεσθαι· ἡσυχ.) ἐνῷ ἄλλοι ὀπισθοχώρουν, δὲν ἠθελον ἀνέρευγον· σκωπτικῶς ἐπὶ τῶν μὴ ἐκτελούντων τὸ καθήκον των.—διεπραξάμην ὥστε· πρβ. XXVI, 7: ταῦτα πάνθ' οὗτος ὥστε γενέσθαι διαπέπρακται. Τούναντίον XIII, 7: τὰ ὀνόματα διαπράττονται σφῶν αὐτῶν προγραφῆναι. ἐπίσης μετὰ τὸ συνώνυμον ποιεῖν κεῖται ἀπαρεμφ. μετὰ ἢ ἄνευ τοῦ ὥστε.—τῆς πρώτης τεταγμένος· ἐνν. τάξεως.—Τῆς ἡμετέρας φυλῆς· τῆς Ἀκα-

ταγμένος μάχεσθαι τοῖς πολεμίοις· καὶ μάλιστα τῆς ἡμετέρας φυλῆς δυστυχυσάσης, καὶ πλείστων ἐνθανόντων ὕστερον ἀνεχώρησα τοῦ σεμνοῦ Στειριῶς τοῦ πᾶσιν ἀνθρώποις 16 δειλίαν ὠνειδικότος. Καὶ οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον μετὰ ταῦτα ἐν Κορίνθῳ χωρίων ἰσχυρῶν κατειλημμένων, ὥστε τοὺς πολεμίους μὴ δύνασθαι παριέναι, Ἀγησιλάου δ' εἰς τὴν Βοιωτίαν ἐμβαλόντος, ψηφισαμένων τῶν ἀρχόντων ἀποχωρίσαι τάξεις αἵτινες βοηθήσουσι, φοβουμένων ἀπάντων (εἰκότως, ὃ βουλή· δεινὸν γὰρ ἦν ἀγαπητῶς ὀλίγῳ πρότερον σεσωσμένους ἐφ' ἕτερον κίνδυνον ἰέναι) προσελθὼν ἐγὼ τὸν ταξίαρχον ἐκέλευον ἀκληρωτὶ τὴν ἡμετέραν τάξιν πέμπειν.

μαντίδος· ἐκ τῶν Ἀθηναϊκῶν φυλῶν (=τάξεων) αἱ ἐξ ἡττήθησαν Ξενοφ. Ἑλλ. IV 2, 24. ἐναποθανόντων· δηλ. ἐν ταύτῃ τῇ δυστυχίᾳ. πρὸς Ξεν. ἑλλ. III, 4, 4. ἐπεμφαν τῶν ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἱππευσάντων νομίζοντες κέρδος τῷ δήμῳ, εἰ ἀποδημοῖεν καὶ ἐναπόλουντο=(ἐν ταύτῃ τῇ ἀποδημίᾳ ἀπόλουντο).—τὸν δὲ ἡμὸν Πειραιῶς—τοῦ σεμνοῦ· τοῦ μεγαλοσχήμου, τοῦ σοβαροῦ. Ὁ Θρασύβουλος ἦτο ἐκ τοῦ δήμου Στειριᾶς τῆς Πανδιονίδος φυλῆς. Ὁ προκλητικὸς καὶ πρὸς ἔπαρσιν ἐπιρρηπὴς αὐτοῦ χαρακτήρ (παρὰ τῇ σχολ. τοῦ Ἀριστ. ἐνεκα τούτου καλεῖται αὐθάδης καὶ ὑπερόπτης τοῦ δήμου) συνετέλεσεν ὥστε νὰ ὀνομάζεται διὰ τοῦ εἰρωνικοῦ ἐπιθέτου· σεμνὸς δι' οὗ ἐχρακτῆριζον συχνάκις τοὺς προσποιουμένους τὸν ἐπίσημον, τὸν σοβαρὸν ἢ βαρύν. Δ. XVIII, 258: σὺ ὁ σεμνὸς ἀνὴρ καὶ διαπτύων τοὺς ἄλλους. Εὐρ. Ἀλκ. 800: τοῖς γε σεμνοῖς καὶ συνωφρυνμένοις — τοῦ — ὠνειδικότος· ὅστις εἶχεν ὀνειδίζει πάντας διὰ δειλίαν.—πάντες ἀνθρώποι· ἄνευ ἄρθρου=ὅλος ὁ κόσμος· ἀλλὰ καὶ μετ' ἄρθρ. ἀπαντᾷ: τῶν ἀπάντων ἀνθρώπων, ἐνθα τὸ πᾶν ἐκφωνεῖται μετ' ἐμφάσεως.

16. Ἐν Κορίνθῳ—κατειλημμένων· ἡ ὀχυρὰ θέσις τῶν συμμάχων ἐκώλυε τὴν πορείαν τοῦ παρὰ τὴν Σικυῶνα νικηφόρου στρατοῦ τῶν Λακεδαιμονίων, οὗ ἡγεῖτο ὁ Ἀρχίδαμος, θέλων νὰ ἐνωθῇ πρὸς τὸν ἐσπευμένως προσκληθέντα καὶ διὰ τῆς Φωκίδος καὶ Βοιωτίας ἐρχόμενον Ἀγησίλαον. Μία μόνον μόρα ἀπήντησεν αὐτὸν διὰ θαλάσσης.—παριέναι ἐν τῷ πολέμῳ τῶν Κορινθίων ἐπρόκειτο

17 "Ωστ' εἴ τινες ὑμῶν ὀργίζονται τοῖς τὰ μὲν τῆς πόλεως ἀξιοῦσι πράττειν, ἐκ δὲ τῶν κινδύνων ἀποδιδράσκουσιν, οὐκ ἂν δικαίως περὶ ἐμοῦ τὴν γνώμην ταύτην ἔχοιεν· οὐ γὰρ μόνον τὰ πρόσταττόμενα ἐποιοῦν προθύμως, ἀλλὰ καὶ κινδυνεύειν ἐτόλμων. Καὶ ταῦτ' ἐποιοῦν οὐχ ὥς οὐ δεινὸν ἡγούμενος εἶναι Λακεδαιμονίοις μάχεσθαι, ἀλλ' ἵνα, εἴ ποτε ἀδίκως εἰς κίνδυνον καθισταίμην, διὰ ταῦτα βελτίων ὑφ' ὑμῶν νομιζόμενος ἀπάντων τῶν δικαίων τυγχάνοιμι, Καί μοι ἀνάβητε τούτων μάρτυρες.

MARTYRES

18 Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθην πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ

να κωλύσωσι τὴν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ διάβασιν τῶν Σπαρτιατῶν.— Ἐμβαλόντες· κατὰ τὸ ἔτος 394. ἡ μετοχ. αἰτιολογ. καὶ ὑποταγῆς τῆς μετοχ. ψηφισαμένων· ἡ ἀπόδοσις εἶναι φοβουμένων.— τῶν ἀρχόντων. τῶν στρατηγῶν.— ἀποχωρῆσαι δηλ. ἀπὸ τοῦ λοιποῦ στρατοπέδου. εἰκότως· εὐλόγως.— ἀγαπητῶς· μόλις· μετὰ κόπου εἵχομεν σωθῆναι.— τὸν ταξίαρχον· τῆς φυλῆς μου· ὅθεν καὶ τὸ ἄρθρον.— ἀκλήρωτος· ἄνευ κλήρου, διότι ἄλλως ὁ κληρὸς ἀπεφάσιζε, ποῖαι φυλαὶ ὄφειλον νὰ πέμψωσι τὸν στρατὸν εἰς τὴν ἐκστρατείαν.

17. Τὰ τῆς πόλεως πράττειν· νὰ διοικῶσι τὴν πόλιν ἐξ οὗ ἀπεκλείοντο οἱ ἄνθρωποι.— Οὐ.— ἐτόλμων· οὐ μόνον τὰ προσταττόμενα ὑπὸ τῶν ἀρχόντων προθύμως ἐποιοῦν, ἀλλὰ καὶ ἐπεζητοῦν μετὰ τόλμης κινδυνώδει, θέσεις καὶ ἐπιχειρήσεις.— οὐχ ὥς ἡγούμενος· μετοχ. αἰτιολογ.— ἀλλ' ἵνα τυγχάνοιμι· ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπιτύχω.— ἀπάντων τῶν δικαίων τὸ πλεῖρες μου δίκαιον, ὅηλον ὅτι ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει νὰ δοθῇ αὐτῷ ἡ ἀρχή, δι' ἣν ἡρέθη.

18. Τῶν—φρουρῶν· αἱ λέξεις δὲν πρέπει ἀναγκαίως νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τὴν ἐκστρατείαν καὶ φρουροὺς τοῦ μετὰ τὸ 394. ἔτους. ὁ Μαντίθεος, μὴ συνακολουθήσας εἰς Βοιωτίαν ἔμεινεν ὡς φρουρὸς ἐν Κορίνθῳ, ἐνθα εὐθὺς μετὰ τὴν μάχην ἐγκατεστάθησαν οἱ Ἀθη-

τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευ-
ταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρή τοὺς φιλοτίμως καὶ κο-
σμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ
εἴ τις τολμᾷ, διὰ τοῦτο μισεῖν· τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπι-
τηδεύματα οὔτε τοὺς ἰδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως
βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολε-
μίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελεῖσθε. Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, 19
ὧ βουλῇ, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων

νεῖται (Ξενοφ. Ἑλλ. IV, 4, 4. 14). Ὁ προσδιορ. τῶν ἄλλων εἰς
τοὺς φρουρῶν, ἐξηγεῖται ἐκ τῆς ἀντιθέσεως πρὸς τὸ ἔτος 395, ἔνθα
ὁ Ἀθηναίων στρατὸς παρ' ᾧ εὐρίσκετο ὁ Μαντιθ. (§. 13) ἦτο ἐν
Θήβαις ὡς κατοχῇ. (Πλουτ. Λυσ. 28). στρατειῶν δὲν δύναται
να ἀναφέρηται εἰς τὰ ἐπομ. ἔτη, καθ' ὅσον μεγάλαι στρατεῖαι μετὰ
τὸ 394· κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον δὲν ἐγένοντο. (Ξεν. ἑλ. IV, 4, 14).
—ἀπελείφθη. ἔμεινα ὀπίσω.—πάντα—διατετέλεκα· διὰ
παντός τοῦ χρόνου ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους· συχνότερον: πάντα
τὸν χρόνον διατετέλεκα ἢ: ἀεὶ διατ. ἀντιτίθεται δὲ εἰς
τὸ οὐδεμιᾶς.—μετὰ τῶν πρώτων ἀναχωρῶν. (ὀπισθοχωρῶν)
πρὸς Διβ. XXI, 4, 8. (Hannibal) princeps in proelium ibat, ul-
timus conserto proelio excedebat.—καίτοι χρή· καὶ ὅμως,
κατὰ ταῦτα λοιπόν· ἢ διὰ τοῦ καίτοι εἰσαγομένη ἔννοια ἐμπεριέχει
αἵτημα ὅπερ ἔχει πρὸς τὰ ἐν τῇ προηγουμένῃ προτάσει ἀναφε-
ρόμενα γεγονότα, ὡς ἐν τῷ συλλογισμῷ ἢ μείζων πρὸς τὴν ἐλάσ-
σονα. Ἐπίσης Ἰσοκρ. IV, 25. VI, 54. VIII, 89. Σπανιώτερον οὕτως
διὰ τοῦ: καίτοι δεῖ, προσήκει, δίκαιόν ἐστιν, εἰκός
ἐστίν.—κομᾷ ὡς Λακωνιστῆς ἰδ. εἰσαγ. §. 5. σημ.—ἐκ—
ὧ φελεῖσθε· ὧ φελεῖσθαι ἐκ συνήθως ἐπὶ πραγμάτων, (ἐκ
τῶν ὑμετέρων XXII, 20) ἐπίσης: ἀπό: Ἐν προσώποις, ὡς ἐπὶ τὸ
πλειέστον ὑπὸ, σπανιώτερον παρὰ.

19. Ἀπ' ὄψεως· ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν. Ἀντιφαν. παρ' Ἀθην.
XII, 544. ἀπὸ τῆς ὄψεως ἐστίν ἑλληνικός· ἢ ἔννοια αὕτη
ἔχει μορφήν γνωμικοῦ· ἢ δὲ προσφώνησις ὧ βουλῇ τοιοῦτὴν προ-
ηγουμένην ἔννοιαν.—μικρὸν διαλεγόμενοι· σιγὰ ὁμιλοῦντες.
ἢ κοσμιότης ἀπῆται· πράγματα πορείας καὶ μετριότητα τῆς φωνῆς.
τὸ μέγα φθέγγεσθαι ἐθεωρεῖτο ὡς ἑλλειψίς ἀνατροφῆς. πρὸ.

σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως πε-
 ριερχόμενοι μεγάλων κακῶν αἵτιοι γεγονάσιν, ἕτεροι δὲ τῶν
 τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ καὶ κατὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.
 20 Ἦδη δὲ τινῶν ἡσθόμην, ὃ βουλὴ, καὶ διὰ ταῦτα ἀχθο-
 μένων μοι, ὅτι νεώτερος ὢν ἐπεχείρησα λέγειν ἐν τῷ δήμῳ.
 Ἐγὼ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἡναγκάσθην ὑπὲρ τῶν ἐμαυτοῦ
 πραγμάτων δημηγορῆσαι, ἔπειτα μέντοι καὶ ἐμαυτῷ δοκῶ
 φιλοτιμότερον διατεθῆναι τοῦ δέοντος, ἅμα μὲν τῶν προγό-
 νων ἐνθυμούμενος, ὅτι οὐδὲν πέπαινανται τῶν τῆς πόλεως
 πράττοντες, ἅμα δὲ ὑμᾶς ὁρῶν (τὰ γὰρ ἀληθῆ χρὴ λέγειν)

τὸ ἀποσπ. τοῦ Φιλημ. (Meineke, *Fragm. comie.* IV, 5): οὐκ ἂν
 λαλῇ τις μικρὸν, ἐστὶ κόσμιος, οὐδ' ἂν πορεύηται
 τις εἰς τὴν γῆν βλέπων· ὁ δ' ἡλίκον μὲν ἡ φύσις φέρει
 λαλῶν, μηδὲν ποιῶν δ' ἄσχημον, οὗτος κόσμιος.—
 κοσμ. ἀμπεχόμενοι· κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς λακωνιστάς, οἵ
 τινες ἐνεθύνοντο ἀμελῶς. Ῥυπαρὸς τριβών, σανδάλια ἀπλὰ καὶ βα-
 κτηρία ἦσαν τὰ κυριώτερα τῆς ἐνδυμασίας τῶν.—κοσμίως· ὡς
 καλῶς ἀμπεχέσθαι Ἀριστοφ. *Θεομ.* 165 ἀλλὰ τὸ χρῶμα
 τοῦ ἱματίου κεῖται δι' ἐπιθετ. λευκὸν ἀμπεχέσθαι. Ἀριστοφ.
 Ἀχ. 4024.

20. Ἀχθομένων· κατηγ. μετοχ. τοῦ τινῶν. Κατὰ τὸν Ἀναξίμ-
 ρητορ. 29.—διαβάλλει τοὺς λέγοντας ἡλικία· ἐάν τις
 γὰρ νέος παντελῶς ἐάν τις πρεσβύτης δημηγορῇ
 δυσχεραίνεται.—νεώτερος ὢν· πρὸ τοῦ 20 ἔτους σπασ-
 νίως παρήρχετο Ἀθηναῖος ἐπὶ τὸ βῆμα· πρβ. Ξεν. ἀπομ. 111.
 1: Γλαύκων ἐπεχείρει δημηγορεῖν οὐδέ πω εἴκο-
 σιν· ἔτη γεγονώς· ἡναγκ.—δημηγορεῖν οὐδέ πω εἴκο-
 σεν αὐτὸν τόσῳ πρωτῶς ἐνώπιον τοῦ δήμου νὰ ὑπερασπισθῇ
 συμμέροντά του, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐξακριβωθῇ, ἴσως αἱ συμφοραὶ
 τοῦ πατρὸς (§. 10).—φιλοτιμ.—τοῦ δέοντος· τρόπος λιτό-
 τητος· ἡ δίκαιόν ἐστι.—τῶν προγόνων ἐνθυμούμενος
 ὅτι· ἡ γενικ. δὲν ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἐνθυμούμενος, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀντικει-
 μένου τόπον ἐπεχούσης προτάσεως ὅτι—πράττοντας.

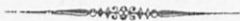
21. Ἄμα εἶναι· διὰ τοῦ· τὰ—λέγειν ἐμπεριέχεται πικρ.

τούτους μόνους ἀξιους νομίζοντας εἶναι, ὥστε ὁρῶν ὑμᾶς ταύτην τὴν γνώμην ἔχοντας τίς οὐκ ἂν ἐπαρθείη πράττειν καὶ λέγειν ὑπὲρ τῆς πόλεως; Ἔτι δὲ τί ἂν τοῖς τοιούτοις ἄχθοισθε; Οὐ γὰρ ἕτεροι περὶ αὐτῶν κριταὶ εἰσιν, ἀλλ' ὑμεῖς.

Ἐν λαμῖα τῇ 132 Μαΐου 1894.

τις ἀλήθεια. Ὑμεῖς ἐκτιμᾶτε μόνον τοὺς θέλοντας νὰ ὑποκρίνωνται πρόσωπόν τι, τοὺς σώφρονας δὲ παραμελεῖτε. Ἰσοκρ. XII 40: οἱ μὴ τυγχόντες τόλμης ἀτιμότεροι περιέρχονται πρὸς τὸ δοκεῖν ἀξιοί τινες εἶναι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ. — ἀξιους τινός· διὰ τοῦ τινός σημαίνεται μέγα τι καὶ σημαντικόν. — οὐ γὰρ — ἕτεροι· ὁ νοῦς: Ὑμεῖς αὐτοὶ διὰ τοῦ τρόπου σας εἴσθε αἵτιοι ὥστε πολλοὶ προῶρως καὶ ἔσως λίαν προθύμως νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὰ πολιτικά; Πῶς λοιπὸν θὰ ἠδύνασθε δικαίως νὰ κρίνητε περὶ τοιούτων δυσμενῶς, ἀφοῦ εἴσθε δικασταὶ ὑμεῖς ἐκείνου, οὐπερ εἴσθε αἵτιοι; Τοῦτο θὰ ἐγίνετο ἂν ἄλλοι ἐδίκαζον τούτους. Περὶ τοῦ ἐπιλογ. ἴδ. εἰσαγωγὴν.

Ἰωάννης Χαμσῦμος.

ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝ

(XIX)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Ὁ Νικόφημος καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀριστοφάνη, ἀγαθοὶ πολεμισταί, δραστήριοι καὶ χρηματιστικοὶ ἄνδρες, στενοὶ φίλοι τοῦ Κόωνος, ἔνεκα ἀγνώστου ἡμῖν αἰτίας, πιθανῶς ἔνεκα προδοσίας, ἴσως διὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ ἐπικουρικοῦ στόλου τοῦ κατὰ συμβουλήν αὐτῶν ἀποσταλέντος εἰς Κύπρον πρὸς βοήθειαν τοῦ φίλου τῶν Ἀθηναίων Εὐαγόρου συνελήφθησαν, ἐπὶ πολὺν χρόνον, ἐκρατήθησαν ἐν φυλακῇ καὶ ἄνευ δίκης κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον καὶ ἐφρονεύθησαν. Ἡ περιουσία αὐτῶν, τοῦλάχιστον, ὅτι ἐν Ἀθήναις εἶχον (διότι μέρος εἶχον καὶ ἐν Κύπρῳ ἔνθα ὁ Νικόφημος εἶχε γυναῖκα καὶ θυγατέρα) ἐδημεύθη. — Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ δημευθεῖσα περιουσία ἦτον ὀλιγωτέρα τῆς προσδοκωμένης, ἡγέρθη ὑπόνοια, ὅτι μέρος ταύτης εἶχεν ὑπεκκλαπῇ ὑπὸ τοῦ πενθεροῦ τοῦ Ἀριστοφάνους. Κατηγγέλθη λοιπὸν ὁ πενθερὸς ὅτι ὑπεξήρесе περιουσίαν ἀνήκουσαν εἰς τὴν πολιτείαν, καὶ ἐγράφη ψήφισμα ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀπογράψωσι τὴν περιουσίαν τοῦ πενθεροῦ, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ δημεύσωσι ταύτην, εἴτε μέχρι τῆς καλύψεως τοῦ ἐλλείμματος, εἴτε ὅλην πρὸς τιμωρίαν αὐτοῦ διὰ τὴν ὑπεξαίρεσιν. — Τοιαύτη σκληρὰ καὶ ἄδικος τιμωρία, δι' ἧς καθίσταντο πτωχὰ καὶ δυστυχῇ ἄθωα τέκνα καὶ σύζυγος δὲν ἦτο σπανία ἐν Ἀθήναις ὡς ἐκ τῶν λόγων τοῦ Δημοσθένους καὶ Λυσίου ἐμφαίνεται.

Ἀφοῦ ἡ κατηγορία ἐγένετο ἤδη κατὰ τοῦ πενθεροῦ τοῦ Ἀριστοφάνους, ἀπέθανεν οὗτος. Ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ ἔπρεπε νὰ προ-

στατεύσει τὴν περιουσίαν του καὶ νὰ ὑπερασπίσῃ οὕτω καὶ τὴν τιμὴν τοῦ πατρὸς του.—Ἡ θέσις του πράγματι ἦτο λυπηρά. Ὁ γαμβρὸς του Ἀριστοφάνης καὶ ὁ πατὴρ τούτου Νικόφνημος εἶχον φονευθῇ, καὶ ἡ περιουσία των δημευθῇ, ὁ πατὴρ του πρὸ μικροῦ εἶχεν ἀποθάνει, ἡ χήρα τοῦ γαμβροῦ του καὶ τὰ μικρὰ τέκνα του ἄνευ περιουσίας ἦσαν ὑπὸ τὴν προστασίαν του, καὶ αὐτὸς οὗτος ἠπειλεῖτο νὰ ἀπολέσῃ διὰ τῆς ἀπογραφῆς τὰ ὑπάρχοντά του. Ὁ λόγος φαίνεται ἀπαγγελθεὶς τῷ 387. π. χ. δηλ. δύο ἔτη μετὰ τὴν φυλάκισιν τοῦ Ἀριστοφάνους. Ἡ δὲ διαδικασία ἐγένετο ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῶν συνδίκων, οἵτινες ἐν τῇ αὐτῇ περιστάσει εἶχον τὴν προεδρίαν ἐν τῇ ἡλικίᾳ.

ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝ

(XIX).

Πολλήν μοι ἀπορίαν παρέχει ὁ ἀγὼν οὗτος, ὧς ἄνδρες ἰ
δικασταί, ὅταν ἐνθυμηθῶ ὅτι, ἂν ἐγὼ μὲν μὴ νῦν εὖ εἴπω,
ὅ μόνον ἐγὼ ἀλλὰ καὶ ὁ πατήρ δόξει ἄδικος εἶναι καὶ τῶν
ἄλλων ἀπάντων στερήσομαι. Ἀνάγκη οὖν, εἰ καὶ μὴ δεινὸς
πρὸς ταῦτα πέφυκα, βοηθεῖν τῷ πατρὶ καὶ ἑμαυτῷ οὕτως
ὥπως ἂν δύνωμαι. Τὴν μὲν οὖν παρασκευὴν καὶ προθυμίαν 2
τῶν ἐχθρῶν ὁρᾶτε, καὶ οὐδὲν δεῖ περὶ τούτων λέγειν· τὴν
δ' ἐμὴν ἀπειρίαν πάντες ἴσασι, ὅσοι ἐμὲ γινώσκουσιν. Αἰ-
τήσομαι οὖν ὑμᾶς δίκαια καὶ ῥάδια χαρίσασθαι, ἄνευ ὀργῆς
καὶ ἡμῶν ἀκούσαι, ὥσπερ (καὶ) τῶν κατηγορῶν. Ἀνάγκη γὰρ 3

1. Ἀγὼν· ἰδ. προηγ.—ἂν ἐγὼ μὲν. ὁ ῥήτωρ λέγει κατ' ἀν-
τίθεσιν πρὸς ἄλλους ὑπερασπιστάς. Περὶ τοῦ ἐν τοῖς ἐπομ. § § θέμα-
τος πρὸς Ὑπεριδ. (Λυκοφρ. VII) πολλὰ πλεονεκτοῦσιν ἐν τοῖς ἀ-
γῶσιν οἱ κατήγοροι τῶν φευγόντων· οἱ μὲν γὰρ διὰ τὸ ἀκίνδυνον
αὐτοῖς εἶναι τὸν ἀγῶνα ῥαδίως ὅ,τι ἂν βούλωνται λέγουσι καὶ κα-
ταφεύδονται, οἱ δὲ κρινόμενοι διὰ τὸν φόβον πολλὰ καὶ τῶν πεπραγ-
μένων αὐτοῖς εἰπεῖν ἐπιλανθάνονται.

2. Παρασκευή. Πάντα, ὅσα ἀφορῶσιν εἰς τὴν πατρίαν, διὰ τὴν
ἐξασφάλισιν τὴν ἐπιτυχίαν, ὅς: συνήγοροι, φίλοι, μαρτυρίαι, ἔγγραφα
κλπ. καὶ αὐτὴ ἡ κατηγορία.—ἄνευ ὀργῆς· ὡς ὁ ὅρκος προδια-
γράφει. Ἰσοκρ. 15, 21: ὁμῶναι καθ' ἑκάστον τὸν ἐνιαυτὸν ἢ μὴν
ὁμοίως ἀκροάσθαι τῶν κατηγορούντων καὶ τῶν ἀπολογουμένων.

3. Ἰσοῦ· ἀμερολήπτως.—ἐλαττον ἔχειν· ἐλαττοῦσθαι, εἶναι
κατώτερον, βλάπτεσθαι. Ἐκτίθενται τὰ μειονεκτήματα, ἅτινα φέρει.

τὸν ἀπολογούμενον, καὶ ἐξ ἴσου ἀκροῶσθε, ἔλαττον ἔχειν.
 μὲν γὰρ ἐκ πολλοῦ χρόνου ἐπιβουλευόντες, αὐτοὶ ἄνευ κ
 δύνων ὄντες, τὴν κατηγορίαν ἐποιήσαντο, ἡμεῖς δὲ ἀγων
 ζόμεθα μετὰ δέους καὶ διαβολῆς καὶ κινδύνου μεγίστου.
 Εἰκὸς οὖν ὑμᾶς εὖ νοῖαν πλείω ἔχειν τοῖς ἀπολογουμένοις.
 4 Οἶμαι γὰρ πάντας ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι πολλοὶ ἤδη πολλὰ κα
 δεινὰ κατηγορήσαντες παραχρῆμα ἐξηλέγχθησαν ψευδοί
 νοι οὕτω φανερώς, ὥστε ὑπὸ πάντων τῶν παραγενομένων
 σθηθέντες ἀπελθεῖν· οἱ δ' αὖ μαρτυρήσαντες τὰ ψευδῆ κα
 ἀδίκως ἀπολέσαντες ἀνθρώπους ἐάλωσαν ἡνίκα οὐδὲν ἦν (ἐστ
 πλέον τοῖς πεπονθόσιν. ὅτι οὖν τοιαῦτα πολλὰ γεγέννηται
 5 ὥς ἐγὼ ἀκούω, εἰκὸς ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δικασταί, μήπω το
 τῶν κατηγορῶν λόγους ἡγεῖσθαι πιστοὺς, πρὶν ἂν καὶ ἡμεῖς

ἡ θέσις τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὰ πλεονεκτήματα τοῦ κατηγοροῦ
 — Ἐπιβουλευόντας· παρατ. ἐνῶ ἐπιβούλευον, ἐμπεχυνέοντες.
 — Εἰκὸς· φυσικόν, εὐλογον.

4. Πολλὰ καὶ δεινὰ κατηγορήσαντες· προῆλθεν ἐκ τῶν
 συστοιχ. συντάξεως = πολλὰς καὶ δεινὰς κατηγορίας κατηγορήσαντες
 ψευδοί· κατηγορημ. μετοχ. τοῦ ἐξηλέγχθησαν. — ὥστε
 ἀπελθεῖν· ἀποτελεσμ. προτ. — αὖ· ἐξ ἄλλου μέρους, πάλιν.
 ἐάλωσαν διὰ τῆς γραφῆς ψευδομαρτυριῶν, ὅπερ προστίθουσιν Ἀ
 δοκίδης· εἶνε δὲ ἀόρ. τοῦ παθητ. ἀλίσκομαι. — οὐδὲν ἦν (ἐστ
 πλέον· ὅτε οὐδεμία πλέον διόρθωσις ἦτο (ἡδύνατο νὰ γίνη) εἰς τὴν
 παθόντα.

5. Ὅτε = ἐπειδὴ. ὥς πολλάκις καὶ τὸ· ὅποτε· — ὥς ἐγὼ ἀκούω
 ὥς ἐξ ἀκοῆς γινώσκ. — ἀκούω· ἐνταῦθα ἔπρεπε νὰ κῆται· οἷός
 ἀλλὰ θέλει νὰ παραστή ὥς ἄπειρος τῶν δικῶν καὶ ὅτι γινώσκει
 ἀκοῆς. πρὸς Δημ. ἐν Λεπτ. 91· ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι. — καὶ ὑμῶν
 δὲ = οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ· ἡ τοιαύτη σύνδεσις· καὶ δὲ παρὰ τοῖς
 ῥήτοσι· ἐκτὸς τοῦ Δημοσθ. σπανία· ὁ τόπος πίπτει ἐπὶ τὴν παρε
 βεβλημένην λέξιν. — δεινότατον· οὕτω καὶ παρ' Ἡροδ. VII, 116
 διαβολὴ γὰρ ἐστὶ δεινότατον· κοινὸς τόπος δικανικ. ῥητορ. πρὸς
 Ἰσοκρ. 15, 48. οὐ θαυμάζω τῶν λεγόντων ὥς ἐστὶ μέγιστον κακόν

ἴπωμεν. Ἀκούω γὰρ ἔγωγε, καὶ ὑμῶν δὲ τοὺς πολλοὺς οἶ-
 και εἰδέναι, ὅτι πάντων δεινότατόν ἐστι διαβολή. Μάλιστα 6
 τοῦτο ἔχει ἂν τις ἰδεῖν, ὅταν πολλοὶ ἐπὶ τῇ αὐτῇ αἰτίᾳ
 ἀγῶνα καταστῶσιν. Ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ τελευταῖοι
 κρινόμενοι σώζονται· πεπαυμένοι γὰρ τῆς ὀργῆς αὐτῶν ἀκροᾷ-
 θε, καὶ τοὺς ἐλέγχους ἤδη ἐθέλοντες ἀποδέχεσθε. Ἐνθυμεῖ-
 θε οὖν ὅτι Νικόφημος καὶ Ἀριστοφάνης ἄκριτοι ἀπέθανον, 7
 πρὶν παρὰ γενέσθαι τινὰ αὐτοῖς ἐλεγχομένοις ὡς ἡδίκουν.
 οὐδεὶς γὰρ οὐδ' εἶδεν ἐκείνους μετὰ τὴν σύλληψιν· οὐδὲ
 γὰρ θάψαι τὰ σώματ' αὐτῶν ἀπέδωκαν, ἀλλ' οὕτω δεινὴ
 συμφορὰ γεγένηται ὥστε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τούτου

διαβολή. ὁ ῥήτωρ ἔχει ὑπόδειγμα τὸ τοῦ Ἀναξίμ. 57: αἰε κατη-
 γορεῖν χρὴ διαβολῆς καὶ λέγειν ὡς δεινὸν καὶ κακὸν καὶ πολλῶν
 κακῶν αἴτιον. Τὸ οὐδετερ. ὡς κατηγορούμενον μὴ συμφωνοῦν τῷ
 ὑποκειμ. πρὸς ἔκφρασιν γενικωτέρου· τινὸς, μόνον ἐνταῦθα παρὰ
 τοῦ αὐτοῦ, παρ' ἄλλοις δὲ συχνάκις· πρὸς Δημ. 48, 242: πονηρὸν, ὡ
 ὡς ἄλλοις Ἀθηναῖοι, πονηρὸν ὁ συκοφάντης αἰε καὶ πανταχόθεν βλά-
 πτανον καὶ φιλαίτιον.

6. Ἔνεκα τῆς διαβολῆς σκοτίζεται τὸ αἶσθημα τοῦ δικαίου τῶν
 κατηγορουμένων διὰ τοῦτο δικαστῶν κατὰ τοῦ κατηγορουμένου. Ἀλλ'
 αὐτοῦ ἀναλωθῇ ἡ ὀργή εἰς ἄλλους, τότε ἐπανερχεται τὸ αἶσθημα
 τοῦ δικαίου, οἱ δὲ τελευταῖοι κρινόμενοι σώζονται. — καταστῶσι
 ὑποκ. τοῦ καθίσταμαι. — ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. σχεδὸν τὰς πε-
 ρισσοτέρας φορές. — σώζονται· ἀθωοῦνται· ἀντιθ. ἀπόλλυνται. —
 ἐθέλοντας· ἐπιθετ. ὡς κατηγορ. τοῦ ὑποκειμ. = ἐκόντες.

7. Ἐνθυμεῖσθε οὖν· ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῶν δικαστῶν,
 ὅτι πολλὰκις ἔνεκα διαβολῶν καὶ ὀργῆς δύνανται νὰ δικάσωσιν
 ἡδίκως. ὁ Frohberger ἀναφέρει τὸ ἀκόλουθον ἀνέκδοτον ἐκ τῆς ῥη-
 τ. Ἀριστοτ. II, 3: παύει ἐτέρου ὀργὴν μέζω ἢ παρ' ἄλλου λη-
 ψαῖτα τιμωρία πρότερον διὸ εὖ Φιλοκράτης, εἰπόντος τινὸς ὀργι-
 ζομένου τοῦ δήμου «τί οὐκ ἀπολογεῖ;» οὕτω γε ἔφη. «ἀλλὰ πότε»
 — οἶαν ἄλλον ἰδῶ διαβεβλημένον· πρῶτοι γὰρ γίνονται, ὅταν εἰς
 τὴν ὀργὴν ἀναλώσωσιν. — πρὶν παρὰ γενέσθαι. = πρὶν
 παραγινωμένου τινὸς ἐξελεχθῆναι· πρὶν ἔλθῃ τις εἰς αὐτοὺς ἐλεγ-

δ' ἐστέρηνται. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἔασω· οὐδὲν γὰρ ἂν περ-
νοίμι· πολὺ δὲ ἀθλιώτεροι δοκοῦσί μοι εἰ παῖδες οἱ Ἀριστο-
φάνους. Οὐδένα γὰρ οὔτ' ἰδίᾳ οὔτε δημοσίᾳ ἡδίκηκότες
μόνον τὰ πατρῶα ἀπολωλέκασι παρὰ τοὺς νόμους τοὺς ὑμ-
τέρους, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπόλοιπος ἐλπίς ἦν, ἀπὸ τῶν τοῦ πάπ-
9 ἐκτραφῆναι, οὕτως ἐν δεινῷ καθέστηκεν. Ἔτι δ' ἡμεῖς ἐστ-
ρημένοι μὲν κηδεστῶν, ἐστερημένοι δὲ τῆς προικὸς, παιδάρ-
δε τρία ἠναγκασμένοι τρέφειν, προσέτι συκοφαντούμεθα, κ-
κινδυνεύομεν περὶ ὧν οἱ πρόγονοι ἡμῖν κατέλιπον κτησάμε-
νοι ἐκ τοῦ δικαίου. Καίτοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὁ ἐμὸς πα-
τήρ ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ πλείω εἰς τὴν πόλιν ἀνήλωσεν ἢ
αὐτὸν καὶ τοὺς οἰκείους, τετραπλάσια δὲ ἡ νῦν ἔστιν ἡμῶν

χομένους ὅτι ἦδ.—περὶ τοῦ πρὶν μετ' ἀπαρ. ἴδ. Ἰασεμ. Λυσ-
λόγοι. σελ. 112.—ἡ δίκουιν· ἀπολυτ.—ἐπραττον ἢ εἶχον πρά-
ἀδικίας.—οὐδ' εἶδεν.—οὐ μόνον οὐ παραγένετο, ἀλλ' οὐδὲ εἶδεν
—οὐδὲ γὰρ θάψαι· ἡ συνήθης ταφή διὰ τῶν οἰκείων ἀπηγορεύ-
αὐτοῖς ὥς εἰς προδότας, ὥς ὁ Ἀντιφῶν «ἄταφος ἐρρίφη».—ἀ-
δωκαν· σπάνιος τύπος τοῦ ἀορ. ἀντὶ ἀπέδωκαν.

8. Περαινοίμι· διότι οὐδὲν ἤθελον περάναι.—ἡ δίκη κότε
ἐνῷ οὐδεμίαν ἀδικίαν εἶχον πράξει οὔτε ἰδίᾳ οὔτε δημοσίᾳ.—π-
τρῶα· τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸν πατέρα τὰ πατρικά.—παρὰ τοῦ
νόμους· ἐπειδὴ ἡ καταδίκη τοῦ Ἀριστοφάνους ἦτο παράτυπος καὶ
παρὰ τοὺς νόμους, παρανόμως διετάχθη καὶ ἡ δήμευσις τῆς περ-
ουσίας του, ἀνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως.—ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπόλοι-
πος—τὸ ἐκτραφῆναι ἀπὸ τῶν τοῦ πάππου, ὃ ἦν ὑπόλοιπος ἐλπίς.
ὁ ἔλκεται εἰς τὸ γένος τοῦ κατηγορουμένου, (ἡ.)—ἀπὸ τοῦ—τρ-
τηναι· πρῶ. ἐτρέφετο ἀπὸ τῆς ὥρας. Ξ. Ἐλ. βιβλ. β'.—οὕτως
δεινῷ ἐπειδὴ ἡ περιουσία τοῦ πάππου διὰ τῆς δευτέρας ταύτης
ἀπογραφῆς ἐκινδύνευεν.

9. κηδεστῶν· ὑπὸ εὐρυτέραν ἔννοιαν, συγγενεῖς ἐλέγοντο
Νικόφημος καὶ Ἀριστοφάνης.—τῆς προικὸς· τῶν 40 μνῶν,
τινας ἔφερεν ἡ ἀδελφή τοῦ ῥήτορος εἰς τὸν Ἀριστοφάνην· πλούσιος
ἐδίδον καὶ τάλαντον. Ἐν περιπτώσει δημεύσεως ὁ κύριος τῆς γυναικὸς

ὥς ἐγὼ λογιζομένῳ αὐτῷ πολλάκις παρεγενόμην. Μὴ οὖν ¹⁰
 προκαταγινώσκετε ἀδικίαν τοῦ εἰς αὐτὸν μὲν μικρὰ δαπα-
 νῶντος, ὑμῖν δὲ πολλὰ καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν, ἀλλ' ὅσοι
 καὶ τὰ πατρῷα καὶ ἂν τί ποθεν (ἄλλοθεν) ἔχωσιν εἰς τὰς
 αἰσχίστας ἡδονὰς εἰθισμένοι εἰσὶν ἀναλίσκειν. Χαλεπὸν μὲν ¹¹
 οὖν, ὃ ἄνδρες δικασταί, ἀπολογεῖσθαι πρὸς δόξαν ἣν ἔνιοι

εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν προίκα τῆς γυναικὸς τοῦ ἀλλ'
 ἢ προῖξ αὕτη μετὰ τῆς πρὸ 2 ἐτῶν δημευθείσης περιουσίας τοῦ
 Ἀριστοφ. εἶχεν ἀπολεσθῇ καὶ κατὰ τοῦ δημοσίου ἀπαιτήσεις δὲν
 ἐλαμβάνοντο ὑπ' ὄψει. — παθάρια διότι μετὰ τοῦ γάμου καὶ
 τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἐξεφωνήθη ὁ λόγος παρενέπιπτον 6 ἔτη. — δι-
 πλάσια· ἐπειδὴ ὁ πατήρ εἶχε δώσει ὑπὲρ τῆς πόλεως 9 τάλαντα
 καὶ 2,000 δραχμὰς, ἀλλ' ἡ περιουσία του, ὅτε ἤδη ἐδημεύθη καὶ
 ἐπωλήθη, μόλις ἀπέφερε 2 τάλαντα. Ὁ Σπέγγελος εἴκασεν δ' πλά-
 σια, ὅ ἐστι τετραπλάσια. (ὁ Frohbecker δ' = τέτταρα). Ἀλλ' ἔνεκα τῆς
 συνήθους ἐν δημεύσει διασπαθίσεως πλέον τῶν δύο ταλάντων ἤθελε
 μείναι ἡ περιουσία, (ἰδ. 18, 20) καὶ ὅτι ὑπελείπετο, ἐν § 64 ἀπὸ
 σκοποῦ ἀναφέρεται, ὥς δυνατόν, μικρὸν, ὥστε ὁ ῥήτωρ δικαίως ἡδύ-
 νατο νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν περιουσίαν πλέον τῶν 4. ταλάντων. Καὶ ὡς
 ἐπιτήραρχος (§ 62) ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τοῦλάχιστον τριῶν ταλάντων πε-
 ριουσίαν. — ἐκ τοῦ δικαίου = κατὰ τὸ δίκαιον, δικαίως· οὕτω
 καὶ ἀνάρθρ. ἐξ ἴσου,) ἐκ τοῦ φανεροῦ, τοῦ ἐπεικειοῦς κτλ. — ὡς —
 παρεγενόμην· τὸ ὡς ἀνήκει εἰς τὴν μετοχ. συνδέει δ' ἅμα
 πρὸς τὰ προηγ. Κατὰ Κρυγερ. ὡς πολλάκις, ὑπελογίζετο, ἐνῶ ἤμην
 παρών.

10. Ὑμῖν δὲ οὐδὲν ζεῦγμα, ἀλλ' ἐδαπάνᾳ εἰς τὰς λειτουργίας
 καὶ εἰσφοράς ὑμῖν (ὑπὲρ ὑμῶν). φαίνεται οὐχ ἦττον ἐκπεσοῦσα
 μετοχή τις· λειτουργοῦντος ἢ ἀναλίσκοντος. Ὁμ. Ἰσοκ.
 7, 39. εἰς αὐτὸν μὲν τὰ μέτρια ἀναλίσκειν οἰόμενος δεῖν, τὰ δ' ἄλλα
 τῇ πόλει περιποιεῖν. — ἀλλ' ὅσοι (δηλ. τούτων, ὅσοι). Τὸ χωρίον
 φαίνεται ἀναφερόμ. εἰς τοὺς κατηγοροῦς, οἵτινες ὡς συκοφάνται· ἄλ-
 λοθεν ἔχουσιν.

11. Σπάνιν ἀργυρίου ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Πελοπον. πο-
 λέμου καὶ τῆς ἀπωλείας τῶν ὑποτελῶν πόλεων, ὑπῆρχε μεγάλη
 ἀχρηματία ἐν Ἀθήναις. Ὅθεν δίκαι ἀπέβαινον κακῶς εἰς ἀνθρώ-
 πους θεωρουμένους ὡς πλουσίους· (ὑπὲρ τοῦ μὴ πλουτεῖν, ὥστερ

ἔχουσι περὶ τῆς Νικοφήμεου οὐσίας, καὶ σπάνιν ἀργυρίου τῶν ἔστιν ἐν τῇ πόλει, καὶ τοῦ ἀγῶνος πρὸς τὸ δημόσιον ὄντος· ὅμως δὲ καὶ τούτων ὑπαρχόντων ῥαδίως γνώσεσθε ὅτι οὐκ ἀληθῆ ἔστι τὰ κατηγορημένα. Δέομαι δ' ὑμῶν πάσης τέχνης καὶ μηχανῆς μετ' εὐνοίας ἀκροασαμένους ἡμῶν διὰ τέλους, ὅτι ἂν ὑμῖν ἄριστον καὶ εὐορκότατον νομίζετε εἶναι τοῦτο ψηφίσασθαι.

- 12 Πρῶτον μὲν οὖν, ὃ τρόπῳ κηδεσταὶ ἡμῖν ἐγένοντο, διδάξω ὑμᾶς. Στρατηγῶν γὰρ Κόνων περὶ Πελοπόννησον τριηραρχήσαντι τῷ ἐμῷ πατρὶ πάλαί φίλος γεγεννημένος ἐδεήθη δοῦναι τὴν ἀδελφὴν αἰτοῦντι τῷ υἱεῖ τῷ Νικοφήμεου. 13 Ὁ δὲ ὁρῶν αὐτοὺς ὑπ' ἐκείνου τε πεπιστευμένους γεγονότας γε ἐπεικεῖς τῇ τε πόλει ἐν γε τῷ τότε χρόνῳ ἀρέ-

τῶν μεγίστων ἀδικημάτων ἀπολογίαν δεῖ παρ᾽ αὐτοῖς εἶναι. πολλὸν γὰρ δεινότερον καθέστηκεν τὸ δοκεῖν εὐπορεῖν ἢ τὸ φανερῶς ἀδικεῖν (Ίσ. 15, 160). Καὶ χάριν τῶν οἰκονομικῶν.—πρβ. Ίσ. 27, 4. πολ- λάκις ἠκούσατε τούτων λεγόντων, ὅποτε βούλοιντο τινα ἀδίκως ἀπο- λέσαι, ὅτι, εἰ μὴ καταψηφισθῇ ὧν αὐτοὶ κελεύουσιν, ἐπιλείψει ὑμᾶς ἡ μισθοφορά.—πάσης μηχανῆς μετὰ πάντα τρόπον.—διὰ τέλους· διότι ἠδύναντο νὰ διακόπτωσι τὸν ῥήτορα.

12. Κόνων· μετὰ τὴν κατὰ θάλασσαν νίκην παρὰ τὴν Κνίδον ἔπλευσαν ὁ Κόνων καὶ ὁ Φαρνάβαζος μετὰ τοῦ στόλου εἰς τὴν Πελοπόννησον ἔνθα προὔξεναν πολλὰς ἐλάδας εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ ἐκυρίευσαν τὰ Κύθηρα, ἐφ' ὧν κατέστησεν ὁ Κόνων ἀρμοστήν τὸν Νικόφημον. Ὀλ. 96, 4=393. Ξενοφ. Ἑλ. IV, 8, 7. Διοδ. XIV, 84. Μετ' ὀλίγον ὁ Κόνων ἔκτισε πάλιν τὰ τεῖχη τῆς πατρίδος τοῦ τῇ βοήθειᾳ καὶ χρήμασι τῶν Περσῶν.—τριηραρχήσαντι· ἐνταῦθα δὲν σημαίνεται ὅτι ὁ πατήρ μετέσχε τῆς στρα- τείας, ἀλλ' ὅτι ὅτε ἦτο τριηραρχος, ὑπῆρξε φίλος τοῦ Κόνωνος.

13. Αὐτοὺς· δηλ. τὸν Ἀριστοφάνην καὶ Νικόφημον· οὗτοι ἀπὸ λαοῦ τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ Κόνωνος, καθ' ὅσον π. χ. ὁ Κόνων παρέσχεν αὐτῷ τὴν διοίκησιν τῶν Κυθέρων.—γεγονότας γ' ἐπεικεῖς· ἐπὶ στρατιωτικῆς ἱκανότητος. ἢ μετοχ. αἰτιολογ. (Ξενοφ.

σκοντας, ἐπέισθη δοῦναι, οὐκ εἰδὼς τὴν ἐσομένην διαβολὴν, ἀλλ' ὅτε καὶ ὑμῶν ὅστισοῦν ἂν ἐκείνοις ἤξιωσε κηδεστής γενέσθαι, ἐπεὶ ὅτι γε οὐ χρημάτων ἕνεκα ῥάδιον γινῶναι ἐκ τοῦ βίου παντὸς καὶ τῶν ἔργων τῶν τοῦ πατρός. Ἐκεῖνος 14 γὰρ ὅτ' ἦν ἐν ἡλικίᾳ, παρὸν μετὰ πολλῶν χρημάτων γῆμαι ἄλλην, τὴν ἐμὴν μητέρα ἔλαβεν οὐδὲν ἐπιφερομένην, ὅτι δὲ Ξενοφώντας ἦν θυγάτηρ τοῦ Εὐριπίδου υἱός, ὃς οὐ μόνον ἰδίᾳ χρηστὸς ἐδόκει εἶναι, ἀλλὰ καὶ στρατηγεῖν αὐτὸν ἤξιώσατε, ὡς ἐγὼ ἀκούω. Τὰς τοίνυν ἐμὰς ἀδελφὰς θελόντων 15 τινῶν λαβεῖν ἀπρόικους πάντοτε πλουσίων οὐκ ἔδωκεν, ὅτι ἐδόκουν κάκιον γεγονέναι, ἀλλὰ τὴν μὲν Φιλομήλῳ τῷ Παιανιεῖ, ὃν οἱ πολλοὶ βελτίονα ἡγοῦνται εἶναι ἢ πλουσιώτερον,

Ἐλ. 1, 1, 30).—ἀρέσκοντας· συνδέετ. πρὸς τὸ γεγονότες. Ἐπειδὴ ἤρεσκον.—Εἰδὼς· διότι ἐκ τῶν προτέρων δὲν ἐγίνωσκε· ἐπεὶ ὅτι γε=ἐπεὶ ῥάδιον ἐστὶ γινῶναι ὅτι οὐκ ἔδωκε χρημάτων ἕνεκα·—οὐ χρημάτων ἕνεκα· ἀλλὰ διὰ τῆς προτροπῆς τοῦ Κόνωνος. (τό γε προσδιορ. τὸ χρημάτων.)

14. Ἐν τῇ ἡλικίᾳ· τῇ ἀρμοζούσῃ πρὸς γάμον.—παρόν· αἰτ. ἀπολυτ. καίτοι παρὴν αὐτῷ=ἂν καὶ ἦτο εἰς τὴν ἐξουσίαν του, ἡθύνετο·—οὐδὲν ἐπιφερομένην· γάμος ἄνευ προίκος ἔθεωρεῖτο οὐχὶ ὡς καλός· Ὁ Ξενοφών οὗτος, Εὐριπίδου τινὸς υἱός, οὐχὶ ὁ υἱὸς τοῦ Γρύλλου, ὁ συγγραφεὺς, ἦτο ἱκανὸς στρατηγός, ὅστις ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ ἠνάγκασε τὴν Ποτίδαιαν νὰ παραδοθῇ (Θουκ. II, 70.) τὸ ἐπόμενον ἔτος ἔπεσεν ἐν Σπαρτιατῶ τῆς Χαλκιδικῆς.—ἡξιώσατε· ἐκ τῆς ἀναφορ. μεταβαίνει· εἰς εὐθὺν λόγον διὰ τοῦ· αὐτὸς, ὡς συχνάκις·—ἡξιώσατε=ἐκρίνατε ἄξιον, ἐκλέξαντες αὐτόν.

15. Ἀπρόικους· ἐπειδὴ οἱ μνηστῆρες ἐνόμιζον ὅτι ἐτιμῶντο οὐτως·—ἔδωκεν· αὐτοῖς τὰς ἐμὰς ἀδελφὰς.—ὅτι· αἰτιολογ.·—κάκιον· γεγονέναι· ὀλιγώτερον κακῆς καταγωγῆς. θετικ. κακῶς γεγονέναι· ἀντιθ. εὖ γεγονέναι (καλῶς γεγον. ἢ φῦναι).—Φιλόμηλος· Φιλίππου Παιανιεὺς· ἐκ τοῦ δήμου Παιονίας τῆς πανδιονίδος φυλῆς· πρβ. Ἰσοκ. 12, 93.)—ἀδελφιδῶν δὲ ὅντι· προστίθησι

τὴν δὲ πένητι γεγεννημένῳ οὐ διὰ κακίαν, ἀδελφιδῶ δὲ ὄντι
 τῷ Φαίδρῳ Μυρρινουσίῳ, ἐπιδούς τετταράκοντα μνᾶς, κατὰ
 16 Ἀριστοφάνει τὸ ἴσον. Πρὸς δὲ τούτοις ἐμοὶ πολλὴν ἐξο-
 πανυ προῖκα λαβεῖν ἐλάττω συνεβούλευσεν, ὥστε εὖ εἰδέναι
 ὅτι κηδεσταῖς χρησοίμην κοσμίως καὶ σώφροσι. Καὶ νῦν ἔχω
 γυναῖκα τὴν Κριτοδήμου θυγατέρα τοῦ Ἀλωπεκῆθεν, ὃς ὑπὸ
 Λακεδαιμονίων ἀπέθανεν, ὅτε ἡ ναυμαχία ἐγένετο ἐν Ἐλ-
 17 λησπόντῳ. Καίτοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅστις αὐτός τε ἄνευ
 χρημάτων ἔγνημε τοῖν τε θυγατέροιν πολὺ ἀργύριον ἐπέδωκε
 τῷ τε υἱεὶ ὀλίγην προῖκα ἔλαβε, πῶς οὐκ εἰκὸς περὶ τούτου
 πιστεύειν ὡς οὐχ ἕνεκα χρημάτων τούτοις κηδεστής ἐγένετο;
 18 Ἀλλὰ μὴν ὃ γε Ἀριστοφάνης ἤδη ἔχων τὴν γυναῖκα ὅτι

τὴν ιδιότητα, καὶ εἶτα τὸ ὄνομα. Οὗτος εἶνε ὁ παρὰ Πλάτωνι Φαί-
 δρος ὅστις ἐν συμπ. 176 καὶ Πρωταγ. 313 λέγεται Μυρρινούσιος
 καὶ ἐν τῇ διαλογ. Φαίδρῳ παρίστατο ὡς θαυμαστής τοῦ Λυσίου.—
 πένητι. γεγεννημένῳ. (ὅστις εἶχε γίνεαι πτωχός, δηλ. πρὶν εἶναι
 ὑπανδρευθῆ—ἐπιδούς. ἴδ. ὑπὲρ Μαντιθ. §. 10.—καὶ τ' Ἀρι-
 στοφάνει· ὁ πατήρ εἶχε μόνον δύο θυγατέρας (§. 17.) τὴν δευτέ-
 ραν θυγατέρα, ἣν ἔλαβεν ὁ Φαίδρος, ἔδωκεν εἶτα (χίρην φαίνεται) τὴν
 Ἀριστοφάνει καὶ 40 ἐπίσης μνᾶς. Τὰ τοῦ Ἀριστοφάνους ἦσαν τὸ
 σον γνωστά, ὥστε δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ εἴπῃ ρητῶς ὅτι ὑπανδρευθῆ
 τὴν χίρην τοῦ Φαίδρου.

46. Πολλὴν ἐξ ὧν αἰτ. ἀπόλυτ. ἐναντιωμ. τὸ πάνυ προσ-
 τὸ: πολλήν· περὶ τῆς θέσεως πρὸς Δημ. 54, 4. πολλὸν χρόνον
 πάνυ. Πλατ. Ἰππ. μειζ. 282. ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πάνυ.—Ὡστε εἰ-
 εἶδέναι· ἀποτελεσματ. προτ. τὸ ὥστε ἐκφράζει τὸ σκουπούμενον
 (ὥστε βεβαίως).—Κριτοδήμου· υἱὸς τις τοῦ Κριτοδήμου μνη-
 μονεύεται ἐν, Δημ. 59., 25.—Ἀπέθανεν· κατὰ τὴν ἐνταῦθα ἐκ-
 φρασιν δὲν ἔπεσεν ἐν τῇ μάχῃ, ἀλλ' ἐφρονεύθη μετὰ ταύτην ὑπὸ τῶν
 Λακεδαιμονίων. Ξενοφ. Ἑλλ. II, 4, 32.—ἐν Ἑλλησπόντῳ
 πρὸ τῆς· ἐν ὃ Müller θέτει τὸ ἄρθρ. ἡ. πρὸς Δημ. 20, 52.: 60' ἡ μά-
 γαλη μάχη πρὸς Λακεδ. ἐγένετο ἢ ἐν Κορίνθῳ.

48. Ἦδη πλέον· ἡ πλοκή τοῦ λόγου ἔχει· ἀλλὰ μὴν ῥαδιό-
 ἔστι γινῶναι, ὅτι ὁ γε Ἀριστοφ. ἤδη ἔχων τὴν γυναῖκα ἐχρίτο κατὰ

πολλοῖς δὴ μᾶλλον ἐχρῆτο ἢ τῷ ἐμῷ πατρὶ, ῥάδιον γινῶναι.
 Ἡ τε γὰρ ἡλικία πολὺ διάφορος, ἢ τε φύσις ἔτι πλέον·
 ἐκείνῳ μὲν γὰρ ἦν τὰ ἑαυτοῦ πράττειν, Ἀριστοφάνης δὲ οὐ
 μόνον τῶν ἰδίων ἀλλὰ καὶ τῶν κοινῶν ἐβούλετο ἐπιμελεῖ-
 σθαι, καὶ εἴ τι ἦν αὐτῷ ἀργύριον, ἀνῆλωσεν ἐπιθυμῶν τι-
 μάσθαι. Γνώσεσθε δὲ ὅτι ἀληθῆ λέγω ἐξ αὐτῶν ὧν ἐκεῖνος 19
 ἔπραττε. Πρῶτον μὲν γὰρ βουλομένου Κόνωνος πέμπειν τινὰ

—ἐκ τούτου ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ Ἀριστοφάνης ἔνεκα διαφορῶν κλί-
 σεων καὶ συμφερόντων δὲν εὐρίσκετο εἰς στενάς σχέσεις μετὰ τοῦ
 πενθεροῦ, ἐπομένως οὔτε οὗτος ἠδύνατο καὶ νὰ ἦνε ὑπόλογος διὰ
 τὰ χρέη τοῦ γαμβροῦ.—ἔτι πλέον=ἔτι μᾶλλον.—ἐκείνου
 γὰρ ἦν ἦτο συνήθεια εἰς αὐτόν.—τὰ ἑαυτοῦ πράττειν τὰς
 ἀτομικὰς ὑποθέσεις ἐκτελεῖν κατ' ἀντιθ. πρὸς τὸ ἐπομ. τῶν κοινῶν
 ἐπιμελεῖσθαι. Πρβ. Ξενοφ. ἀπομνημ. 2, 9, 1. ὡς χαλεπὸν ὁ βίος
 Ἀθήνησιν εἶη ἀνδρὶ βουλομένῳ τὰ ἑαυτοῦ πράττειν.

19. Ἐξ αὐτῶν ὧν ὁ Κόβητος ἐξαλείφει τὸ αὐτῶν ὡς ἀνάτ-
 τικόν, ὅπερ ἀντικρούει ὁ Müller διὰ πολλῶν ἄλλων χωρίων. Ἰσοκ.
 9, 7: ἐξ αὐτῶν ὧν οὗτοι λέγουσιν Δημ. 9, 63: ἐν αὐτοῖς, οἷς χαρί-
 ζονται. 18, 130. ἀπ' αὐτῶν ὧν βεβίωκεν.—Εὐνόμου· οὗτος διέφ-
 κει 15 ἄττικὰς ναῦς. πιθανῶς ὁ αὐτός, οὗ μνείαν ποιεῖται καὶ
 Ἰσοκ. 15. §. 93. ὅτι ἦτο ἐν τοῖς μαθηταῖς του, οὓς ἀῆ πόλις χρυ-
 σοῖς στεφάνοις ἐστεφάνωσεν, ὡς ἄνδρας ἀγαθοὺς ὄντας καὶ πολλὰ
 τῶν ἰδίων εἰς τὴν πόλιν ἀνῆλωκότας.» ἡ πρεσβεία αὕτη εἰς τὸν πρε-
 σβύτερον Διονύσιον τὸν ἀπὸ τοῦ 406 τύραννον Συρακουσῶν καὶ σύμ-
 μαχον τῶν Σπαρτιατῶν συμπίπτει περὶ τὸ τέλος τοῦ πολέμου, ὃν
 ὁ Διονύσιος τῇ βοηθείᾳ τῶν Σπαρτιατῶν ἔφερε κατὰ τῶν Καρχη-
 δονίων (392 π. χ.) Οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν τότε εἰς φιλικὰς σχέσεις πρὸς
 τὸν Διονύσιον. Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔτους 393 σώζεται ψήφισμα ἐν ᾧ
 ὀνομάζουσιν οὗτοι αὐτὸν «τὸν Σικελίας ἄρχοντα» (καὶ συγγενῇ).
 Ὁ σκοπὸς τῆς πρεσβείας ἐν μέρει κατωρθώθη (ἐν τῇ μεταξύ ἐξερ-
 ράγῃ ὁ πόλεμος πρὸς τὴν Καρχηδόνα) διότι ὁ Διονύσιος ἀπέστειλε
 μετὰ τινα ἔτη (388) πρὸς βοήθειαν τοῦ Ἀνταλκίδου ἐν Ἑλλησπόντῳ
 20 ναῦς. Ἀλλὰ τίνος ξένος ἦτο ὁ ἐν Ἀθήναις οἰκῶν Λυσίας; τοῦ
 Ἀθηναίου Ἀριστοφάνους κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Βεστερμάνου. Ὁ
 Καύξερρος εἰκάζει ὅτι ἦτο τοῦ Διονυσίου, καὶ ἔνεκα τούτου ἐτιμῆθη
 καὶ διὰ τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς. Ἄλλοι διορθοῦσι τὸ χωρίον· Εὐνό-

εἰς Σικελίαν, ὄχετο ὑποστὰς μετὰ Εὐνόμου, (καὶ Λυσίου) φί-
λου ὄντος καὶ ξένου, τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον πλεῖστα ἀγαθὰ
πεποιηκότος, ὡς ἐγὼ ἀκήκοα τῶν ἐν Πειραιεῖ τῶν παραγενο-
20 μένων. Ἦσαν δ' ἐλπίδες τοῦ πλοῦ πείσαι Διονύσιον κηδεστήν
μὲν γενέσθαι Εὐαγόρα, πολέμιον δὲ Λακεδαιμονίοις, φίλον
δὲ καὶ σύμμαχον τῇ πόλει τῇ ὑμετέρᾳ. Καὶ ταῦτ' ἔπρατ-
τον πολλῶν κινδύνων ὑπαρχόντων πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ
τοὺς πολεμίους, καὶ ἔπεισαν Διονύσιον μὴ πέμψαι (τάς) τριή-
21 ρεις ἃς τότε παρεσκευάσατο Λακεδαιμονίοις. Μετὰ δὲ ταῦτα
ἐπειδὴ οἱ πρέσβεις ἦκον ἐκ Κύπρου ἐπὶ τὴν βοήθειαν, οὐδὲν

μου, Διονυσίου φίλου ὄντος καὶ ξένου.— Ἀ κ ή κ ο α τ ῶ ν ἐ ν Π ε ι -
ρ α ι ε ῖ π α ρ α γ ι γ ν ο μ. εἶχον ἀκούσει ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἦσαν πα-
ρόντες ἐν Πειραιεῖ· ὁ ῥήτωρ (ἔγεννήθη 318 π. χ.) ἦτο ἐπὶ τοῦ ὑπὲρ
ἀπελευθερώσεως ἀγῶνος 44 ἐτῶν τὴν ἡλικίαν.

20. Ἐ λ π ί δ ε ς τοῦ πλοῦ· ὑποκειμ. γεν.= ἄς ὁ πλοῦς ἐξήγειρεν·
— κ η δ ε σ τ ή ν· ἐνταῦθα= γαμβρόν·— Εὐ α γ ό ρ α· ὁ Εὐαγόρας ἐξ
ἀρχαίου ἡγεμονικοῦ οἴκου τῆς Κύπρου, ὅστις τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ
ἀνῆγεν εἰς τὸν Τεῦκρον, ἦτο φίλος τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν ἑλλη-
νικὴν παιδείαν ἐξήπλωσεν ἐπὶ τῆς ἡμιβαρδάρου νήσου, συνετὸς δὲ
καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ ἐγένετο φίλος τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες καὶ πολί-
την ἑαυτῶν ἐνέγραφαν καὶ ἀνδριάντα ἤγειραν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον
ἐξήγειρε καθ' ἑαυτοῦ τὴν δυσπιστίαν τῶν Περσῶν. Ὅταν ὁ Σπαρτιά-
της Τελευτίας (τὸ ἔτ. 391) ἠπέλπει αὐτὸν μετὰ στόλου, οἱ Ἀθη-
ναῖοι τῷ ἀπέστειλαν πρὸς βοήθειαν 40 ναῦς, ἃς ὁ Τελευτίας ἐκυ-
ρίευσεν Ξενοφ. Ἑλλ. III, 8.— φί λ ο ν καὶ σ ύ μ μ α χ ο ν· ἐγένετο
Ὀλ. 40³, 4=368/67.— π ρ ό ς τ ῇ ν θ ά λ α σ σ α ν· ἐπειδὴ ἦτο
χειμῶν.

21. Μετὰ δὲ ταῦτα· 394· Ξενοφ. Ἑλλ. IV, 8, 24.— οἱ
πρέσβεις—ἐπὶ τὴν βοήθειαν· οἱ πρέσβεις τοῦ Εὐαγόρου,
οἵτινες ἐξήτησαν βοήθειαν παρὰ τῶν Ἀθηναίων, ἥτις καὶ ἐδόθη
πράγματι, διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἄρθρον εἰς τὸ: βοήθειαν.— οὐδὲν
ἐνέλιπε προθυμίας· οὐδόλως ἔλειψε προθυμία, ἔσπευσε προ-
θυμότατα.— τ ἄ λ λ α· δηλ. τὴν ἡγεμονίαν, τὴν ἐκτέλεσιν τῆς συμ-
μαχίας, τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ἀριστοφ.— ἀ ρ γ υ ρ ί ο υ ἡ πόρου·

ἐνέλιπε προθυμίας σπεύδων. Ὑμεῖς δὲ τριήρεις αὐτοῖς ἔδοτε καὶ τὰλλα ἐψηφίσασθε, ἀργυρίου δ' εἰς τὸν ἀπόστολον ἡπόρουν. Ὀλίγα μὲν γὰρ ἦλθον ἔχοντες χρήματα, πολλῶν δὲ προσεδεήθησαν· οὐγὰρ μόνον εἰς τὰς ναῦς, ἀλλὰ καὶ πελταστὰς ἐμισθώσαντο καὶ ὅπλα ἐπρίαντο. Ἀριστοφάνης δ' 22 οὖν τῶν χρημάτων τὰ μὲν πλεῖστα αὐτὸς παρέσχεν· ἐπειδὴ δὲ οὐχ ἱκανὰ ἦν, τοὺς φίλους ἔπειθε δεόμενος καὶ ἐγγυώμενος, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ὁμοπατρίου ἀποκειμένης παρ' αὐτῷ τεσσαράκοντα μνᾶς ἀπορῶν κατεχρήσατο. Τῇ δὲ προτεραίᾳ ἢ ἀνήγετο, εἰσελθὼν ὡς τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν ἐκέλευσε χρῆσαι ὅ τι εἴη ἀργύριον. Προσδεῖν γὰρ ἔφη πρὸς τὸν μισθὸν τοῖς πελτασταῖς. Ἦσαν δ' ἡμῖν ἔνδον ἐπτὰ μναῖ· ὁ δὲ καὶ 23 ταύτας λαβὼν κατεχρήσατο. Τίνα γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες δι-

ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι μόνον δέκα κενὰς ναῦς ἐψηφίσαντο.—εἰς τὰς ναῦς· δηλ. προσεδεήθησαν· πρὸς τοῖς ἐκ τῆς Κύπρου κομισθεῖσι χρήμασι προσεδεήθησαν καὶ ἄλλα διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν νηῶν. Πελταστάς· διὰ τὸν ἐν Κύπρῳ πόλεμον.—ἐπρίαντο ἀορ. ἀττ. ἐνεστ. ὠνοῦμαι.

22. Ἐπειθε· προσεπάθει νά..—ἀδελφοῦ ὁμοπατρίου· ἐκ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς, ἄλλης δὲ μητρὸς.—ἀπορῶν· οὕτως ἀγνωστόν καὶ οὐχί· εἰπὼν· δηλ. εὐρισκόμενος εἰς ἀμηχανίαν, ἀπορίαν χρημάτων.—Ἀνήγετο· δηλ. εἰς Κύπρον ὡς πρέσβυς τοῦ Εὐαγόρου· χρῆσαι· δανεῖται· ἐνεστ. κίχρημι· χρῆσασθαι=δανείζεσθαι· οὕτω δανεῖσαι καὶ δανείσασθαι.—πρὸς τὸν μισθὸν τοῖς πελτασταῖς· διὰ τὴν μισθοδοσίαν τῶν πελτ. ἢ δοτ. πελτασταῖς εἶνε περιποιητ. τοῦ μισθόν.—ἔνδον· ἐν τῷ ταμείῳ, τῷ χρηματοκιβωτίῳ. (ἀντιθ. ἔξω)—μναῖ· μία ἀττ. μνᾶ ἰσοῦτο πρὸς 100 δρ.

23. Τίνα γὰρ οἴεσθε· αἰτιολογ. τὸν διίσχυρισμόν ὅτι ὁ Ἀριστοφάνης ὅλην αὐτοῦ τὴν χρηματικὴν περιουσίαν ἐδαπάνησε πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν. Εἰς τὸ τίνα ἀνήκει τὸ ἐπομ. ὑπολιπέσθαι τι.. ἀλλ' οὐ χαρίσασθαι κτλ.—πατρός· ὁ Νικόφνημος κατῴκει τότε ἐν Κύπρῳ· (§. 36).—μηδενὸς ἀπορήσειν· ἀντὶ μη-

κασταί, φιλότιμον μὲν ὄντα, ἐπιστολῶν δ' αὐτῷ ἡκουσῶν
παρὰ τοῦ πατρὸς μηδενὸς ἀπορήσειν ἐκ Κύπρου, ἡρημένον δὲ
πρεσβευτὴν καὶ μέλλοντα πλεῖν ὡς Εὐαγόραν, ὑπολειπέσθαι
ἄν τι τῶν ὄντων, ἀλλ' οὐχ ἃ ἦν δυνατὸς πάντα παρα-
σχόντα χαρίσασθαι ἐκείνῳ ἐφ' ᾧ τε καὶ κομίσασθαι μὴ ἐλάτ-
τω; Ὡς τοίνυν ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ, κάλει μοι Εὐνομον.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ

24 Τῶν μὲν μαρτύρων ἀκούετε, οὐ μόνον ὅτι ἔχρησαν τὸ (ἀρ-
γύριον) ἐκείνου δεηθέντος, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἀπειλήφασιν· ἐκομι-
σθη γὰρ αὐτοῖς ἐπὶ τῆς τριήρους.

Ῥᾶδιον μὲν οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων γινῶναι ὅτι τοιούτων
25 καιρῶν συμπεσόντων οὐδενὸς ἂν ἐφείσατο τῶν ἑαυτοῦ· ὃ δὲ
μέγιστον τεκμήριον· Δῆμος γὰρ ὁ Πυριλάμπους, τριηραρχῶν

δὲν ἀπ. ἀπορεῖν τι = εἶναι ἐν ἀπορίᾳ περὶ τοῦ πραχθησομέ-
νου. ("Ὅτι ὅλα τὰ μέσα ὑπάρχουσιν, οὐδὲν θὰ λείψῃ, λιτότης). —
'Εκείνῳ· τῷ Εὐαγόρᾳ· — ἐφ' ᾧ τε ἐπὶ τῷ ὄρω. — Εὐνομον·
δηλ. πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τοῦ ἐν § 19 λεχθέντος. — Κάλει μοι καὶ
τοὺς ἄλλους· ἡ προσθήκη αὕτη κατὰ Βεστερμάνον, διότι ἦσαν
βεβαίως καὶ ἄλλοι· ὁ Εὐνομος ἠδύνατο νὰ μαρτυρήσῃ ἕνεκα τῆς
πρεσβείας του εἰς Σικελίαν, ἀλλ' ἔπρεπε καὶ ἄλλοι νὰ μαρτυρή-
σωσιν, ἰδίως ἐκ τῶν φίλων ἕνεκα τῶν ἐν §. 21 καὶ 22 λεχθέντων.

24. Ἐχρησαν· δηλ. τὸ ἀργύριον· τὸ αὐτὸ ἀντικείμεν. καὶ εἰς
τὸ ἀπειλήφασιν· — ἀπειλήφασιν· ἡ ἀπὸ σημ. τὸ ὀφειλόμενον·
δηλ. ἔχουσι λάβει καὶ τὸ ὀφειλόμενον, ὥστε τὰ δοθέντα εἰς τὸν
'Αριστ. χρήματα δὲν ἔμειναν εἰς χεῖράς του, ἄρα δὲν ἦτο δυνα-
τὸν καὶ νὰ ὑποκλαπῶσιν· — ἐπὶ τῆς τριήρους· τῆς Παράλου
ἢ Σαλαμίνιας· φαίνεται ὅτι ἐν Ἀθήναις ἡ ἐπιχείρησις δὲν ἐθεω-
ρήθη ὑπὸ πάντων εὐνοϊκῶς, καὶ ὅτι καὶ οἱ δανεισταὶ εἶχον ἀμφι-
βολίας, ὥστε ὁ πλούσιος Εὐαγόρας εὐθὺς ἔδωκε τὸ ἀργύριον, ὅπως
καταπαύσῃ τὰς ἐν Ἀθήναις δυσαρεσκίας.

25. Δῆμος· ὁ Δῆμος οὗτος υἱὸς τοῦ Πυριλάμπους ἦτο ὥρι-
στάτος ἐν τῇ νεότητί του. Ἀριστ. Σφ. 98 Πλατ. Γοργ. 484. Παρὰ
τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν ἐλάβεν αὐτὸς ἢ ὁ πατήρ του ὡς πρε-

εἰς Κύπρον, ἐδεήθη μου προσελθόντ' αὐτῷ, λέγων ὅτι ἔλαβε
 σύμβολον παρὰ βασιλέως τοῦ μεγάλου φιάλην χρυσῆν, ὑπο-
 θήσῃ δὲ εὐθέως Ἀριστοφάνει, λαβὼν ἐκκαίδεκα μνᾶς ἐπ' αὐ-
 τῇ, ἃς ἔχοι ἀναλίσκειν εἰς τὴν τριηραρχίαν· ἐπειδὴ δὲ εἰς
 Κύπρον, ἀφίκοιτο, λύσεσθαι ἀποδοῦς εἴκοσι μνᾶς· πολλῶν
 γὰρ χρημάτων καὶ ἄλλων ἀγαθῶν εὐπορήσειν διὰ τὸ σύμ-
 βολον ἐν πάσῃ τῇ ἡπείρῳ. Ἀριστοφάνης τοίνυν ἀκούων μὲν 26
 ταῦτα Δήμου, δεομένου δ' ἑμοῦ, μέλλων δ' ἄξιον τὸ χρυσίον,
 τέτταρας δὲ μνᾶς τόκον λήψεσθαι, οὐκ ἔφη εἶναι, ἀλλ' ὤμνυε
 καὶ προσδεδανεῖσθαι τοῖς ξένοις ἄλλοθεν, ἐπειδὴ ἡδιστ' νῶ
 ἀνθρώπων ἄγειν τε εὐθύς ἐκεῖνο τὸ σύμβολον καὶ χαρίσα-
 σθαι ἡμῖν ἃ ἐδεόμεθα. Ὡς δὲ ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ, μάρτυρας 27
 ὑμῖν παρέξομαι.

σθευτῆς (πρὸς Πλατ. χαρμ. 158) ἢ ἕνεκα ὑπηρεσιῶν τὴν χρυ-
 σῆν φιάλην ὡς σύμβολον εὐνοίας καὶ πίστεως. Ἐν πάσῃ τῇ
 ἡπείρῳ τοῦ Βασιλέως τοιοῦτον σύμβολον ἦτο συστατικὸν καὶ πρὸς
 τὸ δανείζεσθαι χρήματα καὶ πρὸς ἄλλας ὠφελείας, ὥστε ἡδύνατο
 νὰ ᾔηε ὠφέλιμον τῷ Ἀριστοφάνει ταξειδεύοντι καὶ συναλλασσομένῳ
 πρὸς Πέσας, ἐκτὸς τούτου, αὐτὸς ὤφειλε νὰ λάβῃ 25% τόκον διὰ
 τόσον βραχὺν χρόνον· — αὐτῷ· τῷ Ἀριστ. — ἐπ' αὐτῇ· δηλ. τῇ
 φιάλῃ ὡς δάνειον· — ἐπειδὴ — ἀφίκοιτο· ἀφοῦ ἤθελε φθάσει.
 — Πολλῶν ἀγαθῶν καὶ ἄλλων· δηλ. ξενίας, προπομπῆς καὶ
 τοιούτων· — εὐπορήσειν· δηλ. ὁ Ἀριστοφάνης κατέχων τὸ σύμ-
 βολον· — ἐν πάσῃ τῇ ἡπείρῳ· ἐπὶ πάσης τῆς ἡπειρωτικῆς χώ-
 ρας τοῦ βασιλέως.

26. Δήμου· οὐχὶ ἀμέσως (ἐκ Δήμου) ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀνακοί-
 νωσιν τοῦ ρήτορος· — δεομένου δ' ἑμοῦ· ἐναντιωμ. μετ. καίτοι
 ἐδεόμην χάριν τοῦ Δήμου· — μέλλων· καίτοι ἔμελλεν· — χρυσίον·
 τὸ χρυσὸν ἀγγεῖον· τὴν χρυσῆν φιάλην· — τόκον ὡς κατηγορ.
 τοῦ μνᾶς· — Ἐπειδὴ — ἄγειν· τὸ ἐπειδὴ μετ' ἀπαρεμ. κείται
 ἀντὶ τοῦ γάρ· — ἡδιστα ἀνθρώπων· εὐχαριστότατα· (ἐν τῷ
 κόσμῳ) οὕτω ἀνθρώπων ἐνίοτε ἐν ὑπερθετικῇ.

27. Σύμμικτα· καλῶς ἐξεργασμένα σκευή ἐκ χαλκοῦ μετὰ

ΜΑΡΤΥΡΕΣ

“Οτι μὲν τοίνυν οὐ κατέλιπεν Ἀριστοφάνης ἀργύρου οὐδὲ χρυσίου, ῥάδιον γινῶναι ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ μεμαρτυρημένων· χαλκώματα δὲ σύμμικτα οὐ πολλὰ ἐκέκτητο· Ἀλλὰ καὶ ὅθ’ εἰστία τοὺς παρ’ Εὐαγόρου πρεσβεύοντα αἰτησάμενος ἐχρήσατο. Ἄ δὲ κατέλιπεν, ἀναγνώσεται ὑμῖν

ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΧΡΗΜΑΤΩΝ

- 28 Ἴσως ἐνίοις ὑμῶν, ὧ ἄνδρες δικασταί, δοκεῖ ὀλίγα εἶναι· ἀλλ’ ἐκεῖνο ἐνθυμεῖσθε, ὅτι πρὶν τὴν ναυμαχίαν νικῆσαι (Κόνων) γῆ μὲν οὐκ ἦν ἀλλ’ ἡ χωρίδιον μικρὸν Ῥαμνοῦντι. Ἐγένετο δ’ ἡ ναυμαχία ἐπ’ Εὐβουλίδου ἄρχοντος. Ἐν οὖν τέτταρσιν ἢ πέντε ἔτεσι, πρότερον μὴ ὑπαρχούσης οὐσίας, χαλεπόν, ὧ ἄνδρες δικασταί, τραγωδοῖς τε δις χορηγῆσαι, ὑπερ-

προσθήκης χρυσοῦ ἢ ἀργύρου, ὡς σκεύη τραπέζης, ψιάλαι, ἐκπώματα κτλ.—οὐ πολλά· ὀλίγα—πρεσβεύοντες· τοὺς πρέσβεις—αἰτησάμενος· αἰτήσας καὶ λαθῶν· ἐδανείσθη.—Ἀναγνώσεται· δηλ. ὁ γραμματεὺς·

28. Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ὁ Sauppe θέτει χαλκωμάτων ἀντί· χρημάτων. ὡς ἐν §. 27 καὶ ἐπιπλα ἐν §. 29 δείκνυται.—νικῆσαι· ἡ νίκη, ἣν ὁ Κόνων καὶ ὁ Φαρνάβαζος καὶ Εὐαγόρας παρὰ τὴν Κνίδον ἐκέρδισαν. (Ὁλ. 96, 3=394) ἐπ’ ἄρχοντος Εὐβουλίδου.—οὐκ ἦν—ἀλλ’ ἢ· ἀλλ’ ἢ=εἰμή· πρβ. 4, 18. οὐ γὰρ ἔχοιμι εἰπεῖν (πίστεις) ἀλλ’ ἢ ταύτας· Ἰσαίων. 10, 12. (ὁ νόμος) οὐκ ἔα τῶν τῆς ἐπικλήρου κύριοι εἶναι, ἀλλ’ ἢ τοὺς παῖδας· γῆ μὲν. κατ’ ἀντιθ. πρὸς ἄλλην· καίτοι μικρὰν περιουσίαν, διότι μετὰ τὴν τοῦ Κόνωνος νίκην ἐκτήσατο μέγα κτῆμα. (§. 29).—Ῥαμνοῦντι· ὁ δῆμος Ῥαμνοῦντος ἔκειτο παρὰ τὴν ἀνατ. παραλίαν τῆς Ἀττικῆς μετὰ τὸν Μαραθῶνα καὶ Ὠροποῦ μετὰ ἱεροῦ τῆς Νεμέσεως. Πaus. 1, 33, 2.

29. Τραγωδοῖς χορηγῆσαι· νὰ ἀναλάβῃ τὴν παρασκευὴν τραγικοῦ χοροῦ. Ἦτο δὲ ἡ παρασκευὴ αὕτη πολυδάπανος· (ὁ Ἀριστοφάνης) ἐδαπάνησε διὰ τὰς δύο ταύτας χορηγίας 5 χιλ. δραχ. «καταστάς χορηγὸς τραγωδοῖς ἀνῆλθωσα τριάκοντα μνᾶς» (21, 1). Ἡ τριετής

αὐτοῦ τε καὶ τοῦ πατρὸς, καὶ τρία ἔτη συνεχῶς τριηραρχή-
σαι, εἰσφοράς τε πολλὰς εἰσενηνοχέναι οἰκίαν τε πεντήκοντα
μνῶν πρίασθαι, γῆς τε πλεόν ἢ τριακόσια πλέθρα κτήσασθαι,

τριηραρχία ἐστοίχιζε πρὸς $26\frac{2}{3}$ μν. κατ' ἔτος=80 μνᾶς, καὶ κατὰ
τὸν Βοίχιον ἢ συντριηραρχία, ἐνῶ ὅλη ἐχρειάζετο 40 μνᾶς μέχρις
1. Ταλ. Πρβ. 24, 2. «ἐτριηράρχουν ἑπτὰ ἔτη καὶ ἐξ τάλαντα ἀνή-
λωσα». Οἰκίαι ἐτιμῶντο κατὰ Βοίχιον ἀντὶ 3 μν.= (300 περί-
που δρ.) μέχρι 400=(10,000 δρ.). Ὁ αὐτὸς λογίζεται κατὰ μέ-
σον ὅρον τὸ πλεόν (=10,000 τετρ. ποδ.) καλλιεργημένης γῆς
εἰς 50 δρ.). Συνίστατο δὲ ἡ χορηγία εἰς τὴν παρασκευὴν τοῦ χοροῦ
διὰ τὴν τραγωδίαν, κωμωδίαν καὶ σατυρικὸν δράμα, τοῦ λυρικοῦ
χοροῦ ἐν πομπαῖς, τοῦ χοροῦ τῶν αὐλοῦδων, χορευτῶν κλπ. Ὁ χο-
ρηγὸς ὤφειλε νὰ συλλέξῃ τὸ προσωπικὸν τοῦτο καὶ νὰ τὸ πληρώσῃ,
νὰ φροντίσῃ περὶ τοῦ χοροδιδασκάλου διὰ τὴν διδασκαλίαν, περὶ
τοῦ τόπου τῆς διδασκαλίας, περὶ τροφῆς, ἐνδυμάτων, στεφάνων, προ-
σωπείων τῶν χορευτῶν.—τρία ἔτη συνεχῶς τριηραρχή-
σαι· ἐκ πατριωτικῆς ἐθελουσίας, διότι κατὰ νόμον μόνον ἄπαξ
ἐπὶ τρία ἔτη ἤτό τις ὑποχρεωμένος νὰ ἀναλάβῃ τὴν τριηραρχίαν.
Ἡ τριηραρχία ἦτο ἡ δαπανηροτάτη τῶν λειτουργιῶν. Οὐδεὶς δὲ
πολίτης ἱκανῶς εὐπορος καὶ τέλειος ἀνὴρ ἀπηλλάσσετο πλὴν τῶν
ἀρχόντων (εἰς οὓς ἀνεβάλλετο μόνον ἡ χορηγία). Ἡ τριηραρχία
συνίστατο εἰς τὴν παρασκευὴν νηὸς πολεμικῆς. Ἡ πόλις παρεῖχε
τὸ σκάφος καὶ τὸν ἰστὸν τοῦ πλοίου, ἄπερ ἀντὶ 5,000 δρ. ἐτιμῶντο,
καὶ ἐπλήρωνε τὸν μισθὸν καὶ τὴν τροφὴν τοῦ πληρώματος· ὁ τρι-
ηραρχος δὲ ὤφειλε τῇ βοήθειᾳ τῶν βουλευτῶν καὶ δημάρχων νὰ
εὕρῃ τὸ πλήρωμα ἐκ τῆς φυλῆς του (ὅπερ εἶχε πολλὰς δυσκολίας)
νὰ φροντίσῃ περὶ τῶν σκευῶν, ὅπερ ὅμως ἐνίοτε καὶ βραδύτερον
τακτικῶς ἀνελάμβανεν ἡ πόλις, καὶ νὰ διατηρῇ ἐν καλῇ κατστά-
σει τὸ πλοῖον. Αἱ δαπάναι τριηραρχήματος ἦσαν συνήθως περὶ τὰς
40 μνᾶς, καὶ ἔτι πλείους. Ἡ διάρκεια δὲ τοῦ ὑπουργήματος τούτου
καὶ ἡ φροντίς ἦτο ἐπὶ ἓν ἔτος, ὁ παρομπύπτων χρόνος μέχρις νέας
τριηραρχίας δύο ἔτη.—οἰκίαι· ἴδ. ἀνωτέρ. περὶ τῆς τιμῆς.—πλέ-
θρου· ἴδ. ἀνωτέρ.—χρῆναι καταλελοιπέναι· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ
οἰεσθε· κατ' ἄλλας γραφὰς ἐλλείπει τὸ οἷεσθε καὶ τὸ ἀπαρεμρ.
ἐξαρτᾷτ. ἐκ τοῦ προηγουμ. χαλεπόν.—ἐπιπλᾶ=σκεύη. Πρβ.
Εὐπολ. ἀποσπ. 134. «Ἄκουε δὴ σκευὴ τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν, παρα-
πλήσι' ὄντα σοι γέγραπται τᾶπιπλα».

- ἔτι δὲ πρὸς τούτοις οἴεσθε χρῆναι ἔπιπλα πολλὰ καταλελοι-
 30 πέναι; Ἄλλ' οὐδ' οἱ πάλαί πλούσιοι δοκοῦντες εἶναι ἄξια λό-
 γου ἔχοιεν ἂν ἐξενεγκεῖν· ἐνίοτε γὰρ οὐκ ἔστιν, οὐδ' ἐάν τι
 πᾶν ἐπιθυμῇ, πρίασθαι τοιαῦτα ἃ κτησαμένῳ εἰς τὸν λό-
 31 πὸν χρόνον ἡδονὴν ἂν παρέχοι. Ἀλλὰ τόδε σκοπεῖτε. Τῶν
 ἄλλων ὅσων ἐδημεύσατε τὰ χρήματα, οὐχ ὅπως σκευὴ ἀπέ-
 δοσθε, ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι ἀπὸ τῶν οἰκημάτων ἀφηρηπάσθη-
 σαν· ἡμεῖς δὲ ἤδη δεδημευμένων καὶ ἐξεληλυθυίας τῆς ἐμῆς
 ἀδελφῆς φύλακκα κατεστήσαμεν ἐν τῇ [ἐμῇ] οἰκίᾳ, ἵνα μή τι
 θυρώματα μήτε ἀγγεῖα μήτε ἄλλο μηδὲν ἀπόλοιτο. Ἐπι-
 πλα δὲ ἀπεφαίνοντο πλεῖν ἢ χιλίων δραχμῶν, ὅσα οὐδε-
 32 νὸς πώποτ' ἐλάβετε. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ πρότερον πρὸς τοῖς
 συνδίκους καὶ νῦν ἐθέλομεν πίστιν δοῦναι, ἥτις ἐστὶ μεγίστη
 τοῖς ἀνθρώποις, μὴ ἔχειν τῶν Ἀριστοφάνους χρημάτων, (μὴ

30. Ἄξια λόγου δηλ. ἔπιπλα. — ἐξενεγκεῖν· δεικνύειν φέρειν εἰς φῶς. Ὁ ἔραστής καλλιτεχνημάτων δὲν εὐρίσκει συχνά τι ὅ, τι θὰ ἡδύνατο διαρκῶς νὰ τὸν εὐχαριστῇ, καὶ μᾶλλον ἀφίσταται ἢ ἀγοράζει. Τὰ ἄριστα ἔργα τῆς τέχνης ἐφέροντο ἐκ τῆς Τυρρηνίας πρὸς Ἀθην. 28: Τυρσυνὴ δὲ κρατεῖ χρυσότυπος φιᾶλη, καὶ πᾶς χαλκός, ὅστις κοσμεῖ δόμον ἐν τινὶ χρείᾳ. — πρίασθαι τοιαῦτα· οἱ κατήγοροι πιθανῶς διισχυρίσθησαν, ὅτι ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ Ἀριστοφάνους πολλὰ σκευὴ ἀπεκρῦβησαν.

31. Οὐχ ὅπως ἀλλὰ· οὐ μόνον οὐ, ἀλλὰ καὶ, τόσον ὅσον (non modo non, sed.) οὐ μόνον δὲν ἡδύνασθε νὰ πωλήσητε τὰ σκευὴ ἐπειδὴ οὐδὲν εὑρετε, ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι. . . — ἀπεφαίνετε δηλ. ἐν τῇ ἀπογραφῇ τῶν δημευθέντων κτημάτων. ὅσα οὐδ' ἐν ὁρίῳ γενικ. κτητικ. ἢ §. 34 δεικνύει· πόσον μικρὰ ἀφορμὴ πρὸς ὑποψίαν ὑπάρχει, ὅτι ὑπὸ τῶν συγγενῶν ἐσπαταλήθη πολὺ περιουσία.

32. Ἡ μὴ κατὰ τύπους δήμευσις ἐξάγεται καὶ ἐκ τούτου ὅτι οὔτε ἡ εἰς τὴν σύζυγον ἀνήκουσα προῖξ ἐκρατήθη, οὔτε ἐγνωστέαι ποιήθησαν αἱ τυχόν δίκαιαι ἀπαιτήσεις ἐπὶ τῶν δημευθέντων εἰς τὴν πρώτην συνέλευσιν τῆς πρυτανείας. — Πρὸς τοὺς συνδίκους

θὲν ἐν) ὀφείλεσθαι δὲ τὴν προῖκα τῆς ἀδελφῆς καὶ ἐπτὰ
 μνᾶς, ἃς ὥχετο λάβων παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ. Πῶς ἂν 33
 οὖν εἶεν ἄνθρωποι ἀθλιώτεροι, (ἡμῶν) εἰ τὰ ἡμετέρ' αὐτῶν
 ἀπολωλεκότες δοκοῖμεν τάκείνων ἔχειν; Ὁ δὲ πάντων δει-
 νότατον, τὴν ἀδελφὴν ὑποδέξασθαι παιδίᾳ ἔχουσαν πολλὰ,
 καὶ ταῦτα τρέφειν μὴδ' αὐτοὺς ἔχοντας μὴδὲν, ἐὰν ὑμεῖς
 τὰ ὄντ' ἀφέλησθε. Φέρε πρὸς θεῶν Ὀλυμπίων οὕτω γὰρ 34
 σκοπεῖτε, ὧ δικασταί. Εἴ τις ὑμῶν ἔτυχε δοὺς Τιμοθέῳ τῷ
 Κόνωνος τὴν θυγατέρα ἢ τὴν ἀδελφὴν, καὶ ἐκείνου ἀποδη-
 μήσαντος καὶ ἐν διαβολῇ γενομένου ἐδημεύθη ἡ οὐσία, καὶ
 μὴ ἐγένετο τῇ πόλει πραθέντων ἀπάντων τέτταρα τάλαντα
 ἀργυρίου, διὰ τοῦτο ἡξιούτε ἂν τοὺς (κηδεστὰς) τοὺς ἐκείνου

δηλ. ἐν τῇ ἀνακρίσει, τὴν ὁποῖαν οἱ σύνδικοι διεξήγον. Σύνδικοι
 ἐκαλοῦντο ἐκεῖνοι οἱ οἰκονομικοὶ ἄρχοντες, οἵτινες ἐδίκαζον ὑποθέσεις
 τοῦ δημοσίου ταμείου, κατὰ ἰδιωτῶν, ὧν τὰ κτήματα ἐδημεύοντο.
 ὁ δὲ ἄλλος ὅτι ἤκουον τὰς ἀπαιτήσεις τῶν καταδικαζομένων καὶ τὰς
 ἀντιποιήσεις τοῦ δημοσίου ταμείου. ἦτο δὲ ὡς φαίνεται ἀρχὴ τις
 μᾶλλον προσωρινή. — πίστιν δοῦναι δι' ὅρκου νὰ δώσωμεν δια-
 βεβαίωσιν. — ἦ τις. . . ἄνθρωποις ὑπὸ τὸν τύπον τοῦ ὅρκου κατ' ἐξω-
 λείας, ὅστις καθιστᾷ ὑπευθύνους οὐχὶ μόνον τοὺς ὀρκιζομένους, ἀλλὰ
 καὶ τὸ γένος αὐτῶν, ἂν ἐπιόρκουν. Πρβ. κατ' Ἑρατοσθ. §. 10. ἐπεὶ
 ὁ ὥμοσεν ἐξώλειαν ἑαυτῷ καὶ τοῖς παισὶν ἐπαρώμενος κτλ. — τὰς
 ἐπτὰ μνᾶς. πρβ. ἀνωτ. §. 23. ἦσαν δι' ἡμῖν ἔνδον ἐπτὰ μναί.

33. Πῶς. . . εἴμεν οὕτως ἀναγνωστέον καὶ οὐχί: πῶς ἂν οὖν
 εἶεν ἄνθρωποι, εἰ. . . δοκοῖμεν: πῶς ἡδυνάμεθα νὰ εἴμεθα ἀθλιώτε-
 ροι. παρὰ ἂν ἡθέλομεν φανῇ κτλ. — ὁ δὲ πάντων δεινότατον.
 δηλ. ἐστὶ ὑποκειμ. τὸ ἐπομ. ἀπαρεμ. ὑποδέξασθαι.

34. Ἀποδημήσαντος ἐν διαβολῇ γενομένου. ἂν κατὰ
 τὴν ἀποδημίαν τοῦ ἠθέλε διαβληθῇ. — ἡξιούτε ἂν. ἡθέλετε νο-
 μίζει ἀξιόν. — τῆς δόξης τῆς παρ' ὑμῖν ἀφ' ἧς. ἔννοια ἀντὶ
 συγκερ. — ὧν ὑμεῖς προσεδάτε. = πολλοστὸν μέρος ἐκείνων, ἃ ὑμεῖς
 περιεμένετε. — ἐφάνη. (ἂν, ἐκ τοῦ προηγ.) ἐννοεῖτ. ὄντα. = ἐφάνη
 ἂν ὄντα τὰ χρήματα.

- καὶ τοὺς προσήκοντας ἀπολέσαι, ὅτι οὐδὲ πολλοστὸν μέρος
 35 τῆς δόξης τῆς παρ' ὑμῖν ἐφάνη τὰ χρήματα; Ἀλλὰ μὲν
 τοῦτό (γε) πάντες ἐπίστασθε Κόνωνα μὲν ἄρχοντα, Νικόφω-
 μον δὲ ποιῶντα ὅτι ἐκεῖνος προστάττοι. Τῶν οὖν ὠφελειῶν
 Κόνωνα εἰκὸς πολλοστὸν μέρος ἄλλῳ τινὶ μεταδιδόναι, ὥσ-
 τι εἰ οἶονται πολλὰ γενέσθαι Νικοφήμῳ, ὁμολογήσειαν ἂν
 36 Κόνωνος εἶναι πλεῖν ἢ δεκαπλάσια. Ἔτι δὲ φαίνονται οὐδὲ
 πώποτε διενεχθέντες, ὥστ' εἰκὸς καὶ περὶ τῶν χρημάτων
 ταῦτά γινῶναι, ἱκανὰ μὲν ἐνθάδε τῷ υἱεῖ ἑκάτερον κατα-
 λειπεῖν, τὰ δὲ ἄλλα παρ' αὐτοῖς ἔχειν. ἦν γὰρ Κόνωνι μὲν
 υἱὸς ἐν Κύπρῳ καὶ γυνή, Νικοφήμῳ δὲ γυνή καὶ θυγάτηρ
 ἡγούντο δὲ καὶ τὰ ἐκεῖ ὅμως σφίσιν εἶναι σὺ ὥσπερ καὶ ἐν
 37 ἐνθάδε. Πρὸς δὲ τούτοις ἐνθυμεῖσθε ὅτι καὶ εἴ τις μὴ κτη-
 σάμενος, ἀλλὰ παρὰ τοῦ πατρὸς παραλαβὼν τοῖς παισὶ δίδω-
 ναι

35. Ποιῶντα ὅτι ἐκεῖνος προστάττοι· διὰ τούτου φαίνεται ὁ κατώτερος βαθμὸς του.—τῶν ὠφελειῶν· οἷα ἦσαν τὰ ἐν πολέμῳ λάφυρα κτλ.—πολλοστὸν μέρος· δηλ. μόλις δέκατον ὡς ἐκ τοῦ ἐπομ. δεκαπλάσια φαίνεται.

36. Διενεχθέντας· διάφορον σχόντας γνώμην ἀντιθετ. ἐπομ. ταῦτά γινῶναι· τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν, συμφωνεῖν. — Ἰκανὰ.. καταλειπεῖν· ἐπεξηγητ. προτ. τοῦ προηγουμ. ἀπαρεμφ. γινῶναι.—ἐν Κύπρῳ· ἐνθα αὐτὸς καὶ ὁ Νικοφῆμος μετὰ τὴν ἐν Ἀίγυψο πολέμου μάχην εἶχον μεταβῆ πρὸς Ξενοφ. Ἑλλ. 2, 4, 28. Ἰσοκρ. 5. §. 68.—τὰ ἐκεῖ... σὺ· ὥστε ἐν Ἀθήναις μόνον πολὺ μικρὸν μέρος τῆς περιουσίας των εὐρίσκετο.

37. Ἐνθυμεῖσθε=σκέφθητε.—μὴ κτησάμενος· φειδωλὴν τερὸς τις εἶνε περὶ τὰ κτηθέντα, ἢ περὶ τὰ ἐκ κληρονομίας αὐτοῦ περιελθόντα χρήματα. Πρὸς Πλατ. Πολιτ. 330 ἐδοξας οὐ σφδρῶς ἀγαπᾶν τὰ χρήματα, τοῦτο δὲ ποιῶσιν ὡς τὸ πολὺ οἱ ἂν μὴ αὐτὰ κτήσωνται. Οἱ δὲ κτησάμενοι διπλῇ ἢ οἱ ἄλλοι ἀσπάζονται αὐτὰ.—ἂν·—ὁ πέλιπε· σημαίνει ὅτι ἐγίνετό τι ἐν τῷ παρελθόντι ὅτι δεδομένην ὑπόθεσιν ἢ ἀφορμὴν. ἀορ. γνωμικός. Ἐκ τούτου ἐξάγεται ὅτι ἐκ τῆς περιουσίας, ἣν ἔπρεπε νὰ ἔχωσιν οἱ υἱοί, μέγα μέρος ἔμει-
 νεν

νεμεν, οὐκ ἐλάχιστα ἂν αὐτῷ ὑπέλιπε· βούλονται γὰρ πάν-
 τες ὑπὸ τῶν παίδων θεραπεύεσθαι ἔχοντες χρήματα μᾶλλον
 ἢ ἐκείνων δεῖσθαι ἀποροῦντες. Νῦν τοίνυν εἰ δημεύσαίτε τὰ 38
 Τιμοθέου, — ὃ μὴ γένοιτο, εἰ μὴ τι μέλλει μέγα κακὸν ἔσε-
 σθαι τῇ πόλει —, ἐλάττω τε δὴ ἐξ αὐτῶν λάβοιτ' ἢ ἃ ἐκ
 τῶν Ἀριστοφάνους γεγένηται, τούτου ἕνεκα ἂν ἄξιοίτε τοὺς
 ἀναγκαίους τοὺς ἐκείνου τὰ σφέτερ' αὐτῶν ἀπολέσαι; Ἀλλ'
 οὐκ εἰκός, ὧ ἄνδρες δικασταί· ὁ γὰρ Κόνωνος θάνατος καὶ 39
 αἱ διαθήκαι, ἃς διέθετο ἐν Κύπρῳ, σαφῶς ἐδήλωσαν ὅτι

γεν εἰς τοὺς πατέρας. — θεραπεύεσθαι· ἀπολαύειν περιποιήσεως.
 — ἔχοντες· μετοχ. αἰτιολογ.

38. Κακόν· — κατὰ Σαούππιον ἀγαθόν· (κοιν.) δηλ. μακρὰν
 τοιαύτην δήμευσιν, ἂν μὴ μέλλῃ νὰ γείνῃ μέγα τι κακὸν εἰς τὴν
 πόλιν, ὃ ἐ· ἂν μὴ ὁ Τιμόθεος μέλλῃ νὰ κάμῃ μέγα τι κακὸν εἰς τὴν
 πόλιν. Ἀλλὰ αὕτη ἡ ἑρμηνεία δὲν γίνεταί δεκτὴ, διότι τοιαύτη δο-
 ξασία τοῦ ῥήτορος φιλικῶς διακειμένου πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Κόνωνος
 δὲν εἶναι εὐνόητος. Κατ' ἄλλους: ἂν μὴ μέλλῃ νὰ γείνῃ εἰς τὴν
 πόλιν μέγα τι κακόν, ὡς: ἄγριος φατριασμός, βιαιοπραγίαι, αὐθαί-
 ρετος δήμευσις, κακὸν παράδειγμα διὰ τὸ μέλλον, εἰς τὸν υἱὸν τοῦ
 διὰ τῆς ἀνοικοδομήσεως τῶν τειχῶν τῶν Ἀθηναίων ἀξίου εὐγνωμοσύ-
 νης Κόνωνος. — ἐλάττω τε δὴ. ἡθέλετε λάβει ὀλιγώτερα, ἢ ὅσα
 ἐκ τῶν πραγμάτων τοῦ Ἀριστοφ. — τοὺς ἀναγκαίους· τοὺς ἐξ
 αἵματος συγγενεῖς, τοὺς προσήκοντας.

39. Ἀλλ' οὐκ εἰκός· δηλ. ὑμᾶς ταῦτ' ἂν ἄξιουν. ὁ Καύξε-
 ρος εἰκάζει ὅτι γραπτέον: εἰκότως. — Κόνωνος θάνατος· ὁ
 Κόνων ἐξέφυγεν αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ τοῦ τὰ τῶν Λακεδαιμονίων προ-
 νοῦντος Πέρσου σατράπου Τιριβάζου, τῇ βοήθειᾳ τοῦ φίλου τῶν
 Ἀθηναίων Στρούθα. Ἀπέθανε δὲ ἐν Κύπρῳ διαθεὶς τὰ ἑαυτοῦ, τῷ
 399 π. Χ. — τῇ Ἀθηνᾶ· αὐτῇ προσήνεγκεν ἤδη πρότερον ἀνά-
 θημα, ὅπερ κατὰ Δημ. 22, 12 εἶχε τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν: Κόνων
 ἀπὸ τῆς ναυμαχίας τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους. Ἐν
 γένει δὲ συνήθως ἐν ταῖς διαθήκαις προσδιώριζον καὶ τοῖς θεοῖς κλη-
 ροδοσίας· (καθιεροῦν τὴν οὐσίαν) πρὸς Ἰσαῖον 4, 9. — στα-
 τήρας· κατὰ Βοίχχιον ὁ χρυσοῦς στατῆρ = 20 δραχ. οἱ 5,000
 χρυσοὶ στατῆρες = 100,000 δρ. = 16 2/3 ταλαντ, πρὸς τούτοις αἱ

πολλοστὸν μέρος ἦν τὰ χρήματα ὧν ὑμεῖς προσεδοκᾶτε· τῇ
 μὲν γὰρ Ἀθηνᾶ καθιέρωσεν εἰς ἀναθήματα καὶ τῷ Ἀπόλ-
 40 λωνι εἰς Δελφοὺς πεντακισχιλίους στατῆρας· τῷ δὲ ἀδελ-
 φιδῷ τῷ ἑαυτοῦ, ὅς ἐφύλαττεν αὐτῷ καὶ ἐταμίευε πάντα
 τὰ ἐν Κύπρῳ, ἔδωκεν ὡς μυρίας δραχμὰς, τῷ δὲ ἀδελφῷ
 τρία τάλαντα· τὰ δὲ λοιπὰ τῷ υἱεὶ κατέλιπε, τάλαντα
 ἑπτακαίδεκα. Τούτων δὲ κεφάλαιον γίγνεται περὶ τετταρά-
 41 κοντα τάλαντα. Καὶ οὐδενὶ οἷόν τε εἰπεῖν ὅτι διηρπάσθη ἢ
 ὡς οὐ δικαίως ἀπεφάνθη· αὐτὸς γὰρ ἐν τῇ νόσῳ ὧν εὖ φρο-
 νῶν διέθετο. Καὶ μοι κάλει τούτων μάρτυρας.

MARTYRES

42 Ἀλλὰ μὴν ὅστισοῦν, ὧ ἄνδρες δικασταί, πρὶν ἀμφοτέρω
 δῆλα γενέσθαι, πολλοστὸν μέρος τὰ Νικοφῆμου τῶν Κόνων
 νος χρημάτων φήθη ἂν εἶναι. Ἀριστοφάνης τοίνυν γῆν μὲν
 καὶ οἰκίαν ἐκτήσατο πλέον ἢ πέντε ταλάντων, κατεχορή-

σχεδὸν 10,000 δρ. τοῦ ἀνεψιοῦ = $4 \frac{2}{3}$ τάλαντ. τὸ ὅλον $18 \frac{1}{3}$ τάλαντ.
 ἔτι τὰ 3 καὶ 17 ταλ. = $38 \frac{1}{3}$ σχεδὸν 40 ταλ.

40. Τῷ υἱεὶ· τῷ Τιμοθέῳ, ὅστις ὡς γνωστὸς δὲν εἶχεν ἀνά-
 γκην ἄλλου χαρακτηρισμοῦ, ἐνῶ ὁ ἄλλος δυσκόλως θὰ ἐνοεῖτο
 ἄνευ τοῦ προσδior. «τῷ ἐν Κύπρῳ.» (ἂν εἶχεν ἀποθάνει, ἢ παρε-
 λείφθη, δὲν εἶνε γνωστὸν. Ὁ Τιμόθεος δυσκόλως ἠδύνατο νὰ παρα-
 λείφθῃ ἐν τῇ διαθήκῃ. Τέλος ὁ Ἰσοκράτης ἐπιστ. 7, 6 μαρτυρεῖ ὅτι
 ὁ Κόνων κατέλειπεν ὠραῖον κτῆμα τῷ Τιμοθέῳ.

41. Αὐτὸς—ὁ ἴδιος, ἰδιοχείρως (Froh).—νόσῳ· κατ' ἄλλους
 «νῆσῳ», ἀλλὰ τὸ εὖ φρονῶν ἐπιβεβαίωσι κρείττονα τὴν γραφήν.
 νόσῳ—εὖ φρονεῖν· τυπικ. ἔκφρασις ἐπὶ τοῦ διαθέτου, ἀντιθετ.
 παρανοεῖν. πρ6. Ἰσαῖοι 1, 4 3. 4, 14.

42. Ὅστις οὖν· πᾶς τις—φῆθη ἂν· ἤθελε πᾶς τις νομίσαι
 οἰκίαν· §. 49. Τὸ ποσὸν εἶνε 15 περίπου Ταλ. $9 \frac{1}{2}$ ἔδαπανήθη-
 σαν διὰ χορηγίας, ὥστε μένουσιν κτῆματα πωληθέντα πλέον τῶν
 5. ταλ.

γῆσε δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς πεντακισχιλίας δραχ-
 μὰς, τριηραρχῶν δὲ ἀνῆλωσεν ὀγδοήκοντα μνᾶς. Εἰσενήνε- 43
 κται δὲ ὑπὲρ ἀμφοτέρων οὐκ ἔλαττον μνῶν τεττάρακοντα.
 Εἰς δὲ τὸν ἐπὶ Σικελίῳσι πλοῦν ἀνῆλωσεν ἑκατὸν μνᾶς. Εἰς
 δὲ τὸν ἀπόστολον τῶν τριήρων, ὅτε αἱ Κύπριοι ἦλθον καὶ
 ἔδοτε αὐτοῖς τὰς δέκα ναῦς, καὶ τῶν πελταστῶν τὴν μίσθω-
 σιν καὶ τῶν ὀπλῶν τὴν ὠνὴν παρέσχε τρισμυρίας δραχμὰς.
 Καὶ τούτων κεφάλαιον πάντων γίγνεται μικροῦ λείποντος
 πεντεκαίδεκα τάλαντα. Ὡστε οὐκ ἂν εἰκότως ἡμᾶς αἰτιά- 44
 σαισθε, ἐπεὶ τῶν Κόνωνος, τῶν ὁμολογουμένων δικαίως ἀπο-
 φανθῆναι ὑπ' αὐτοῦ ἐκείνου, πολλαπλασίῳν δοκούντων πλεῖν
 ἢ τρίτον μέρος φαίνεται τὰ Ἀριστοφάνους. Καὶ οὐ προσλο-
 γιζόμεθα ὅσα αὐτὸς ἐν Κύπρῳ ἔσχε Νικόφημος, οὔσης αὐτῷ
 ἐκεῖ γυναικὸς καὶ θυγατρὸς.

Ἐγὼ μὲν οὐκ ἄξιῶ, ὧ ἄνδρες δικασταί, οὕτω πολλὰ καὶ 45
 μεγάλα τεκμήρια παρασχομένους ἡμᾶς ἀπολέσθαι ἀδίκως.

43. Εἰς δὲ τὸν ἐπὶ Σικελίας πλοῦν· δηλ. κατὰ τὴν πρε-
 σβείαν τοῦ πρὸς Διονύσιον.—Οἱ Κύπριοι· ἐνταῦθα οὐχὶ ὁ λαὸς
 τῶν Κυπρίων, ἀλλ' οἱ πρέσβεις νοοῦνται.—δέκα ναῦς· ἰδ. §. 30
 περὶ μισθώσεως τῶν πελταστῶν ἰδ. §. 22.—Πελτασταί· οἱ φέ-
 ροντες μικρὰν ἐλαφρὰν πέλτην (ἀσπίδα) οἱ ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι.—
 μικροῦ λείποντος· ἐνῷ ἔλειπε μικρόν· οὕτω καὶ, δυοῖν δεόν-
 των, ἐνός δέοντος.

44. Αἰτιάσαισθε· ἠθέλετε θεωρήσει ἡμᾶς αἰτίους.—πλεῖν ἢ
 τρίτον μέρος· τὰ Ἀριστοφ. 15, τὰ Κόν. σχεδὸν 40· ἀλλ' ὁ ῥήτωρ
 ὑπέθεσε καὶ τὰς δαπάνας τοῦ Ἀριστοφ. τῶν τελευταίων 5 ἐτῶν,
 ἐνῷ παρὰ Κόνωνι ἀντιπαράβλλονται τὰ κατὰ τὸν θάνατον ὑπάρ-
 χοντα χρήματα.—προυλογιζόμεθα· ἢ πρὸς σημ. προσθήκην.

45. Οὐκ ἄξιῶ· δὲν κρίνω δίκαιον, ἄξιον. (7, 23). Ἀντὶ ἄξιῶ
 μὴ γενέσθαι προτιμᾶται τὸ· οὐκ ἄξιῶ γενέσθαι.—ἀκρί-
 κτος· ἰδ. §. 16.—πολλῶν· γεν. κτητ. εἰς τὸ οὐσίας· ἐψεύ-
 σθητε· ἠπατήθητε ὡς πρὸς τὴν περιουσίαν· (ψεύδομαι, παθ. ψευ-

Ἀκήκοα γὰρ ἔγωγε καὶ τοῦ πατρὸς καὶ ἄλλων πρεσβυτέρων, ὅτι οὐ νῦν μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ πολλῶν ἐψεύσθητε τῆς οὐσίας, οἱ ζῶντες μὲν πλουτεῖν ἐδόκουν, ἀποθανόντες δὲ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν τὴν ὑμετέραν ἐφάνησαν. 46 Αὐτίκα Ἰσχομάχῳ, ἕως ἔζη, πάντες ᾤοντο εἶναι πλεῖν ἢ ἐβδομήκοντα τάλαντα, ὡς ἐγὼ ἀκούω· ἐνείμασθην δὲ τῷ υἱέε· οὐδὲ δέκα τάλαντα ἐκάτερος ἀποθανόντος. Στεφάνῳ δὲ τῷ Θάλλου ἐλέγετο εἶναι πλεῖν ἢ πενήκοντα ταλάντων 47 ἢ οὐσία, ἀποθανόντος δ' ἐφάνη περὶ ἑνδεκα τάλαντα. Ὁ τοίνυν Νικίου οἶκος προσεδοκᾶτο εἶναι οὐκ ἔλαττον ἢ ἐκάτον ταλάντων, καὶ τούτων τὰ πολλὰ ἔνδον εἶναι. Νικήρα-

σθήσομαι ἐψεύσθην, ἔψευσθ. μεσ. ἀποθ. ψεύδομαι λέγω ψεῦδος, ψεύσομαι ἐψεύσάμην). — Πλουτεῖν = εἶναι πλούσιον· ἐνεργ. μεταβ. πλουτίζειν. — παρὰ τὴν δόξαν τὴν ὑμετέραν = ἐφάνησαν τοῦναντίον ἢ ὅτι ὑμῖν ἐδόκει.

46. Ἐντεῦθεν μέχρι τῆς §. 52 ἔπεται σειρά παραδειγμάτων, δεικνύοντων ποσάκις ὁ λαὸς ἠπατήθη ἐν τῇ ἐκτιμήσει τοῦ πλούτου τῶν συμπολιτῶν του· — αὐτίκα· παράδειγματος χάριν, εὐθύς.. πρῶ. κατωτ. §. 63.: αὐτίκα ὅθ' ἔππευσεν. — Ἰσχομάχῳ· οὗτος παρ' Ἡρακλ. τῷ Ποντ. ἐν Ἀθην. XII, 537. σπάταλός τις, παρὰ δὲ Ξεν. Οἰκ. 6. καλὸς οἰκονομος· ἔτις εἰς τοὺς προτέρους χρόνους ὑπῆρξεν οἰκονόμος, ὕστερον ὁμως ἕνεκα δυστυχιῶν, παράσιτοι καὶ τὴν ἄλωσαν κατὰ μέγα μέρος τὴν περιουσίαν του· — ἐνείμασθην· διεμοιράσθησαν, ἔλαβον κατὰ τὴν διανομήν. — Στεφάνῳ· οὗτος εἶνε ἄγνωστος. — Ταλάντων· γενικ. τοῦ τιμήματος.

47. Τοίνυν· ἐνταῦθα ὡς ἐν §. 48 μεταβατικὸν καὶ οὐχὶ συλλογιστικόν. — Νικίου· περὶ τούτου καὶ τῆς μεγάλης αὐτοῦ περιουσίας ἰδ. Θουκ. VII, 86. Ἀθην. 6, 272. καλεῖ τούτον· τὸν ζῆλον πλουτοῦ τῶν Ἑλλήνων. — οἶκος = οὐσία, περιουσία· πρῶ. κατὰ Ἐρατοσθ. §. 93: τοὺς ἰδίους οἴκους οὗτοι ἐκ τῶν πραγμάτων μεγάλους ἐκτήσαντο. — Ἐνδον· ἰδ. §. 22. — Νικήρατος· υἱὸς τοῦ Νικίου φονευθεὶς ὑπὸ τῶν 30 διότι δὲν ᾔθελήσει νὰ μετέσχη τῆς ὀλιγαρχίας, ἀλλὰ προὔτιμησε νὰ μείνῃ πιστὸς εἰς τὴν δημοκρατίαν, ὑπὲρ ἧς οἱ πρόγονοί του πολλὰ ἔπραξαν. — ἔφη· κατὰ

τος δὲ ὅτ' ἀπέθνησκειν, ἀργύριον μὲν ἢ χρυσίον οὐδ' αὐτὸς ἔφη καταλείπειν οὐδὲν, ἀλλὰ τὴν οὐσίαν ἣν κατέλιπε τῷ υἱεῖ, οὐ πλείονος ἅξια ἐστὶν ἢ τεττάρων καὶ δέκα ταλάντων. Καλλίας τοίνυν ὁ Ἰππονίκου, ὅτε νεωστὶ ἐτεθνήκει ὁ πατήρ, πλείστα τῶν Ἑλλήνων ἐδόκει κεκτῆσθαι, καὶ ὡς φασι, διακοσίων ταλάντων ἐτιμήσατο τὰ αὐτοῦ ὁ πάππος· τὸ δὲ τούτου τὸ νῦν τίμημα οὐδὲ δυοῖν ταλάντοις ἐστὶ. Κλεοφῶντα δὲ πάντες ἴστε, ὅτι πολλὰ ἔτη διεχείρισε τὰ τῆς πόλεως πάντα καὶ προσεδόκατο πᾶν πολλὰ ἐκ τῆς ἀρχῆς ἔχειν· ἀποθανόντος δ' αὐτοῦ οὐδαμοῦ δῆλα τὰ χρήματα, ἀλλὰ καὶ οἱ προσήκοντες καὶ οἱ κηδεσταί, παρ' οἷς κατέλιπεν, ὁμολογουμένως πένητές εἰσι. Φαινόμεθα δὴ καὶ 49

Βεστερμάννον, ὡμολόγησεν, ἐν τῇ ἀνακρίσει δῆλον ὅτι, ὅτε ἠρωτήθη περὶ τῆς περιουσίας του. — Τὴν οὐσίαν ἣν· ἀντί: ἀλλ' ἡ οὐσία, ἣν· ἔλξιν ἀντίστροφος, ἢ ἀντίπτωσις (*attractio inversa*). πρβ. Ξενοφ. Ἀναβ. III, 4, 6: ἀνείλεν αὐτῷ ὁ Ἀπόλλων θεοὺς οἷς ἔδει θύειν. Ἀριστοφ. Βατ. 889. ἑταροὶ γάρ εἰσιν οἷσιν εὐχομαι θεοῖς. Οὕτω καὶ ἐν Λατ. Βιργ. Αἰν. 4, 573: urbem quam statuo vestra est.

48. Καλλίας ὁ ἔκγονος τοῦ πλουτοῦ ἐκείνου Καλλίου, ὅστις ἐκαλεῖτο Λακκόπλουτος καὶ γαμβρὸς τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἕνεκα τῆς μεγίστης ἀσωτίας καὶ σπατάλης κατέστη πένης. Ἡ περίστασις αὕτη δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς παράδειγμα διαφορᾶς μεταξὺ τῆς νῦν περιουσίας καὶ μεγάλης κληρονομίας. — ὅτε νεωστὶ ἐτεθνήκει· ἐὺθὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του. Ὅστε τὸ ὅτε νεωστὶ· ἐπεὶ τάχιστα. — ἐτιμήσατο· ἐξετίμησεν δηλ. κατὰ τὴν ἀναγραφὴν τοῦ πρὸς φορολογίαν μέρους τῆς περιουσίας. — τίμημα· ἡ ἐκτίμησις (δηλ. τῆς περιουσίας, ἀναλόγως τῆς ὁποίας ἕκαστος συνεισέφερεν). — Κλεοφῶντα. οὗτος ἦν ὁ γνωστὸς δημαγωγὸς, ὁ καὶ λυροποιοὺς καλούμενος, ὅστις ἐδαπάνησε τὰ χρήματά του ἵνα ἀποκτήσῃ τὴν εὐνοίαν τοῦ δήμου. Αἰσχ. 2, 76. διεφθαρκώς νομῇ χρημάτων τὸν δῆμον. — διεχείρισε· πόλιν ἀρχὴν ἔχων διεχείρισε τὰ τῆς πόλεως δὲν εἶνε γνωστόν. — παρ' οἷς ἂν κατέλιπεν· εἰς τὰς χεῖρας τῶν ὁποίων ἤθελεν ἀφῆσαι.

49. Τῶν ἀρχαιοπλοούτων δηλ. τῶν ἐν §. § μνημονευο-

τῶν ἀρχαιοπλοῦτων πολὺ ἐψευσμένοι καὶ τῶν νεωστὶ ἐν δόξῃ γεγεννημένων. Αἴτιον δέ μοι δοκεῖ εἶναι, ὅτι ῥαδίως τινὲς τολμῶσι λέγειν ὡς ὁ δεῖνα ἔχει τάλαντα πολλὰ ἐκ τῆς ἀρχῆς. Καὶ ὅσα μὲν περὶ τεθνεώτων λέγουσιν, οὐ πᾶνυ θαυμάζω (οὐ γὰρ ὑπὸ γε ἐκείνων ἐξελεγχθεῖεν ἄν), ἀλλ' ὅσα δοζώντων ἐπιχειροῦσι καταψεύδεσθαι. Αὐτοὶ γὰρ ἑναγχος ἡκούετε ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς Διότιμος ἔχοι τάλαντα τεττα-

μένων ἐκτὸς τοῦ Κλεοφῶντος, ὅστις ἀνήκει εἰς τοὺς νεωστὶ ἐν δόξῃ γεγεννημένους. — ῥαδίως· εὐκόλως· εὐπίστως· ἀπροσῆτως. — ὁ δεῖνα· ἐπὶ προσώπου, ὠρισμένου οὐ τὸ ὄνομα ἀγνοοῦμεν ἢ δὲν θέλομεν νὰ ὀνομάσωμεν· ἐνῷ τὸ τις εἶνε ἐπὶ προσώπου ἀορίστου.

50. Διότιμος· οὗτος ἐκτὸς τοῦ Ἰσοκράτους ἐστρατήγει τῶν Ἀθηναίων ὅτινες κατὰ τὴν 98, 1 Ὀλ.=388, ἐπολιόρκησαν τὴν Ἀβυδὸν. Ἀλλ' ὁ Ἀνταλκίδας μετ' ὀλίγον ἐπεκράτησεν ἐν τῷ Ἑλλησπόντῃ καὶ ἐν γένει κατὰ θάλασσαν, ὥστε οἱ Ἀθηναῖοι τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐδέξαντο τὴν καλουμένην Ἀνταλκίδειον εἰρήνην. Ξεν. Ἑλ. V, 1 25 ἐπ. Ἀνευ ἀμφιβολίας ὁ Διότιμος ἔνεκα τῆς ἐπικρατήσεως ταύτης ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλίπη τὸν Ἑλλησπόντον, διότι ὁ Ἀνταλκίδας ἐκώλυε τὰ σιταγωγὰ πλοῖα νὰ πλέωσιν ἐκ τοῦ Πόντου εἰς τὰς Ἀθήνας. Ξενοφ. Ἑλλ. V, 1, 28. Βεβαίως ὁ Διότιμος εἶχεν ἐντολὴν νὰ προστατεύῃ τὰ σιταγωγὰ, οἱ δὲ ναύκληροι καὶ ἔμποροι ἐπλήρωον εἰς τοὺς ναυάρχους τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου διὰ νὰ πλέωσιν ἀσφαλῶς ὡς διόδια ποσὸν τι χρημάτων ἐν πολέμῳ καὶ εὐχαριστήριόν τι εὐνοίας καλούμενον. Δημ. 8, 25.), ἔνεκα δὲ τούτου ἡδυνάτο νὰ συκοφαντηθῇ ὁ Διότιμος ἐν Ἀθήναις ὅτι ἔδωκε 40 τάλ. ὀλιγώτερον. — τάλαντα· περιέμενέ τις τάλαντοις δοτ. τῆς διαφοράς· ἀλλ' ὁμοίως παρὰ Δημ. 41, 6 «ἔλαττον τὰς χιλίας ἐκομισάμην». ἀπογράφοντος· τοιαύτη ἡ γραφὴ τῆς Ζυριχαίας ἐκδόσεως ἀντὶ ἀπογραφέντος. Διότι ἀπεγράφη σημαίνει κατηγορήθη. Ἀλλ' ἐνταῦθα θέλει νὰ σημάνη ὅτι ἐνεχείρισε τὸν κατάλογον τῶν προσόδων τοῦ εἰς τοὺς λογιστάς· ἀλλ' ὅτι διαβολὴ ὑπῆρχε καὶ οὐχὶ κατηγορία κατὰ τύπους, ἀποδεικνύει ἡ συνέχεια καὶ ἰδίως· ἐθέλοντος δὲ ἐκείνου λογίσασθαι. Ἦτο δὲ ἰδίον τοῦ εὐθέως χαρακτῆρος τοῦ Διοτίμου νὰ προλάβῃ, αὐτὸς οὗτος νὰ ἀπογράψῃ τὸν κατάλογον, καὶ νὰ παρουσιασθῇ ἕτοιμος νὰ δώσῃ ἀπολογισμόν.

ράκοντα πλείω ἢ ὅσα αὐτὸς ὠμολόγει παρὰ τῶν ναυκλήρων
καὶ ἐμπόρων· καὶ ταῦτα, ἐπειδὴ ἦλθεν, ἐκείνου ἀπογράφον-
τος καὶ χαλεπῶς φέροντος ὅτι ἀπὼν διεβάλλετο, οὐδεὶς ἐξή-
λεγε, δεομένης μὲν τῆς πόλεως χρημάτων, ἐθέλοντος δὲ
ἐκείνου λογίσασθαι. Ἐνθυμείσθε τοίνυν οἷον ἂν ἐγένετο, εἰ 51
Ἀθηναίων ἀπάντων ἀκηχοῦτων ὅτι τετταράκοντα τάλαντα
ἔχοι Διότιμος, εἴτα ἔπαθέ τι πρὶν καταπλεῦσαι δεῦρο. Εἴτ'
(οὐχί) οἱ προσήκοντες ἂν αὐτοῦ ἐν κινδύνῳ ἦσαν τῷ μεγίστῳ,
εἰ ἔδει αὐτοὺς πρὸς τοσαύτην διαβολὴν ἀπολογεῖσθαι, μὴ
εἰδότας μὴδὲν τῶν πεπραγμένων; Αἴτιοι οὖν εἰσι καὶ ὑμῖν
πολλῶν ἤδη ψευσθῆναι καὶ δὴ ἀδίκως γέ τινας ἀπολέσθαι
οἱ ῥαδίως τολμῶντες ψεύδεσθαι καὶ συκοφαντεῖν ἀνθρώπους
ἐπιθυμοῦντες. Ἐπειτ' οἶμαι ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι Ἀλκιβιάδης 52
τέτταρα ἢ πέντε ἔτη ἐφεξῆς ἐστρατήγει ἐπικρατῶν καὶ νε-

51. Ἐπαθέ τι· εὐφημισμὸς ἀντὶ ἀπέθανε. πρβ. Δημ. 4, 41
ἂν οὗτός τι πάθῃ. Ξενοφ. Ἀν. V, 3, 6. ἐπέστειλεν ἦν μὲν αὐτὸς
σωθῆν, αὐτῷ ἀποδοῦναι. ἦν δέ τι πάθῃ, ἀναθεῖναι τῇ Ἀρτέμιδι.—
καὶ δὴ—γ ε. καὶ ἀληθῶς.

52. Ἐπειτα· φέρει νέον πρὸς τὸ τοῦ Διοτίμου παράλληλον
παράδειγμα. Κατὰ τὸν Σαούππιον ἔδει γραφῆναι: ἐπεὶ, πρὸς αἰτιο-
λογίαν τοῦ: αἴτιοι οὖν.—ἐπιθυμοῦντες· ὁ Βεστερμάννος καὶ
Καύξερρος θεωροῦσι πᾶσαν τὴν § 52 ὡς παρεμβεβλημένην καὶ μὴ
γνησίαν.—τέτταρα ἢ πέντε· ἀπὸ τῶν μέσων Σεπτεμβρίου 444
μέχρι Νοεμβρ. 407, ὅθεν 4 ἔτη καὶ 4 μῆνας.—ἐπικρατῶν·
δηλ. κατὰ θάλασσαν.—ἢ ἄλλῳ τινὶ τῶν στρατηγῶν. Εἰς
τούς στρατηγοὺς τοῦ στόλου, οἵτινες ἡργυρολόγουν ἐκ συμμάχων
καὶ ὑπηκόων. πρβ. Θουκ. VIII, 108 Ξενοφ. Ἑλλ. 1, 1, 8 Hetz-
berg Alcib. σ. 149., ἐν ᾧ αἱ πόλεις ἔδιδον τῷ Ἀλκιβ. χρήματα
εὐνοίας πρβ. Πλουτ. Ἀλκ. συγκ. 2: χρήματα τοίνυν ὁ Ἀλκιβιάδης
λαβεῖν οὐκ εὖ πολλάκις ἐκ δωροδοκιῶν—ιστόρηται.—αἱ πόλεις·
αἱ εἰς τὴν τῶν Ἀθηναίων συμμαχίαν ἀνήκουσαι.—τοῖς παῖσιν·
εἶχεν ἓνα υἱὸν καὶ μίαν θυγατέρα.

νικηκῶς Λακεδαιμονίους, καὶ διπλάσια ἐκείνῳ ἡξίουσι αἱ πόλεις διδόναι ἢ ἄλλῳ τινὶ τῶν στρατηγῶν, ὥστ' ὄντο εἶναι τινες αὐτῷ πλεῖν ἢ ἑκατὸν τάλαντα. ὁ δ' ἀποθανὼν ἐδήλωσεν ὅτι οὐκ ἀληθῆ ταῦτα ἦν· ἐλάττω γὰρ οὐσίαν κατέλιπε τοῖς παισὶν ἢ αὐτὸς παρὰ τῶν ἐπιτροπευσάντων παρέλαβεν.

- 53 "Οτι μὲν οὖν καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ τοιαῦτα ἐγένετο, ῥᾶδιον γινῶναι· φασὶ δὲ καὶ τοὺς ἀρίστους καὶ σοφωτάτους μάλιστα ἐθέλειν μεταγιγνώσκειν. Εἰ οὖν δοκοῦμεν εἰκότα λέγειν καὶ ἱκανὰ τεκμήρια παρέχεσθαι, ὧ ἄνδρες δικασταί, πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ ἐλεήσατε. Ὡς ἡμεῖς τῆς μὲν διαβολῆς οὕτω μεγάλης οὔσης αἰὲ προσεδοκῶμεν κρατήσῃν μετὰ τοῦ ἀληθοῦς, ὑμῶν δὲ μηδενὶ τρόπῳ ἐθελήσαντων πεισθῆναι οὐδ' ἐλπίς οὐδεμίᾳ σωτηρίας ἐδόκει ἡμῖν
- 54 εἶναι. Ἀλλὰ πρὸς θεῶν Ὀλυμπίων, ὧ ἄνδρες δικασταί, βούλεσθε ἡμᾶς δικαίως σῶσαι μᾶλλον ἢ ἀδίκως ἀπολέσαι, καὶ πιστεύετε τούτοις ἀληθῆ λέγειν, οἳ ἂν καὶ σιωπῶντες ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ παρέχωσι σῶφρονας σφᾶς αὐτοὺς καὶ δικαίους.

53. Καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ· καὶ κατὰ τὸν πρότερον χρόνον ἐντεῦθεν τοιαύτη πλάνη καὶ νῦν ὥς πρὸς τὸν Νικόφρημον εἶνε εὐνόητος.—τοὺς ἀρίστους· πρῶ. Ἀνδοκ. 2, 6. εἰσὶν σωφρονέστατοι· οἳ ἂν τάχιστα μεταγιγνώσκωσιν.—μεταγιγνώσκειν·=μεταβαλόντας τὴν γνώμην γινώσκειν. (νὰ φρονῶσι· καλλίτερον).—εἰκότα· πιθανά.—παρέχεσθαι· μεσ. περιποιητ. (χάριν ἡμῶν αὐτῶν).—κρατήσῃν· ὅτι θὰ νικήσωμεν, θὰ καταβάλωμεν.—μετὰ τοῦ ἀληθοῦς· διὰ τῆς ἐξιστορήσεως τοῦ ἀληθοῦς γεγενῆσθαι νότος.—ἐθελήσατε· εἰ μὴ ἐθελήσατε· ἐπὶ τοῦ τελευταίου τοῦτου πίπτει ἡ ἔμφασις.

54. Δικαίως σῶσαι· ἀντιθ. ἀδίκως ἀπολέσαι.—πιστεύετε τούτοις· λέγειν.—τούτοις ὑποκειμ. τοῦ λέγειν κατὰ πρόληψιν ἐτέθη ὡς δοτ. τοῦ πιστεύετε.—σιωπῶντες· ἐναντ. μετοχ.

Περὶ μὲν οὖν αὐτῆς τῆς γραφῆς, καὶ ὃ τρόπῳ κηδεσται 55
 ἡμῖν ἐγένοντο, καὶ ὅτι οὐκ ἐξήρκει τὰ ἐκείνου εἰς τὸν ἔκ-
 πλουν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄλλοθεν προσεδανείσατο ἀκηκόατε καὶ
 μεμαρτύρηται ὑμῖν· περὶ δ' ἐμαυτοῦ βραχέα βούλομαι ὑμῖν
 εἰπεῖν. Ἐγὼ γὰρ ἔτη γεγονώς ἤδη τριάκοντα οὔτε τῷ πα-
 τρὶ οὐδὲν πώποτε ἀντεῖπον, οὔτε τῶν πολιτῶν οὐδεὶς μοι
 ἐνεκάλεσεν, ἐγγύς τε οἰκῶν τῆς ἀγορᾶς οὐδὲ πρὸς δικαστη-
 ρίῳ οὐδὲ πρὸς βουλευτηρίῳ ὤφθην οὐδεπώποτε, πρὶν ταύτην
 τὴν συμφορὰν γενέσθαι. Περὶ μὲν οὖν ἐμαυτοῦ τοσαῦτα λέγω, 56
 περὶ δὲ τοῦ πατρὸς, ἐπειδὴ ὥσπερ ἀδικοῦντος αἱ κατηγορίαι
 γηγένηται, συγγνώμην ἔχετε, ἐὰν λέγω ἃ ἀνήλωσεν εἰς τὴν

55. Μέχρι § 61. Διήγησις ἔξω τοῦ πράγματος (probabile ex
 vita).—οὔτε ἀντεῖπον· ὡς καλὸς υἱός. διὰ τούτου θέλει νὰ συ-
 στηθῇ εἰς τοὺς δικαστάς. Πρβ. Πινδ. πυθ. IV, 104. Ἐξοσι δ' ἐκ-
 τελέσαις ἐνιαυτοὺς οὔτε ἔργον οὔτ' ἔπος εὐτράπελον κείνοισιν (τοῖς
 γονεῦσιν) εἰπὼν ἰκόμαν οἴκαδε. Πρβ. Ἰσοκρ. 7, 49.—ἐνεκάλε-
 σεν· ἀνευ ἀντικειμ. πρβ. 4, 3. καλλίᾳ οὐδεὶς πώποτε οὔτ'
 ἰδιώταις ἐνεκάλεσε, οὔτ' ἄρχων.—ἐγγύς τε οἰκῶν..
 οὐδεπώποτε· Ἐπίσης ἑτέρα ἀπόδειξις τοῦ καλοῦ αὐτοῦ χαρα-
 κτήρος. Πρβ. Ἰσαῖον 4, § 1: οὕτω σωφρόνως ἐπαιδευόμεθα, ὥστ'
 ἀκροασόμενοι οὐδέποτε ἤλθομεν ἐπὶ δικαστήριον καὶ Ἰσοκρ. 4 §
 38: ἐμὲ οὐδεὶς πώποθ' ἐώρακεν οὔτ' ἐν τοῖς συνεδρίοις οὔτ' ἐπὶ τοῖς
 δικαστηρίοις.—δικαστηρίῳ· τὰ πλεῖστα δικαστήρια ἔκειντο ἐν
 τῇ ἀγορᾷ καὶ τὸ βουλευτήριον ἐν τῇ ἀγορᾷ πλησίον τοῦ μητροῦ.
 Τὸ παρίστασθαι εἰς δίκας δὲν ἐνομιζέτο εὐπρεπές, τοῦλάχιστον ὡς
 πρὸς τοὺς νεωτέρους. ἴδ. προηγ. σημειώσιν.—βουλευτηρίῳ αἱ
 δίκαι πάντοτε, αἱ δὲ βουλευτικαὶ συνελεύσεις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον
 δημοσίᾳ, ἐγίγοντο ἐν 13, 21 βεβαίως μυστικῶς.

56. Τοσαῦτα· ἐν περιοριστ. ἐννοία· τόσα μόνον. (Λατ. tantum).
 —ἀδικοῦντος· ὡς εἰ αὐτὸς ἠδίκη. Ἐνταυθ. εἰδικ. ἐπὶ σφτερι-
 σμοῦ δημευθέντων χρημάτων.—οὐ γὰρ φιλοτιμίας ἐνεκα·
 δηλ. λέγω. Ὁ Herwerden θέτει ἐρῶ ἀλλὰ τότε τὸ ποιούμενος ἔδει
 εἶναι ποιησόμενος· ὁ Hertlein ἀπαλείφει τὸ κῶλον μετὰ τὸ
 φίλους καὶ τὸ γὰρ καὶ ἀναγινώσκει· καὶ εἰς τοὺς φίλους οὐ

πόλιν καὶ εἰς τοὺς φίλους· οὐ γὰρ φιλοτιμίας ἕνεκεν ἀλλὰ τεκμήριον ποιούμενος ὅτι οὐ τοῦ αὐτοῦ ἐστὶν ἀνδρὸς ἄνευ ἀνάγκης τε πολλὰ ἀναλίσκειν καὶ μετὰ κινδύνου τοῦ μεγίστου ἐπιθυμῆσαι ἔχειν τι τῶν κοινῶν. Εἰσὶ δὲ τινες οἱ προαναλίσκοντες μόνου τούτου ἕνεκεν, ἵνα ἄρχειν ὑφ' ὑμῶν ἄξιωθέντες διπλάσια κομίσωνται. Ὁ τοίνυν ἐμὸς πατήρ ἄρχειν μὲν οὐδεπώποτε ἐπεθύμησε, τὰς δὲ χορηγίας ἀπάσας κεχορήγηκε, τετρητάρχηκε δὲ ἐπτάκις, εἰσφοράς δὲ πολλὰς καὶ μεγάλας εἰσενήνοχεν. Ἵνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς, καὶ καθ' ἑκάστην ἀναγνώσεται.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΙ

58 Ἀκούετε, ἄνδρες δικασταί, τὸ πλῆθος. Πεντήκοντα γὰρ ἔτη ἐστὶν ὅσα ὁ πατήρ καὶ τοῖς χρήμασι καὶ τῷ σώματι τῇ πόλει ἔλειτούργει. Ἐν οὖν τοσούτῳ χρόνῳ δοκοῦντά τι

φιλοτιμίας ἕνεκεν, ἀλλὰ τεκμήριον ποιούμενος κλπ.—ἄνευ ἀνάγκης· διότι τὰς πλείστας λειτουργίας ἀνέλαβεν ἐκουσίως. Ὡς ἀντιθ. τοῦ ἐπομ.—ἀλλὰ μετὰ κινδύνου· ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν πρβ. Λυσ. 21 § 22: μαινοίμην ἂν εἰ τὴν μὲν πατρίαν οὐσίαν φιλοτιμούμενος εἰς ὑμᾶς ἀναλίσκοιμι, ἐπὶ δὲ τῷ τῆς πόλεως κακῷ παρὰ τῶν ἄλλων δωροδοκοίην.

57. Οἱ προαναλίσκοντες· ἐπὶ προσδοκίᾳ κέρδους. Συντ: οἱ προαναλίσκοντες εἰσὶ τινες προαναλίσκοντες.—ἵνα κομίσωνται διὰ τὰ λάθωσι διπλάσια, κριθέντες ὑφ' ὑμῶν ἄξιοι νὰ ἄρχωσι.—χορηγίας ἀπάσας· τὰς ἐκάστοτε χορηγίας ὅτε δηλ. ἤρχετο ἡ σισιρά του νὰ κάμῃ· καθ' ἑκάστην δηλ. λειτουργίαν καὶ εἰσφοράν.

58. Τῷ σώματι· αὐτὸς δηλ. ὁ ἴδιος ἐν τῇ νεότητί του ὡς ἱππεύς. § 73. καὶ εἴτα ὡς τριττάρχος.—ἐν οὖν τοσούτῳ—πεφευσγέναι· δεικνύει διατὶ ὁ πατήρ του ὤφειλε νὰ ὑποστῇ τόσα πολλὰ βάρη, ἐπειδὴ ἐνόμιζον ὅτι αὐτὸς εἶχε πολλὰ ἐξ ἀρχῆς (παρὰ τοῦ πατρὸς) οὐχὶ δὲ ἐκ τινος ὑπουργήματος.—εἰκόσ· φυσικά, ὡς πρέπει τις νὰ παραδεχθῇ.—μάρτυρας· δηλ. διὰ τὰ ἐν § 57 λεχθέντα.

ἐξ ἀρχῆς ἔχειν οὐδεμίαν εἰκὸς δαπάνην πεφευγέναι. Ὅμως δὲ καὶ μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι.

MARTYRES

Τούτων συμπάντων κεφάλαιόν ἐστιν ἑννέα τάλαντα καὶ 59 δισχίλια δραχμαί. Ἐτι τοίνυν καὶ ἰδίᾳ τισὶ τῶν πολιτῶν ἀποροῦσι συνεξέδωκε θυγατέρας καὶ ἀδελφάς, τοὺς δ' ἐλύσατο ἐκ τῶν πολεμίων, τοῖς δ' εἰς ταφὴν παρεῖχεν ἀργύριον. Καὶ τρυτ' ἐποiei ἡγούμενος εἶναι ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ὠφελεῖν τοὺς φίλους, καὶ εἰ μηδεὶς μέλλοι εἴσεσθαι· νῦν δὲ πρέπον ἐστὶ καὶ ὑμᾶς ἀκοῦσαι (μου). Καί μοι κάλει τὸν καὶ τόν.

MARTYRES

Τῶν μὲν οὖν μαρτύρων ἀκηκόατε· ἐνθυμεῖσθε δὲ ὅτι ὀλίγον μὲν χρόνον δύναιτ' ἂν τις πλάσασθαι τὸν τρόπον τὸν αὐτοῦ, ἐν ἑβδομήκοντα δὲ ἔτεσιν οὐδ' ἂν εἰς λάθοι πονηρὸς ὢν. Τῷ τοίνυν πατρὶ τῷ ἐμῷ ὅλλα μὲν ἂν τις ἔχοι ἐπικαλέσαι ἴσως, εἰς χρήματα δὲ οὐδεὶς οὐδὲ τῶν ἐχθρῶν ἐτόλμησε πώποτε. Οὐκ οὖν ἄξιον τοῖς τῶν κατηγορῶν λόγοις πι-61

59. Κεφάλαιον· ἐξαγόμενον.—τάλαντα· τὰ $9\frac{1}{3}$ ταλ. διανέμονται εἰς 50 ἔτη, ἀλλὰ παραβαλλόμενα πρὸς τὴν πλείον τῶν 4 ταλ. περιουσίαν παρ' ἀνδρὶ, ὅστις δὲν ἦτο ὡς ὁ Ἀριστοφ. φιλόδοξος, ἀποδεικνύουσι τὰς μεγάλας θυσίας καὶ ἀπωλείας, ἃς ὑπέστη διαρκούντος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ κατὰ τὰς ἐπομένους δεινὰς περιστάσεις.—εἰς ταφὴν· νέον εἶδος φιλάνθρωπίας, πρὸς ταῖς ἐν § 12, 20 καὶ ἀλλαχοῦ μνημονευθείσας.—τὸν καὶ τόν· ὡς καὶ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ. Τοὺς μάρτυρας, οὓς ὁ ῥήτωρ ὑπέδειξεν, ἐκάλει κατ' ὄνομα ὁ κῆρυξ. Ἄλλως ἔλεγον τὸν καὶ τόν, ἐνθα δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ ὀνομάσῃ τὰ πρόσωπα. Ἐπίσης καὶ ἐπὶ πραγμάτων· τὸ καὶ τό. Δημ. 18, 243. Εἰ τὸ καὶ τὸ ἐποίησεν ἄνθρωπος οὐτοσί, οὐκ ἂν ἀπέθανεν. 9, 68 ἔδει γὰρ τὸ καὶ τὸ ποιῆσαι, καὶ τὸ καὶ τὸ μὴ ποιῆσαι.

61. Σαφέστατον· τοῦτο ἀναμνησθεὶς ἡμᾶς παροιμίαν, ἀπο-

στεῦσαι μᾶλλον ἢ τοῖς ἔργοις, ἃ ἐπράχθη ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ
καὶ τῷ χρόνῳ, ὃν ὑμεῖς σαφέστατον ἔλεγχον τοῦ ἀληθοῦς
νομίζατε. Εἰ γὰρ μὴ ἦν τοιοῦτος, οὐκ ἂν ἐκ πολλῶν ὀλίγα
κατέλιπεν, ἐπεὶ εἰ νῦν γε ἐξαπατηθείητε ὑπὸ τούτων καὶ
δημεύσαιθ' ἡμῶν τὴν οὐσία, οὐδὲ δύο τάλαντα λάβοιτ' ἂν.
"Ωστε οὐ μόνον πρὸς δόξαν ἀλλὰ καὶ εἰς χρημάτων λόγον
λυσιτελεῖ μᾶλλον ὑμῖν ἀποψηφίσασθαι· πολὺ γὰρ πλείω
62 ὠφελήσεσθε, ἂν ἡμεῖς ἔχωμεν. Σκοπεῖτε δὲ ἐκ τοῦ παρελθόν-
τος χρόνου, ὅσα φαίνεται ἀνηλωμένα εἰς τὴν πόλιν· καὶ
νῦν ἀπὸ τῶν υπολοίπων τριηραρχῶ μὲν ἐγὼ, τριηραρχῶν δὲ
ὁ πατήρ ἀπέθανεν, πειράσομαι, δ' ὥσπερ, ἐκεῖνον ἐώρων,
ὀλίγα κατὰ μικρὸν παρασκευάσασθαι εἰς τὰς κοινὰς ὠφέ-
λειας. "Ωστε τῷ γ' ἔργῳ (τῆς πόλεως) ταῦτ' ἔσται..., οὗ-
τ' ἐγὼ ἀφηρημένος ἀδικεῖσθαι οἰήσομαι, ὑμῖν δὲ πλείους οὕτως
αἱ ὠφέλειαι ἢ εἰ δημεύσαιτε. Πρὸς δὲ τούτοις ἄξιον ἐνθυμηθῆ-
ναι οἷον φύσιν εἶχεν ὁ πατήρ. "Όσα γὰρ ἔζω τῶν ἀναγκαίων

διδομένην τῷ Θάλητι· ἀπίντων σοφώτατος χρόνος, εὕρισκε γὰρ
πάντα. Πινδ. Ὀλ. XI, 53. "ὅτ' ἐξελέγχων μόνος ἀλήθειαν ἐτήτυ-
μον χρόνος. Ξεν. Ἑλλ. III, 3, 2 συνεμαρτύρησεν ὁ ἀληθέστατος
λεγόμενος χρόνος εἶναι. — οὐδὲ δύο· ἀντ' αὐτοῦ ὁ Fröhberger
προτείνει: οὐδὲ δ' = οὐδὲ τέτταρα. "Ιδ. § 9. — μὴ χρημά-
των λόγον· ὑπὸ οἰκονομικὴν ἔποψιν, ὡς πρὸς τὰ χρήματα Θεουκ.
141, 46: ὁρᾶν, ὅπως — ταῖς πόλεσιν ἔχομεν εἰς χρημάτων λόγον
ἰσχυρούσαις χρῆσθαι.

62. Ἐκ τοῦ παρελθόντος χρόνου· τοῦτο ἀνήκει εἰς
τὴν ἐκ τοῦ σκοπεῖτε ἔξαρτ. πρότασιν. ὁρῶμενος ἀπὸ τοῦ παρελ-
θόντος. — κατὰ μικρόν· κατ' ὀλίγον μὲ τὸν καιρόν. — τῆς πό-
λεως* ἔσται θὰ ἀφαιρώμεν εἰς τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως. — οὐδ' ὅ-
— οἰήσομαι· δηλ. ἐὰν ἀποψηφίσῃσθε. — οὕτως· ἐν τῇ περιπτώ-
σει ταύτῃ.

63. Ἴππευεν· ὡς εὖπορος ἦτο ὑποχρεωμένος εἰς τὴν λειτουργί-
αν τοῦ ἱπποτροφεῖν. — λαμπρούς· εἶχεν ἵππους οὐ μόνον

ἐπεθύμησεν ἀναλίσκειν, πάντα φανήσεται τοιαῦτα ὅθεν καὶ τῇ πόλει τιμὴ ἔμελλεν ἔσεσθαι. Αὐτίκα ὅτε ἵππευσεν, οὐ μόνον ἵππους ἐκτήσατο λαμπροὺς ἀλλὰ καὶ ἀθλητάς, οἷς ἐνίκησεν Ἴσθμοῖ καὶ Νεμέῃ, ὥστε τὴν πόλιν κηρυχθῆναι καὶ αὐτὸν στεφανωθῆναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, 64 καὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων μεμνημένους ἀπάντων τῶν εἰρημένων βοηθεῖν ἡμῖν καὶ μὴ περιθεῖν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἀναιρεθέντας. Καὶ ταῦτα ποιοῦντες τά τε δίκαια ψηφιεῖσθε καὶ ὑμῖν αὐτοῖς τὰ συμφέροντα.

διὰ τὴν ἵππασίαν ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ἀγῶνας. — ἀθληταῖς· οἱ διὰ τοὺς ἀγῶνας ἵπποι ἔτρεχον ἢ μόνον (κέλητες) ἢ ἐν τεθρίππῳ. Ἡ ἐν τοῖς ἀγῶσι νίκη ἐτίματο καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς ὑπηρεσία πρὸς τὴν πόλιν. — Ἴσθμοῖ καὶ Νεμέῃ· τοπικοὶ προσδιορ. αἱ τοπικαὶ δοτικοὶ συνδέονται καὶ ἄνευ τῆς ἐν μετὰ τοπ. ἐπιρ. Ὀλυμπίασιν, πυθοῖ Ἴσθμοῖ, Νεμέῃ.

64. Μὴ περιθεῖν· δηλ. ἡμᾶς νὰ μὴ ἀφίσωσι, παραβλέψωσιν ὥστε νὰ. — τά τε δίκαια καὶ.. τὰ συμφέροντα· παρὰ τοῖς ῥήτορσι συνήθης φράσις διὰ πᾶν εὐγενὲς καὶ ὠφέλιμον. πρβ. Δημ. 48 § 84: ταῦτα ποιοῦντες τά τε δίκαια ψηφιεῖσθε καὶ τὰ εὐορκα καὶ τὰ ὑμῖν αὐτοῖς συμφέροντα.

ΔΗΜΟΥ ΚΑΤΑΛΥΣΕΩΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ

(XXV)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Ὁ ῥήτωρ τοῦ λόγου τούτου νηφάλιος καὶ πρακτικὸς πολιτικός, ὅστις διέκειτο εὐνοϊκῶς πρὸς τὰς ἀρχάς τῆς μετρίας, καὶ πρὸς τὴν Δημοκρατίαν ἐπιζητούσης νὰ συνδιαλλεχθῇ ἀριστοκρατικῆς μερίδος, ἣς προΐστατο ὁ Θηραμένης, παρεδέχθη μὲν τὰ πρῶτα δίκαια μέτρα τῶν τριάκοντα, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὅτε ἡ πλειονότης τῆς Κυβερνήσεως προέβη εἰς παρανομίας καὶ βιαιοπραγίας, ἀπεσύρθη παντελῶς τοῦ δημοσίου βίου, καὶ ἀντέστη εἰς τοὺς ἐν τοιαύταις περιστάσεσι προσπαθοῦντας νὰ πλουτήσωσιν ἢ νὰ ἐκδικηθῶσι προσωπικοὺς ἐχθρούς. Τὸ νὰ καταλίπη τὴν πόλιν δὲν ἠδύνατο, διότι ἐπεθύμει νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν περιουσίαν του, δὲν μετέσχεν ὁμῶς ἐμφυλίων πολέμων καὶ παρεδέχθη ὡς δίκαιαν τὴν ἀντίδρασιν τῶν δημοκρατικῶν κατὰ τῆς τρομοκρατίας τῶν ὀλιγαρχικῶν καὶ μετὰ χαρᾶς ἠσπάσατο τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ὁμονοίας τῶν πολιτῶν καὶ τὴν κατ' ἀρχὰς σὺνφροναστάσιν τῆς δημοκρατίας.

2. Καίτοι δὲ οἱ σπουδαιότατοι ἀρχηγοὶ τῆς δημοκρατικῆς μερίδος συνεβούλευον μετριότητα τοῖς ὁπαδοῖς αὐτῶν καὶ λόγῳ καὶ παραδείγμασιν, οὐχ ἥττον οἱ ἀδιόρθωτοι δημαγωγοὶ ἤρχισαν πάλιν μετ' ὀλίγον τὸ ἔργον των. Αἱ φωναὶ καὶ ἐρεθισμοὶ κατὰ τῶν ἀληθῶς ἢ λόγῳ μόνον τὰ τῶν ὀλιγαρχικῶν φρονούντων, ἐπλήρωσε πάλιν τὴν Πνύκα καὶ τὰ δικαστήρια· ἐν τοῖς λόγοις τῶν ἀπροσκλητῶν τούτων ὑπερασπιστῶν τοῦ πολιτεύματος οὐδεμία διαφορὰ ὑπῆρχε μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς προτέρας, τῆς πόλεως φατρίας. Καὶ ὁ μὲν καὶ ὁ δὲ ἦσαν οἱ ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἐν τῇ πόλει μέιναντες πολῖται, δοῦλοι τυράννων καὶ προδόται.

Τὸ προσφιλές ἀντικείμενον, δι' οὗ οἱ δημαγωγοὶ συνήθως ἠλέκτριζον τὸν εὐερέθηστον καὶ ταχύποπτον λαὸν ἦτο πάλη ἢ δήμου κατάλυσις.

Ὁ δῆμος ἠδύνατο νὰ ἔχῃ τὴν καλλίστην θέλησιν τοῦ νὰ σεβασθῇ τὴν κατὰ συνθήκης ἰσότητα τῶν πατριῶν καὶ ἐπανειλημμένως ἐπίσης ἀπέδειξεν, ὅτι ἐγίνωσκε νὰ ἐκτιμᾷ τὰ κύρια αἷτια ἔνεκα τῶν ὁποίων πολλοὶ πολῖται κατὰ τὴν ἀναρχίαν καὶ τῶν ἐμφυλίων πολέμων προετίμησαν νὰ μείνωσιν ἐν τῇ πόλει, ἀλλὰ θερμόαιμος οὗτος καὶ ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῆς προσφάτου ἀναμνήσεως τοῦ παθήματος, ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἀπιστονρήτορικὴν τῶν συκοφαντῶν.

3. Τρεῖς ἄλλως ἄγνωστοι ἄνδρες τοιοῦτου εἶδους ὁ Ἐπιγένης, Δημοφάνης καὶ Κλεισθένης ἦσαν οἱ ἀμφοτέρωθεν τῷ ῥήτορι τοῦ λόγου τούτου τὸ δικαίωμα τῆς ἐξασκήσεως τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων. Πιθανώτατον δὲ εἶναι ὅτι τὴν ἀφορμὴν πρὸς τὴν ἐπίθεσιν ταύτην παρέσχεν ἡ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένη δοκιμασία τοῦ ῥήτορος πρὸ τῆς ἀναλήψεως οἰουδήποτε δημοσίου ὑπουργήματος. Ὑπὲρ τῆς εἰκασίας ταύτης συνηγοροῦσι καὶ ἴχνη ἐν αὐτῷ τῷ λόγῳ, ἐν ᾗ ὁ ῥήτωρ ἐπανειλημμένως ποιεῖται λόγον περὶ τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ καὶ τῶν ἐταίρων του πρὸς ἀκώλυτον συμμετοχὴν τῶν δημοσίων, καὶ αὐτὴ ἡ στενὴ σχέσις τῆς ἀπολογίας ταύτης πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ Λυσίου συνταχθέντα λόγον ἀπαγγελθέντα ἐν τῇ δοκιμασίᾳ κατὰ τοῦ Εὐάνδρου, μέλους τῆς προτέρας πατρίας (τῶν ἐν ἄστει) ἐν τῇ γραφῇ ἢ δήμου κατάλυσις θὰ ἦτο τὸ σπουδαιότερον μέρος, ἔνεκα τούτου δὲ καὶ ὁ ῥήτωρ ἐπανειλημμένως εὐρίσκει εὐκαιρίαν νὰ ἐξάρῃ τὸ ἄμεμπτον τοῦ δημοσίου αὐτοῦ βίου. Τοῦτο δὲ παρήγαγε τοὺς ἀρχαίους γραμματικοὺς εἰς τὴν πλάνην, νὰ νομίσωσιν ὅτι ὁ λόγος ἐξεφωνήθη πρὸς ἀπολογίαν ἐν δίκῃ κατὰ τῆς καταλύσεως τοῦ δήμου καὶ ἔνεκα τούτου νὰ ἐπιθέσωσι καὶ τὸν ἀνάλογον πρὸς τοῦτο τίτλον γραφὴν καταλύσεως τοῦ δήμου.

4. Ὁ τρόπος τῆς δοκιμασίας τῶν ἀρχόντων ἦτο ὁ ἐπόμενος.

Πρὸ τῆς ἀναλήψεως τῆς ἀρχῆς ἐδοκίμαζε κατὰ πρῶτον ἡ βουλὴ τὴν νομικὴν καὶ ἠθικὴν ἱκανότητά τοῦ ὑποψηφίου, ὅστις ὤφειλε νὰ ἀποδείξῃ τὴν γνησίαν αὐτοῦ ἐκ πολίτου καταγωγὴν καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν τῆς ὑσεβείας καθηκόντων πρὸς τὴν πόλιν. Ἐν ταῦτα ἔνεκεν τινος αἰτίας διεφίλονεϊκοῦντο καὶ ἀπητεῖτο νὰ ἀποδοκιμασθῇ, εἶπετο τυπικὴ τις δίκη, ἢ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῶν Θεομοθετῶν ἔν τινι ἐξ ἡλιαστῶν δικαστηρίῳ, ἢ ἐνώπιον τῆς κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην δικαστικῆς ἀξιωματικῆς περιδεδλημένης βουλῆς ἔνθα, παρὰ τὴν συνήθη διαδικασίαν, εἰς τὸν κατήγορον καὶ τὸν κατηγορούμενον ἅπαξ μόνον ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ ὁμιλήσῃ. Πρὸς κατηγορίαν ἐδικαιούτο πᾶς ἐπίτιμος πολίτης, ἡ δὲ βουλὴ δι' ἔρκου ὑπεχρεοῦτο ν' ἀντεπεξέλθῃ κατὰ κληρωθέντος ἀναξίου βουλευτοῦ.

5. Ἐν δικαστηρίῳ λοιπὸν ἐξ ἡλιαστῶν ἀπολογεῖται ὁ ῥήτωρ τοῦ προκειμένου λόγου κατὰ τῶν ἐπιθέσεων τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων συκοφαντῶν. Ἐν ἰσχύϊ τόνῳ φωνῆς ἱστορεῖ τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ διαγωγὴν, ἣτις οὐδεμίαν παρέχει ἀφορμὴν, ὅπως ἐκληθῇ οὗτος ὡς ἐχθρὸς σώφρονος καὶ μετρίας δημοκρατίας καθὼς καὶ τὴν ἀποχὴν του ἐν τοῖς χρόνοις τῆς ἀχαλίνωτου ἀναρχίας καὶ τὴν ἐθελοθυσίαν του ἀπέναντι τῆς νομίμου ἐξουσίας τοῦ δήμου, χωρὶς νὰ ὑποκρύπτῃ καὶ τὴν ἀπαρέσειαν του πρὸς τὴν ἀκόλαστον καὶ ἀχαλίνωτον δημαγωγίαν. Ὁ λόγος εἶνε πλήρης πολιτικῆς ὁμολογίας· ὁ ῥήτωρ δὲν ἀποδίδει εἰς ἰδανικόν τι τοῦ πολιτικοῦ βίου, ἀλλὰ τὸ ἀτομικὸν ἐνδιαφέρον πρὸς τοῦτο τὸ εἶδος τῆς πολιτείας εἶνε τὸ ἰσχυρότατον ἐλατήριον τοῦ ἀτόμου. Τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἰδεῶν συν-οδεύει μετὰ παραδειγμάτων ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν ταραχῶν τῶν τελευταίων ἐτῶν. Σωτηρίαν τῆς πόλεως ἀνευρίσκει μόνον ἐν τῇ εὐσυνειδήτῳ τηρήσει τῶν συνθηκῶν μεταξὺ τῶν φιλιωθεισῶν αὐθις μεριδῶν· τὸ τηρεῖν τὴν ὁμόνοιαν τῶν πολιτῶν διὰ τοῦ ἐπιεικοῦς τρόπου τῶν νικητῶν εἶνε ἡ μόνη ὁδὸς πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς παλινρθώσεως τοῦ πολιτεύματος, πρὸς θεραπείαν τῶν βαρεῶν πληγῶν τοῦ παρελθόντος καὶ πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς πό-

λεως κατὰ τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν. Κατ' ἀρχὴν παραγκώνις τῶν μελῶν τῶν προτέρων φατριῶν τῆς πόλεως, ἄνευ διακρίσεως τῶν ἐνόχων καὶ ἀθώων, φέρει δυσπιστίαν μεταξύ τῶν πολιτῶν καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ εἰς τοὺς ἐχθροὺς παρέχει ὅπλα ὅπως ἐργάζονται κατὰ τῆς δημοκρατίας· λέγει δὲ ἐν τέλει πρὸς τοὺς δικαστάς, ὅτι τὸ ἴδιον αὐτῶν συμφέρον ἐπιτάσσει αὐτοῖς νὰ ἐπιτρέψωσι τῷ ῥήτορι τὴν εἴσοδον εἰς τὰ τῆς πολιτείας πράγματα.

6. Ὁ λόγος ἀπηγγέλθη μικρὸν μετὰ τὴν παλινόρθωσιν τῆς δημοκρατίας πιθανόν καὶ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ ἔτους 403 (ὀλ. 94, 2) κατὰ τὴν πρώτην ἐγκατάστασιν τῶν νέων ἀρχῶν τῆς πολιτείας. Ἐν τούτῳ καταφαίνεται ὅτι τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα πρὸ μικροῦ εἶχεν καταστῆ, τὰ πράγματα δὲν εἶχον ἔτι στερεωθῆ, καὶ εἶχον ἀνάγκην στηρίγματος, πρόσφατος δὲ ἦτο ἡ μνήμη τῶν ἐπὶ τῶν 30 συμβάντων. Ἡ Ἑλευσίς εἶχεν μὲν ἤδη κυριευθῆ, ἀλλ' οὐχὶ ὀλίγοι τῆς ἄκρας ὀλιγαρχικῆς μερίδος μὴ πεποιθότες εἰς τὴν ἀμνηστειὰν εἶχον καταφύγει ἐκεῖ καὶ περιέμενον εὐνοϊκὴν περίστασιν διὰ νὰ ἀναλάβωσι πάλιν τὰ σχέδιά των. Ὁ ῥήτωρ γινώσκει τοὺς πρὸς ὁμόνοιαν καὶ εὐορκίαν προτρέποντας λόγους τῶν συνετῶν ἀρχηγῶν τῆς δημοκρατίας, ἀλλ' ἀγνοεῖ ἔτι τὸν ἔνεκα κακῆς πείρας εὐθύς μετὰ τὴν παλινόρθωσιν γενόμενον νόμον τοῦ Ἀρχίνου: Καίτοι κατὰ τὴν δοκιμασίαν οὐχὶ νομικῶς ἀλλ' ὅμως ἠθικῶς οὗτος ὁ νόμος, ὅστις κατὰ γραφῶν κατὰ τῆς ἀμνηστειᾶς ἐπέτρεπε τὴν ἔνστασιν τῆς παραγραφῆς, δυσκόλως θὰ ἀπέδαινε ὑπὲρ τοῦ ῥήτορος.

7. Ὁ ῥήτωρ δὲν ἀκολουθεῖ τὴν συνήθη ἐν δικανικοῖς λόγοις οἰκονομίαν. Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει ἀποδεικνύει τὸ ἀμεμπτον καὶ καθαρὸν αὐτοῦ φρόνημα, (1—18), ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ διηγεῖται τὰς καθόλου συνεπειάς, ἃς ἤθελεν ἐπιφέρει εἰς τὴν πόλιν ἡ τοιαύδε ἢ τοιαύδε κρίσις τῶν δικαστῶν.

Ὁ λόγος κατὰ τε τὸ εἶδος καὶ τὴν ὑπόθεσιν ἀνήκει μᾶλλον εἰς τὸ πολιτικόν, ἢ εἰς τὸ δικανικόν γένος τῆς ῥητορικῆς.

ΔΗΜΟΥ ΚΑΤΑΛΥΣΕΩΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ

(XXV).

Ἵμῖν μὲν πολλήν συγγνώμην ἔχω, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἀκούουσι τοιούτων λόγων καὶ ἀναμιμνησκομένοις τῶν γεγενημένων, ὁμοίως ἅπασιν ὀργίζεσθαι τοῖς ἐν ἅστει μείνασι· τῶν δὲ κατηγορῶν θαυμάζω, οἱ ἀμελοῦντες τῶν οἰκείων τῶν ἀλλοτρίων ἐπιμελοῦνται· εἰ σαφῶς εἰδότες τοὺς μηδὲν ἀδικούντας καὶ τοὺς πολλὰ ἐξημαρτηκότας ζητοῦσι κερδαίνειν, ἢ ὑμᾶς πείθειν περὶ πάντων ἡμῶν τὴν γνώμην ταύτην ἔχειν. Εἰ μὲν οὖν οἶονται, ἃ ὑπὸ τῶν τριάκοντα γεγένηται τῇ πόλει, ὁμοῦ κατηγορηκέναι, ἀδυνάτους αὐτοὺς

4. Ἵμῖν συγγν. ἔχω — ὀργίζεσθαι· συνηθέστερον ἐν τῷ συγγνώμην ἔχειν τιτι τίθεται· μετοχὴ ἢ ὑποθετ. πρωτ. σπανιώτ. ὅτι. Ἄλλ' ἀπαρεμφ. ὡς ἐνταῦθα πρὸς Σοφ. Αἶ. 1322: ὁνὸρὶ συγγνώμην ἔχω, κλύοντι φλαῦρα συμβαλεῖν ἔπη κακά. Ἐπίσης σύνηθες καὶ ἐν τῇ φράσει: συγγνώμη ἐστὶ τιτι. — Τοιούτων λόγων ὡς ὁ ἄνωτέρω λεχθεὶς τῆς κατηγορίας λόγος. — τῶν γεγενημένων· ἐπὶ τῶν τριάκοντα. — Τοῖς ἐν ἅστει μείνασι· χαρακτηρισμὸς τῆς προτέρας πατρίδας (οἱ ἐν ἅστει ἰδ. κατ' Ἐρατοσ. 52). μετὰ τὴν συμφιλίωσιν τῶν μερίδων. — οἱ — ἐπιμελοῦνται· εἰρωνεύεται· τοὺς κατηγοροὺς διὰ τὴν πολυπραγμοσύνην των. (ἰδ. §. 25). — Εἰ σαφῶς κλπ. εἶνε τὸ ἀντικειμ. τοῦ θαυμάζω. — τὴν γνώμην ταύτην ἔχειν· δηλ. ὀργίζεσθαι.

2. Ἀ — κατηγορηκέναι· κατηγορεῖν διὰ τὰ ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἐπελθόντα κακὰ ἦσαν πολὺ ἀγαπητὰ ἐν ταῖς δίκαις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κατὰ τῶν συνεργῶν τῶν ὀλιγαρχικῶν καὶ κατὰ τῶν ὀπαδῶν τῆς ἀριστοκρατικῆς μερίδος καθόλου. Τοιαύτας δὲ ἐξέφεραν

ἡγοῦμαι λέγειν· οὐδὲ γὰρ πολλοστὸν μέρος τῶν ἐκείνοις πε-
πραγμένων εἰρήκασιν· εἰ δὲ ὡς ἐμοί τι προσῆκον περὶ αὐτῶν
ποιοῦνται τοὺς λόγους, ἀποδείξω τούτους μὲν ἅπαντα ψευ-
δομένους, ἐμαυτὸν δὲ τοιοῦτον ὄντα οἷόςπερ ἂν τῶν ἐκ Πει-
3 ραιῶς ὁ βέλτιστος ἐν ἄστει μέινας ἐγένετο. Δέομαι δ' ὑμῶν,
ὦ ἄνδρες δικασταί, μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν τοῖς συ-
κοφάνταις. Τούτων μὲν γὰρ ἔργον ἐστὶ καὶ τοὺς μηδὲν ἡ-
μαρτηκότας εἰς αἰτίαν καθιστάναι (ἐκ τούτων γὰρ ἂν μά-
λιστα χρηματίζονται), ὑμέτερον δὲ τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσιν ἐξ
ἴσου τῆς πολιτείας μεταδιδόναι· οὕτω γὰρ ἂν τοῖς καθε-
4 στηκόσι πράγμασι πλείστους συμμάχους ἔχοιτε. Ἀξιῶ δὲ, ὦ

καὶ οἱ κατήγοροι· (§. 5.) Σκώπτει δὲ ὁ ῥήτωρ αὐτοὺς διότι τὰς
κακὰς πράξεις τῶν 30 δὲν ἔπρεπε νὰ καταγγείλῃσιν πάσας ὁμοῦ,
καὶ ὅτι μᾶλλον ἐν τῇ ῥητορικῇ ἀπεδείχθησαν ἀδύνατοι λέγειν. Ἄλλ'
ἂν ἤθελον νὰ καταστήσωσιν ὑπόλογον τούτων τὸν ῥήτορα, λέγει
ὅτι πᾶσα αὐτῶν λέξις εἶνε ψεῦδος. — ὡς προσῆκον· ὡς εἰ προ-
σῆκεν. — Ποιοῦνται τοὺς λόγους· ἀγορεύουσι· (περὶ τῶν κα-
τηγόρων ὡς ἐν XXII, 4. τοῦναντίον XIV, 34. ἐν XXVI, 26 ἀπο-
λογίας· — ἐμαυτὸν δ' — ὄντα· ὄντα μετοχ. παρατατ. = ὅτι ἤμην·
(ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τῶν 30). — μέινας· ὑποθ. μετοχ. ἂν ἤθελε
μείνει.

3. Ἐκ τούτων· — χρηματίζονται· διότι οἱ ἀθῶοι καὶ
ἀπράγμονες εὗρισκον ἡσυχίαν φράττιοντες τὸ στόμα τῶν συκοφαν-
τῶν διὰ χρημάτων· πρὸς Κριτ. παρὰ Ξενοφ. ἀπομν. 2, 9, 4: νῦν
ἐμέ τινες εἰς δίκας ἄγουσιν, οὐχ ὅτι ἀδικοῦνται ὑπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ὅτι
νομίζουσιν ἥδον ἂν με ἀργύριον τελέσαι ἢ πρᾶγμα ἔχειν· — ἐξ
ἴσου· χωρὶς νὰ κάμῃτε διάκρισιν κατὰ τὰς πολιτ. πεποιθήσεις·
ὅθεν ἀμερολήπτως· ἀλλαχῶς = ὁμοίως· — τῆς πολιτείας τῶν
πολιτ. δικαιωμάτων· ἀλλαχῶς μεταδοῦναι (μετέχειν, ἀπο-
στερεῖν) τῆς πόλεως. — πλείστους συμμάχους· ἐπειδὴ τότε
καὶ οἱ ἄλλας πολιτικὰς ιδέας ἔχοντες θὰ στέρξωσι τὴν παρούσαν
τῶν πραγμάτων κατάστασιν.

4. ἀποφάνω — γεγεννημένος· ἡ μετοχ. κατ' ὄνομαστ. δι-
ότι ἡ κρίσις γίνεται περὶ αὐτοῦ τοῦ ὑποκειμ. = (ὑποφάνω ἐμαυτὸν

ἄνδρες δικασταί, ἐάν ἀποφῆνω συμφορᾶς μὲν μηδεμιᾶς αἵ-
 τιος γεγεννημένος, πολλὰ δὲ καὶ γὰρ εἰργασμένος τὴν πόλιν
 καὶ τῷ σώματι καὶ τοῖς χρήμασι, ταῦτα γοῦν μοι παρ' ὑμῶν
 ὑπάρχειν, ὧν οὐ μόνον τοὺς εὖ πεποιηκότας ἀλλὰ καὶ τοὺς
 μηδὲν ἀδικοῦντας τυγχάνειν δίκαιόν ἐστι. Μέγα μὲν οὖν 5
 ἡγοῦμαι τεκμήριον εἶναι, ὅτι, εἴπερ ἐδύναντο οἱ κατήγοροι
 εἰς με ἀδικοῦντα ἐξελέγξαι, οὐδ' ἂν ᾤοντο χρῆναι ὑπὲρ
 τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων ἐτέρους διαβάλλειν, ἀλλ' αὐτοὺς
 τοὺς ἀδικοῦντας τιμωρεῖσθαι· νῦν δὲ νομίζουσι τὴν πρὸς
 ἐκείνους ὀργὴν ἱκανὴν εἶναι καὶ τοὺς μηδὲν κακὸν εἰργασμέ-
 νους ἀπολέσαι. Ἐγὼ δὲ οὐχ ἡγοῦμαι δίκαιον εἶναι οὔτε εἰ 6
 τινες τῇ πόλει πολλῶν ἀγαθῶν αἴτιοι γεγέννηται, ἄλλους
 τινὰς ὑπὲρ τούτων τιμὴν ἢ χάριν κομίσασθαι παρ' ὑμῶν, οὔτ'
 εἰ τινες πολλὰ κακὰ εἰργασμένοι εἰσὶν, εἰκότως ἂν δι' ἐκεί-
 νους τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας ὀνειδούς καὶ διαβολῆς τυγχά-
 νειν· ἱκανοὶ γὰρ οἱ ὑπάρχοντες ἐχθροὶ τῇ πόλει καὶ μέγα

γεγεννημένον καὶ ἑλλειπούσης τῆς αὐτοπαθ. κατ' ὄνομαστ.). καὶ
 τῷ σώμ. καὶ τοῖς χρήμασι· πρὸς. Αἰδ. 2, 18: 'Εκείνος ἂν
 εἴη πλείστου ἄξιος ἀνὴρ, ὅστις τοὺς ἑαυτοῦ παρακινδυνεύων χρή-
 μασι τε καὶ σώματι τολμήσῃ ἀγαθὸν τι ποιεῖν τοὺς ἑαυτοῦ πολίτας.
 — ταῦτα· τὸ σύνολον τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων (πολιτεία).
 5. Μέγα—μη τεκμήριον εἶναι· σπουδαία ἢ μεγάλη ἀπό-
 δείξις δι' ἐμέ.—ὅτι... ὁδοληρ. ἢ ἐπομ. αὕτη πρότασις ὑποκειμ.
 τοῦ εἶναι, τεκμήριον κατηγορ.—ἐκείνοις· ποιητ. αἰτ. τοῦ
 πεπραγμένων.—πρὸς ἐκείνους· κατ' ἐκείνων τῶν 30.—καὶ
 τοὺς μηδὲν εἰργασμένους· ὁ καὶ ἐπιδοτικός.
 6. Εἰκότως ἂν· τὸ ἂν ἀναγκαῖοι μετὰ τὸ δίκαιον εἶναι.—
 ἱκανοὶ καὶ—νομίζοντες· ἐννοεῖται εἰς ἀμφοτέρω εἰσὶν: ἀρ-
 κητοὶ καὶ τῆς γνώμης ὅτι. κτλ.—ἐχθροί· πρὸς. §. §. 23, 24.—
 μέγα κέρδος νομίζοντες εἶναι· συνηθ. φράσις πρὸς. Ξεν.
 Ἑλλ. III, 1, 4: νομίζοντες κέρδος τῷ δήμῳ, εἰ κλπ.

κέρδος νομίζοντες εἶναι τοὺς ἀδίκως ἐν ταῖς διαβολαῖς καθεστηκότας.

- 7 Πειράσσομαι δ' ὑμᾶς διδάξαι οὓς ἡγοῦμαι τῶν πολιτῶν προσήκειν ὀλιγαρχίας ἐπιθυμεῖν καὶ οὓς δημοκρατίας. Ἐκ τούτου γὰρ καὶ ὑμεῖς γνώσεσθε, καὶ γὰρ περὶ ἑαυτοῦ τὴν ἀπολογία ποιήσομαι, ἀποφαίνων ὡς οὔτε ἐξ ὧν ἐν δημοκρατίᾳ οὔτε ἐξ ὧν ἐν ὀλιγαρχίᾳ πεποίηκα, οὐδὲν μοι προσήκον καὶ δύναντον εἶναι τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ. Πρῶτον μὲν οὖν ἐνθυμηθῆναι χρὴ ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ἀνθρώπων φύσει οὔτε ὀλιγαρχικὸς οὔτε δημοκρατικὸς, ἀλλ' ἥτις ἂν ἐκάστῳ πολιτεύῃ συμφέρῃ, ταύτην προθυμεῖται καθιστάναι· ὥστε οὐκ ἐλάττω

7. Οὓς—καὶ οὓς· τινάς, ὑποκειμ. τοῦ ἐπιθυμεῖν· πρβ. Ξενοφ. ἀπομν. 1, 2, 42. τὸ πλήθος φράζει ὅτε δεῖ ποιεῖν καὶ ἂ μὴ.—πρβ. Ἡρόδοτος 2, 176. στήκειν· ἀρμόζει, συμφέρει.—οὓς δημοκρατίας· διεξοδικῶς ὁ ῥητορ λέγει περὶ τῶν ἐχόντων συμφέρον εἰς τὴν ὀλιγαρχίαν, συντάττει μὲν δὲ περὶ τῶν ἐν συνειδήσει ἐπιθυμούντων τὴν δημοκρατίαν. Ποιήσομαι· καθ' ὅσον οἱ δίκασται ἐκ τούτου δύναται νὰ μάθωσι ὅτι αὐτὸς οὐδὲν συμφέρον εἶχεν εἰς τὴν ἀνατροπὴν τῆς ὀλιγαρχίας. —ἐν δημοκρατίᾳ—ἐν ὀλιγαρχίᾳ· ἀνευ ἄλλου ἐν καίρῳ τοῦ πολιτεύματος δημοκρατικοῦ, ὀλιγαρχικοῦ. Τούτωντιόν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ—ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ· καθ' ὅσον ἀπορᾷ εἰς ὥρισμένους ἱστορικούς φάσεις ἀμφοτέρων τῶν εἰδῶν τοῦ πολιτεύματος. —ὡς προσήκον· δηλ. ἐστὶ πρβ. XVIII, 41· ἀπέκτεινον, οὓς μάλιστα προσήκον (δηλ. ἦν) τιμᾶσθαι.—κακόνους·—δυσμενής.

8. Οὐδεὶς φύσει—δημοκρατικός· Ὁ νοῦς, ὅτι οὐχὶ ποιεῖται ἀπὸ φύσεως ἡ φυσικὴ τις ιδιότης, ἀλλὰ ἀτομικὸν ἐνδιαφέρον ποιεῖ αὐτοὺς νὰ μετᾴσῃ τῆς μᾶς ἢ τῆς ἄλλης μερίδος. Ὁμ. παρ. Ίσ. VIII, 433. ἡ ἰδέα δ' αὕτη δὲν δύναται νὰ βλάψῃ καθόλου τὴν ὑψηλὴν ἐννοήσιμον των καθόντων τοῦ πολίτου, ὡς μέλους τῆς πολιτείας. Ὑπερ τῆς πόλεως πρέπει ἐπὶ τέλους νὰ ὑποχωρήσῃ πᾶν ἀτομικὸν συμφέρον (Δυσ. XXXI, 6)—δημοκρατικός· ἡ συνθ. ἀντίθ. εἶνε ὀλιγαρχικός·—οὐκ ἐλάχιστον μέρος·—μέγιστον (λιτότης) ὥστε κατὰ μέγιστον μέρος εἶνε εἰς ὑμᾶς, ἐξ ὑμῶν μάλιστα ἐξαρτᾶται.—πλείστοις· ὑποκειμ. τοῦ ἐπιθυμεῖν.

χιστον ἐν ὑμῖν ἐστὶ μέρος ὡς πλείστους ἐπιθυμεῖν τῶν παρόντων νυνὶ πραγμάτων. Καὶ ταῦτα ὅτι οὕτως ἔχει, οὐ χαλεπῶς ἐκ τῶν πρότερον γεγεννημένων μαθήσεσθε. Σκέψασθε γάρ, ὧ ἄνδρες δικασταί, τοὺς προστάντας ἀμφοτέρων τῶν πολιτειῶν, ὅσακις δὴ μετεβάλλοντο. Οὐ Φρόνιχος μὲν καὶ Πείσανδρος καὶ οἱ μετ' ἐκείνων δημαγωγοί, ἐπειδὴ πολλὰ εἰς ὑμᾶς ἐξήμαρτον, τὰς περὶ τούτων δείσαντες τιμωρίας τὴν προτέραν ὀλιγαρχίαν κατέστησαν, πολλοὶ δὲ τῶν τετρακοσίων μετὰ τῶν ἐκ Πειραιῶς συγκατῆλθον, ἔνιοι δὲ τῶν ἐκείνους ἐκβαλόντων αὐτοὶ αὖθις τῶν τριάκοντα ἐγέ-

9. Ἀ μ. φ. τῶν πολιτειῶν· δηλ. τῶν ὀλιγαρχιῶν τοῦ ἔτους 444 καὶ 404.—δὴ· ὡς γνωστόν—μετεβάλλοντο· μεταβάλλεσθαι καὶ μεταβάλλειν κύρια ἐκφράσεις ἐπὶ πολιτικῶν μεταβολῶν.—Φρόνιχος· ἴδ. XIII, 70. Πείσανδρος· ἴδ. κατ' Ἑρατοσθ. 66.—Τοὺς περὶ τούτων δείσαντας τιμωρίας· ἡ περὶ ἀντὶ τῆς συνηθ. ὑπέρ.—τὴν προτ. ὀλιγαρχίαν· ἴδ. κατ' Ἑρατ. 65.—πολλοὶ—συγκατῆλθον· περὶ τοῦ πράγμ. ἴδ. XIII, 77. ἡ σὺν σημαίνει τὸ ὁμοῦ· ἡ κατὰ, τὴν ἐκ τῆς ἐξορίας ἐπάνοδον.—μετὰ τῶν ἐκ Πειρ. ἴδ. XIII, 27.—ἐνίοι· ἐννοεῖ τὴν Θηραμένην. Ἀλλ' ὁ ῥήτωρ παρασιωπᾷ τὸ ὄνομα, ἐπειδὴ αὐτὸς οὗτος ἐπρέσθευε τὰς πολιτικὰς ἀρχάς του πιθανὸν μάλιστα νὰ ἀνῆκε καὶ εἰς τὴν ἐταιρίαν του.—τῶν—ἐκβαλόντων· ὅτινες αὐτοὶ ἀνῆκον εἰς τοὺς 400.—ἐκείνους· μέρος τῶν 400 ἐννοεῖ μόνον.—τῶν Ἐλευσίν· ἀπογραφασμένων· νοοῦνται ἐκεῖνοι τῆς ἐν ἄστει σατρίας, οἵτινες καθ' ἣν περίπτωσιν οἱ τριάκοντα ὥφειλον νὰ καταφύγωσιν εἰς Ἐλευσίνα ἐγγράφως πρὸς αὐτοὺς ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ μετάσχῳσι τῆς μεταναστεύσεως, ἀλλ' εἴτα ἐνεκα τῶν συμπερόντων τῶν ἔλειναν ἐν Ἀθήναις, καὶ βραδύτερον μάλιστα μετὰ τῶν λοιπῶν πολιτῶν ἐξῆλθον (ἐξελθόντες μεθ' ὑμῶν δηλ. ἐξ Ἀθη-νῶν) καί· ἐβόηθησαν ὥστε νὰ πολιορκήσωσι τοὺς μεθ' αὐτῶν ἐν Ἐλευσίνι.—ἀπογράφεσθαι· κάμνω ὥστε νὰ γραψῶ ἐν τῷ καταλόγῳ.—Ἐλευσινάδε ἀπογραφ· βραχυλογία= ἀπογραφ· εἰς τὴν ἐλευσινάδε μετοίκισιν· τοιαῦται βραχυλογίαι ἐν τῇ ἐπισήμῳ γλώσσῃ οὐχὶ σπάνιαι.

νοντο; Εἰπὶ δὲ οἵτινες τῶν Ἐλευσινιάδῃ ἀπογραφαμένων,
 10 ἐξεληθόντες μεθ' ὑμῶν, ἐπολιόρκουν τοὺς μεθ' αὐτῶν. Οὐ-
 κουν χαλεπὸν γινῶναι, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὅτι οὐ περὶ πολι-
 τείας εἰσὶν αἱ πρὸς ἀλλήλους διαφοραί, ἀλλὰ περὶ τῶν ἰδίᾳ
 συμφερόντων ἐκάστω. Ὑμᾶς οὖν χρὴ ἐκ τούτων δοκιμάζειν
 τοὺς πολίτας, σκοποῦντας μὲν ὅπως ἦσαν ἐν τῇ δημοκρα-
 τίᾳ πεπολιτευμένοι, ζητοῦντας δὲ εἴτις αὐτοῖς ἐγίγνετο ὠφέ-
 λεια τῶν πραγμάτων μεταπεσόντων· οὕτως γὰρ ἂν δικαιο-
 11 τάτην τὴν κρίσιν περὶ αὐτῶν ποιῶσθε. Ἐγὼ τοίνυν ἡγοῦ-
 μαι, ὅσοι μὲν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ἄτιμοι ἦσαν εὐθύνας δεδω-

40. Αἱ πρὸς ἀλλήλους διαφοραί.— πρὸς ἀλλήλους ἀορί-
 στως ἄνευ ἀναφορᾶς πρὸς ὠρισμένως ῥηθέντα πρόσωπα. Ξενοφ. Ἱερ.
 344. Ποία ξυνουσία ἡδεῖα ἄνευ πίστεως τῆς πρὸς ἀλλήλους.— ἐκ
 τούτων· κατὰ ταῦτα. κατὰ ταύτας τὰς ὁφείας.— εἴτις — ὠφέ-
 λεια· τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δοκιμασίας ὡς πρὸς τὸν ῥήτορα παρέχει·
 § 12. ἐπ.— ἐγίγνετο· κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν 30, διότι περὶ τῆς
 διαγωγῆς τῶν πολιτῶν ἐν ὠρισμέναις χρονικαῖς ἐποχαῖς ἐλέχθη.—
 ἐν τῇ δημοκρατίᾳ = ἐν τῇ προτέρᾳ δημοκρ. (§ 49) εἴτα ἐν
 § 12 ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ.— τῶν πραγμάτων· ἴδ. κατ'
 Ἑρατοσθ. § 65.— περὶ αὐτῶν· ὡς πρὸς τὰ φρονήματα αὐτῶν
 ἀπέναντι τῆς δημοκρατίας.

41. Ἀτιμοὶ—ἀπεστερημένοι πολιτικῇ ἐκ πείρας ἐξηγ-
 μένη γνώμη παρ' Ἀριστοτ. πολιτ. VIII, 2· καὶ ἀτιμίαν φεύγοντες
 καὶ ζημίαν στασιάζουσιν ἐν ταῖς πόλεσι.— τῶν ἀπεστερημέ-
 νων· διὰ χρηματ. προστίμου ἢ δημεύσεως χρημάτων.— συνήθ.
 εὐφημισμός ἐπὶ ζημίας ἐνεκα πολιτικῶν ἐγκλημάτων, ἰδίως ἐπὶ
 ἀτιμίας (X, 24)· ἐπίσης ἀτυχία καὶ ἀτύχημα καὶ ἀντιστοιχ.
 δυστυχεῖν (ἀτυχεῖν) πρὸς τὴν πόλιν (XIV, 41). Οὕτω καὶ συμ-
 φορὰ ἐπὶ πολιτ. δίχης κατωτ. § 13 ἐπὶ οἰκονομ. δίχης XIX, 55.
 — προσήκειν αὐτοῖς· οὐχὶ τούτοις προσήκειν· διότι ὁ
 τόνος πίπτει οὐχὶ ἐπὶ τῆς ἀντωνυμίας, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προσήκειν.—
 ἐλπίζοντας—ἐσσεσθαι· ἐπειδὴ ἤλπιζον ὅτι θὰ ὠφελί· ὡς πρὸς
 τὸν νοῦν πρὸ. Ἀντισθ. 14, δ, 9· τοῖς ἀτυχοῦσι νεωτερίζειν συμφέ-
 ρει· ἐκ γὰρ τῶν μεταβολῶν ἐπίδοξος ἢ δυσπραγία μεταβάλλειν αὐ-

κότες ἢ τῶν ὄντων ἀπεστερημένοι ἢ ἄλλη τινὶ συμφορᾷ
 τοιαύτῃ κεχρημένοι, προσήκειν αὐτοῖς ἐτέρας ἐπιθυμεῖν πο-
 λιτείας, ἐλπίζοντας τὴν μεταβολὴν ὠφέλειάν τινα αὐτοῖς
 ἔσεσθαι· ὅσοι δὲ τὸν δῆμον πολλὰ κἀγαθὰ εἰργασμένοι εἰσὶ,
 κακὸν δὲ μηδὲν πώποτε, ὀρεῖλεται δὲ αὐτοῖς χάριν κομί-
 σασθαι παρ' ὕμῶν μᾶλλον ἢ δοῦναι δίκην τῶν πεπραγμέ-
 νων, οὐκ ἄξιον τὰς τούτων ἀποδέχεσθαι διαβολάς, οὐδ' ἂν
 πάντες οἱ τὰ τῆς πόλεως πράττοντες ὀλιγαρχικούς αὐτοὺς
 φάσκωσιν εἶναι. Ἐμοὶ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὗτ' ἰδίᾳ 12
 οὔτε δημοσίᾳ συμφορὰ ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ οὐδεμίᾳ πώποτε

τῶν ἐστιν. — ἐλπίζοντας· περὶ τῆς αἰτίας. μετὰ τὸ αὐτοῖς συ-
 νήθης ἐν τοῖς ἀπροσωπ. μετ' ἀπαρεμφ. διότι ἡ μετοχὴ κειμένη μετὰ
 τὸ ἀπαρέμφ. συμφωνεῖ τῷ ὑποκειμ. τοῦ ἀπαρεμφ. ὅπερ ἔδει κείσθαι·
 αὐτούς. οὕτω μετὰ τὸ προσήκει, ἔξεστι, δοκεῖ. κλπ. —
 ὀρεῖλεται αὐτοῖς· ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἀντικαθίσταται ἐν ἀναφορ.
 προτάσει ἡ ἀναφορ. ἀντωνυμ. ἐν ταῖς ἐπομ. προτάσει μάλιστα
 ἂν μεταβάλληται ἡ πτώσις διὰ τῆς αὐτὸς, σπανιώτερον διὰ τῆς
 οὗτος καὶ ἐκεῖνος. Οὕτω καὶ ἐν τῷ λατίν. Cic de off. 2,
 41, 40. Viriathus, quem Laelius praetor fregit ferocitatemque
 ejus repressit. — οὐκ ἄξιον τὰς περὶ τούτων — διαβολάς·
 καὶ τῆς ἀναληπτικῆς οὗτος δύναται ἄλλαι ἐννοιαὶ ἐμφαντικώτεραι
 νὰ προηγῶνται. Αἰσχ. 3, 13. ὅσα τις αἰρετὸς ὢν πράττει κατὰ ψή-
 φισμα, οὐκ ἐστὶ ταῦτα ἀρχή. Δημ. προσιμ. 37: οἵμαι πάντας ἂν
 ὑμᾶς φῆσαι ἃ βέλτιστα ἕκαστος ἡγεῖται τῇ πόλει, βούλεσθαι ταῦτα
 πραχθῆναι. Ἐνθα, ὡς ἐνταῦθα, εἰς δύο ἁλλεπάλληλα μέλη πρῶ-
 τον μὲν διὰ τοῦ αὐτὸς ἀναφερ. εἰς τὸ ἀναφορικ. εἶτα δὲ διὰ τῆς
 οὗτος, γίγνεται τοῦτο ἢ χάριν ἐναλλαγῆς, ἢ ἵνα ἐξάρη τὸ δεύτερον
 μέρος πλέον τοῦ πρώτου. — οἱ πράττοντες· οἱ πολιτευόμενοι.

12. Οὗτ' ἰδίᾳ οὔτε δημοσίᾳ· οὔτε ἐν τῷ ἰδιωτικῷ οὔτε ἐν
 τῷ δημοσίῳ βίῳ. διότι καὶ δίκαι πρὸς ἰδιώτας ἡδύναντο νὰ φέρω-
 σιν ἀπώλειαν τῆς ἀστικῆς τιμῆς καὶ ἐξουσίας. — ἐν ἐκείνῳ τῷ
 χρόνῳ· ἐν τῇ δημοκρατίᾳ. — προθυμούμενος· ὑποθ. μετοχ.
 εἰ προθυμούμεν. — ἂν — ἐπεθύμουν· δυνητικ. προτ. ἐν τῷ πα-
 ρελθόντι = ἐπιθυμοῖν ἂν. Ὡὰ ἡδυνάμην νὰ ἐπιθυμῶ. Ἐπίσης

ἐγένετο, ἀνθ' ἧς τινος ἂν προθυμούμενος τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλαγῆναι ἐτέρων ἐπεθύμουν πραγμάτων. Τεττηρηράρχηκά τε γὰρ πεντάκις, καὶ τετράκις νευαυμάχηκα, καὶ εἰσφορὰς ἐν τῷ πολέμῳ πολλὰς εἰσενήνοχα, καὶ τὰλλα λε-
 13 λειτούργηκα οὐδενὸς χειρόν τῶν πολιτῶν. Καίτοι διὰ τοῦτο πλείω τῶν ὑπὸ τῆς πόλεως προσταττομένων ἔδαπανώμην, ἵνα καὶ βελτίων ὑφ' ὑμῶν νομιζοίμην, καὶ εἴ πού μοι τις συμφορὰ γένοιτο, ἄμεινον ἀγωνιζοίμην· οὐ γὰρ τοὺς τῷ πλήθει ἀγαθοῦ τινος αἰτίους γεγεννημένους χάριτος παρ' αὐτῶν ἡξίουν τυγχάνειν, ἀλλὰ τοὺς πλεῖστα κακὰ ὑμᾶς εἰργασμένους εἰς τὰς τιμὰς καθίστασαν, ὥς ταύτην παρ' ἡμῶν πίστιν εἰληρότες. Ἄ χρὴ πάντας ἐνθυμουμένους μὴ τοῖς τού-

ἀορ. τῆς ὀρίστ. μετὰ τοῦ ἄν. (Λυσ. XX, 3: οὗτος τίνος ἂν ἕνεκα ὀλιγαρχίας ἐπεθύμησεν; — ἐτέρων πραγμάτων· μεταβολὴν πολιτεύματος. Συνήθεσι: — νεώτερα πράγματα. — τεττηρηράρχη — νευαυμάχηκα· διὰ τοῦ χιασμοῦ αἴρονται ἐνταῦθα κατ' ἐξοχὴν τὰ ἐν τῷ μεταξὺ: πεντάκις τετράκις. — εἰσφορὰς· ἰδ. κατ' Ἑρατοσθ. 20. τὸ: ἐν τῷ πολέμῳ ἡδύνατο νὰ λείψῃ· οὐχ ἥττον πρὸς. Ἰσαῖον V, 37: εἰσφοραὶ γεγέννηται εἰς τὸν πόλεμον. — οὐδενὸς χειρόν· — οὐ χειρόν τινος, ὅχι χειρότερον ἀπὸ ἑνα ἑκαστον τῶν πολιτῶν.

14. Πλείω — προσταττομένων· πλείω ἢ ὅσα ἀπαιτοῦντο πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν προσταττομ. — Ταῦτα πατριωτικαὶ φιλοτιμίαι συνήθως ἐλέγοντο πρὸς καύχησιν ἐν τῷ δικαστηρίῳ. — βελτίων· καλλίτερος, παρὰ ἂν ἐξετέλουν τὰς ὑποχρεώσεις μόνον κατ' ἀνάγκην. — ἄμ. ἀγωνιζοίμην· ἰδ. XIII, 88. — ὥς ταύτην — πίστιν εἰληρότες· περὶ τοῦ πράγματος. ἰδ. κατ' Ἑρατοσθ. 30. ταύτην πίστιν· δηλ. ταύτην ὥς ἐγγύησιν ὥς ἐχέγγυον τῆς πίστεως (πίστις ἰδ. κατ' Ἑρατοσθ. 29) δηλ. τὸ: πολλὰ κακὰ ὑμᾶς εἰργάσθαι. Ἐνταῦθα τὸ: ταύτην, ἔδει κατ' οὐδέτερον γένος εἶναι — τοῦτο, τὸ εἰργάσθαι, ἀλλ' ἔλκεται πρὸς τὸ κατηγορ. πίστιν. — παρ' ἡμῶν τῶν ἐν ἡστέι. — ἄ — σκιοπεῖν· περὶ τῆς ἐννοίας ἰδ. κατ' Ἑρατοσθένους 33.

των λόγοις πιστεύειν, ἀλλὰ [καὶ] ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν ἅ-
 κάστῳ τυγχάνει πεπραγμένα. Ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες δικα- 14
 ται, οὔτε τῶν τετρακοσίων ἐγενόμην· ἢ τῶν κατηγόρων
 βουλόμενος παρελθὼν ἐλεγχάτω· οὐ τοίνυν οὐδ' ἐπειδὴ οἱ
 τριάκοντα κατέστησαν, οὐδεῖς με ἀποδείξει οὔτε βουλευ-
 ντα οὔτε ἀρχὴν οὐδεμίαν ἄρξαντα. Καίτοι εἰ μὲν ἐξόν
 αἱ ἄρχαι μὴ ἡβουλόμην, ὑφ' ὑμῶν νυνὶ τιμᾶσθαι δίκαιός
 μοι· εἰ δὲ οἱ τότε δυνάμενοι μὴ ἡξίουں μοι μεταδιδόναι τῶν
 πεπραγμάτων, πῶς ἂν φανερώτερον ἢ (οὕτως) ψευδομένους ἀπο-
 δείξαιμι τοὺς κατηγόρους;

Ἐπι τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων τῶν 15
 πεπραγμένων ἄξιον σκέψασθαι, Ἐγὼ γάρ τοιοῦτον

44. Οὔτε—ἐγενόμην. διαμαρτύρεται ὅτι δὲν ἐγένετο εἰς τῶν
 400. . . Εἰς τὸ οὔτε ἀναποκρίνεται εἰτα: οὐ τοίνυν οὐδέ. Ὁ-
 ἀνακολουθία ἐν Ξενοφ. ἀπομν. 2, 6, 49.: οὔτε γὰρ—ἀλλὰ
 οὐδέ. — ἐλεγχάτω· τοιαῦται ἐπικλήσεις τοῦ ἀντιθέτου (ὡς
 γ. D. 2, 8: καιροῦ πρὸς τοῦτο πάρεστ. Φιλίππῳ τὰ πράγματα·
 παρελθὼν τις ἐμοί, μᾶλλον δ' ὑμῖν δειζάτω), δὲν ἐνομιζοντο βε-
 λῶς σπουδαῖαι· τὸ ἢ ἐνταῦθα προϋποτίθουσιν προτέραν πρότασιν: ἢ
 ἐγενόμην, ἢ: — ἐλεγχάτω. — παρελθὼν· ἐπὶ τοῦ βή-
 ματος, ὅπερ εἰς τοιαύτας περιστάσεις ὁ ῥήτωρ παραχωρεῖ. (παραχω-
 τοῦ βήματος) — οὐ τοίνυν οὐδέ συχν. ἐν μεταβάσει πρὸς
 XXX, 9.—βουλευσάντα· ὅτι ἐχρημάτισα βουλευτής. —
 αἰτ. ἀπολυτ. ἐναντιωμ. — δίκαιός εἰμι· προσωπ. ἀντὶ
 προσωπ: δίκαιόν ἐστιν. — τιμᾶσθαι· ἀπονέμοντές μοι τὴν
 φιλονεικουμένην ἀρχήν. — ψευδομένους κατηγορ. μετοχ. ἂν
 θέλετε νὰ με καταστήσῃτε ὑπεύθυνον διὰ τὰς πράξεις τῶν 20.
 13. Ἐπι τοίνυν—καί· ἐπι τοίνυν, καί, ἔτι τοίνυν καὶ (οὐδὲ,
 καὶ) συχν. ἐν μεταβάσει εἰς νέον ἀντικείμενον ἰδίως συνηθέστερον
 καί· ἐπι τοίνυν κἀκεῖνο (σκοπεῖτε, ἐνθυμεῖσθαι δεῖ). — κερήσθαι
 προσωπ. εἰς ἀποδ. σπάνιον.—ἤθελε περιπέσει εἰς τινα συμφορὰν.
 α. χθελίς· ἡ ἀπαγωγὴ ἦτο ἐπὶ τῶν τριάκοντα ὁ συνήθης σύντο-
 τρόπος, δι' οὗ ἢ οἱ ἰσχυροὶ ἐκποδὼν ἐποιοῦντο τὰ θύματά των,

ἐμυτὸν ἐν ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς παρέσχον ὥστε, ἐπὶ πάντες τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχον ἐμοί, μηδὲνα ἂν ὑμῶν μὴ δειμῆ κεχρηῆσθαι συμφορᾷ. Ὑπ' ἐμοῦ γὰρ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ οὔτε ἀπαχθεῖς οὐδεὶς φανήσεται, οὔτε τῶν ἐχθρῶν οὐδεὶς 16 τετιμωρημένος, οὔτε τῶν φίλων εὖ πεπονθώς. (Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἄξιον θαυμάζειν· εὖ μὲν γὰρ ποιεῖν ἐν ἐκείνῳ τῷ

ἢ οἱ ἰδιῶται ἀπῆλλάσσοντο τῶν προσωπικῶν αὐτῶν ἀντιπάλων (XIII, 44).—εὖ πεπονθώς· εὖ πεπονθώς· κατηγορ. μετοχ. οὐδεὶς τῶν ἐχθρῶν οὔτε ἔχει τιμωρηθῆ, οὔτε τῶν φίλων οὐδεὶς ἔχει εὐεργετηθῆ ἕνεκα τῶν περιστάσεων, αἵτινες ἐκάλυπτον τὴν ἀδικίαν.

46. Τοῦτο θαυμάζειν· παρέργως ρίπτει βλέμμα ἐπὶ τῇ ἀνωμαλῇ καταστάσει τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, δι' οὗ ὁ ῥήτωρ ὑπαινίσσεται ὅτι ἡ ἐν τῷ τελευταίῳ χωρίῳ λεγομένη μετ' ἐπαίνου ἀποχρῆστος (οὔτε—πεπονθώς) συγκριτικῶς ἦτο βεβαίως εὐκολος.—τοῦτο μὲν: τοῦτο βεβαίως ὡς ἀντιθ. ὑπονοεῖται: ἀλλὰ τόσον μᾶλλον τότε διαγωγή μου, καθ' ὅσον ῥᾶδιον ἦτο τὸ ἐξαμαρτάνειν εἰς ἄλλους.—γ' αλεπὸν ἦν· διατῖ, ἐξάγεται ἐκ τοῦ κατ' Ἑρατοσθ. 93: συνωρελεῖσθαι ὑμᾶς οὐκ ἤξιουν.—οὐ τοίνυν· ἀναλαμβάνει πάλιν μετὰ τὴν παρεντεθεῖσαν ἔννοιαν, τὴν διακυπεῖσαν ἀπαρίθμησιν. πρὸς τοῦτοισι δὲ οὐδέ.—φανήσομαι· ὁ κατάλογος οὗτος καλεῖται παρ' Ἰσ. XVIII, 46. XXI, 2: ὁ μετὰ Λυσάνδρου κατάλογος. Ἐπειδὴ οὖν ἐνταῦθα ἀντιτάσσονται οἱ μετέχοντες τῆς πολιτείας, πρέπει οὕτως πιθανῶς οἱ μετὰ Λυσάνδρου παρεσκευασμένοι κατάλογοι νὰ ἐμπεριείχον πιθανῶς τὰ ὀνόματα ἐκείνων, οὓς οἱ τριάκοντα κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς τρισχιλίους, οἵτινες ἐλήφθησαν εἰς τὰ τῆς πολιτείας (καὶ οὗτοι ἐπειδὴ ἦσαν ἐγγεγραμμένα τὰ ὀνόματά των Ξενοφ. Ἑλλ. 44, 3, 52. 8, 28 οἱ ἐν καταλόγῳ) εἶχον ἰδίως ἀποκλείσει τῆς ἐνασχέσεως τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων: ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ ἦσαν οἱ ὑπὸ τῶν τριάκοντα τρόπον τινὰ προγεγραμμένοι.—Ἀθηναῖων συναπτέον πρὸς τὸ οὐδένα: οὐδένα τῶν Ἀθηναίων.—δίκαιον ταδίκαιον τῆς ἀμενός· κατηγορ. μετοχ. οὐδ' ὅτι ἐξήνεγκον δίκαιον τικὴν κρίσιν κατὰ τινος. Ἡ ἀρχὴ παρέπεμπε πολλάκις τοὺς διαδίκους εἰς δίκαιον, οἵτινες διωρίζοντο ὑπὸ τῆς πολιτείας ἢ διὰ κλήρου ἐξελέγοντο. Ἐν τῇ διαφθορᾷ τῆς δικαιοσύνης δυσκόλως ἠδύναντο ὑπὸ τῆς πολιτείας διοριζόμενοι δικαιοσύνη νὰ ἐξασκήσωσι τὸ ἔργον των, διότι ἠδύνατό τις νὰ κάμῃ ἔφεσιν εἰς τὴν ἡλιαίαν. Τούναντι

χρόνῳ χαλεπὸν ἦν ἐξαμαρτάνειν δὲ τῷ βουλομένῳ ῥάδιον). Οὐ τοίνυν οὐδ' εἰς τὸν κατάλογον Ἀθηναίων καιαλέξας οὐδένα φνήσομαι, οὐδὲ δίκαιταν καταδικαιησάμενος οὐδενός, οὐδὲ πλουσιώτερος ἐκ τῶν ἡμετέρων γεγονώς συμφορῶν. Καίτοι εἰ ταῖς τῶν γεγεννημένων κακῶν αἰτίοις ὀργίζεσθε, εἰκός καὶ τοὺς μηδὲν ἡμαρτηκότας βελτίους ὑφ' ὑμῶν νομίζεσθαι. Καὶ μὲν δὴ, ὧ ἄνδρες δικασταί, μεγίστην ἡγοῦμαι 17 περὶ ἑαυτοῦ τῇ δημοκρατίᾳ πίστιν δεδοκέναι. Ὅστις γὰρ τότε οὐδὲν ἐξήμαρτον οὕτω πολλῆς δεδομένης ἐξουσίας, ἣ που νῦν σφόδρα προθυμηθήσομαι χρηστὸς εἶναι, εὖ εἰδώς ὅτι, ἐὰν ἀδικῶ, παραχρῆμα δώσω δίκην. Ἀλλὰ γὰρ τοιαύτην διὰ τέλους γνώμην ἔχω, ὥστε ἐν ὀλιγαρχίᾳ μὲν μὴ

τῇ προτάσει ἰσχυροῦ τινος ἡδύνατο νὰ γείνη πίσις εἰς τὴν γνώμην τοῦ ἀντιπάλου ἢ καὶ νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ διαιτητοῦ ἢ προσωπικὴ αὐτοῦ βαρύτης καὶ οὕτω νὰ καταδικασθῇ ὁ ἀντίπαλος. (καταδικαιῶσθαι). — πλουσιώτερος· ἰδ. κατ' Ἑρατοσθ. 93. — βελτίους ἰδ. § 43.

47. Πίστιν· ἰδ. κατ' Ἑρατοσθ. 27. δίδωμι πίστιν = ἀσφάλειαν δίδω, διαβεβαίωσιν ἀσφαλείας. — ὅστις· ἐγὼ ἄνθρωπος, ὅστις οὐδὲν ἐξήμαρτον· ὅστις καὶ οὐχὶ ὅς ἐτέθη, διότι ἐξαίρεται ἡ ιδιότης τοῦ προσώπου, ἔχει ἄρα γενικὸν χαρακτῆρα. — ἣ που· βεβαίως. ἰδ. κατ' Ἑρατοσθ. 35. — παραχρῆμα — δίκη· χαρακτηριστικὸν καλῶς διατεταγμένης πολιτικῆς καταστάσεως. — ἀλλὰ γάρ· ὡς ἐν τῷ κατ' Ἑρατοσθ. 99. διακόπτει διευκρίνησίν τινα. Ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν διακοπὴν, οὐχὶ κυρίως παρεμπύπτουσάν τινα πρὸς συμπλήρωσιν ἔννοιαν, ἥς τὴν ἀναπλήρωσιν διὰ τὴν ἡμετέραν διὰ νομῶν ἀπαιτεῖ μόνον ἡ ἔννοια τοῦ αἰτιολογικοῦ μορίου μετὰ τὸ ἀντιπαικόν. (ἐνταῦθα νοητέα ἢ πρότασις: τί δεῖ μακρολογεῖν;) — τοιαύτην γν. ἔχω· ἔχει ὑπ' ὅψει ὁ ῥήτωρ τὴν πρὸς ἀλλήλους διαίρεσιν, ἐπανάγει δὲ τὴν ἐναντίαν πολιτικὴν αὐτοῦ στάσιν ἐπὶ τῆς ἀστάσεως τῆς πολιτικῆς ἠθικῆς, δηλονότι ἀπέναντι τῆς ἐννόμου πολιτικῆς προθύμως θυσάζει τὰ πάντα, ἐν καιρῷ δὲ ἀναρχίας σέβεται τὰ ἀλλότρια.

ἐπιθυμεῖν τῶν ἀλλοτρίων, ἐν δημοκρατίᾳ δὲ τὰ ὄντα προθύμως εἰς ὑμᾶς ἀναλίσκειν.

- 18 Ἡγοῦμαι δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἂν δικαίως ὑμᾶς μισεῖν τοὺς ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ μηδὲν πεπονθότας κακόν, ἐξόν ὀργίζεσθαι τοῖς εἰς τὸ πλῆθος ἐξημαρτηκόσιν, οὐδὲ τοὺς μὴ φυγόντας ἐχθροὺς νομίζειν, ἀλλὰ τοὺς ὑμᾶς ἐκβαλόντας, οὐδὲ τοὺς προθυμουμένους τὰ ἑαυτῶν σῶσαι, ἀλλὰ τοὺς τὰ τῶν ἄλλων ἀφηρημένους, οὐδὲ οἱ τῆς σφετέρως αὐτῶν σωτηρίας ἐνεκα ἔμειναν ἐν τῷ ἄστει, ἀλλ' οἱ τινες ἐτέρους ἀπολέσαι βουλόμενοι μετέσχον τῶν πραγμάτων. Εἰ δὲ οἴεσθε χρῆναι, οὓς ἐκεῖνοι παρέλιπον ἀδικοῦντες ὑμεῖς ἀπολέσαι, οὐδεὶς τῶν πολιτῶν ὑπολειφθήσεται.

- 19 Σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ ἐκ τῶνδε, ὦ ἄνδρες δικασταί. Πάντες γὰρ ἐπίστασθε ὅτι ἐν τῇ προτέρᾳ δημοκρατίᾳ τῶν τὰ

18. Ἡγοῦμαι κτλ. ὅτι παρὰ τὴν διαλλαγὴν ἐν τοῖς πατρίωταις ἐπεκράτει ἀνεξήγητος καταφορὰ κατὰ τῶν ἐν ἄστει, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς § 28. — ἐξόν· αἰτ. ἀπολυτ. ἀναντιωμ. — ἔμειναν ἐν τῷ ἄστει· τὸ ἄρθρον, διότι δὲν πρόκειται περὶ τῆς πατρίας, ἀλλὰ περὶ τοῦ τόπου. Ἡ πατρία λέγεται πάντοτε· οἱ ἐν ἄστει, ἐξ ἄστεος. — οἱ—οἵτινες· ἡ ἀλλαγὴ τῆς ἀντωνυμ. διότι ἡ μὲν πρώτη ἀναφέρεται εἰς άτομα, ἡ δὲ εἰς γένος. πρβ. XXVII, 8 οὐχ οὗτοι—περὶ ὧν ἂν—ἀλλ' οἵτινες ἂν.—χρῆναι ὑμεῖς ἀπολέσαι· τὸ ὑποκειμ. (ἀλλαχοῦ τὸ κατηγορούμ.) εἰς ὀνομαστικ. καίτοι τὸ ἀπαρεμφ. συνδεετ. μετὰ τοῦ κυρίου ῥήμ. διὰ τοῦ χρῆναι.—οὐδεὶς τῶν πολιτῶν· φυσικὰ μόνον τῶν ἐν ἄστει.

19. Δὲν πρέπει νὰ αἰτιᾶται τις πάντας διὰ τὰς ἀδικίας ὀλίγων. — ἐκ τῶν δε· ἐκ τῶν ἐπομένων.—ἐν τῇ προτέρᾳ δημοκρατίᾳ· ἀπὸ τῆς πτώσεως τῶν 400 μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν 30. κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν κατὰ τὸ 403 παλινρθωθεῖσαν δημοκρατίαν. ἴδ. κατ' Ἑρατοσθ. 65.—τὰ δημόσια ἐκλεπτον· μομφὴ ἐπανελλημμένως ἀποδιδόμενη τοῖς πολιτικοῖς τῶν Ἀθηναίων· διότι «Ἀθηναῖοι δεινοὶ κλέπτειν τὰ δημόσια». Ξεν. Ἀναβ. IV, 6, 16. «οἱ ῥήτορες πλούσιοι γίνονται ἐκ πενήτων ἀπὸ τῶν τῆς πό-

τῆς πόλεως πραττόντων πολλοὶ μὲν τὰ δημόσια ἔκλεπτον, ἔνιοι δ' ἐπὶ τοῖς ὑμετέροις ἐδωροδοκοῦν, οἱ δὲ συκοφαντοῦντες τοὺς συμμάχους ἀφίστασαν. Καὶ εἰ μὲν οἱ τριάκοντα τούτους μόνους ἐτιμωροῦντο, ἄνδρας ἀγαθοὺς καὶ ὑμεῖς ἂν αὐτοὺς ἡγεῖσθε· νῦν δὲ, ὅτι ὑπὲρ τῶν ἐκείνοις ἡμαρτημένων τὸ πληθος κακῶς ποιεῖν ἤξiou, ἡγανακτεῖτε, ἡγούμενοι δεινὸν εἶναι τὰ τῶν ὀλίγων ἀδικήματα πάσῃ τῇ πόλει κοινὰ γίνεσθαι. Οὐ τοίνυν ἄξιον χρῆσθαι τούτοις, οἷς ἐκείνους ἐωρᾶτε 20 ἔξαμαρτάνοντας, οὐδὲ ἃ πάσχοντες ἄδικα ἐνομίζετε πάσχειν, ὅταν ἐτέρους ποιῆτε, δίκαια ἡγεῖσθαι, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν κατελθόντες περὶ αὐτῶν γνώμην ἔχετε, ἥνπερ φεύγοντες περὶ ὑμῶν αὐτῶν εἶχετε· ἐκ τούτων γὰρ καὶ ὁμόνοιαν πλείστην

λεως». D. XXIV, 42. πρβ. Λυσ. XXX, 26. — ἐπὶ τοῖς ὑμετέροις· ἐπὶ βλάβῃ τῶν ὑμετέρων συμφερόντων· ὡς XXIX, 41: «οὗτος Ἐργοκλεῖ συνήδει ἐπὶ τοῖς ὑμετέροις δωροδοκοῦντι», σαφέστερον Δεῖν. 44, 26: «ἐπὶ τοῖς τῆς πόλεως συμπερούσι δῶρα δέχεται». — ἐδωροδοκοῦν· δωροδοκῶ=δέχομαι χρήματα ἀντιθ. δεκάζω ἢ φθείρω τινὰ χρήμασι. — συκοφαντοῦντες ἀφίστασαν· Αἱ κατὰ τῶν συμμάχων συκοφανταί· ἦσαν πηγὴ πλούτου, ὃ δὲ Ἀριστοτ. ἐν Ὀρν. 4422 σκώπτει· τούτους εἰσάγων συκοφάντην τινὰ ὡς κλητῆρα: «κλητῆρ νησιωτικὸς=ὁ τοὺς τὰς νήσους (XIV, 30) οἰκοῦντας συκοφαντῶν καὶ εἰς δικαστήριον ἄγων. — τούτους μόνους· δηλ. τοὺς κλέπτοντας, συκοφαντοῦντας καὶ δωροδοκοῦντας. — ἐτιμωροῦντο—ἄν· περὶ τοῦ ὑποθ. τούτου λόγου ἴδ. Συντ. Κατεβ. καὶ Ἰασεμιδ. πρβ. καὶ XIII, 36. — τῶν ὀλίγων· κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ὅλον, ὡς συχν. πρὸς τοὺς πολλοὺς, τὸ πληθος.

20. Τούτοις· ταῖς ἀρχαῖς ἢ ταῖς βάσεσι ταύταις. — ὡς μένειν ἐν τοῖς αὐτοῖς. Ἰσ. XII, 42. — ἐτέρους· ὡς ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει τοὺς ἐν ἄστει, ἂν αὐτοῖς ἔπρεπε νὰ ᾔνε ὑπεύθυνοι διὰ τὰς κακὰς πράξεις τῶν ἰσχυρῶν τῶν. — ἔχετε· μετὰ τῆς προσταχτ. ἀναλύεται ὁ λόγος ἐκ τοῦ ἄξιον καὶ τὸ ἄξιωμα μεταβαίνει εἰς παρακείμεσιν ἐπὶ τούτου στηριζομένην πρβ. XXX, 6. — ὁμόνοιαν· ἴδ. § 32.

ποιήσετε, καὶ ἡ πόλις ἔσται μεγίστη, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀνιερότατα ψηφιεῖσθε.

- 21 Ἐνθυμηθῆναι δὲ χρὴ, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τῶν ἐπὶ τῶν τριάκοντα γεγεννημένων, ἵνα τὰ τῶν ἐχθρῶν ἀμαρτήματα ἄμεινον ὑμῶς ποιήσῃ περὶ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν βουλεύσασθαι. Ὅτε μὲν γὰρ ἀκούετε τοὺς ἐν ἄστει τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν, μικρὰς ἐλπίδας εἴχετε τῆς καθόδου, ἡγούμενοι τὴν ἡμετέραν ὁμόνοιαν μέγιστον κακὸν εἶναι τῇ ὑμέτερχ φυγῇ· ἐπεὶ δὲ ἐπυνθάνεσθε τοὺς μὲν τρισχιλίους στασιάζοντας, τοὺς δὲ ἄλλους πολίτας ἐκκεκηρυγμένους ἐκ τοῦ ἄστεος, τοὺς δὲ τριάκοντα μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντας, πλείους δὲ ὄντας τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν δεδιότας ἢ τοὺς ὑμῖν πολεμοῦντας, τότε ἤδη καὶ κατιέναι προσεδοκᾶτε καὶ παρὰ τῶν ἐχθρῶν λήψεσθαι δίκην. Ταῦτα γὰρ τοῖς θεοῖς εὐχεσθε,

21. Ἀναπτύσσει τὴν γνώμην, ὅτι ἡ ὁμόνοια τῶν πολιτῶν εἶνε τὸ κάλλιστον μέσον πρὸς διατήρησιν τῆς καθεστηκυίας τάξεως τῶν πραγμάτων. — ἐνθυμηθῆναι τῶν γεγεννημένων. τὸ ἐνθυμεῖσθαι μετὰ γενικ. ἀποβλέπω εἰς τι, βάλλω εἰς τὸν νοῦν μου. — ἀμαρτήματα· λάθη, κακὰ σκέψεις. — ἀκούετε· σημ. ἀόρ. ἐπανάληψιν — τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντας· ἀλλήλοις ὁμονοεῖν, ὡς § 22, ἐπίσης ταῦτά γιγνώσκειν (φρονεῖν). — μέγιστον — φυγῇ ὡς κώλυμα βιαίας, ὡς κατὰ τὰς συνθήκας ἐπανόδου καὶ παρὰ Ξενοφ. Ἑλλ. 44, 3, 44: «εἰ τὸ κράτιστον τῆς πόλεως προσφιλῶς ἡμῖν (τοῖς τριάκοντα) εἶχεν, οἶμαι χαλεπὸν ἂν ἡγεῖσθαι (τοὺς φυγάδας) εἶναι καὶ τὸ ἐπιβαίνειν ποι τῆς χώρας».

22. Τοὺς τρισχιλίους· ἰδ. §. 16. — στασιάζοντας· ἰδίως μετὰ τὴν ἐν Μουνηχίᾳ μάχην. Ξενοφ. Ἑλλ. 2, 4, 23: «τῶν τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Πρῶ. καὶ Λυσ. XII, 56. — τοὺς ἄλλους δὲ· ἡ θέσις τοῦ δέ· καὶ τοι προηγείται· τοὺς μὲν τρισχ. ὅπως ἐξάρη τὸ ἄλλους. — ἐκκεκηρυγμ. — ἄστεος· ἰδ. κατ' Ἑρατ. 95. — τοὺς — δεδιότας· οἱ μυστικοὶ φίλοι τῶν ἐξηρίστων. οἵτινες

ἄπερ ἐκείνους ἐωρᾶτε ποιῶντας, ἡγούμενοι διὰ τὴν τῶν
 τριάκοντα πονηρίαν πολὺ μᾶλλον σωθήσεσθαι ἢ διὰ τὴν
 τῶν φευγόντων δύναμιν κατιέναι. Χρὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δι- 23
 κασταί, τοῖς πρότερον γεγενημένοις παραδείγμασι χρωμέ-
 νους βουλευέσθαι περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι, καὶ τούτους
 ἡγεῖσθαι δημοτικωτάτους, οἵτινες ὁμονοεῖν ὑμᾶς βουλόμενοι
 τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς συνθήκαις ἐμμένουσι, νομίζοντες καὶ τῆς

ἴσως ὡς ὁ ῥήτωρ κατ' ἀρχάς, μὲν ἐδικάσθησαν μετὰ τὴν ἐγκατά-
 στασιν τῶν 30 (κατ' Ἑρατοσθ. 5), μετ' ὀλίγον ὅμως ἡύχοντο νὰ
 τεθῇ τέρμα εἰς τὴν τρομοκρατίαν τούτων (κατ' Ἑρατ. 52). — τοὺς
 ὑμῖν πολεμοῦντας· πιστοὶ ἦσαν ἐκτὸς τῶν Λακεδαιμονίων
 μισθοφόρων (κατ' Ἑρ. 94) μόνον οἱ ἱππεῖς. — εἰς τοὺς τρισηλίδους
 δὲν ἐνεπιστεῦοντο πλέον μετὰ τὴν πτώσιν τῶν 30. — Τό τ' ἡ δ' ἡ. ἴδ.
 κατ' Ἑρ. 66. — κατιέναι· ἴδ. κατ' Ἑρατοσθ. 97. ὁ ἐνεστ. τοῦ
 ἀπαρεμφ. ἐνταῦθα καὶ ἐν τέλει τῆς § μετὰ σημ. μέλλοντος. —
 ταῦτα τοῖς θεοῖς εὐχέσθαι ἢ γνώμη αὕτη ἔχει παροιμια-
 κὸν χαρακτήρα. Πρβ. Δ. VIII, 20: ἃ Φίλιππος ἂν εὐξαιτο τοῖς
 θεοῖς, ταῦθ' ὁμῶν τινες ἐνθάδε πράττουσιν. — ἅπερ· ἴδ. κατ' Ἑ-
 ρατοσθ. 38. — ἐκείνους· τοὺς ἐχθρούς. — σωθήσεσθαι — κα-
 τιέναι· ὁ Λυσίας ἀρέσκειται τὸ τέλος παραλλήλων μελῶν προ-
 τάσσειν νὰ μιγνύη διὰ συγγενῶν ἐννοιῶν, (πρὸ τοῦ σωθῆναι ὡς συνω-
 νόμου τοῦ κατελθεῖν ἴδ. Λυσ. κατ' Ἀγορ. 79.) ὅπως σχηματίσῃ
 τὸ ἰσόκωλον.

23. Πρβλ. ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν κατ' Ἑρατοσθ. 92. — παρα-
 δείγμασι· κατηγορ. τοῦ γεγενημένοις. — δημοτικωτάτοις·
 διὰ τοῦ κατηγορήματος τούτου συχνάκις οὐχὶ ἀξίως δεδομένου ἐξή-
 τουν ὑπόληψιν παρὰ τῷ δήμῳ· πρβ. XXX, 9, 15. Οἱ ῥήτορες συ-
 χνάκις φέγουσι τοὺς τοιούτους· πρβ. Διεκ. 18, 122 «ὥσπερ λόγῳ
 τοὺς δημοτικούς ἀλλ' οὐ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς πολιτεύμασι γι-
 γνωσκομένους.» — Ὅμονοεῖν. Τὸ ὁμονοεῖν ἦτο ὁ συχνάκις ἐξαι-
 ρόμενος σκοπὸς σώφρονος πολιτικῆς ἐν τῇ τότε διαταρᾷ τῆς πο-
 λιτείας. — πρβ. §. 20. Ξεν. Ἀπομν. III, 6, 46: οἱ ἄριστοι ἄν-
 δρες παρακελεύονται τοῖς πολίταις ὁμονοεῖν: — τοῖς ὄρ. — συ-
 νθήκαις· ἐνν. τὰς μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Σαλαμῖνος γενομένας. —
 ἐμμένουσι. Ἐν τοῖς λόγοις των καὶ παραινέσεσι. — Ταύτην·
 τὴν ἐμμένειν τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς συνθήκαις. — τῶν ἐχθρῶν·

πόλεως ταύτην ἰκανωτάτην εἶναι σωτηρίαν καὶ τῶν ἐχθρῶν
 μεγίστη τιμωρίαν· οὐδὲν γὰρ ἂν εἴη αὐτοῖς χαλεπώτερον
 τούτων, ἢ πυνθάνεσθαι μὲν ἡμᾶς μετέχοντας τῶν πραγμά-
 των, αἰσθάνεσθαι δὲ οὕτως διακειμένους τοὺς πολίτας ὥσπερ
 24 μηδενὸς ἐγκλήματος πρὸς ἀλλήλους γεγεννημένου. Χρὴ δὲ
 εἰδέναι, ὧς ἄνδρες δικασταί, ὅτι οἱ φεύγοντες τῶν ἄλλων πο-
 λιτῶν ὡς πλείστους καὶ διαβεβλήσθαι καὶ ἡτιμῶσθαι βού-
 λονται, ἐλπίζοντες τοὺς ὑρ' ὑμῶν ἀδικουμένους ἑαυτοῖς ἔσε-
 σθαι συμμάχους, τοὺς δὲ συκοφάντας εὐδοκιμεῖν δέξαιντ' ἂν
 παρ' ὑμῖν καὶ μέγα δύνασθαι ἐν τῇ πόλει· τὴν γὰρ τούτων
 πονηρίαν ἑαυτῶν ἡγοῦνται σωτηρίαν.

25 Ἄξιον δὲ μνησθῆναι καὶ τῶν μετὰ τοὺς τριακοσίους
 πραγμάτων· εὖ γὰρ εἴσεσθε ὅτι, ἃ μὲν οὗτοι συμβουλεύου-

ὡς ἐν §. 6. οἱ ἐκ τῆς πατρίδος φυγάδες ὁπαδοὶ τῆς ὀλιγαρχίας,
 οἵτινες δὲν ἐνεπιστεύοντο εἰς τὴν ἀμνηστειάν, οἱ αὐτοὶ οἵτινες ἐν
 §. 24 καλοῦνται: οἱ φεύγοντες — τούτων χαλεπώτε-
 ρον = ἢ ταῦτα, δηλ. ἢ πυνθάνεσθαι· ἢ ἐπεξήγησις τῆς γενι-
 κῆς: τούτων, διὰ τοῦ ἢ καὶ παρ' Ὀμηρ.: ἡμῖν δ' οὕτω τοῦδε νόου
 καὶ μῆτις ἀμείνων, ἢ αὐτοσχεδῆ μιᾶι χεῖράς τε μένος τε. Ὀδ.
 VI, 182: Οὐ μὲν γὰρ τοῦγε κρεῖσσον καὶ ἄρειον ἢ ὅτ' ὁμοφρο-
 νέοντε νοήμασιν, οἶκον ἔχετον ἀνὴρ ἢ δὲ γυνή. Καὶ ἐν πεζῷ τε
 καὶ ποιήσῃ μετὰ τὴν γενικὴν τῆς ἀναφορ. Δ. XV, 4· οὐ μείζον
 οὐδὲν ἂν ὑμῖν γένοιτ' ἀγαθόν, ἢ — ἀνυπόπτου τυχεῖν εὐνοίας·
 μετέχοντας — πραγμάτων· ἴδ. κατ' Ἑρατ. 65.

24. Ἡ τιμῶσθαι· διὰ τῆς ἀποκλείσεως ἐκ τῶν ἀρχῶν·
 εὐδοκιμεῖν δέξαιντ' ἂν· διότι ὁ τρόπος τῶν ἀποκαλύπτει τὸν
 σκοπὸν τῶν πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ πολιτεύματος· (§ 26)· — δέχεσθαι·
 σχεδὸν = βούλεσθαι ὡς ἐν § 32 μᾶλλον δέχεσθαι· ἢ· — Πονηρίαν
 — σωτηρίαν· σχημ. παρόμοιον. πρὸς καὶ §. 23 σωτηρίαν
 — τιμωρίαν· ἐπίσης XXX, 21: Εὐσέβειαν — εὐτέλειαν. Ἀποστ.
 84· τῶν σωμάτων — τῶν χρημάτων. κλπ.

25. Ἀναπτύσσει περισσότερον τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ διαγωγὴ τῶν συ-
 κοφαντῶν ἐπαπειλεῖ τὴν καθεστηκυῖαν τάξιν τῶν πραγμάτων, ἃ·

σιν, οὐδεπώποτε ὑμῖν ἐλυσιτέλησεν, ἃ δ' ἐγὼ παραινῶ, ἀμφοτέραις αἰ ταῖς πολιτείαις συμφέρει. Ἰστε γὰρ Ἐπιγένην καὶ Δημοφάνην καὶ Κλεισθένην ἰδίχ μὲν καρπωσαμένους τὰς τῆς πόλεως συμφορὰς, δημοσίχ δὲ ὄντας μεγίστων κακῶν αἰτίους. Ἐνίων μὲν γὰρ ἔπεισαν ὑμᾶς ἀκρίτων θάνατον κα- 26
ταψηφίσασθαι πολλῶν δὲ ἀδίκως δημεῦσαι τὰς οὐσίας, τοὺς δ' ἐξελάσαι καὶ ἀτιμῶσαι τῶν πολιτῶν· τοιοῦτοι γὰρ ἦσαν ὥστε τοὺς μὲν ἡμαρτηκότας ἀργύριον λαμβάνοντες ἀφιέναι, τοὺς δὲ μηδὲν ἡδίκηκότας εἰς ὑμᾶς εἰσιόντες ἀπολλύναι. Καὶ οὐ πρότερον ἐπαύσαντο, ἕως τὴν μὲν πόλιν εἰς στάσεις καὶ τὰς μεγίστας συμφορὰς κατέστησαν, αὐτοὶ δ' ἐκ πενή-

ποδεικνύων ἐκ τῶν παραδειγμάτων τούτων, οἵτινες μετὰ τὴν πτω-
σιν τῶν 400 ὥθουν τὸν δῆμον ἀπὸ τῆς προτέρας μετριότητος εἰς
τὰ ἔσχατα μέτρα καὶ διὰ τούτου ἔφερον τὴν πολιτείαν εἰς τὸ χεῖλος
τῆς διαφθορᾶς. — Ἄξιον δὲ μνησθῆναι καὶ τὸ ἄξιον συνήθ.
ἄνευ· ἐστὶ ὑπὸ τῶν ῥητόρων ἐν χρήσει πρὸς εἰσαγωγὴν νέου τι-
νός, ἰδίως· ἄξιον δὲ (δὲ καὶ) καὶ· ἄξιον τοίνυν (τοι-
νυν καὶ). — Ἄ — συμβουλευούσιν· δηλ. ἐκδίκησιν κατὰ τῶν
ἀντιθέτων τῆς πατρίδας. — ἀεὶ. — Ἐν πάσῃ περιπτώσει. — Ἰστε
γὰρ. Ἐπειδὴ τὸ ἐπόμενον χρησιμεύει πρὸς αἰτιολογίαν τῆς προ-
τάσεως· ἃ μὲν οὗτοι. — Ἐλυσιτέλησεν ἐξάγεται ὅτι οἱ
τρεῖς ὀνομασθέντες οἱ· οὗτοι εἶνε οἱ κατήγοροι· οὗτοι ἄλλως
δὲν εἶνε γνωστοὶ καὶ ἴσως θὰ ὑπονοοῦνται σπουδαιότεροι δημαγωγοί,
ὥς ὁ Κλεοφῶν.

26. Ἐνίων συντακτ. τοῦ καταψηφίσασθαι. — ἀκρίτων χω-
ρὶς νὰ χριθῶσι. Τὸ τοιοῦτον ἦτο σύμπτωμα ἐσχάτης πολιτικῆς δια-
φθορᾶς, ἰδ. κατ' Ἐρατ. 17. — δημεῦσαι· οἱ δημαγωγοὶ ἡρέ-
σκοντο εἰς τὴν δήμευσιν, διότι ἐκ τῶν δημευομένων ἐλάμβανον
οὐχὶ μικρὸν μέρος. — τοιοῦτοι· τοιοῦτου εἶδους, τοιαῦτα ὑπο-
κείμενα. — τοὺς μηδὲν ἡδίκηκότας· ἂν δηλ. ἐν συνει-
δήσει, τῆς ἀθωότητός των δὲν ἤρχοντο εἰς διαπραγματεύσεις πρὸς
τοὺς συκοφάντας. — εἰς ὑμᾶς εἰσιόντας· ὡς κατήγοροι· ἐννοεῖτ.
εἰσαγγελίας (εἰσιόντες) με καταμηνύσεις. — οὐ πρότερον — ἕως.
ἀντὶ τοῦ· πρότερον πρὶν, ἢ τοῦ ἀπλοῦ, οὐκ — ἕως.

27 τῶν πλούσιοι ἐγένοντο. Ὑμεῖς δὲ οὕτως διετέθητε· τοὺς μὲν φεύγοντας κατεδέξασθε, τοὺς δ' ἀτίμους ἐπιτίμους ἐποιήσατε, τοῖς δ' ἄλλοις περὶ ὁμονοίας ὅρκους ὤμνυτε· τελευτῶντες δὲ ἡδίων ἂν τοὺς ἐν τῇ δημοκρατίᾳ συκοφαντοῦντας ἐτιμωρήσασθε ἢ τοὺς ἄρξαντας ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ. Καὶ εἰκότως, ὧ ἄνδρες δικασταί· πᾶσι γὰρ ἡδὺ φανερόν ἐστιν ὅτι διὰ τοὺς μὲν ἀδίκως πολιτευομένους ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ δημοκρατία γίνεται, διὰ δὲ τοὺς ἐν τῇ δημοκρατίᾳ συκοφαντοῦντας ὀλιγαρχία δις κατέστη. Ὡστε οὐκ ἄξιον τοῦτοις πολλάκις χρῆσθαι συμβούλοις, οἷς οὐδὲ ἅπαζ ἐλυσιτέλησε

27. Συγκεφαλαιοῖ τὰ συμπτώματα τῆς διαφθορᾶς τῆς πολιτείας ὡς τὴν συνέπειαν τῆς διαγωγῆς τῶν συκοφαντῶν μὴ λαμβάνων ὑπ' ὄψει τὴν χρονολογικὴν ἀλληλουχίαν τῶν ταῦθ' ἑκαστα· διότι ἡ ἀνάκλησις τῶν φυγάδων ἐπηκολούθησε μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης πρὸς τὴν Σπάρτην (ἰδ. κατ' Ἑρατ. 77), μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ὅλως καὶ ἐν μέρει στερηθέντων τῶν πολιτικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων, καὶ μετὰ τοὺς περὶ ὁμονοίας ὅρκους τῶν πολιτῶν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἡρῆ κατὰ τὴν πολιορκίαν. (Ξενοφ. Ἑλλ. 44, 2, 44. Ἀνδ. 4, 73. 76). Ἀνάκλησις τῶν φυγάδων καὶ ἀποκατάστασις τῶν ἀτίμων χαρακτηρίζουσιν ὡς τὰ ἔσχατα μέτρα τὴν μεγάλην διατάραξιν τῆς πολιτείας· (πρβ. Κικερ. Verr. 44, 5, 6.) Ἀλλὰ καὶ αἱ ἀμοιβαῖοι τῶν πολιτῶν περὶ ὁμονοίας ὅρκοι, ὑπὸ περιστάσεις οὕσα πρᾶξις ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένη, (Ξεν. ἀπομν. IV, 4, 6) εἶνε σημεῖον τοῦ μεγίστου κινδύνου τῆς πόλεως, μέτρον κατὰ στάσεως (Λυσ. XVIII, 47) ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν πᾶσαι αἱ δυνάμεις πρέπει νὰ συνεργήσωσιν. — τοῖς δ' ἄλλοις· ὁ ῥήτωρ διακρίνει τὰς τρεῖς ἐπισήμους πράξεις κατὰ τὰς τρεῖς κατηγορίας τῶν πολιτῶν, ἐν οἷς κατὰ τὴν πολιτικὴν ἐκάστου θέσιν ἀπηρεῖτο ἡ κάθοδος τῶν φυγάδων, ἡ ἀποκατάστασις τῶν ἀτίμων, καὶ οἱ περὶ ὁμονοίας ὅρκοι δι' ἐκείνους, οἵτινες δὲν εἶχον ἀνάγκην τῶν δύο πρώτων. — ὤμνυτε ὁμιλεῖ πρὸς τοὺς δικαστὰς οὐχὶ ὡς ἀντιπροσώπους τοῦ δήμου καθόλου, ἀλλὰ κατ' ἀναφορὰν πρὸς τοὺς ἄλλους τοῖς ἄλλοις), ὡς μέρος τούτου. — ἡδίων ἂν· ἡδύνασθε· οἱ τριάκοντα ἐπεχείρησαν νὰ τιμωρήσωσι κατ' ἀρχὰς τοὺς συκοφάντας· (ἰδ. κατ

πιθομένοις. Σκέψασθαι δὲ χρὴ ὅτι καὶ τῶν ἐκ Πειραιῶς οἱ 28
 μεγίστην δόξαν ἔχοντες καὶ μάλιστα κεκινδυνευκότες καὶ
 πλείστα ὑμᾶς ἀγαθὰ εἰργασμέεοι πολλάκις ἤδη τῷ ὑμέ-
 τέρῳ πλήθει διεκελεύσαντο τοῖς ὄρκοις καὶ ταῖς συνθήκαις
 ἐμμένειν, ἡγούμενοι ταύτην δημοκρατίας εἶναι φυλακὴν.
 τοῖς μὲν γὰρ ἐξ ἄστεος ὑπὲρ τῶν παρεληλυθόντων ἄδειαν
 ποιήσιν, τοῖς δ' ἐκ Πειραιῶς οὕτω πλείστον χρόνον τὴν πο-
 λιτείαν ἂν περαμεῖναι. Οἷς ὑμεῖς πολὺ ἂν δικαιοτέρον πι- 29

Ἐρατοσθ. 5) — ἐν τῇ — ὀλιγαρχία· δηλ. τοῦ ἔτους 411· κατὰ
 τῶν ἀρχηγῶν τῆς ὁποίας καὶ φίλων οἱ συκοφάνται ἀντεπεξῆλθον.
 — ἡ δὲ κατὰ τὴν πείραν τῆς τελευταίας δεκαετίας. — Πολλάκις
 προστίθεται, διότι ἐν τῇ ἀναφορ. κεῖται τό· οὐδ' ἄπαξ· ἐρμηνευ-
 τὸν· ὥσπερ καὶ πρότερον πολλάκις, οὕτω καὶ νῦν
 ἔτι. — οἷς· εἰς τὸ πιθομένοις ἀνήκει, ἐνθα συμπληρωτ. ὑμῖν.
 Κατὰ τὴν συνήθη σύνταξιν προσεδόκα τις, πιθέσθαι, ἀλλ' ἐν τῷ
 λυσιτελεῖν, συμφέρειν, καὶ ὁμοίαις ἐκφράσεσι κεῖται οὐχί
 σπανίως ἀντὶ τοῦ ἀπαρεμφ. ἢ μετοχῆ, ὡς ἐνταῦθα, παραλειπομένης
 τῆς ἀντωνυμίας. Θουκ. 111, 44, 3. «Κλέων ἰσχυρίζεται εἰς τὸ
 λοιπὸν συμφέρον ἔσεσθαι (ἐνν. ὑμῖν) πρὸς τὸ ἴσον ἀφίστασθαι (τοὺς
 ἐχθρούς) θάνατον ζημίαν προσθεῖσιν»· ἔτι Θουκ. 1, 118, 3. «Ἐ-
 περώτων τὸν θεὸν εἰ πολεμοῦσιν (δηλ. αὐτοῖς) ἄμεινον ἔσται»· πρὸ.
 καὶ Πλατ. πολ. 41. «ἀντιπαραβάλλοντι (ἐνν. ἐμοὶ) τὰ ἑαυτοῦ πάθη
 πρὸς τὰ ἐκείνων οὐκ ἂν ἀηδὲς εἶη». — Ἐνεκα τοῦ ἀορ. Πιθομένους,
 πρὸ. καὶ Πλατ. Φαιδρ. 230. νομίζω συμφέρον γενομένων τούτων.
 καὶ ἰδίως Πλιν. 1. πολλοῖς δὲ ἐλυσιτέλητεν ἀδικήσασι μεγάλα ἀδι-
 κήματα, καὶ ἑτέροις γε, οἶμαι, δίκαιον ἐργασασμένοις οὐ ξυνήνεγκεν.
 28. τῶν — ἔχοντες. Κατὰ τοῦ φανατισμοῦ ἄκρας τινὸς φα-
 τρίας ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῶν συνθηκῶν ὠμίλησεν ὁ Θρασύβου-
 λος ὡς καὶ ὁ Ἀνυτοῦ καὶ Ἀρχίνος. — ταύτην — φυλακὴν αὐτό.
 τοῦτο τὸ ἐμμένειν. («Ἐλξίς πρὸς τὸ φυλακὴν»). — ἄδειαν ποιή-
 σιν· ὑποκειμ. εἶνε — ἐμμένειν. — οὕτω εἰς τὴν περίστασιν ταύ-
 την. — Τὴν πολιτείαν· τὴν δημοκρατίαν· Ὁ νοῦς· οἱ δημο-
 κρατικοὶ πρέπει νὰ κυβερνῶσι πλείστον χρόνον, εἰς δὲ τοὺς ἐξ ἄστεος
 (τοῖς ὀλιγαρχικοῖς) νὰ δοθῇ ἀμνηστία.

29. Οἷς. Εἰς τούτους δέ. — Πιστεύοιτε· δύνασθε νὰ δίδετε

στεύοιτε ἢ τούτοις, οἳ φεύγοντες μὲν δι' ἐτέρους ἐσώθησαν, κατελθόντες δὲ συκοφαντεῖν ἐπιχειροῦσιν. Ἡγοῦμαι δὲ, ὧς ἄνδρες δικασταί, τοὺς μὲν τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντας ἐμοὶ τῶν ἐν ἄστει μεινάντων φανεροὺς γεγενῆσθαι καὶ ἐν ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἐν δημοκρατίᾳ, ὅποιοί τινες εἰσι πολῖται· τούτων δ' ἄξιον θαυμάζειν, ὅτι ἂν ἐποίησαν, εἴ τις αὐτοὺς εἶασε τῶν τριάκοντα γενέσθαι, οἳ νῦν δημοκρατίας οὔσης ταῦτά ἐκείνοις πράττουσι, καὶ ταχέως μὲν ἐκ πενήτων πλούσιοι γεγέννηνται, πολλὰς δὲ ἀρχὰς ἄρχοντες οὐδεμιᾶς εὐθύνην διδόνασιν, ἀλλ' ἀντὶ μὲν ὁμονοίας ὑποψίαν πρὸς ἀλλήλους πεποιήκασιν, ἀντὶ δὲ εἰρήνης πόλεμον κατηγγέλασι, διὰ

πίστιν. — δι' ἐτέρους· διὰ τῶν ὑπηρεσιῶν ἄλλων. — ἐδόθησαν· ἐπανῆλθον σωῖσι. — ἐπιχειροῦσι· Παρβ. Ἰσ. XVIII, 2: ἐκ Πειραιῶς κατελθόντες ἐνίους ἐωρᾶτε τῶν πολιτῶν συκοφαντεῖν ὠρμημένους. — Φανερούς· τὴν πολιτικὴν του στάσιν ἔχει ὀρίσει ὁ ῥήτωρ. § 47.

30. Ὅτι ἂν ἐποίησαν· συλλογισμὸς ἀπὸ ἐλάσσονος εἰς μείζον· ὡς παρ' Ἰσοκ. XX, 4: ὅστις νῦν τολμᾷ παρανομεῖν, ὅτ' οὐκ ἔξεστι, τί ποτ' ἂν ἐποίησεν, ὅθ' οἱ κρατούντες τῆς πόλεως καὶ χάριν εἶχον τοῖς τὰ τοιαῦτ' ἐξαμαρτάνουσιν; — τοῖς τριάκ. γενέσθαι· ἰδ. κατ' Ἑρατοστ. 55. — δημοκρατίας οὔσης· ἐν τακτικῇ καὶ νομίμῃ δημοκρατίᾳ. — ταχέως· γεγέννηνται· τὸ ἐκ πενήτων ταχέως πλουτεῖν ἦν μισητόν· ἰδ. περὶ τούτου κατ' Ἑρατ. 56. Θρβ. Κικ. phil. VIII, 3, 9: viderunt ex mendicis repente fieri divites.. — οὐδεμιᾶς ἀρχῆς. — διδόνασιν· ἐνεκα ἀπειθείας ὡς παρ' Ἀλκιβιάδου καὶ Νικομάχῳ (XIV, 38. XXX, 3) ὁ ἄστυνηθ. ἐνίκως εὐθύνη (συνηθ. εὐθύναι) ἔτι παρὰ Λυσ. X, 27. — πολ. κατηγγέλασι· ἐννι: τοῖς πολίταις κατ' ἀλλήλων. δηλ. ἔχουσι καταγ. ὡς νὰ ᾔσαν οἱ κύριοι τῆς πόλεως, ὡς πρότερον οἱ τριάκοντα. — διὰ τούτους δέ· μετάδοσις ἐκ τῆς ἀναφορ.: οἳ, εἰς δεικτικὴν. ἰδ. § 44. — ἄπιστοι· δι' ἀπίστου πολιτικῆς πρὸς τοὺς συμμάχους π. χ. δι' αὐθαριέτου αὐξήσεως τῶν φόρων καὶ διὰ προτιμῆσεως τῶν Ἀθηναίων ἐν δίκαις μετὰ τῶν συμμάχων. πρβ. § 49.

τούτους δὲ ἄπιστοι τοῖς Ἑλλησι γεγενήμεθα. Καὶ τοσούτων 31
κακῶν καὶ ἑτέρων πολλῶν ὄντες αἵτιοι, καὶ οὐδὲν διαφέρον-
τες τῶν τριάκοντα πλὴν ὅτι ἐκεῖνοι μὲν ὀλιγαρχίας οὔσης
ἐπεθύμουν ὥνπερ οὗτοι, οὗτοι δὲ δημοκρατίας τῶν αὐτῶν
ὥνπερ ἐκεῖνοι, ὅμως οἶονται χρῆναι οὕτως ῥαδίως ὢν ἂν βού-
λωνται κακῶς ποιεῖν, ὥσπερ τῶν μὲν ἄλλων ἀδικούντων,
ἄριστοι δὲ ἄνδρες αὐτοὶ γεγενημένοι. (καὶ τούτων μὲν οὐκ 32
ἄξιον θαυμάζειν, ὑμῶν δὲ, ὅτι οἴεσθε μὲν δημοκρατίαν εἶναι
γίνεται δὲ ὅτι ἂν οὗτοι βούλωνται καὶ δίκην διδῶσιν
οὐχ οἱ τὸ ὑμέτερον πλῆθος ἀδικούντες, ἀλλ' οἱ τὰ σφέτερα
αὐτῶν μὴ διδόντες). Καὶ δέξαιντ' ἂν μικράν εἶναι τὴν πό-
λιν μᾶλλον ἢ δι' ἄλλους μεγάλην καὶ ἐλευθέραν, ἡγούμενοι
νῦν μὲν διὰ τοὺς τῶν ἐκ Πειραιῶς κινδύνους αὐτοῖς ἐξεῖναι 33

34. Καὶ τοσούτων κακῶν καὶ ἑτέρων πολλῶν ὄντες
αἵτιοι· πρβ. XII (κατ' Ἑρατ. 78). = ὦν περ· τὸ περ. ἐν ἀναφ.
ἐξαίρει τὴν ταυτότητα. ὅθεν ἅπερ = αὐτὰ, τὰ ὅποια (eadem quae).
— οὗτοι δὲ — ἐκεῖνοι· λοιπὸν πολὺ θρασύτεροι τῶν τριάκοντα.
πρβ. XXVII, 13: ὅσοι κατελθόντες ἐν δημοκρατίᾳ τὸ ὑμέτερον πλῆ-
θος ἀδικούσι, πολὺ μᾶλλον αὐτοῖς προσήκει ὀργίζεσθαι ἢ τοῖς τριά-
κοντα. — χρῆναι· ὥς νὰ ᾔτο αὐτοῖς ὡς χρηστοῖς πολίταις ὑπα-
γόμεναι καθήκοντος, κατ' ἀναφορ. πρὸς τὴν ἐννοίαν: ὥσπερ — οὕ-
τως ῥαδίως· οὕτως εὐκόλως ἄνευ ἄλλης δυσκολίας. — ἀδικούν-
των· γεν. ἀπολυτ. ἐναντιωμ. — γεγενημένοι· ἴδ. κατ' Ἑρατ.
τὸ ὥσπερ εἶνε εἰρωνικὸν μετὰ μετοχ.

32. Καὶ τούτων — διδόντες· πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὡς παρέν-
θεσις ὡς ἐν § 16: τοῦτο μὲν — ῥαδίον. — δημοκρατία· ἥς
ἡ βῆσις εἶνε ἡ ἰσότης, ἣν καταλύουσιν οἱ συκοφάνται, διότι ποι-
οῦσι ὅτι βούλωνται. — μὴ διδόντες· οἱ μὴ θέλοντες διδόναι (τοῖς
συκοφάνταις) πρβ. D. LVIII, 65: οἱ συκοφάνται φίλους μὲν τοὺς
διδόντας νομίζουσιν, ἐχθροὺς δὲ τοὺς πλουσίους. — δέξαιντ' ἂν
— ἦ· ἴδ. § 24. — μικράν καὶ τοῦτο δεῖγμα φρονήματος, ὅπερ εἴ-
ναι κακὸν ὡς τὸ τῶν τριάκοντα.

33. Διὰ τοὺς ἐκ Πειραιῶς ἐφ' ὧν ὡς ἰσχυρῶν ἐρείδονται.

ποιεῖν ὅτι ἂν βούλωνται, ἐάν δ' ὕστερον ὑμῖν δι' ἑτέρους σωτηρία γένηται, τούτους μὲν ἐπιλύσεσθαι, ἐκείνους δὲ μεῖζον δυνήσεσθαι· ὥστε τοῦτ' αὐτὸ δείσαντες ἐμποδῶν εἰσιν, ἐάν τι
 34 δι' ἄλλων ἀγαθὸν ὑμῖν φαίνεται. Τοῦτο μὲν οὖν οὐ χαλεπὸν τῷ βουλομένῳ κατανόησαι· αὐτοὶ τε γὰρ οὐκ ἐπιθυμοῦσι λανθάνειν, ἀλλ' αἰσχύνονται μὴ δοκοῦντες εἶναι πονηροί, ὑμεῖς δὲ τὰ μὲν αὐτοὶ ὁρᾶτε, τὰ δ' ἑτέρων πολλῶν ἀκούετε. Ἡμεῖς δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταί, δίκαιον μὲν ἡγοῦμεθ' εἶναι πρὸς πάντας ὑμᾶς τοὺς πολίτας ταῖς συνθήκαις καὶ
 35 τοῖς ὅρκοις ἐμμένειν, ὅμως δὲ, ὅταν μὲν ἴδωμεν τοὺς τῶν κακῶν αἰτίους δίκην διδόντας, τῶν τότε περὶ ὑμᾶς γεγενη-

ὑπὸ τούτους καλυπτόμενοι νομίζουσιν ὅτι δύνανται νὰ πράττωσι κατὰ τὸ δοκοῦν. Ἐνταῦθα ἡ ἀντιπολίτευσις των, ὅταν ἄλλοθεν (δι' ἄλλων) γείνη ποτέ τι πρὸς σωτηρίαν τῆς πόλεως. — τούτους μὲν πεπαύσεσθαι· τούτους ἀναφερ. εἰς τοὺς συκοφάντας καὶ κεῖται ἰδ. κατ' Ἑρατ. 84) ἀντὶ τῆς αἰτίας. τῆς αὐτοπαθοῦς (ἀντὶ τούτου ἐνταῦθα καὶ ἡ ὀνομαστ. αὐτοὶ θὰ ἦτο σύμφων. πρὸς τὴν γλωσσ. χρῆσιν: Ἐφοβοῦντο μὴ, ἂν ποτε ἄλλοι παράσχωσιν ὠφελίμους ὑπηρεσίας εἰς τὴν πόλιν, λησμονηθῶσιν, ἐνῶ ἐκεῖνοι οἱ ἕτεροι θὰ ἀποκτήσωσι μεγαλειτέραν ἐπιρροήν· ὁ μετ. μελ. πεπαύσομαι ὡς παρ' Σοφ. Ἀντ. 91: οὐκοῦν, ὅταν δὲ μὴ σθένω, πεπαύσομαι. — διὰ τοῦτο· ἔνεκα τούτου τοῦ φόβου. — δείσαντες· φοβηθέντες — ἐμποδῶν εἰσιν· εἶνε ἐμπόδιον. — ἐάν φαίνεται· ἐάν γίγνηται φανερόν ὅτι δι' ἄλλων γίγνεται ἀγαθόν.

34. Αἰσχύνονται πονηροί· ἐντρέπονται νὰ μὴ φαίνωνται δόλοισι. πρβ. Ἀνδ. 1,95. περὶ συκοφάντου: ὁ πάντων πονηρότατος καὶ βουλόμενος εἶναι τοιοῦτος. — ὑμεῖς δὲ ἐμφαντικῶς ὁ ρήτωρ ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς φατρίας του δεικνύει τὰς φθοροποιὰς συνεπείας διὰ τὴν μόλις στερεωθείσαν ὁμόνοιαν, ἂν ἡ δημοκρατία δὲν κάμῃ διάκρισιν μεταξὺ τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀθώων.

35. Δίκην διδόντας· ὀρισμένα ἐγκλήματα τοιοῦτου εἶδους γεγόμενα εὐθὺς μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν δὲν εἶναι γνωστὰ, ἀλλ' οὐχ ἥττον ὁ νόμος τοῦ Ἀρχίνου ἀποδεικνύει ὅτι τότε δὲν ἔλειπον τοιαῦτα ἀπόπειραι κατὰ τῆς ἀμνηστίας. — τότε· ἐπὶ τῶν τριάκοντα·

μένων μεμνημένοι συγγνώμην ἔχομεν, ὅταν δὲ φανεροὶ γένη-
σθε τοὺς μηδὲν αἰτίους ἐξ ἴσου τοῖς ἀδικοῦσι τιμωρούμενοι,
τῇ αὐτῇ ψήφῳ πάντας ἡμᾶς εἰς ὑποψίαν καταστήσετε.....

— εἰς ὑποψίαν· ὅτι δηλ. αἱ συνθῆκαι καὶ οἱ ὅρκοι οὐδεμίαν
παρέχουσι προστασίαν, καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ λάβωμεν ἰδικὰ μας μέτρα.
Ἀλλὰ τοῦτο δύναται νὰ φέρῃ ἐκ τῆς ὁμονοίας, ἣν ἔχομεν, εἰς νέαν
στάσιν.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑΝ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΔΙΔΟΣΘΑΙ ΤΩ ΑΔΥΝΑΤΩ ΑΡΓΥΡΙΟΝ
(XXIV).

Αἱ ἀρχαῖαι Ἀθῆναι δὲν εἶχον νοσοκομεῖα καὶ πτωχοκομεῖα· ὅπως δὲ βοηθήσωσι τινα ἐν περιπτώσει δυστυχήματός τινος ἢ πτωχείας, ἐσχημάτιζον σύλλογόν τινα πολῖται καὶ ἐκουσίως συνεισέφερον ὠρισμένα τινὰ ποσά. Τοιοῦτος σύλλογος ἐκαλεῖτο Ἑρανός ὡς ἐπίσης καὶ ἡ συνεισφορά αὐτῇ, τὰ δὲ μέλη ἐκαλοῦντο Ἑρανισταί. Ἀπὸ τῶν ἀρχαίων δὲ χρόνων, ἀπὸ τοῦ Σόλωνος ἰδίως, ἡ πόλις εἰς ἀνικάνους πρὸς σωματικὴν ἐργασίαν πολίτας ἢ ἀναπήρους (εἰς ἀδυνατούς) μικρὰν ἔχοντας περυσίαν παρεῖχε μικρὰν τινα βοήθειαν, ἣτις ἐν τῇ προκειμένῃ ἤδη περιπτώσει συνίστατο εἰς ἓνα ὅβολόν (12—13). Ἄν ἡ βοήθεια αὕτη ἐν ἐκάστῃ περιπτώσει ὠρίζετο διὰ ψηφίσματος τοῦ δήμου (Boeckh Statsh. 4, 343), μόλις εἶνε πιστευτόν. Ἡ φράσις «ἡ πόλις ἡμῖν ἐψηφίσατο», (§ 22) δεικνύει μᾶλλον ὅτι ἡ πράξις αὕτη καθόλου εἶχε διαταχθῇ διὰ ψηφίσματος. Ἀλλὰ βεβαίως ἡ δοκιμασία τῶν ἀξίων βοηθείας ἐγίνετο ἐν τῇ βουλῇ τῶν πεντακοσίων, καὶ ὡς αὕτη ἐν § 22 τὴν βοήθειαν ἐν τινι περιπτώσει ἠδύνατο νὰ ἀφαιρέσῃ, οὕτω καὶ τὴν ἐξουσίαν εἶχε νὰ χορηγήσῃ ταύτην. Ἐχορήγει δὲ ταύτην οὕτως, ὥστε κατὰ πᾶσαν τοῦ ἔτους ἀρχὴν καθυπέβαλλεν ὑπὸ δοκιμασίαν τοὺς ἐνδεεῖς, οἵτινες ὤφειλον κατὰ πᾶσαν πρυτανείαν νὰ παρίστανται πρὸ τῆς βουλῆς, μὴ τυχὸν δι' εἰσαγγελίας (μηνύσεως) γείνη ἐνστασίς τις κατὰ τῆς ἐξακολουθήσεως τῆς βοηθείας, ὅτε ἡ βουλή ὤφειλε νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τῆς ἐξακολουθήσεως ἢ διακοπῆς. Οὕτω συμβαίνει ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, ἣτις συνέβη πολλὰ ἔτη μετὰ τὴν ἔξωσιν τῶν τριάκοντα.

Ὁ δὸς τὴν εἰσαγγελίαν, δυσκόλως θὰ ἤλπιζε νὰ γείνη τοι-

οὗτος λόγος, ὡς ἐγένετο. Ὁ Ἀδύνατος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, ὡς πολλάκις τοιοῦτοι ἀνάπηροι, καίτοι ἀσθενής τὸ σῶμα, ἦτο ὅμως δξύνους, εὐτράπελος καὶ δηκτικὸς τοὺς λόγους. Ἐν συνειδήσει τῶν ἰδιαιτήτων τούτων καὶ τῆς συμπαθείας, ἣν τοιοῦτοι εὐρίσκουσιν, εἶχε θρασύτι ἀλλ' ἀρμόζον αὐτῷ φρόνημα, ὅπερ φυλάττει αὐτὸν ἀπὸ θρήνων καὶ κλαυθμηρισμῶν, ἀλλ' ὅμως οὐδέποτε ἐκδηλοῦται ἰσχυρότερον, ἢ ὅτε ὁμιλεῖ πρὸ τῶν ἀκροατῶν του μετὰ τῆς εὐτραπελίας ἐκείνης, δι' ἧς εἰρωνεύεται τὸν κατήγορόν του καὶ προκαλεῖ τοὺς γέλωτας τῶν ἀκροατῶν.

Ἐν τῇ δίκῃ λοιπὸν ἀπολαύει τῆς συμπαθείας τῶν ἀνθρώπων ὁ πτωχὸς ἀνάπηρος, ὅστις οὐδὲν ἄλλο αἴτιον δύναται νὰ εὕρῃ ἐν τῷ κατηγόρῳ του, ἢ τὸν φθόνον, ἐπειδὴ ὁ ἀνάπηρος εἶναι καλλίτερος πολίτης, καθόσον ἡ τοῦ σώματος βλάβη ἀντισηκοῦται διὰ τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ προτερημάτων.

Ὁ ἀνὴρ παρὰ τινι γωνίᾳ τῆς ἀγορᾶς καθήμενος προσελκύει διὰ τῆς εὐθυμίας του καὶ τῶν δηκτικῶν αὐτοῦ σκωμμάτων πολλοὺς θεατὰς καθ' ἐκάστην, οἵτινες τέρπονται ἀκροώμενοι αὐτόν. Ἐν τῇ τοιαύτῃ ὁμιγύρῃ ἀστείζεται καὶ περιπαίζει εὐφυῶς πολλοὺς διαδάτας, τινὰς ἴσως ἐρεθίσας καὶ ἀφορμὴν δοὺς εἰς διαπληκτισμούς. Ἀλλὰ καίτοι διὰ τούτου ἐκτήσατο τὴν συμπάθειαν πολλῶν εὐθύμων ἀνθρώπων, οἵτινες καὶ χρήματα ἐδαπάνων διὰ νὰ ἔχωσιν αὐτόν περὶ αὐτοῦς, οὐχ ἦττον καὶ εἰς κακολογίας ἤγαγε τὸν ὑδριστικὸν τοῦτον ὁμίλον, καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ ἀναπήρου ἐπέσυρε πολλῶν τὴν ἔχθραν. Ἀλλ' οὗτος δὲν νομίζει καλὸν νὰ ἐνοχλήσῃ τοὺς δικαστὰς του διηγούμενος τοιαῦτα μικρά, λέγει δὲ ὅτι ἡ ὅλη περιουσία του δὲν συνίστατο ἐκ τριῶν μινῶν. Τὸ πρωτότυπον τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἡ κατάστασίς του προσεῖλκυσαν τὸν Λυσίαν ὥστε νὰ γράψῃ τὸν λόγον τοῦτον μετὰ πολλῆς ἀγάπης καὶ ἐπιτυχίας. Δὲν εἶνε δὲ εὐκολὸν νὰ συναρμολογήσῃ τις εἰς ἓν ὅλον τὸ φαιδρὸν, τραχὺ, σπουδαῖον, ἀφελές καὶ συγκινητικόν, καὶ νὰ παραστήσῃ χαρακτῆρα τόσον ἰδιάζοντα μετὰ τόσῳ ἀπλουστάτων μέσων.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑΝ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΔΙΔΟΣΘΑΙ ΤΩ ΑΔΥΝΑΤΩ ΑΡΓΥΡΙΟΝ

(XXIV).

Οὐ πολλοῦ δέω χάριν ἔχειν, ὦ βουλῇ, τῷ κατηγορῶ, ὅτι
 μοι παρεσκεύασε τὸν ἀγῶνα τουτονί. πρότερον γὰρ οὐκ ἔχων
 πρόφασιν ἐφ' ἧς τοῦ βίου λόγον δοίην, νυνὶ διὰ τοῦτον εἴληφα.
 Καὶ πειράσσομαι τῷ λόγῳ τοῦτον μὲν ἐπιδειῖξαι ψευδόμε-
 νον, ἐμαυτὸν δὲ βεβιωκότα μέχρι τῆσδε τῆς ἡμέρας ἐλέου
 μᾶλλον ἄξιον ἢ φθόνου· διὰ γὰρ οὐδὲν ἄλλο μοι δοκεῖ παρα-
 σκευάσαι τόνδε μοι τὸν κίνδυνον οὗτος ἢ διὰ φθόνον. Καίτοι
 ὅστις τούτοις φθονεῖ οὓς οἱ ἄλλοι ἐλεοῦσι, τίνος ἂν ὑμῖν ὁ τοι-
 οῦτος ἀποσχέσθαι δοκεῖ πονηρίας; Οὐ μὲν γὰρ ἕνεκα χρη-
 μάτων με συκοφαντεῖ,—εἰδ' ὡς ἐχθρὸν ἐκυτοῦ με τιμωρεῖται

1. Ἐφ' ἧς· δηλ. προφάσεως. Ἡ ἐπὶ μετὰ γενικ. σημαίνει τὴν
 ἀφορμὴν, συνηθεστέρα ὅμως εἶνε ἡ δοτικὴ. — ἄξιον. — βεβίωκα
 ἄξιος· δὲν δύναται νὰ σημάνη· ἔχω ζήσει ὅπως τις, ὅστις εἶναι ἄ-
 ξιος. "Ὡστε ἡ τὸ ἄξιον ληπτέον ἐπιρρημ. — ἀξίως, ἢ νοεῖται: ἄξιον
 βίον. — ἐλέου· οὕτω γράφει ὁ Hamaker καὶ Ruhl ἀντὶ ἐπαίνου
 ὅπερ δὲν ἀποτελεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ: φθόνου. Ὁ ἀνάπηρος δὲν
 προβάλλει· ἐν τῷ λόγῳ του τι, ὅπερ θὰ ἠδύνατο νὰ τὸν καταστήσῃ
 ἄξιον ἐπαίνου. Ἐπειτα ἡ γραφὴ ἐλέου δικαιολογεῖται καὶ διὰ τοῦ
 ἐν § 2: ὅστις τούτοις φθονεῖ, οὓς οἱ ἄλλοι ἐλεοῦσιν.

2. Εἰ μὲν γάρ· διότι ἐν περιπτώσει καθ' ἣν τὴν ἀπόδοσιν
 ἀπετέλει χειρονομία τις καὶ δυνατὸς γέλως. "Ἄν μὲ συκοφαντῇ
 ἕνεκα χρημάτων, δὲν δύναται νὰ λάβῃ, διότι δὲν ἔχω, ἂν δὲ θέλῃ νὰ
 ἐκδικηθῇ ὡς ἐχθρὸν, ψεύδεται, διότι οὔτε φίλον οὔτε ἐχθρὸν ἔκαμα
 αὐτόν ποτε.

ψεύδεται· διὰ γὰρ τὴν πονηρίαν αὐτοῦ οὔτε φίλῳ οὔτε
 3 ἔχθρῳ πώποτε ἐχρησάμην αὐτῷ. Ἦδη τοίνυν, ὦ βουλὴ,
 δῆλός ἐστι φθονῶν, ὅτι ταιαύτη κεχρημένος συμφορᾶ τοῦ
 του βελτίων εἰμὶ πολίτης. Καὶ γὰρ οἶμαι δεῖν, ὦ βουλὴ, τῷ
 τοῦ σώματος δυστυχήματα τοῖς τῆς ψυχῆς ἐπιτηδεύμασιν
 ἰσθαι καλοῖς. Εἰ γὰρ ἐξ ἴσου τῇ συμφορᾷ καὶ τὴν διάνοιαν
 ἔξω καὶ τὸν ἄλλον βίον διάξω, τί τούτου διοίσω;

4 Περὶ μὲν οὖν τούτων τοσαῦτά μοι εἰρήσθω· ὑπὲρ ὧν δὲ
 μοι προσήκει λέγειν ὡς ἂν οἶόν τε διὰ βραχυτάτων ἐρῶ.
 Φησὶ γὰρ ὁ κατήγορος οὐ δικαίως με λαμβάνειν τὸ παρὰ
 τῆς πόλεως ἀργύριον· καὶ γὰρ τῷ σώματι δύνασθαι καὶ οὐκ
 εἶναι τῶν ἀδυνάτων, καὶ τέχνην ἐπίστασθαι ταιαύτην ὥστε
 5 καὶ ἄνευ τοῦ διδομένου τούτου ζῆν. Καὶ τεκμηρίοις χρῆται
 τῆς μὲν τοῦ σώματος ῥώμης, ὅτι ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβαίνω,

3. Ἦ δὲ ἤδη δὲ ἐπειδὴ οὔτε κερδοσκοπία οὔτε συνήθης ἔχθρα
 εἶναι, ἀλλὰ φθόνος, ἡ ἀληθῆς αἰτία τοῦ φθόνου εἶναι, ὅτι εἶμαι πολί-
 της. — ἰσθαι· κατὰ τὴν παροιμ. «μὴ κακοῖς ἰὼ κακά». — κα-
 λοῖς· ἀντὶ καλῶς πρὸς. Πλατ. πολιτ. 560 (αἱ ἐπιθυμίαι κατέ-
 λαβον τὴν τοῦ νέου τῆς ψυχῆς ἀκρόπολιν αἰσθόμεναι κενὴν μαθημά-
 των τε καὶ ἐπιτηδευμάτων καλῶν καὶ λόγων ἀληθῶν. — τὸν ἄλλον
 βίον· κατ' ἀντιθ. πρὸς τὸ διάνοια. — τούτου· περὶ τοῦ ἀντι-
 πάλου.

4. Περὶ τούτων· δηλ. περὶ τῆς ἀφορμῆς τῆς κατ' ἐμοῦ κατη-
 γορίας. — ὡς ἂν οἶόν τε· δηλ. ᾗ. — τῷ σώματι δύνασθαι
 καὶ οὐκ εἶναι τῶν ἀδυνάτων· οὐδεμία ταυτολογία· ὅτι κατὰ
 τὸ σῶμα εἶμαι ἰσχυρὸς, καὶ ἐπομένως δὲν ἀνήκω εἰς τὴν τάξιν τῶν
 (ὑπὸ τῆς πόλεως βοηθουμένων) ἀδυνάτων. — τοῦ διδομένου ὑπὸ
 τῆς πόλεως.

5. Ἐν τῇ τέχνῃ διὰ τῆς τέχνης. — δύνάμα· δυνά-
 μένοις· λογοπαίγνιον κατ' ἀναφ. πρὸς τὸ προηγ. ἀδυνάτων.
 — ἀναλίσκειν· ἀπολύτ. ἄνευ ἀντικειμ. ἐξαρτατ. δὲ ἐκ τοῦ δυνα-
 μένοις. — τὴν εὐπορίαν· τὴν ὑπὸ τούτου νομιζομένην εὐπορίαν.

τῆς δ' ἐν τῇ τέχνῃ εὐπορίας, ὅτι δύναμαι συνεῖναι δυνα-
 μένοις ἀνθρώποις ἀναλίσκειν. Τὴν μὲν οὖν ἐκ τῆς τέχνης εὐ-
 πορίαν καὶ τὸν ἄλλον τὸν ἐμὸν βίον, οἷος τυγχάνει, πάντας
 ὑμᾶς οἶμαι γινώσκειν· ὅμως δὲ κἀγὼ διὰ βραχέων ἐρῶ.
 Ἐμοὶ γὰρ ὁ μὲν πατὴρ κατέλιπεν οὐδέν, τὴν δὲ μητέρα τε-
 6 λευτήσασαν πέπαυμαί τρέφων τρίτον ἔτος τουτί, παῖδες δέ
 μοι οὐπω εἰσὶν οἳ με θεραπεύσουσι. Τέχνην δὲ κέκτημαι
 βραχέα δυναμένην ὠφελεῖν, ἣν αὐτὸς μὲν ἤδη χαλεπῶς
 ἐργάζομαι, τὸν διαδεξόμενον δ' αὐτὴν οὐπω δύναμαι κτή-
 σασθαι. Πρόσδοτος δέ μοι οὐκ ἔστιν ἄλλη πλὴν ταύτης, ἣν
 ἂν ἀφείλησθέ με, κινδυνεύσαιμ'. ἂν ὑπὸ τῇ δυσχερεστάτῃ γε-
 νέσθαι τύχη. Μὴ τοίνυν, ἐπειδὴ γε ἔστιν ὧ βουλή, σῶσαί με
 7 δικαίως, ἀπολέσητε ἀδίκως· μηδὲ ἅ νεωτέρῳ καὶ μᾶλλον
 ἔρρωμένῳ ὄντι ἔδοτε, πρεσβύτερον καὶ ἀσθενέστερον γιγνώ-
 μενον ἀφείλησθε· μηδὲ πρότερον καὶ περὶ τοὺς οὐδὲν ἔχοντας
 κακὸν ἐλεημονέστατοι δοκοῦντες εἶναι νυνὶ διὰ τοῦτον τοὺς

οἷος τυγχάνει· οὐχὶ σπανίως ἐλλείπει ἐν τῷ τυγχάνειν ἢ μετοχ.
 ὦν πρβ. Λυσ. 20, 36: ὅστις ἡλικιώτης τυγχάνει. Πλατ. Φαῖδρ.
 263: ὡς μέγιστον τῶν ἀγαθῶν τυγχάνει. — γινώσκειν· ὑποκ.
 ὑμᾶς πάντας. — ὅμως δέ· ἀντιθ. πρὸς τὸ προηγ· τὴν μὲν οὖν.

6. Ἐμοὶ γὰρ... κατέλιπεν οὐδέν· εὐτράπελος ἀπομίμη-
 σις τῆς συνθ. ἀρχῆς τῆς ἀναγραφῆς τῆς περιουσίας ἐν κληρονομι-
 καῖς ἢ ἐπιτροπικαῖς δίκαις ὡς π. γ. παρὰ Δημοσθ. 27 § 18· ἐμοὶ
 ὁ πατὴρ κατέλιπε τριάκοντα μνᾶς. Τὸ οὐδέν ἐν τέλει ἐμφαντικῶς
 κεῖται. — τρίτον ἔτος τουτί· κεῖται ἐν τέλει ὡς ἀναφερομ. εἰς
 τὸ τελευτήσασαν, καὶ εἰς τὸ· πέπαυμαί· νῦν εἶνε τὸ τρί-
 τον ἔτος, εἶνε τρία ἔτη ἀπὸ τότε. (abhinc tres annos). — οὐπω·
 οὐχὶ ἀκόμη. Ἀστείως λεγόμενον ἐν τῇ προβεβηκυῖα αὐτοῦ ἡλικία.

7. Δοκοῦντες· δόξαντες ὅα ἦτο ἡμαρτημένον. δοκοῦν-
 τες παρ. = οἳ πρότερον... ἐλεημονεστ. ἐδοχεῖτε εἶ-
 νοι· ἐπαινεῖ δὲ διὰ τούτου τοὺς Ἀθηναίους. — τοὺς ἄλλους·
 ὑποκειμ. τοῦ ἀθυμῆσαι.

καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐλεεινοὺς ὄντας ἀγρίως ἀποδέξῃσθε· μὴ δ' ἐμὲ πολυμήσαντες ἀδικῆσαι καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ὁμοίως
 8 ἐμοὶ διακειμένους ἀθυμῆσαι ποιήσητε. Καὶ γὰρ ἂν ἄτοπον εἴη, ὦ βουλῇ, εἰ ὅτε μὲν ἀπλῇ μοι ἦν ἡ συμφορὰ, τότε μὲν φαινοίμην λαμβάνων τὸ ἀργύριον τοῦτο, νῦν δ' ἐπειδὴ καὶ γῆρας καὶ νόσοι καὶ τὰ τούτοις ἐχόμενα κακὰ προσγίνεται
 9 μοι, τότε ἀφαιρεθείην. Δοκεῖ δέ μοι τῆς πενίας τῆς ἐμῆς

8. "Ὅτε μὲν — τότε μὲν· μετὰ τὰ δύο μὲν συνήθως ἔπεται καὶ διπλοῦν δὲ ἐν ταῖς ἀνταποκρινομέναις προτάσεσι. — φαινοίμην· ἂν ἤθελον φανῇ ὅτι τότε ἐλάβανον· κυρίως ἤρμοζεν· ἐφαινόμην, ἀλλὰ χάριν τοῦ δευτέρου μέλους ἀφαιρεθείην, ἐτέθη οὕτω. Σύνηθες παρὰ Λυστ. καὶ Ἰσοκρ. ἡ ἀφομοίωσις αὕτη. — τὰ τούτοις ἐπόμενα· Κωδ. G. Reiske. Τὰ χειρογρ. ἔχουσι ἐχόμενα· ἀλλὰ τότε ἔδει εἶναι· τὰ τούτων ἐχόμενα· ὥς πρὸς τὴν δοτικὴν προσάγουσι· τὰ ἐξῆς χωρία Πλατ. Γοργ. 494: ἐάν τις σὲ τὰ ἐχόμενα τούτοις ἐφεξῆς ἀπαντᾷ ἐρωτᾷ. Πολιτ.: 271. Τὸ γὰρ ἐντεῦθεν, οἶμαι, χρὴ ξυννόειν· ἐχόμενον γάρ ἐστι τῷ τοὺς πρεσβύτας ἐπὶ τὴν τοῦ παιδὸς ἰέναι φύσιν. Ἀλλ' ὁ Franken ὀρθῶς παρατηρεῖ ὅτι τὸ μὲν πρῶτον τούτοις ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἐφεξῆς· τὸ δὲ δεύτερον γραπτέον ἐπόμενον καὶ οὐχὶ ἐχόμενον· — νῦν δ' ἐπειδὴ — τότε· τὸ τότε πρὸς ἔμφασιν προσετέθη· θὰ ἦτο ἀρκετὸν· ἐπειδὴ δὲ — τότε ὁμ. Δείναρχ. 1, 93: νῦν ἐπειδὴ — τῇ νικαύτῃ· πρβ. καὶ 31, 32. Ἀνθολ. Παλατ. IX, 138: νῦν δ' ὁπότε χρῆσθαι μὴ δύναμαι, τότ' ἔγω.

9. Ἀστείως φαντάζεται ὁ πτωχὸς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἡδύνατο νὰ κατασταθῇ χρηργός· ἔτι δὲ ἀστειότερος φαίνεται ὅτε σπουδαίως λέγει εἰ γὰρ ἐγὼ (κατασταθείς). Κατὰ τὸν νόμον τοῦ Σόλωνα καθ' ὃν ἐπενέμετο παντὶ πολίτῃ Ἀθηναίῳ, νὰ ἀνταλλάξῃ τὴν περιουσίαν του, ἂν ἐνόμιζεν ὅτι ἄλλος τις ὤφειλε νὰ ἀντάλαβῃ τὴν χορηγίαν, διότι ἐκέκτητο πλεονα αὐτοῦ. Ἡ ἐνταῦθα ἀστειότης καταλήγει εἰς πικρίαν, ὅτε γίγνεται παραβολὴ μεταξὺ τῆς καταστάσεως τοῦ ἀνακέρου, πρὸς τὴν τοῦ ἀντιπάλου του. — ὁμολογεῖν ἂν· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ δεινόν· πῶς οὐ δεινόν ἐστι ὁμολογεῖν ἂν (αὐτὰ) ἐμὲ τοιοῦτον εἶναι. Ὡστε· αὐτὸν ὑποκειμ. τοῦ ὁμολογεῖν· ἐμὲ ὑποκειμ. τοῦ εἶναι.

τὸ μέγεθος ὁ κατήγορος ἂν ἐπιδείξαι σαφέστατα μόνος ἀνθρώπων. Εἰ γὰρ ἐγὼ κατασταθεὶς χορηγὸς τραγωδοῖς προκαλεσαίμην αὐτον εἰς ἀντίδοσιν, δεκάκις ἂν ἔλοιτο χορηγῆσαι μᾶλλον ἢ ἀντιδοῦναι ἅπαξ. Καὶ πῶς οὐ δεινόν ἐστι νῦν μὲν κατηγορεῖν ὡς διὰ πολλὴν εὐπορίαν ἐξ ἴσου θύναμαι συνεῖναι τοῖς πλουσιωτάτοις, εἰ δὲ ὦν ἐγὼ λέγω τύχοι τι γενόμενον, (ὁμολογεῖν ἂν ἐμέ) τοιοῦτον εἶναι; Καὶ ἔστι τι πονηρότερον;

Περὶ δὲ τῆς ἐμῆς ἵππικῆς, ἧς οὗτος ἐτόλμησε μνησθῆναι 10 πρὸς ὑμᾶς, οὔτε τὴν τύχην δείσας οὔτε ὑμᾶς αἰσχυνθεῖς, οὐ πολὺς ὁ λόγος. Ἐγνων γὰρ, ὦ βουλὴ πάντας τοὺς ἔχοντάς τι δυστύχημα τοιοῦτόν τι ζητεῖν καὶ τοῦτο φιλοσοφεῖν, ὅπως ὡς ἀλυπότατα μεταχειριοῦνται τὸ συμβεβηκὸς πάθος. Ὡν εἰς ἐγὼ, ὦν περιπεπτωκὼς τοιαύτη συμφορᾷ ταύτην ἐμαυτῷ ῥαστώνην ἐξεῦρον εἰς τὰς ὁδοὺς τὰς μακροτέρας τῶν ἀναγκαίων. Ὁ δὲ μέγιστον, ὦ βουλὴ, τεκμήριον 11 ὅτι διὰ τὴν συμφορὰν ἀλλ' οὐ διὰ τὴν ὕβριν, ὡς οὗτός φησιν, ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβαίνω [ῥᾶδιόν ἐστι μαθεῖν]. Εἰ γὰρ ἐκεκτῆμην οὐσίαν, ἐπ' ἀστράβης ἂν ὠχούμην, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ

40. Τὴν τύχην δείσας· ὑπενθυμ. πρὸς κοινὴ γὰρ ἡ τύχη· πρβ. § 22. — τί δυστύχημα τοιοῦτον· δηλ. τοιαύτην σωματικὴν βλάβην. — φιλοσοφεῖν· ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ συνηθ. = μελετᾶν, σκέπτεσθαι, σπουδάζειν· συνηθ. μετὰ τοῦ σκοπεῖν ἢ ζητεῖν· πρβ. Ἰσοκρ. 4, 6. 16, 124: τοῦτ' ἐφιλοσόφει καὶ τοῦτ' ἐπραττεν. — ὦν... δηλ. τῶν ἐχόντων τι δυστυχ. — ῥαστώνην· δηλ. τὸ ἱππεύειν, διότι ἐν μακραῖς πορείαις δὲν ἐξήρχουν αὐτῷ αἱ δύο βακτηρίαι.

41. Ἐπ' ἀστράβης· ἐπὶ ἀναπαυτικοῦ σάγματος, ἐν ᾧ ἡδύνατό τις νὰ καθίσῃ ἀσφαλῶς· (ἀτραβῆς=ἀστραφῆς) μεταφορ. δὲ ἐπὶ ἡμίονου σεσαγμένου. Πρβ. Ἀρποκρ. τὴν σωματηγὸν ἡμίονον ἀστράβην λέγουσιν. (Πρβ. Δημ. 21, 133). = τοιοῦτον· ἐνν. ἵππον.

τοὺς ἄλλοτρίους ἵππους ἀνέβαινον· νυνὶ δ' ἐπειδὴ τοιοῦτον οὐ δύναμαι κτήσασθαι, τοῖς ἄλλοτρίοις ἵπποις ἀναγκάζομαι
 12 χρῆσθαι πολλάκις. Καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπόν ἐστιν, ὦ βουλῇ, τοῦτον αὐτόν, εἰ μὲν ἐπ' ἀστράβης ὀχοῦμενον ἐώρα με, σιωπᾶν (ἂν) (τί γὰρ ἂν καὶ ἔλεγεν;), ὅτι δ' ἐπὶ τοὺς ἡττημένους ἵππους ἀναβαίνω, πειρᾶσθαι πείθειν ὑμᾶς ὡς δυνατός εἰμι; Καὶ ὅτι μὲν δυοῖν βακτηρίαιν χρῶμαι, τῶν ἄλλων μιᾷ χρωμένων, μὴ κατηγορεῖν ὡς καὶ τοῦτο τῶν δυναμένων ἐστίν· ὅτι δ' ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβαίνω, τεκμηρίω χρῆσθαι πρὸς ὑμᾶς ὡς εἰμὶ τῶν δυναμένων; Οἷς ἐγὼ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἀμφοτέροις χρῶμαι.

13 Τοσοῦτον δὲ διενήνοχεν ἀναισχυντίᾳ τῶν ἀπάντων ἀνθρώπων, ὥστε ὑμᾶς πειρᾶται πείθειν, τοσούτους ὄντας εἰς ὧν, ὡς οὐκ εἰμὶ τῶν ἀδυνάτων ἐγώ. Καίτοι εἰ τοῦτο πείσει τινὰς ὑμῶν, ὦ βουλῇ, τί με κωλύει κληροῦσθαι τῶν ἐννέα ἀρχόντων, καὶ ὑμᾶς ἐμοῦ μὲν ἀφελέσθαι τὸν ὀβολὸν ὡς ὑγι-

12. Πῶς οὐκ ἂν ἄτοπον ἐστίν· ὑποκειμ. σιωπᾶν, ἄτοπον κατηγορ.—ὀχομούμενον· κατηγορ. μετοχ.—σιωπᾶν· ἐπειδὴ θὰ ἦτο βεβαίως φυσικόν, νὰ ἱππεύω ἐπὶ ἡμιόνου ἕνεκα τῆς σωματικῆς μου βλάβης.—μιᾷ· ἂν τὸ ἱππεύειν εἶναι ἀπόδειξις δυνάμεως, ἐπόμενον εἶναι ὅτι ὁ δύο βακτηρίας μεταχειριζόμενος νὰ ἔχη διπλάσιαν δύναμιν, ἀφοῦ οἱ συνήθως δυνατοὶ ἄνδρες μίαν μόνον μεταχειρίζονται.—οἷς.. ἀμφοτέροις· τοῖς ἵπποις καὶ βακτηρίαις.

13. Εἰς ὧν· κατ' ἀναφορ. πρὸς τὸ: τοιοῦτους ὄντας, δηλόν ὅτι; ὡς εἰ εἶχεν αὐτὸς μόνον ὀφθαλμοὺς καὶ χεῖρας. Ἀντίθεσις συνηθ. πρβ. § 22. καὶ XXX, 32. Ἄν νομίζετε ὅτι ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀδύνατος, διατὶ τότε νὰ μὴ κληρῶμαι ἐκ τῶν ἐννέα ἀρχόντων, αὐτῶν τώρα ὡς ἀνάπηρος ἀποκλείομαι. Οἱ ἀνάπηροι ἀπεκλείοντο, ἐνῶ ἀπὸ τοῦ Ἀριστείδου παντὶ ἐπιτίμῳ πολίτῃ ἦτο ἐπιτετραμμένη ἡ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἀνάρρησις.—τοῦτο· τὸ: ὡς οὐκ εἰμὶ τῶν ἀδυνάτων.—οἱ θεομοθέται· οἷς εἶνε ἀνατεθειμένη ἡ κλήρωσις. Αἴσχ. 3, 13.

αίνοντος, τούτω δὲ ψηφίσασθαι πάντας ὡς ἀναπήρω; Οὐ γὰρ δὴ πού τὸν αὐτὸν ὑμεῖς μὲν ὡς δυνάμενον ἀφαιρήσεσθε τὸ διδόμενον, οἱ δὲ (θεσμοθέται) ὡς ἀδύνατον ὄντα κληροῦσθαι κωλύσουσιν. Ἀλλὰ γὰρ οὐτε ὑμεῖς τούτω τὴν αὐτὴν 14 ἔχετε γνώμην, οὐθ' οὗτος εὐφρονῶν. Ὁ μὲν γὰρ ὥσπερ ἐπικλήρου τῆς συμφορᾶς οὔσης ἀμφισβητήσων ἦκει καὶ πειρᾶται πείθειν ὑμᾶς ὡς οὐκ εἰμὶ τοιοῦτος οἷον ὑμεῖς ὁρᾶτε πάντες· ὑμεῖς δὲ (ὁ τῶν εὐφρονούντων ἔργον ἐστὶ) μᾶλλον πιστεύετε τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν ὀφθαλμοῖς ἢ τοῖς τούτου λόγοις. Λέγει δ' ὡς ὑβριστὴς εἶμι καὶ βίαιος καὶ λίαν ἀσελγῶς 15 διακείμενος, ὥσπερ, εἰ φοβερῶς ὀνομάσειε, μέλλων ἀληθῆ λέ-

14. Εὐφρονῶν· ἀντὶ εὐποιῶν, ὅπερ οὐδαμῶς ἐντεῦθα ἀρμόζει. Διότι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῆς μὴ ὀρθῆς σκέψεως τοῦ κατήγορου θέλοντος νὰ πείσῃ τοὺς δικαστὰς περὶ πράγματος, ὅπερ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι βλέπουσιν. — ἐπικλήρου· ἡ βᾶσις τῆς δηκτικῆς εἰσιγωγικῆς εἶναι ὅτι παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις οἵτινες περὶ πολλοῦ ἐποιεῖντο νὰ περιέρχεται ἡ περιουσία εἰς τοὺς ἄρρενας, ἂν ἡ κληρονομία προήρχετο εἰς θυγατέρα, οἱ πλησιέστατοι συγγενεῖς νέοι ἐδικαιοῦντο νὰ τὴν ζητήσωσιν ὡς σύζυγον, καὶ μάλιστα νὰ ζητῶσι αὐτὴν καὶ ἀπὸ τοῦ μέχρι τοῦδε συζύγου τῆς, ἂν οὗτος εἶχε λάβει αὐτὴν πρὸ τῆς κληρονομίας. Ἐντεῦθεν δὲ ἐνεφύοντο δίκαι. Ὡς τοιαύτην ἐπὶ κληρον θυγατέρα λέγει ὁ κατήγορος, ὡς φαίνεται, τὴν συμφορὰν, μεθ' ἧς ὁ ἀνάπηρος συζῇ, ἐπειδὴ ἀποφέρει εἰς αὐτὸν καθ' ἑκάστην ὀβολόν. — ἀμφισβητήσιν ἦκει· πρὸ. Ἰσαῖον 2, 35. ἦκει τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐξερημώσιν. 8, 43. ἦκει τὰ τοῦ πάππου ἡμᾶς ποστερήσει.

15. Ὑβριστὰς κλπ· ἐκφράσεις φόβον ἐμποιοῦται· ὅθεν καὶ ἡ φράσις· εἰ φανερώς ὀνομάσιτε. Σύνταξον· ὥσπερ ἀληθῆ ἄλλω λέγειν, εἰ φοβερῶς ὀνομάσειεν, ἀλλ' οὐ ταῦτα βλ. ἀληθῆ λέγειν) ποιήσων, ἂν πάνυ πρᾶόνως ὀνομάξῃ. ἂν μεταχειρίζεται πολὺ πρᾶείας ἐκφράσεις. — πρᾶόνως (ἐκ τοῦ ἀσυνήθους πρᾶόνους.) παρὰ Ἀττικ. μόνον παρ' Ἀριστοφάν. πρᾶτρ. 856 πρᾶόνως ἔλεγε· ἐν τῇ αὐτῇ ἐννοίᾳ πρᾶως Ξενοφ. ἀνάβ. 1, 5, 14.

γείν, ἀλλ' οὐκ, ἂν πάνυ πραόνως, (μηδὲ ψεύδῃται), ταῦτα ποιήσων. Ἐγὼ δ' ὑμᾶς, ὦ βουλῇ, σαφῶς οἶμαι δεῖν διαγινώσκειν οἷς τ' ἐγγχωρεῖ τῶν ἀνθρώπων ὑβρισταῖς εἶναι καὶ οἷς οὐ προσήκει. Οὐ γὰρ (τοὺς) πενομένους καὶ λίαν ἀπόρως διακειμένους ὑβρίζειν εἰκός, ἀλλὰ τοὺς πολλῶ πλείω τῶν ἀναγκαίων κεκτημένους· οὐδὲ τοὺς ἀδυνάτους ταῖς σώμασιν ὄντας, ἀλλὰ τοὺς μάλιστα πιστεύοντας ταῖς αὐτῶν ῥώμασι· οὐδὲ τοὺς ἤδη προβεβηκότας τῇ ἡλικίᾳ, ἀλλὰ τοὺς ἔτι νέους καὶ νέαις ταῖς διανοαῖς χρωμένους. Οἱ μὲν γὰρ πλούσιοι τοῖς χρήμασιν ἐξωνοῦνται τοὺς κινδύνους, οἱ δὲ πένητες ὑπὸ τῆς παρούσης ἀπορίας σωφρονεῖν ἀναγκάζονται· καὶ οἱ μὲν νέοι συγγνώμης ἀξιοῦνται τυγχάνειν παρὰ τῶν πρεσβυτέρων, τοῖς δ' ἑτέροις ἐξαμαρτάνουσιν ὁμοίως ἐπιτιμῶσιν ἄμφότεροι· καὶ τοῖς μὲν ἰσχυροῖς ἐγγχωρεῖ μηδὲν αὐτοῖς πάσχουσιν, οὓς ἂν βουλευθῶσιν, ὑβρίζειν, τοῖς δὲ ἀσθενέσιν οὐκ ἔστι οὔτε ὑβρίζομένοις ἀμύνεσθαι τοὺς ὑπάρξαντας οὔτε ὑβρίζειν βουλομένοις περιγίνεσθαι τῶν ἀδικουμένων. Ὡστε μοι δοκεῖ ὁ κατήγορος εἰπεῖν περὶ τῆς ἐμῆς ὕβρεως οὐ σπουδάζων, ἀλλὰ παίζων, οὐδ' ὑμᾶς πείσαι βουλόμενος ὥς εἰμὶ τοιοῦτος, ἀλλ' ἐμὲ κωμῶδεῖν βουλόμενος, ὥσπερ τι καλὸν ποιῶν.

16. Νέαις ταῖς διανοαῖς χρωμένους· εὐπρεπὴς περίφρασις τοῦ νεανιεύεσθαι· πρβ. Ἀριστοφ. ῥητ. 11, 2. οἱ νέοι καὶ οἱ πλούσιοι ὑβρισταί· ὑπερέχειν γὰρ οἴονται ὑβρίζοντες.

17. Ἐξωνοῦνται· δηλ. παραβαλλόμενοι πρὸς τοὺς ἀντιθέτους· πρβ. Δυσ. 27 § 6. μέρει τῶν ἀδικημάτων (τῶν δι' ἀδικιῶν χρημάτων) τὴν κίνδυνον ἐξεπρίαντο. — ἄμφότεροι· γέροντες καὶ νέοι.

18. Τοὺς ὑπάρξαντας· τοὺς πρωταιτίους τῆς ἔριδος καὶ βίας. βίας, ἀδίκων χειρῶν ὑπάρχειν. — ὥσπερ τι· εἰρωνικῶς· πρβ. XXV, 35.

Ἔτι δὲ καὶ συλλέγεσθαι φησιν ἀνθρώπους ὡς ἐμὲ πονη- 19
 ρούς καὶ πολλούς, οἳ τὰ μὲν ἑαυτῶν ἀνηλώκασι, τοῖς δὲ τὰ
 σφέτερα σώζειν βουλομένοις ἐπιβουλεύουσιν. Ὑμεῖς δὲ ἐνθυ-
 μήθητε πάντες ὅτι ταῦτα λέγων οὐδὲν ἐμοῦ κατηγορεῖ μᾶλ-
 λον ἢ τῶν ἄλλων ὅσοι τέχνας ἔχουσιν, οὐδὲ τῶν ὡς ἐμὲ εἰ-
 σιόντων μᾶλλον ἢ τῶν ὡς τοὺς ἄλλους δημιουργούς. Ἐκα- 20
 στος γὰρ ὑμῶν εἴθισται προσφοιτᾶν ὁ μὲν πρὸς μυροπωλεῖον,
 ὁ δὲ πρὸς κουρεῖον, ὁ δὲ πρὸς σκυτοτομεῖον, ὁ δ' ὅποι ἂν
 τύχη, καὶ πλείστοι μὲν ὡς τοὺς ἐγγυτάτω τῆς ἀγορᾶς κατε-
 σκευασμένους, ἐλάχιστοι δὲ ὡς τοὺς πλείστον ἀπέχοντας
 αὐτῆς· ὥστ' εἴ τις ὑμῶν πονηρίαν καταγνώσεται τῶν ὡς
 ἐμὲ εἰσιόντων, δῆλον ὅτι καὶ τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις διατρι-
 βόντων· εἰ δὲ κάκείνων, ἀπάντων Ἀθηναίων· ἅπαντες γὰρ
 εἴθισθε προσφοιτᾶν καὶ διατρίβειν ἀμοῦ γέ που.

Ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ λίαν με ἀκριβῶς ἀπολο- 21
 γούμενον πρὸς ἕνα καὶ ἕνα ὑμῖν τῶν εἰρημένων ἐνοχλεῖν πλείω
 χρόνον. Εἰ γὰρ ὑπὲρ τῶν μεγίστων εἴρηκα, τί δεῖ περὶ τῶν
 ὁμοίως τούτῳ φαύλων σπουδάζειν; Ἐγὼ δ' ὑμῶν, ὦ βουλή,
 δέομαι πάντων τὴν αὐτὴν ἔχειν περὶ ἐμοῦ διάνοιαν, ἣν περ

19. Πονηρούς καὶ πολλούς· ἀντὶ πολλούς καὶ πονηρούς·
 διότι τὸ πολλούς ὀρίζεται κατὰ ποιὸν διὰ τῆς ἐπομένης ἀναφορικῆς.—
 ὡς ἐμὲ· ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ μου· οἱ Ἀθηναῖοι συνήθως ἐπισκέπτοντο
 πρὸς διασκέδασιν τὰ ἐργαστήρια τῶν χειρωνακτῶν, καὶ καπήλων.

20. Ἀμοῦ γέ που· ἅπαξ λεγόμενον, ἀλλ' ἀττικόν, ὡς καὶ τὸ
 ἀμῆ γέ πη, ἀμῶς γέ πως· ἡ ἀπηρχαιωμένη ῥίζα φαίνεται ἐν
 τῷ οὐδαμοῦ οὐδαμῶς· οἱ ἀρχαῖοι γραμματ. παράγουσι ἐκ τοῦ ἀμός
 = τις.

21. Φαύλων· προταχτέον τοῦ ὁμοίως τούτῳ κατὰ τὸν Do-
 bree· διότι περὶ τῶν ὁμοίως τούτῳ φαύλων θὰ ἦτο πολὺ
 ὑπερβολικόν.— ἣν περ καὶ πρότερον· ἔσχετε.

- 22 καὶ πρότερον. Μηδ' οὐ μόνου μεταλαβεῖν ἔδωκεν ἡ τύχη μοι τῶν ἐν τῇ πατρίδι, τούτου διὰ τουτονὶ ἀποστερήσῃτέ με μηδ' ἅ πάλαι κοινῇ πάντες ἔδοτέ μοι, νῦν οὗτος εἰς ὧν πείσῃ πάλιν ὑμᾶς ἀφελέσθαι. Ἐπειδὴ γὰρ, ὦ βουλῇ, τῶν μεγίστων ἀρχῶν ὁ δαίμων ἀπεστέρησεν ἡμᾶς, ἡ πόλις ἡμῖν ἐφηφίσατο τοῦτο τὸ ἀργύριον, ἡγουμένη κοινὰς εἶναι τὰς
- 23 τύχας τοῖς ἅπασιν καὶ τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν. Πῶς οὖν οὐκ ἂν δειλαιότατος εἴην, εἰ τῶν μὲν καλλίστων καὶ μεγίστων διὰ τὴν συμφορὰν ἀπεστερημένος εἴην, ἃ δ' ἡ πόλις ἔδωκε προνοηθεῖσα τῶν οὕτως διακειμένων, διὰ τὸν κατήγορον ἀφαιρεθείην; Μηδαμῶς, ὦ βουλῇ, ταύτη θῆσθε τὴν
- 24 ψῆφον. Διὰ τί γὰρ ἂν καὶ τύχοιμι τοιούτων ὑμῶν; Πότερον ὅτι δι' ἐμέ τις εἰς ἀγῶνα πώποτε καταστάς ἀπώλεσε τὴν οὐσίαν; Ἄλλ' οὐδ' ἂν εἰς ἀποδείξειεν. Ἄλλ' ὅτι πολυπράγμων εἰρὶ καὶ θρασὺς καὶ φιλαπεχθήμων; Ἄλλ' οὐ τοιαύταις ἀφορμαῖς τοῦ βίου πρὸς τὰ τοιαῦτα τυγχάνω χρώμε-
- 25 νος. Ἄλλ' ὅτι λίαν ὑβριστὴς καὶ βίαιος; Ἄλλ' οὐδ' ἂν αὐτὸς φήσειεν, εἰ μὴ βούλοιτο καὶ τοῦτο ψεύδεσθαι τοῖς ἄλλ-

22. Ἡ μᾶς· ἐνταῦθα οὐχὶ = ἐμέ· διότι παρίσταται ὡς συνήγορος πάντων τῶν ὁμοίων του ἐν Ἀθήναις. Ἐπειδὴ δὲ ἀρχῶν ἀναφερ. εἰς § 13 καὶ 14., ἡ ἀπόλαυσις ὀβολοῦ θά ἦτο κωμικὴ ὡς ἀντικατάστασις τῶν μεγίστων ἀξιομάτων.

23. Περί τοῦ εἶναι ἴδ. § 8. — τύχοιμι τοιούτων· πρβ. 18, οἷον ὑμῶν τεύξονται. Ξεν. Ἀν. V, 5, 15. Ἐρωτᾷτε αὐτοὺς ὁποίων τινῶν ἡμῶν ἔτυχον· τύχοιμι ὑμῶν τοιούτων ὄντων, = τύχοιμι ἀνδρ. τοιούτων, οἱ οἱ ὑμεῖς ἐστέ.

24. Ἀλλὰ· ἡ μετὰβασις εἰς τὰς ἀλλεπαλλήλ. ἐρωτημ. προτάσεις γίνεταί διὰ τοῦ ἀλλά· — χρώμενος· μετ. κατηγορ.

25. Ἐπὶ τῶν τριάκοντα· Πολλοὶ κατέφυγον τότε εἰς Χαλκίδα τῆς Εὐβοίας. — ἐξόν· αἰτ. ἀπόλυτος. — ἀπάντων· ὑποστηρίζει ὁ Σαούππιος καὶ ὁ Funkhænel, ὅστις τὴν ἔκφρασιν· ἀπάν-

λοις ὁμοίως. Ἄλλ' ὅτι ἐπὶ τῶν τριάκοντα γενόμενος ἐν δυνάμει κακῶς ἐποίησα πολλοὺς τῶν πολιτῶν; Ἀλλὰ μετὰ τοῦ ὑμετέρου πλήθους ἔφυγον εἰς Χαλκίδα τὴν ἐπ' Εὐρίπω, καὶ ἔξόν μοι μετ' ἐκείνων ἀδεῶς πολιτεύεσθαι, μεθ' ὑμῶν εἰλόμην κινδυνεύειν ἀπάντων. Μὴ τοίνυν, ὦ βουλὴ, μηδὲν ἡμαρτηκῶς ὁμοίως ὑμῶν τύχειμι τοῖς πολλὰ ἡδίκηκόσιν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ψῆφον θέσθε περὶ ἐμοῦ ταῖς ἄλλαις βουλαῖς, ἀναμνησθέντες ὅτι οὔτε χρήματα διαχειρίσας τῆς πόλεως δίδωμι λόγον αὐτῶν, οὔτε ἀρχὴν ἄρξας οὐδεμίαν εὐθύνας ὑπέχω νῦν αὐτῆς, ἀλλὰ περὶ ὀβολοῦ μόνον ποιῶμαι τοὺς λόγους. Καὶ οὕτως ὑμεῖς μὲν τὰ δίκαια γνῶσθε πάντες, ἐγὼ δὲ τούτων ὑμῖν τυχὼν ἔξω τὴν χάριν, οὗτος δὲ τοῦ λοιποῦ μαθήσεται μὴ τοῖς ἀσθενεστέροις ἐπιβουλεύειν, ἀλλὰ τῶν ὁμοίων αὐτῷ περιγίνεσθαι.

τῶν καίτοι ἡ βουλὴ ἀναμφιβόλως ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερίδων ἔμπεριεῖχεν ἄνδρας, οὐχ ἥττον δὲν εὐρίσκει ὑπερβολικὴν. Ἄλλοι γράφουσι: περὶ ἀπάντων· δηλ. ἤθελε πάντα νὰ διακινδυνεύσῃ παρὰ μετ' ἐκείνων ἀδεῶς πολιτεύεσθαι..

22. Τοῖς πολλὰ ἡδίκηκόσιν· ὅπως ποτὲ οἱ ὀπαδοὶ τῶν τριάκοντα. — ταῖς ἄλλαις βουλαῖς· ὡς ἡ βουλὴ προτέρων ἔτων. — περὶ ὀβολοῦ· οἶκτον δὲν θέλει νὰ προκαλέσῃ, οὐχ ἥττον αἱ ὀλίγαι αὗται λέξεις εἰς τὸ τέλος συγκινοῦσιν, καίτοι ἐξαναγκάζουσι τὸν γέλωτα· διότι ἡ ἀπόφασις ἐν δίκαις περὶ εὐθυνῶν διὰ τοὺς σπουδαῖς ὑπουργήματα περιβεβλημένους δὲν εἶνε ἀποτελεσματικώτερη, ὅσον σπουδαία δι' αὐτὸν εἶνε ἡ κρίσις ἐν τῇ περὶ ὀβολοῦ δίκῃ.

27. Τούτων ὑμῖν· καὶ ἐνταῦθα γράφει ὁ Κόβητος κατὰ Markl. τοιούτων ὑμῶν. Ἄλλ' ὁ ῥήτωρ ἀπαιτεῖ δικαίαν κρίσιν, τὸ δὲ τούτων ἀναφερ. εἰς τὸ: δίκαια. τὸ: τούτων ἡδύνατο καὶ πρὸ τοῦ: ἔξω κείσθαι· ἐγὼ θὰ σᾶς γινώσκω χάριν διὰ ταῦτα, ἂν τύχω τούτων.

ΚΑΤΑ ΝΙΚΟΜΑΧΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ

(ΕΥΘΥΝΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ).

(XXV).

Καὶ ἐν ταῖς νεωτέραις πολιτείαις οἱ νόμοι κατὰ διαφόρους ἐποχὰς δέονται ἀναθεωρήσεως, καίτοι πολλαπλᾶ εἶνε τὰ μέσα πρὸς τήρησιν τοῦ ἀρχικοῦ γράμματος, πρὸς γενικὴν διάδοσιν καὶ πρὸς ἐξέλεγξιν. Ἐν Ἀθήναις δὲ καὶ ἐξ ἄλλων αἰτίων ἦσαν ἀναγκαῖαι τοιαῦται ἀναθεωρήσεις. Οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνα ἦσαν γεγραμμένοι βουστροφηδὸν ἐπὶ ξυλίνων τετραπλευρῶν πρισμάτων, ἅτινα ἀρχῇθεν ὠνόμαζον κύρβεις καὶ βραδύτερον ἄξονας ἔνεκα τοῦ σχήματός των, διότι οὗτοι διὰ τῶν ἄνωθεν καὶ κάτωθεν στροφῶν ἔστρεφον καὶ οὕτω ἦσαν ἀναγνώσιμοι καὶ ἐκ τῶν 4 πλευρῶν, ἠδύναντο δὲ οὕτω τὰ γράμματα ἐν μέρει νὰ καταστραφῶσιν ἢ νὰ ἐξαλειφθῶσιν. Ἀντίγραφα ὑπῆρχον, ἀλλὰ μόλις παρεῖχον ἀξιοπιστίαν. Μόνον οἱ μεταγενέστεροι νόμοι ἦσαν ἐπὶ λιθίνων στηλῶν ἐγκεχαραγμένοι. Καίτοι δὲ ἡ νομοθεσία οὐδαμῶς ἐδίδετο εἰς τὰς χεῖρας τοῦ δήμου καὶ πρὸς φύλαξιν ἀπὸ νεωτερισμῶν εἶχον τεθῆ εὐστοχοὶ διατάξεις, οὐχ ἥττον ἐν τῇ πληθύνει τῶν νόμων ἔκειτο ἤδη ὁ βλαστὸς τῆς συγχύσεως, ἔνεκα τοῦ ὁποῦ πολλα ἡγείροντο παράπονα. Ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ἀναπόφευκτοὶ ἐκτὸς τούτου εἶνε οἱ ἐκ περιστάσεων νόμοι, καὶ ἐν χρόνοις, καθ' οὓς οἱ δημαγωγοὶ πολὺ ἐπέδρων οἱ νόμοι εὐκόλως παρεδλάπτοντο διὰ ψηφισμάτων, ἅτινα προήρχοντο ἀμέσως ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ δήμου. Ἡ ἀταξία ἐποπλασιάσθη διὰ τῆς ἐπὶ βραχὺν χρόνον ὀλιγαρχικῆς διοικήσεως τῆς βουλῆς τῶν 400 κατὰ τὸ ἔτος 401, καὶ πολλὰ τῆς νομοθεσίας μετεβλήθησαν. Τέλος πολλαὶ ἐκφράσεις ἀπληρхайώθησαν, ὥς ἐκ τοῦ Δυσίου 10, 16—20 ἐμφαίνεται, ἐνθα ὁ ῥήτωρ ἐρμη-

νεύει τοιαύτας "Οτε δὲ ἤδη ἐν Ἀθήναις μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν τετρακοσίων κατ' ἀρχὰς ἐγένετο μετρία τις δημοκρατία, ἡσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀναθεωρήσωσι τοὺς νόμους καὶ τοὺς τοῦ Σόλωνος ὡς καὶ τοὺς μεταγενεστέρους νὰ καθαρίσωσιν ἐκ προσθηκῶν καὶ μεταβολῶν, καὶ πρὸς τοῦτο διωρίσθη συμβούλιόν τι νομοθετῶν πιθανῶς ἐκτάκτων (Θουκ. VIII, 97¹). Ἐν τῷ συμβουλίῳ ἐκείνῳ ἐξητάζοντο οἱ νόμοι, καὶ οἱ διατηρηθησόμενοι ἐχαράσσοντο ἐπὶ λίθου καὶ ἐδημοσιεύοντο. Πρὸς τοῦτο δὲ ἦσαν διωρισμένοι οἱ ἀναγραφεῖς τῶν νόμων²) ἐν οἷς καὶ ὁ Νικόμαχος πιθανῶς μετὰ διαίτης³) ἐπειδὴ τὸ ἔργον ἀπήγει ἀδιάκοπον ἐνέργειαν. Καίτοι δὲ ἡ ἐργασία συνίστατο μόνον πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν ἀρχαίων νόμων, οὐχ ἦττον δὲν ἦτο καὶ ὅλως ἀσήμαντος, ἡ δὲ ὀρισθεῖσα προθεσμία ἴσως πολὺ βραχεῖα· ἀλλ' ὁ Νικόμαχος οὐ μόνον ἀδίκως καὶ μετὰ πολλὰ πρόστιμα παρέτεινεν αὐτὴν εἰς μῆκος, ἀλλὰ ἔπραττε τοὺς αὐθαιρέτως, καὶ μάλιστα κατηγορεῖτο ὅτι τὴν θέσιν αὐτοῦ μετεχειρίσθη πρὸς

¹) Καίτοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκληροῦντο κατ' ἔτος νομοθέται ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἡλιασίων, οὐχ ἦττον ὑπῆρχον καὶ ἐποχαί, καθ' ἃς ἡ κλήρωσις αὕτη τακτικῶν νομοθετῶν πράγματι θὰ ἦτο ἄνευ ἐνεργείας, ὡς ὁ Vischer ἐν ταῖς περὶ τοῦ πολιτεύματος τῶν Ἀθηνῶν ἐρεῦναις του κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. σ. 22. εἰκάζει.

²) Πρβ. C. I. A. 161. Διοκλῆς (ὁλ. 92, 4=409) ἤρχε· ἔδοξεν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ — [Ξ]ε[νοφάν]ης εἶπε· τὸν Δράκοντος νόμον τόμ. περὶ τοῦ φόνου ἀναγραφάντων οἱ ἀναγραφεῖς τῶν νόμων παραλαβόντες παρὰ τοῦ — γραμματέως τῆς βουλῆς ἐν στήλῃ λιθίνῃ καὶ καταθέντων πρόσθεν τῆς στοᾶς τῆς βασιλείας.

³) Δι' λέξεις ἐν § 2 καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἀργύριον λαμβάνων, δὲν εἶνε σαφεῖς. Αἱ ἀρχαὶ οὐδένα μισθὸν ἐλάμβανον ἐν τῇ δημοκρασίᾳ. Πρβ. Θουκ. VIII, 97: μισθὸν μηδὲνα φέρειν μηδεμιᾷ ἀρχῇ, εἰδὲ μὴ, ἐπάρκτον ἐποι· ἦσαντο. Ἀλλ' ὁ Νικόμαχος ἦτο ἀναγραφεὺς νόμων, ἐπομένως ἡ ὑπερηρέσια του δὲν ἦτο ἀρχή, ἀλλ' ἐργασία ἀπαιτοῦσα τεχνικὰς γνώσεις, ὥστε θὰ ἐπληρώνετο, ἀφ' οὗ μάλιστα ἦτο καὶ πολυχρόνιος. Τὸ ἀποθιδόμενον αὐτῷ ἐπιθ. νομοθέτης εἶνε ὑπερβολή, διότι ἐκ τῆς § 4 ἐξάγεται ὅτι ἦτο μόνον ἀναγραφεὺς.

ἀθέμιτον χρηματισμόν. Ἐπὶ τῶν τριάκοντα δέ, εἰς ὧν τὴν ἐγκάταστασιν ἐχρησίμευσεν ὡς ὄργανον, διότι ἐγίνωσκε τοὺς ἀρχαίους καὶ ἀπηρχαιωμένους νόμους, ἐτέθη τέρμα εἰς τὰς πράξεις του καὶ ἠναγκάσθη μάλιστα νὰ φύγῃ.

Μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν τριάκοντα, καὶ μετὰ τὴν διαλλαγὴν τῶν φατριῶν κατέστη ἔτι μᾶλλον κατεπείγουσα ἢ πρότερον ἡ ἐπιθεώρησις τῶν νόμων. Διωρίσθησαν λοιπὸν, ὡς ὁ ῥήτωρ Ἀνδοκίδης λέγει, ἑκτακτοὶ νομοθέται καὶ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ δήμου κατὰ πρότασιν τοῦ Τεισαμενοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ Μεχάωνος, ἀπεφασίσθη νὰ ἀναθεωρηθῶσι πάντες οἱ νόμοι.

Ἀκριβέστερον περὶ τῆς ἀναθεωρήσεως δὲν δύναται τις ἀσφαλῶς νὰ γινώσκῃ, διότι ἡμῖν μόνον διεσώθησαν οἱ ὀρισμοί, πῶς ἔπρεπε νὰ συμπράττωσι ὅταν τίθενται νέοι νόμοι, (ὁπόσων δ' ἂν προσδῇ —), ἔγκειται ὅμως ἐν τῇ φύσει τοῦ πράγματος, ὅτι ἐκτὸς τῶν 500 νομοθετῶν ὑπῆρχε μικροτέρα τις ἐπιτροπεία, ἴσως ἐκ 15 συνισταμένη, ὅπως ποιῇ προτάσεις, αἵτινες ὤφειλον νὰ ἐξετάζωνται ὑπὸ τῆς βουλῆς τῶν 500 καὶ ὑπὸ τῶν νομοθετῶν αὐτῶν, καὶ ὅτι ἐξέλεγον αὖθις ἀναγραφέας τῶν νόμων. Εἰς τὸν Νικόμαχον ἀνατεθειμένοι ἰδίως ἦσαν οἱ νόμοι περὶ θυσιῶν καὶ λατρείας, καὶ κατηγορήθη ὅτι πρὸς βλάβην ἔνθεν μὲν τῶν πάλαι εἰθισμένων καὶ κατ' ἐξοχὴν ὡς ἱερῶν νομιζομένων θυσιῶν, ἔνθεν δὲ πρὸς ζημίαν τοῦ δημοσίου Ταμείου ἀνεβίβασε εἰς ἕξ τάλαντα τὰς δαπάνας τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀναγεγραμμένων θυσιῶν. Οἱ νόμοι κατὰ μέρη εὐθύς ὡς ἐπεθεωροῦντο, ἐπεδοκιμάζοντο ὑπὸ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου, κατετίθεντο ἐν τοῖς ἀρχείοις καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ δήμου ἐχαράσσοντο ἐν τῷ λίθῳ καὶ ἐτίθεντο πρὸ τῆς βασιλείου Στοᾶς. Τούτου δὲ ἐφρόντιζον οἱ ἀναγραφεῖς τῶν νόμων, ὡς ἐμφαίνεται ἐν τῷ CIA. (σελ. 58 σημ. 2). Ἀλλὰ τοῦτο μέχρις τῆς ἐκτελέσεώς του παρετίνετο ἐπὶ μακρόν, ὁ δὲ Νικόμαχος διετεθεῖτο ὑπὸ τῶν νομοθετῶν ὡς ἀναγραφεὺς, ἐπειδὴ ἔνεκα τῆς ἐξόχου αὐτοῦ περὶ τοῦτο ἰκανότητος ἦτο αὐτοῖς ἀπαραίτητος. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται ἡ ἐν Ἀθήναις ἄλλως ἀσυνήθης καὶ διαρκὴς αὐτοῦ ὑπηρεσία, ὡς

ἐπίσης καὶ ὅτι ἀνετέθη σπουδαῖον ἔργον εἰς αὐτὸν, πολίτην ἐξ ἀνελευθέρων, ἄλλοτε ὑπογραμματέα, εἰς ἣν ὑπηρεσίαν ἐλαμβάνοντο ἐπὶ μισθῷ ἂν μὴ δοῦλοι, οὐχ ἦττον ὁμῶς πολῖται τῆς κατωτάτης τάξεως. Τὸ ἔργον ἐντὸς 4 ἐτῶν δὲν εἶχεν ἔτι ἀποπερατώσει καὶ οὔτε εἶχε δώσει εὐθύνας. Ἐνόμιζεν ἴσως ὅτι ἡ ἔνεκα τῶν περιστάσεων ἔκτακτος αὐτοῦ θέσις ὡς ἀναγραφέως θὰ ἀπετέλει ἐξαίρεσιν, καὶ ἤθελεν μετὰ τὸ πέρασ τῆς ὑπηρεσίας του νὰ δώσῃ λόγον. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἐκ τῆς § 31 φαίνεται ὅτι εἶχε σπουδαίους ἐν τῇ πολιτείᾳ ἄνδρας ὡς προστάτας.

Ἡ κατηγορία κατ' αὐτοῦ ἐγένετο (§ 31) πιθανῶς κατὰ τὸ ἔτος 399, διότι κατὰ τὴν § 9 ἡ ἀναθεώρησις μετὰ τὴν ἔξωσιν τῶν 30 διήρκεσε τέσσαρα ἔτη. Ἡ γραφὴ ἀπέβλεπε φυσικῶς μόνον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Νικομάχου ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν 30, διότι ἡ προτέρα διὰ τῆς ἀμνηστίας παρεγράφη καὶ μόνον πρὸς περισσοτέραν διασάφησιν τῆς κατηγορίας γίνεται περὶ αὐτῆς λόγος. Κατὰ τὴν § 4 ὁ λόγος ἐγράφη τὸ ἔτος 399)98.

Ἡ ὑπόθεσις ἀνηνέχθη εἰς τὴν βουλὴν ὑπὸ τὸν τύπον Εἰσαγγελίας καὶ ἐκεῖ ἐν τῇ ἀνακρίσει γίνεται ἡ ἐν § 7 μνημονευομένη διήγησις τοῦ Νικομάχου. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀνακρίσεως ἀγνοοῦμεν, κατὰ τὸν Σαούππιον ὁ λόγος οὗτος θὰ ἦνε δευτερολογία καὶ ὅτι τὸ προσήμιον καὶ ἡ ἐξήγησις εἶχον ἤδη λεχθῇ ὑπὸ τοῦ πρώτου ῥήτορος. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ ὑπόθεσις ἐν τῇ βουλῇ δὲν ἀπέδῃ ὑπὲρ τοῦ Νικομάχου, ὥστε δικαιολογεῖται ἡ ἐνώπιον τῆς ἡλιαίας περαιτέρω τῆς δίκης ἐξακολούθησις.

Ἀλλὰ σχεδὸν γενικῶς ἤδη εἶνε παραδεκτὸν, ὅτι αἱ κατὰ τοῦ Νικομάχου ἐν τῷ λόγῳ γενόμεναι μομφαὶ εἶνε κατὰ τι ὑπερβολικαί, χωρὶς ὁμῶς καὶ ἔνεκα τούτου νὰ νομίζεται αὐτὸς καὶ ἀθῶος.

ΚΑΤΑ ΝΙΚΟΜΑΧΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ

(ΕΥΘΥΝΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ).

Ἦδη, ὧ ἄνδρες δικασταί, τινές εἰς κρίσιν καταστάντες ἰ
ἀδικεῖν μὲν ἔδοξαν, ἀποφαίνοντες δὲ τὰς τῶν προγόνων ἀρε-
τὰς καὶ τὰς σφετέρας αὐτῶν εὐεργεσίας συγγνώμης ἔτυχον
παρ' ὑμῶν. Ἐπειδὴ τοίνυν καὶ τῶν ἀπολογουμένων ἀποδέ-
χεσθε, ἐάν τι ἀγαθὸν φαίνονται τὴν πόλιν πεποιηκότες, ἀξιῶ
καὶ τῶν κατηγορῶν ὑμᾶς ἀκροάσασθαι, ἐάν ἀποφαίνωσι
τοὺς φεύγοντας πάλαι πονηροὺς ὄντας. Ὅτι μὲν τοίνυν ὁ 2
πατὴρ ὁ Νικομάχου δημόσιος ἦν, καὶ οἷα νέος ὢν αὐτὸς ἐπε-

1. Ἀποφαίνοντες· πρβ. κατ' Ἑρατοσθ. 38. — καὶ τῶν
ἀπολογ. ὁ καὶ ἀνταποκρ. εἰς τὸ· καὶ τῶν κατηγορῶν. ἐτέθη δὲ χά-
ριν τῆς ἰσορροπίας. — ἀποδέχεσθε· ἀποδεχ. τι τινος=πιστεῦειν
τινι εἰς τι. καὶ ἄνευ τῆς αἰτίας. τοῦ πράγματος. ἀποδέχ. τινος· καὶ
μετὰ μετοχ. ἢ ὑποθ. προτάσ. — τοὺς φεύγοντας· τοὺς φεύ-
γοντας· τοὺς κατηγορουμένους. — πάλαι· κατ' ἀναφορ. πρὸς
τοὺς προγόνους.

2. Δημόσιος ἦν· οἱ δημόσιοι οἰκέται ἦσαν ὑπηρεταὶ
δημόσιοι καὶ ὑπογραμματεῖς· ἦσαν δὲ ἐν κρείττονι θέσει τῶν ἰδιωτι-
κῶν δούλων ἡδύναντο νὰ ἔχωσι περισυίαν, εἶχον νομικὴν ὑπόστασιν
καὶ κατὰ πολλὰ ἦσαν ὅμοιοι τοῖς μετοίκους. — φράτερας· αἱ 42
φρατρίαι συνέχονται στενῶς πρὸς τὴν ἀρχαίαν διαίρεσιν τῶν πολι-
τῶν εἰς 4 φυλάς, ἐξ ὧν ἐκάστη 3 φρατρίας καὶ ἐκάστη φρατρία 30
γένη περιεῖχεν. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὴν διαίρεσιν ταύτην συνεδέοντο τὰ
ἱερὰ γένη, ἅτινα, ὡς πᾶσα ἡ ἀρχαία λατρεία διτηρήθησαν ὡς δυ-
νατὸν ἀμετάβλητα, διέμεινεν καὶ ἡ διαίρεσις αὕτη, καίτοι μετὰ ταῦτα
ἐπῆλθον πολιτικαὶ μεταβολαί. Ἐπειδὴ δὲ τῶν φατριῶν μετεῖχον
μόνον πολῖται, κατ' ἐξοχὴν ἐπηγρύπνου ἐπὶ τῆς γνησιότητος τοῦ

τήδευσε, καὶ ὅσα ἔτη γεγονώς εἰς τοὺς φράτορας εἰσέχθη, πολὺ ἂν ἔργον εἴη λέγειν· ἐπεὶ δὲ τῶν νόμων ἀναγραφεὺς ἐγένετο, τίς οὐκ οἶδεν οἶα τὴν πόλιν ἐλυμήνατο; Προσταχθὲν γὰρ αὐτῷ τεττάρων μηνῶν ἀναγράψαι τοὺς νόμους τοὺς Σόλωνος, ἀντὶ μὲν Σόλωνος αὐτὸν νομοθέτην κατέστησεν, ἀντὶ δὲ τεττάρων μηνῶν ἐξέτη τὴν ἀρχὴν ἐποιήσατο, καθ' ἑκάστην δὲ ἡμέραν ἀργύριον λαμβάνων τοὺς μὲν ἐνέγραφε τοὺς
 3 δὲ ἐξήλειπεν. Εἰς τοῦτο δὲ κατέστημεν ὥστε ἐκ τῆς τούτου χειρὸς ἐτεταμειύμεθα τοὺς νόμους· καὶ οἱ ἀντίδικοι ἐπὶ τοῖς δικαστηρίοις ἐναντίους παρεῖχοντο, ἀμφοτέρω παρὰ Νικομάχου φάσκοντες εἰληφέναι. Ἐπιβαλλόντων δὲ τῶν ἀρχόντων ἐπιβολὰς καὶ εἰσαχόντων εἰς τὸ δικαστήριον οὐκ ἠθέλησε παραδῶναι τοὺς νόμους· ἀλλὰ πρότερον ἢ πόλις εἰς τὰς μεγίστας συμφορὰς κατέστη, πρὶν τοῦτον ἀπαλλαγεῖναι

γένους καὶ ἐν καταλόγοις ἐντὸς ὁρισμένης προθεσμίας κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Ἀπατουρίων ἐνεγράφοντο τὰ νεογέννητα. Ἡ μεταγενεστέρα ἐγγραφὴ δεικνύει ὅτι ὁ πατήρ κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ υἱοῦ δὲν ἦτο πολίτης. — προσταχθὲν· αἰτιατ. ἀπολυτ. — ἐξέτη· δηλ. ἡ προτέρα περίοδος κατὰ τὴν κατὰ λυσιν τῶν 400 μέχρι τῶν 30. — τοὺς μὲν· μετ' ἐμφάσεως κεῖται ἐν τέλει. — ἐγγράφειν· κατ' ἀντίθ. πρὸς τὸ ἐξαλείφειν· ταπεινὸν πῶς διότι ὁ συνήθ. τύπος ἦτο ἀναγράφειν.

3. Ἐτεταμειύμεθα· ὡς οἱ δοῦλοι, οἵτινες παρὰ τοῦ οἰκονόμου λαμβάνουσι τὸ σιτηρέσιόν των (τὸ ταχτὸν μέρος—ταμειύονται). Οὐχὶ μικρὰν πικρίαν ἐκφράζει τὸ· ἐκ τῆς τούτου χειρὸς. — ἀρχόντων· εἰς οὓς ἔπρεπε νὰ παραδῶσθαι τοὺς νόμους. — ἐπιβολὰς· μικροτέρας τιμωρίας ἡδύνατο πᾶς ἄρχων μέχρι τινος βαθμοῦ ἐν τῇ σφαίρᾳ του νὰ ἐπιβάλῃ, ὅπου δὲ ἀπῆρτετο μεγαλειότερος βαθμὸς τιμωρίας, ὡς δεσποτιῶν, παρέπεμπε τοῦτο εἰς τὴν ἡλιαίαν. Τοιαῦτα ἐπιβολαὶ ἐπιβάλλοντο καὶ εἰς ὀκνηροὺς καὶ ἀμελεῖς ὡς καταναγκαστικὰ μέσα. — οὐκ ἠθέλησε· ἴδ. κατ' Ἑρατ. § 58. — συμφορὰς· ἡ ἥττα ἐν αἰγὸς ποταμοῖς καὶ αἱ συνέπειαι τῆς, αἵτινες ἔθηκαν τέρμα εἰς τὸ ἔργον τῶν ἀπογραφέων.

τῆς ἀρχῆς καὶ τῶν πεπραγμένων εὐθύνας ὑποσχεῖν. Καὶ 4
 σοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὴ ἐκείνων δίκην οὐ δέδω-
 κεν, ὑποίαν καὶ νῦν τὴν ἀρχὴν κατεστήσατο; Ὅστις πρῶ-
 τὸν μὲν τέτταρα ἔτη ἀνέγραψεν, ἐξὸν αὐτῷ τριάκοντα ἡμε-
 ρῶν ἀπαλλαγῆναι· ἔπειτα διωρισμένον ἐξ ὧν ἔδει ἀναγρά-
 ψαι, αὐτὸν ἀπάντων κύριον ἐποίησατο, καὶ ὅσα. (οὐδεὶς πώ-
 ποτε)... διαχειρίσας μόνος οὗτος τῶν ἀρξάντων εὐθύνας οὐκ
 ἔδωκεν, ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλοι τῆς αὐτῶν ἀρχῆς κατὰ πρυτα- 5
 νειαν λόγον ἀποφέρουσι, σὺ δὲ, ὦ Νικόμαχε, οὐδὲ τεττάρων
 τῶν ἡξιώσας ἐγγράψαι, ἀλλὰ μόνῳ σοὶ τῶν πολιτῶν ἐξείναι

4. Ἐκείνην· διὰ τὴν προτέραν ἐκείνην περίοδον πρὸ τοῦ 404.
 καὶ νῦν· ἀπὸ τῶν 30. — τὴν ἀρχήν· τὴν ἀρχήν του ὡς ἀνα-
 γράφως. — ἐξ ὧν· αἰτ. ἀπολυτ. ἐνῶ ἡδύνατο. — ἐξ ὧν· ἐξ ὧν πη-
 γῆ, δηλ. ἐκ τῶν ἀξιολύτων ἀντιγράφων τῶν νόμων, οἵτινες φυ-
 λλάσκειν ὑπὸ τῶν ἐκαστοτε γραφῶν τῶν πρυτανειῶν ἔκειντο εἰς
 ἀρχεῖον τῆς βουλῆς.

5. Λόγον ἀποφέρ. δίδουσι λόγον· κατὰ—πρυτανείαν·
 οἱ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐκλεγόμενοι ἄρχοντες, ὡς πρέσβεις καὶ
 ἄλλοι ὑπάλληλοι ἐπὶ πλεον τῶν 30 ἡμερῶν ὥρηνον κατὰ τὸ τέ-
 τταρον τῆς ὑπηρεσίας των νὰ δώσωσι λόγον ἐνώπιον τῶν λογιστῶν.
 εὐθύνας δοῦναι, ὑποσχεῖν). Πρὸς τοῦτο ἐν ἐκάστη κυρία
 ἡμέρᾳ ἐκάστης πρυτανείας, ὅ ἐστι κατὰ πᾶσαν 35 (ἐν ἐμβολίμῳ
 38) ἡμέραν, ἡδύνατο νὰ γείνη μετὰ γενομένην κατηγορίαν ἀπο-
 φέρων τούτων (ἀνάκλησις) ἡ ἐπιχειροτονία (ἐπικύρω-
 σις). Ἀλλ' ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ περιόδῳ ὅτε ἀναγραφεὺς ἦτο ὁ Νι-
 κόμαχος βλέπομεν ὅτι οὐδεμία προθεσμία εἶχε δοθῇ πρὸς ἀποπερά-
 τωσιν τῆς ἐργασίας του, ἐπειδὴ αὕτη ἦτο ἔκτακτος. — ἡξίωσας
 ἐγγράψαι· δηλ. λόγον. Ἡ σύντομος τυπ. ἔκφρασις ἐπὶ τῶν πρυ-
 τανειῶν νὰ δώτωσι λόγον τοῖς λογισταῖς. Ἐπίσης ἀντὶ τοῦ κοιν.
 ἀποφέρειν ἢ φράσις ἀποφέρειν εἶνε ἡ τυπ. ἔκφρασις ἐπὶ τοῦ
 λόγον. Αἰσ. 3, 21, 22 (ὁ νομοθέτης) ἀποφέρειν κελεύει λόγον
 τοῖς λογισταῖς. — ἀλλὰ τὰ μὲν—ἐξαλείφεις· σὺ πράτ-
 τεις ὡς ἡτο ἰδική σου περισυρία, ὡς τὸ ἐπόμενον δεικνύει. — δι-
 κῆς ὧν· ἐκ γενετῆς.

νομίζεις ἄρχειν πολὺν χρόνον, καὶ μήτε εὐθύνας διδόναι μήτε τοῖς ψηφίσμασι πείθεσθαι μήτε τῶν νόμων φροντίζειν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐγγράφεις τὰ δ' ἐξαλείφεις, καὶ εἰς τοῦτο ὕβρεως ἤκεις, ὥστε σαυτοῦ νομίζεις εἶναι τὰ τῆς πόλεως, αὐτὸς δὴ 6 μύσιος ὢν. Ὑμᾶς τοίνυν χρή, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀναμνησθέντες καὶ τῶν προγόνων τῶν Νικομάχου, οἵτινες ἦσαν, καὶ οὗτος ὡς ἀχαρίστως ὑμῖν προσενήνεκται παρανομήσας, κολάσαι αὐτὸν, καὶ ἐπειδὴ ἐνὸς ἐκάστου δίκην οὐκ εἰλήφατε, νῦν ὑπὲρ πάντων γε αὐτῶν τὴν τιμωρίαν ποιήσασθε.

7 Ἴσως δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὴν περὶ αὐτοῦ μηδὲν δύνηται ἀπολογεῖσθαι, ἐμὲ διαβάλλειν πειράσεται. Τότε δὲ περὶ τῶν ἐμῶν τούτῳ ἄξιῳ πιστεῦειν ὑμᾶς, ὅποταν ἀπολογίας ἐμοὶ δοθείσης μὴ δύνωμαι ψευδόμενον αὐτὸν ἐξελέγξει. Ἐὰν δ' ἄρα ἐπιχειρῇ λέγειν ἅπερ ἐν τῇ βουλῇ, ὡς ἐγὼ τῶν τετρακοσίων ἐγενόμην, ἐνθυμεῖσθε· (ὅτι ὑπὸ τοιαῦτα λεγόντων ἐκ τῶν τετρακοσίων πλεῖον ἢ χίλιοι γενήσονται· καὶ γὰρ τοὺς ἔτι παῖδας ὄντας ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ καὶ τοὺς

6. Οἱ οἱ τινες· ἐπειδὴ περὶ ποιότητος πρόκειται. — ἀχαρίστως· ἕνεκα τῆς ἐν § 27 πολιτογραφίσεως.

7. Ἀπολογ. ἐμὲ διαβάλλειν· ὁ J. Frei παρατηρεῖ περὶ τούτου ὅτι παραγραφὴ καὶ ἀντιπαραγραφὴ ἦσαν ἐν πολλαῖς δίκαις ἐπιτετραμμέναι, ἐν δημοσίαις δὲ συνέβαινον (ἐκτὸς τῶν φονικῶν) σπανιώτεροι ἢ ἐν ἰδιωτικαῖς. Ἦν δὲ ἡ παραγραφὴ ἔνστασις τοῦ ἐναγομένου περὶ ἀπαρδέκτου τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἐνάγοντος, ἀντιγραφὴ δὲ ἡ ἀπολογία, κατὰ τῆς γραφῆς· ἐν εἰδικαῖς περιπτώσεσιν ὁ ἡγεμὼν τοῦ δικαστηρίου ἐπέτρεπε καὶ δευτέραν δίκην, ἂν αὕτη ἐράνητο σκόπιμος εἰς δύσκολον καὶ σπουδαῖαν ὑπόθεσιν. — ἐν τῇ βουλῇ· κατὰ τὸν Frei ἕνεκα τῆς ἀνακρίσεως (προανάκρισις) ἣτις ἐγένετο ἐν τῇ βουλῇ. — ἐνθυμεῖσθε ὅτι ὑπὸ τῶν· τὸ ὅτι ἐτέθη ἐν ᾧ ἐλλείπει ἐν τῷ κωδ. X διότι παρὰ Λυσ. τὸ ἐνθυμεῖσθαι οὐδαμῶς κεῖται ἀπολύτως.

ἀποδημοῦντας οἱ διαβάλλειν βουλόμενοι ταῦτα λοιδοροῦσιν. Ἐγὼ δὲ οὕτω πολλοῦ ἐδέησα τῶν τετρακοσίων γενέσθαι, 8 ὥστε οὐδὲ τῶν πεντακισχιλίων κατελέγην. δεινὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι ὅτι, εἰ μὲν περὶ ἰδίων συμβολαίων ἀγωνιζόμενος οὕτω φανερώς ἐξήλεγχον αὐτὸν ἀδικοῦντα, οὐδ' ἂν αὐτὸς ἤξιωσε τοιαῦτα ἀπολογούμενος ἀποφεύγειν, νυνὶ δὲ περὶ τῶν τῆς πόλεως κρινόμενος οἴησεται χρῆναι ἐμοῦ κατηγορῶν ὑμῖν μὴ δοῦναι δίκην.

Ἔτι δὲ, οἶμαι, θαυμαστὸν νομίζω Νικόμαχον ἐτέροις ὡς 9 ἀδικοῦσι μνησικακεῖν ἀξιοῦν, ὃν ἐγὼ ἐπιβουλεύσαντα τῷ πλήθει ἀποδείξω. Καί μου ἀκούσατε· δίκαιον γάρ, ὦ ἄν-

8. Τῶν τετρακοσίων· ἀποκρούει τὴν ὑπόνοιαν ὅτι μετέσχε τῆς ὀλιγαρχίας τῶν 400, δισχυρίζομενος ὅτι δὲν ἦτο ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν 5,000 ἐκείνων εὐπόρων πολιτῶν, οἵτινες διὰ τῶν καταλογέων ἐκλεχθέντες ὤφειλον νὰ ἐκπροσωπῶσι τὸν δῆμον ἐπὶ τῶν 400. — καταλέγειν· μετὰ γεν. πρὸ. XXXII, 5 Ἰσαίον 7, 5 «τῶν ἐν Σικελίᾳ καταλεγείς τριηράρχων». — οὐδὲ ἀπολογούμενος· ἐπειδὴ ἐν δίκαις περὶ ἰδίων συμβολαίων οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἀποκωλύσῃ τὸ δίκαιον τοῦ ἀντιδίκου, διὰ τοῦτου, ὅτι ἀνῆκεν εἰς ἄλλην πολιτ. μερίδα. — κατηγορῶν· ἀξιοπαράτητος εἶνε ἡ ἔλξις εἰς ὀνομαστικὴν ἐν τῷ ῥήμ. χρῆναι. πρὸ. 25, 18. Δημοσθ. 19, 230. ὁ μὲν καὶ τοῦτ' ᾔετο δεῖν ἐθελοντῆς ἀναλίσκειν· 235 ἡγοῦμην αὐτὸς περιεῖναι δεῖν αὐτῶν. 34, 46 οὕτωσὶ οἴεται δεῖν ἄθως εἶναι.

9. Ἔτι δὲ, οἶμαι, θαυμαστὸν· πρὸς τοῦτοις ἀφ' οὗ ἀπέκρουσε τὰς ὑπὸ τοῦ Νικομ. ἀποδοθείσας αὐτῷ πολιτ. ὑπονόλας, ἐπανερχεται μετ' ὀργῆς κατ' αὐτοῦ καὶ δεικνύει μᾶλλον τὴν ἀναξίαν πολιτικὴν τοῦ Νικομάχου. Τὸ· νομίζω φαίνεται οὐχὶ ἀρμόζον, ἀφ' οὗ ὑπάρχει τὸ· οἶμαι ἀντ' αὐτοῦ δὲ μᾶλλον θὰ ἤρμοξε νὰ τεθῇ εὐθὺς μετὰ τὸ οἶμαι τὸ· ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅπερ ὀλίγον κατωτέρω κείται. — ἀδίκως· ἡ λέξις φαίνεται γλῶσσημα, καὶ δὲν δὲν πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς· ὡς ἀδικοῦσι, διότι τὸ μνησικακεῖν δὲν θέλει ἄλλον προσδιορισμ. πρὸ. 18, 19 Ἡροδ. VII, 29. Ἡμεῖς οὐ μνησικακέομεν. Θουκ. IV, 74 μηδὲν μνησικακήσει· VIII, 73 ἀμνησικακοῦντες.

δρες δικασταί, περί τῶν τοιούτων ἀνθρώπων τὰς τοιαύτας
κατηγορίας ἀποδέχασθαι, οἵτινες τότε συγκαταλύσαντες
10 τὸν δῆμον νυνὶ δημοτικοί φασιν εἶναι. Ἐπειδὴ γὰρ ἀπολο-
μένων τῶν νεῶν ἢ μετὰστασις ἐπράττετο, Κλεοφῶν τὴν
βουλὴν ἐλοιδορεῖ, φάσκων συνεστάναι καὶ οὐ τὰ βέλτιστα
βουλευεῖν τῇ πόλει. Σάτυρος δὲ Κηφισιεὺς βουλευὼν ἐπεισε
11 τὴν βουλὴν δῆσαντας αὐτὸν παραδοῦναι δικαστηρίῳ. Οἱ δὲ
βουλόμενοι αὐτὸν ἀπολέσαι, δεδιότες μὴ οὐκ ἀποκτείνωσιν
ἐν τῷ δικαστηρίῳ, πείθουσι Νικομαχίδην νόμον ἀποδείξαι
ὡς χρὴ καὶ τὴν βουλὴν συνδικάζειν. Καὶ ὁ πάντων οὗτος

10. Κλεοφῶν μετὰ τοῦ προσδίου. ὁ λυροποιὸς, ἦτο δημα-
γωγὸς (ἰδ. κατ' Ἑρατ., 43). Ὑπὸ τῶν μετρίων δημοκρατικῶν δὲν
ἐτιμᾶτο πολὺ. Ὡς ἀρχηγὸς τῆς ὀλιγοκρατίας καὶ ἀντίθετος ἐκείνων,
οἵτινες συνίσταν τοὺς περὶ εἰρήνης ὅρους τῶν Λακεδαιμονίων ἦτο
κώλυμα εἰς τὰ σχέδια τῶν ὀλιγορχικῶν ἐνεκα τοῦ ὁποίου οὗτοι μετὰ
τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς μάχην τῇ βοήθειᾳ τῆς πλειονότητος τῆς
βουλῆς διὰ τινος (κατὰ στάσιν) προσωρινῆς συγκαρτήσεως τοῦ δικα-
στηρίου ἐφόνευσαν αὐτόν. (ἰδ. XIII, 7). — συνεστάναι· συνομό-
σαι. πρβ. Αἰσχ. 2, 123: φῆς γὰρ με — λαβεῖν σαυτὸν συνεστηκότα
ἐπὶ τὴν πόλιν. Δημ. 25, 64: Ἐγὼ μόνος εἴηνους ὅμῃ· πάντες οὗτοι
συνεστᾶσι, προδέδοσθε. — Σάτυρος· μετὰ ταῦτα ἀναιδὲς ὄργανον
τῶν 30 ὡς ὁ Χρέμων πρβ. τὴν κατάλογον παρὰ Ξενοφ. Ἑλλ. 41, 3,
2. — Κηφισιεὺς· δῆμός ἐστι τῆς Ἑρεχθίδος φυλῆς. Ἀρποκρ.
δῆσαντας· σχημ. κατὰ σύνεσιν δηλ. τοὺς βουλευτὰς (ἐκ
τοῦ προηγ. βουλῆν). Ἄλλως ἢ πράξεις ἦτο παράνομος· πρβ. Ἀνδ.
4, 3: ὁμνυτε μηδένα—δήσειν.

11. Ἀποκτείνωσιν· δὲν ἐπιτύχωσι τὴν καταδίκην του εἰς
θάνατον. — Νικόμαχον· κοιν. Νικομαχίδην· ἀπλᾶ καὶ πα-
τρωνυμικά ὀνόματα συχνάκις εἶνε ἐν χρήσει ὡς ταυτόσημα, ὡς Εὐ-
βουλίδης καὶ Εὐβουλος, Πατροκλῆς καὶ Πατροκλείδης καλεῖται, ἀλλ'
ὁ Westermann ἀμφιβάλλει, δισχυρίζόμενος ὅτι ἐν ψηφίσμασιν ἐν
καταλόγοις ἀρχόντων ἐν δίκαις, τὸ κύριον ὄνομα ἦν ἐν χρήσει.
Κατὰ ταῦτα λοιπὸν γράφει Νικόμαχον. Ὁ Scheibe τοῦναντίον ἐν
Ἰσαίῳ φέρει παράδειγμα ὑπὲρ τῶν πατρωνυμικῶν. Ἐν χωρίῳ τινί

πονηρότατος οὕτω φανερώς συνεστασίασεν, ὥστε τῇ ἡμέρᾳ ἢ ἡ κρίσις ἐγένετο ἀποδείξαι τὸν νόμον· Κλεοφῶντος τοίνυν, 12 ὧ ἄνδρες δικασταί, ἕτερα μὲν ἄν τις ἔχοι κατηγορῆσαι τοῦτο δὲ παρὰ πάντων ὁμολογεῖται, ὅτι οἱ καταλύοντες τὸν δῆμον ἐκείνον ἐβούλοντο μάλιστα τῶν πολιτῶν ἐκποδῶν γενέσθαι, καὶ ὅτι Σάτυρος καὶ Χρέμων οἱ τῶν τριάκοντα γενόμενοι οὐχ ὑπὲρ ὕμῶν ὀργιζόμενοι Κλεοφῶντος κατηγοροῦν, ἀλλ' ἵνα ἐκείνον ἀποκτείναντες αὐτοὶ ὑμᾶς κακῶς ποιῶσι. Καὶ ταῦτα διεπράξαντο διὰ τὸν νόμον ὃν Νικόμαχος ἀπέ- 13 δειξεν. Εἰκὸς τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἐνθυμεῖσθαι καὶ ὑπόσοι ὑμῶν ἐνόμιζον Κλεοφῶντα κακὸν πολίτην εἶναι, ὅτι καὶ τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ἀποθανόντων ἴσως τις ἦν πονηρὸς, ἀλλ' ὅμως καὶ διὰ τοὺς τοιοῦτους ὀργίζεσθε τοῖς τριάκοντα, ὅτι οὐ τῶν ἀδικημάτων ἕνεκα ἀλλὰ κατὰ στάσιν αὐτοὺς

τοῦ Ἰσαίου (β, ετ.) τίς καλούμενος Ἀνδροκλῆς ὀνομάζεται Ἀνδροκλείδης. — τὸν νόμον· ὅτι δηλ. ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἡ εἰσαγγελία ἐγένετο εἰς τὴν βουλὴν, ἔπρεπε καὶ αὕτῃ νὰ συνδικάζῃ.

12. Κατηγορῆσαι· ἐνταῦθα καὶ ἐν § 28 = ἐπικαλέσαι αὐτῶ. — Χρέμων· τὰ χειρογρ. ἔχουσιν ἐνταῦθα Κλεοφῶν ἀνθ' οὗ ἐκ τῆς § 14 εἰκάζεται ὀρθ. Χρέμων. ἐπίσης ἔχουσι τὰ χειρογρ. οἱ τῶν τριάκοντα γενόμενοι, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Σάτυρος δὲν ἦτο τῶν τριάκοντα, ὁ Frohberger καὶ Kayser διορθοῦσιν· ὁ τῶν τριάκοντα γενόμενος. — ποιῶσι· ἀντὶ εὐκτ. ἐτέθη ὑποτακτ. διότι ὁ διηγούμενος μετατίθεται· εἰς τὸ παρελθὼν ἔνθα ἀπὸ τοῦ τελευταίου σημείου πράξεις καθ' ἑαυτὰς παρελθοῦσαι παρίστανται· ἔτι ὡς μέλουσαι.

13. Διὰ τὸν νόμον· ἕνεκα τοῦ νόμου. — καὶ ὅσιον τὸ καὶ ἐνταῦθα διότι ὁ νοῦς, εἶνε· εἰκὸς ἐστὶν ἐνθυμεῖσθαι ὁμῶν καὶ τούτους, ὁπόσοι τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχ. εἰδί τοῦ Κλεοφῶντος ἡ δίκη συμπίπτει καθ' ἣν ἐποχὴν κατ' ὄνομα ἦτο δημοκρατία.

- 14 ἀπέκτειναν. Ἐὰν οὖν πρὸς ταῦτα ἀπολογῇται, τοσούτον μέμνησθε, ὅτι ἐν τοιούτῳ καιρῷ τὸν νόμον ἀπέδειξεν ἐν ᾧ ἡ πολιτεία μεθίστατο, καὶ τούτοις χαριζόμενος οἱ τὸν δῆμον κατέλυσαν, καὶ ταύτην τὴν βουλὴν συνδικάζειν ἐποίησεν ἐν ᾗ Σάτυρος μὲν καὶ Χρέμων μέγιστον ἐδύναντο, Στρομβιχίδης δὲ καὶ Καλλιάρχης καὶ ἕτεροι πολλοὶ καὶ καλοὶ κἀγαθοὶ τῶν πολιτῶν ἀπώλλυντο.
- 15 Καὶ περὶ τούτων οὐδένα ἂν ἐποιησάμην λόγον, εἰ μὴ ἡσθανόμην αὐτὸν ὡς δημοτικὸν ὄντα πειράσσεσθαι παρὰ τὸ δίκαιον σώζεσθαι, καὶ τῆς εὐνοίας τῆς εἰς τὸ πλῆθος τεκμηρίῳ χρησόμενον ὅτι ἔφυγεν. Ἐγὼ δὲ καὶ ἐτέρους ἂν ἔχοιμι ἐπιδείξαι τῶν συγκαταλυσάντων τὸν δῆμον τοὺς μὲν ἀποθανόντας, τοὺς δὲ φεύγοντας τε καὶ οὐ μετασχόντας τῆς πολιτείας, ὥστε οὐδένα εἰκὸς αὐτῷ τούτου ὑπόλογον γενέσθαι.
- 16 Τοῦ μὲν γὰρ ὑμᾶς φυγεῖν μέρος τι καὶ οὗτος συνεβάλετο,

14. Ἡ πολιτεία μεθίστατο· ἐπὶ τῇ μεταβολῇ τοῦ πολιτεύματος. πρβ. XVI, 4. — Στρομβιχίδης· ὅστις πολλάκις στρατηγὸς στόλου καὶ Καλλιάρχης ἦσαν ἄνδρες ἐξ ἐπιφανῶν γονέων καὶ ἀριστοκρατικοὶ (καλοὶ κἀγαθοί), ἀλλ' οὐχ ἡττον καὶ φίλοι τῆς μετρίας δημοκρατίας καὶ ἔνεκα τούτου ἐχθροὶ τῶν 30. Ἐκ τῶν περὶ τούτων τῶν ἀνδρῶν καὶ περὶ τοῦ Κλεοφῶντος λεγομένων καταφαίνεται ὅτι ὁ ῥήτωρ ἐν τῇ πλειονότητι τῶν δικαστῶν θεωρεῖ τινας ὡς μετρίους δημοκρατικούς. — ἀπώλλυντο· ἀπόλλυσθαι ἐμελλον. Ἡ θανατικὴ ἀπόφασις ἐγένετο ὑπὸ τῆς βουλῆς τῶν 30.

15. Πειρασόμενοι· κατηγορ. μετοχ. ἄλλη γραφὴ πειράσσεσθαι· ἀλλὰ μετὰ τὸ αἰσθάνεσθαι σπανίως ἔπεται ἀπαρεμφ. παρὰ Λυσία δὲ οὐδὲν ὑπάρχει παράδειγμα. "Ἄλλοι ἀντὶ ἡσθανόμην γράφουσιν· ἐπυθόμην, ἀλλὰ τότε ἐν § 17 θὰ εἶχει· πυνθάνομαι δ' αὐτὸν καὶ λέγειν, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Σαούππιος. — ἀποθανόντας· ὡς ὁ Θηραμένης. — οὐδένα· συνήθ. μετὰ τὸ εἰκὸς ἔπεται ἡ ἀρν. μή.

16. Συνεβάλετο· συνετέλεσεν· πρβ. Ἰσοκρ. 15, 130. Εὐ-

τοῦ δὲ τοῦτον κατελθεῖν τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον αἷτιον ἐγένετο. Ἐτι δὲ καὶ δεινὸν, εἰ ὦν μὲν ἄκων ἔπαθε χάριν αὐτῷ εἴτεσθε, ὦν δ' ἐκὼν ἐξήμαρτε μηδεμίαν τιμωρίαν ποιήσεσθε.

Πυνθάνομαι δὲ αὐτὸν λέγειν ὡς ἄσεβῳ καταλύων τὰς 17
θυσίας. Ἐγὼ δ' εἰ μὲν νόμους ἐτίθην περὶ τῆς ἀναγραφῆς

ρεθίσεται. Τιμόθεος μέρος τι συμβεβλημένος τοῦ μὴ κατὰ τρόπον γνωσθῆναι περὶ αὐτῶν. — κατελθεῖν· ἐπὶ τῆς ἐπανόδου τῶν φυγάδων. — μ. μελ. τοῦ οἶδα. — ὦν — ἐξήμαρτε· ἔλξ. ἀντὶ τοῦ ὧν ἄ.

17—22. Ὁ κατήγορος θέλει νὰ ἀποδείξῃ ἤδη πόσας μεγάλας δαπάνας ὁ Νικόμαχος ἐποίησε προσθεὶς νέας θυσίας καὶ ἑορτάς, ὥστε τὰ μέσα διὰ τὰ πάλαι νομιζόμενα καὶ τίμια δὲν ἐξήκουν πλέον. Εἰκάζεται ὅτι ὁ Νικόμαχος ἐκ τῆς κατηγορίας ταύτης θέλει νὰ ἐπιδώσῃ τῷ κατηγόρῳ ἐπιθυμοῦντι μείωσιν θυσιῶν μομφὴν ἄσεβειας. Κατὰ τοῦτου ὁ κατήγορος ἀπαντᾷ ὅτι θὰ ἦτο ἄξιος τοιαύτης μομφῆς, ἂν αὐτὸς ἤθελε νὰ μεμφθῇ τὴν ἀναγραφὴν τῶν θυσιῶν διὰ προβολῆς νέων νόμων (εἰ μὲν νόμους ἐτίθην) οἵτινες ἐσκόπουν μείωσιν ἢ ἀσεβῆ νεωτερισμὸν τῶν ἀρχαίων θυσιῶν. Ἀλλ' αὐτὸς μᾶλλον ἀπῆτει, ὥστε ὁ Νικόμαχος νὰ ἐμμένῃ εἰς τοὺς γενικούς καὶ καθεστῶτας νόμους. Κατὰ τούτους δὲ ἦσαν 1) αἱ θυσίαι αἱ ἐκ τῶν Κύρβεων, δηλ. αἱ κατὰ τὰ πάτρια, δι' ὧν αἱ Ἀθῆναι ἐγένοντο μεγάλη πόλις καὶ εὐδαίμων, αἵτινες μᾶλλον ὠφελοῦσι τὴν πόλιν καὶ μεθ' ὧν θὰ ἤρκοῦντο οἱ τὰ ἀρχαῖα φρονούντες. 2.) αἱ ἐκ τῶν στηλῶν ἃς ἕνεκα διαφόρων ἀφορμῶν εἶχε διατάξει ὁ δῆμος. Ἦρκει δὲ νὰ ἐμμένῃ εἰς ταύτας κατὰ τὰς συγγραφάς. Αἱ συγγραφαὶ δὲ αὗται ἦσαν αἱ ἐγγράφοι διατάξεις καὶ κατάλογοι τῶν ἑορτῶν καὶ αἱ ἐν ταύταις τηρούμεναι συνήθειαι, ὡς καὶ τὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενα χρήματα. (Τοιαύτη συγγραφή εἶνε ἴσως ἡ ἐπιγραφὴ περὶ τῶν παναθηναίων). Μᾶλλον δὲ βραχὺ τι ψήφισμα τῆς τε βουλῆς καὶ τοῦ δήμου· περὶ ἐλευσινίων θεῶν μετὰ λεπτομερῶν διατάξεων καὶ τῶν ἐνταῦθα ἐθιζομένων (πρβ. *revue critiques* 1880, 304.) Ἀλλ' ὁ Schoell νοεῖ συγγραφάς de veterum legum solonearum exemplaribus a collegio συγγραφέων recognites a populo nomotheisve comprobates. Ἀλλ' ὁ Νικόμαχος ἐν ταῖς κατὰ τὴν ἀναθεώρησιν του διαταχθείσαις στήλαις προέβη περαιτέρω. Διὰ λαμπρῶν θυσιῶν καὶ πολυτελῶν ἐστιάσεων κατέστη ἀγαπητὸς εἰς τὸν δῆμον καὶ ἕνεκα εὐσεβείας δῆθεν κατεσπατάλει τὸ δημόσιον Τα-

ἡγοῦμένην ἂν ἐξεῖναι Νικομάχῳ τοιαῦτα εἰπεῖν περὶ ἐμοῦ· νῦν δὲ τοῖς καινοῖς καὶ καιμένοις ἀξιώ τοῦτον πείθεσθαι. Θανα-
μαζῶ δὲ εἰ μὴ ἐνθυμεῖται, ὅταν ἐμὲ φάσκη ἀσεβεῖν λέγοντα
ὡς χρή θύειν τὰς θυσίας τὰς ἐκ τῶν κύρβεων καὶ τῶν στη-
λῶν κατὰ τὰς συγγραφάς, ὅτι καὶ τῆς πόλεως κατηγορεῖ
ταῦτα γὰρ ὑμεῖς ἐφηφίσασθε. Ἐπειτα εἰ ταῦτα νομίζεις
δεῖν, ἧ που σφόδρα ἐκείνους ἡγή· ἀδικεῖν, οἳ τὰ ἐκ τῶν
18 κύρβεων μόνον ἔθουσιν. Καίτοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ εὐ-
σεβείας οὐ παρὰ Νικομάχου χρή μανθάνειν, ἀλλ' ἐκ τῶν
γεγεννημένων σκοπεῖν. Οἱ τοίνυν πρόγονοι τὰ ἐκ τῶν κύρβεων

μείον. Ἐντεῦθεν ἐπιτίθεται κατ' αὐτοῦ ὁ κατήγορος ὅτε μὲν διὰ τὰ
οἰκονομικά, ὅτε δὲ διὰ τὴν εὐσέβειαν, καθ' ὅσον τὴν δαπάνην
τῶν θυσιῶν ἠξιεῖται κατὰ 6 τάλαντα καὶ καθυπέβαλε τὸ ταμεῖον εἰς
χρέη, ὅτι τὸ προηγούμενον ἔτος διὰ τὰς θυσίας μόλις ἐδαπανήθη-
σαν 3 τάλαντα καὶ ἕνεκα τῆς σπατάλης αἱ νέαι θυσαί δὲν ἤρῳ-
ναντο πλέον νὰ γείνωσιν ἐντελῶς. Βεβαίως αἱ νέαι αὐταὶ τοῦ Νικο-
μάχου θυσαί καὶ πρὸς θεάν καὶ ἕνεκα τῆς ἐσιτιάσεως ἦσαν ἀρεστό-
τεραι, ἀλλ' ὅμως δικαίως καλεῖ ὁ κατήγορος τὸν Νικομάχον ὡς
ἀφαιρέσαντα τὰ μέσα ἀπὸ τῆς ἀρχαίας λατρείας, ἱερόσυλον
ἔπειτα οἱ Ἀθηναῖοι εὐχαρίστως ἤκουον τὸν ἔπαινον τῆς εὐσεβείας
καὶ ἕνεκα τῆς ἀκριβεστεράς τηρήσεως τῶν ἀρχαίων ἐθίμων καὶ ἕ-
νεκα τῶν πολλῶν ἑορτῶν Ἰσοκρ. 4, 33. καὶ ὡς ἐνταῦθα ὁ Λυσίας
οὕτω καὶ Ἰσοκρ. 7, 30 τὴν εὐδαιμονίαν τῆς χώρας ἀποδίδει εἰς
τὴν εὐσέβειαν ταύτην. Πρβ. Αἰσχ. Εὐμ. 907. — καταλύων αἰ-
τιολ. μετοχ. — εἰπεῖν· ὑποκειμ. Νικομάχῳ. — εἰ μὴ ἐνθυμεῖ-
ται· ἀντικ. ὅτι καὶ τῆς πόλεως κατηγορεῖ.

18. Χρή· ἐν τῷ κωδ. X ἐλλείπει. — παρέδοσαν· ἡμῖν ὡς
κληρονομίαν. Ἡ δοτικὴ ἡμῖν δὲν τίθεται συνηθέστατα, οὕτω π. γ.
Θουκ. 14, 36. Τὴν χώραν αἰεὶ οἱ αὐτοὶ οἰκοῦντες διαδοχῇ τῶν ἐπι-
γιγνομένων μέχρι τοῦδε ἐλευθέραν δι' ἀρετὴν παρέδοσαν. πρβ. Λυσ.
κατὰ Λεωκρ. 76 ὅρκος — ἀμυνεῖν τε τῇ πατρίδι καὶ ἀμείνω παρα-
δώσειν. — εἰ μὴ δὲν δι' ἄλλο. — εἰ διὰ μὴδὲν ἄλλο ἀξίον ἐστὶ
ποιεῖσθαι. — (γε)· διόρθωσις Σλουϊτέρου πρβ. Δημ. 20, 140. εἰ καὶ
ἐκεῖνα φανείη βελτίω, τῆς γε τύχης ἕνεκα ἐπὶ τούτων ἀξίον μείναι.

θύοντες μεγίστην καὶ εὐδαιμονεστάτην τῶν Ἑλληνίδων τὴν πόλιν παρέδωσαν, ὥστε ἄξιον ἡμῖν τὰς αὐτὰς ἐκείνοις θυσίας ποιῆσθαι καὶ εἰ μὴδὲν δι' ἄλλο τῆς τύχης ἕνεκα τῆς ἐξ ἐκείνων τῶν ἱερῶν γεγενημένης. Πῶς δ' ἂν τις εὐσεβέστερος 19 γένοιτο ἑμοῦ, ὅστις ἄξιῳ πρῶτον μὲν κατὰ τὰ πάτρια θύειν, [ἔπειτα] ἂ μᾶλλον συμφέρει τῇ πόλει, ἔτι δὲ ἂ ὁ δῆμος ἐφηφίσατο καὶ δυνησόμεθα δαπανᾶν ἐκ τῶν προσιόντων χρημάτων; Σὺ δέ, ὦ Νικόμαχε, τούτων τάναντία πεποίηκας· ἀναγράψας γὰρ πλείω τῶν προσταχθέντων αἴτιος γεγένησαι τὰ προσιόντα χρήματα εἰς ταῦτα μὲν ἀναλίσκεσθαι, ἐν δὲ ταῖς πατρίαις θυσίαις ἐπιλείπειν. Αὐτίκα πέρυσιν ἱερὰ 20 ἄθυστα τριῶν ταλάντων γεγένηται τῶν ἐν ταῖς κύρβεσι γεγραμμένων. Καὶ οὐχ οἷόν τε εἰπεῖν ὡς οὐχ ἱκανὰ ἦν ἂ προ-

19. "Ἐπειτα ὁ Βέρκιος (Belgk) νομίζει τοῦτο ἐξοβελιστέον, διότι δὲν λέγονται τρία εἶδη θυσιῶν, ἀλλὰ οὐδ', αἱ ἀρχαιοτρόποι ἐν αἷς ἡ πόλις ἦτο εὐδαίμων, καὶ ἔτι αἱ ὑπὸ τοῦ δήμου ψηφισθεῖσαι. Ἀλλ' ὁ Frohberger παραδέχεται τοῦτο, διότι οὐχὶ τρία εἶδη λέγει, ἀλλὰ ὑπὸ τρεῖς ἐπόψεις τὰς θεωρεῖ. 1) τὰς παραδεδεγμένας (ὅταν λέγωμεν ὡς θεῶ τὰ καθεστῶτα διαφυλάττειν, εὐρήσομεν ἀφορμὰς ἐκ μὲν τοῦ δικαίου λέγοντες, ὅτι τὰ πάτρια ἦθ' ἡ παρὰ πᾶσι παραβαίνειν ἄδικόν ἐστι Ἀναξ. 11, 3.) 2) τὰς ἐκ τοῦ συμφέροντος 3) τὰς μετὰ τῶν Οἰκονομικῶν συνδεδεμένας «ἐκ τοῦ δυνατοῦ, εἰ μὴτε ἔνδεια γεγένηται μὴτε ὑπέρβασις». — πάλαι· γραφ. Σαουππίου ἀντὶ κοιν. μᾶλλον καθ' ὅσον ἡ παραβολὴ τῶν νέων πρὸς τὰ ἀρχαῖα γίνεται. — τὰ προσόντα· ὁ Κόβητος θέτει πρὸ τοῦ: τὰ τὸ ἄρθρ. τοῦ ἀλλὰ πρὸ. Λυσ. 43, 82.

20. Αὐτίκα· εὐθύς, ἀκριβῶς. — οὐχ ἱκανὰ ἦν ἂ· κατὰ διορθ. Markl ἀντὶ: οὐχ ἱκανὰ εἶναι, διότι οὐδὲν παράδειγμα ἀπαντᾷ τοῦ εἶναι μετὰ τὸ ἱκανός, ὡς μετὰ τὸ ἐκών. — ἐξ τάλαντα· ἂν μὴ ἀνεβίβαζε τὰς δαπάνας διὰ τῆς ἀναγραφῆς του εἰς 6 τάλαντα, ἀλλὰ τότε τὰ ἄθυστα τὰ ἐν ταῖς κύρβεσι διαγεγραμμένα ἀντὶ τριῶν ταλάντων ἠδύναντο νὰ ἐκτελεσθῶσι, καὶ τρία θὰ ἔμενον ὑπόλοιπον.

σῆλθε τῇ πόλει· εἰ γὰρ οὗτος μὴ πλείω ἀνέγραψεν ἔξ τάλαντοις, εἰς τε τὰς θυσίας τὰς πατρίους ἂν ἐξήρασε καὶ τρία τάλαντα ἂν περιεγένετο τῇ πόλει. Περὶ δὲ τῶν εἰρημένων καὶ μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι.

MARTYRES

- 21 Ἐνθυμεῖσθε τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι, ὅταν μὲν κατὰ τὰς συγγραφὰς ποιῶμεν, ἅπαντα τὰ πάτρια θύεται, ἐπειδὴν δὲ κατὰ τὰς στήλας ἃς οὗτος ἀνέγραψε, πολλὰ τῶν ἱερῶν καταλύεται. Κἄτα οὗτος ὁ ἱερόσυλος περιτρέχει, λέγων ὡς εὐσέβειαν ἀλλ' οὐκ εὐτέλειαν ἀνέγραψε· καὶ εἰ μὴ ταῦτα ὑμῖν ἀρέσκει, ἐξαλείφειν κελεύει, καὶ ἐκ τούτων οἶεται πείσειν ὡς οὐδὲν ἀδικεῖ· ὃς ἐν δυοῖν μὲν ἐτοῖν πλείω ἤδη τοῦ δέοντος δώδεκα τάλαντοις ἀνῆλωσε, παρ' ἑκάστον δὲ τὸν
- 22 ἐνιαυτὸν ἐπεχείρησεν ἔξ τάλαντοις τὴν πόλιν ζημιῶσαι, καὶ ταῦτα ὁρῶν αὐτὴν ἀποροῦσαν χρημάτων καὶ Λακεδαιμονί-

21. Θύεται—καταλύεται εὐσέβειαν—εὐτέλειαν· ὅρα τὸ ὁμοιοκατάληκτον.—ὡς οὐδὲν ἀδικεῖ· ὅτι οὐδεμίαν ἀδικίαν πράττει.—τοῦ δέοντος· γεν. δυνάμει τοῦ πλείω = ἢ ὅτι ἔδει.

22. Καὶ ταῦτα· καὶ μάλιστα ἐνῶ ἔβλεπεν.—ἀποροῦσαν· κατηγορ. μετόχ.—Λακεδαιμονίους· οὗτοι ἀπῆλθον τὰ 400 τάλαντα, ἅτινα εἶχον δανείσει εἰς τὸν Φεῖδωνα. Οἱ Βοιωτοὶ τοὺναντίον εἶχον δώσει τοῖς ἐν Πειραιεὶ χρήματα πρὸς καταπολέμησιν τῶν τριάκοντα, καὶ ἤδη ὑποθήκευσαν περιουσίαν ἀττικῶν πολιτῶν, ἐρεθισθέντες ἔνεκα τῆς βοηθείας, ἣν κατὰ τὸν πόλεμον τῶν Ἑλλήνων αἱ Ἀθῆναι παρέσχον παρὰ τὴν θέλησιν τῶν Βοιωτῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις Ξενοφ. Ἑλλ. III, 2, 25. Μετὰ τὴν συνδιαλλαγὴν ἀμφοτέρω ἐθεωρήθησαν ὡς δημόσια χρέη. Πρὸς Ἰσοκρ. 7, 68. Δημ. 20, 42.—Σύλας· ὁρθοτ. ἀντὶ τοῦ σύλα· σύλαι εἶνε ἢ πρᾶξις, σῦλον τὸ ληφθὲν ἐνέχυρον.—δύο τάλαντα· ὁ Scheibe γράφει τὰ δύο τάλαντα οὐχ ἥττον ἄνευ ἄρθρου πενιχρότερον φαίνεται. Ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων δὲν δύναται 2 ταλ. νὰ πληρώσῃ. Περὶ δὲ τοῦ ποσοῦ τῆς ἀπαιτήσεως τῶν Βοιωτῶν οὐδὲν εἶνε γνωστὸν.—νεωσοίκους·

ους μὲν ἀπειλοῦντας, ὅταν μὴ ἀποπέμψωμεν αὐτοῖς τὰ χρήματα, Βαιωτοὺς δὲ σύλας ποιουμένους, ὅτι οὐ δυνάμεθα δύο τάλαντα ἀποδοῦναι, τοὺς δὲ νεωσοίκους καὶ τὰ τείχη περικαταρρέοντα, εἰδὼς δὲ ὅτι ἡ βουλὴ ἡ (ἀεὶ) βουλευούσα, ὅταν μὲν ἔχῃ ἱκανὰ χρήματα εἰς διοίκησιν, οὐδὲν ἐξαμαρτάνει, ὅταν δὲ εἰς ἀπορίαν καταστῇ, ἀναγκάζεται εἰσαγγελίας δέχεσθαι καὶ δημεύειν τὰ τῶν πολιτῶν καὶ τῶν ῥητόρων τοῖς τὰ πονηρότατα λέγουσι πείθεσθαι. Χρὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, μὴ τοῖς βουλευούσιν ἐκάστοτε ὀργίζεσθαι, ἀλλὰ τοῖς 23 εἰς τοιαύτας ἀπορίας καθιστᾷσι τὴν πόλιν. Προσέχουσι τὸν

ἐκ τούτων, καίτοι ὑπὸ τῶν 30 εἶχον πωληθῇ πρὸς κατακρήμνισιν, καὶ ἐκ τῶν τειχῶν, καίτοι ὁ Λύσανδρος κατεκρήμνισε ταῦτα, ἵστατο ἔτι σπουδαῖον μέρος. — ἡ βουλὴ. — ἀναγκαίως ὡς λέγει ὁ Sluiter πρέπει νὰ γραφῇ ἡ ἀεὶ βουλευούσα, ἡ κατ' ἔτος κληρουμένη ἢ ἡ ἐκάστοτε βουλὴ τῶν 500 πρὸ. § 23. Περὶ τοῦ ἐξασκουμένου ἐνίστο δημοκρατικοῦ δεσποτισμοῦ πρὸ. 27, 4. Πολλάκις ἠκούσατε τούτων λεγόντων—ὅτι εἰ μὴ καταψηφισθεὶς ὧν αὐτοὶ κελεύουσιν, ἐπιλήψαι ὑμᾶς ἡ μισθοφορά. Ἰδ. καὶ εἰσαγωγ. — εἰσαγγελίας. ὁ τύπος, ὃν μεταχειρίζονται οἱ ῥήτορες ὡς εἰσαγγελεῖς παρὰ τῷ δήμῳ ἢ τῇ βουλῇ, ἐνθα ἀπεφασίζετο ἂν ἡ ὑπόθεσις ἔπρεπε νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὸ δικαστήριον.

23. Ἐκάστοτε. ἀνήκει ὡς ἐν § 22 ἀεὶ, εἰς τὸ βουλευούσιν, ἀλλὰ ἐν ἡ θέσει κεῖται δύναται νὰ ἀποδοθῇ καὶ εἰς τὸ ὀργίζεσθαι. — καταψηφισάμενοι. ἐν τῇ πρώτῃ ψηφοφορίᾳ περὶ ἐνοχῆς ἢ μὴ, μεθ' ἣν εἶτα ἐν τῇ δευτέρᾳ ἡ περὶ ποινῆς ἀποφασίς τιμήσῃτε — τῶν ἐσχάτων. τεχνικ. ἔκφρασις ἐπὶ τῆς τιμῆσεως τῆς τιμωρίας. τιμᾶν τινὶ τινος. ἡ γενικ. εἶνε τοῦ τιμήματος, τῆς ἀξίας. — παράδειγμα. παράδειγμα πρὸς ἀποτροπὴν. 27, 5. 14, 12. Δημ. 22, 68. Ἀριστοφ. Θεομ. 670. εἶνε δὲ κατηγορ. τοῦ ἔσται, τολμᾶν δὲ ὑποκειμ. — ἐπιτηδεότερος. σχεδὸν ταῦτὸν τῷ ἀξιώτερος. 31, 2. (Ἀνδοκ.) 4, 20 ἐπιδείξω αὐτὸν ἐπιτηδεώτερον τεθνάναι μᾶλλον ἢ σφύζεσθαι. Ἡ τοῦ νόμου γνῶσις καὶ εὐγλωττία τοῦ Νικομ. θεωροῦνται ἀρμόδια ἕνεκα τοῦ ἀξιοποίνου αὐτοῦ νὰ ᾔνε παράδειγμα οὗτος τιμωρίας. Ἡ αὐτὴ ἔννοια 27, 5 Ἀρι-

νοῦν οἱ βουλόμενοι τὰ κοινὰ κλέπτειν, ὅπως Νικόμαχος ἀγωνεῖται· οἷς ὑμεῖς, ἐὰν μὴ τοῦτον τιμωρήσῃθε, πολλὴν ἄδειαν ποιήσετε· ἐὰν δὲ καταψηφισάμενοι τῶν ἐσχάτων αὐτῷ τιμήσῃτε, τῇ αὐτῇ ψήφῳ τοὺς τε ἄλλους βελτίους ποιήσετε καὶ
 24 παρὰ τούτου δίκην εἰληφότες ἔσεσθε. Ἐπίστασθε δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ἔσται μὴ τολμᾶν εἰς ὑμᾶς ἐξαμαρτάνειν οὐχ ὅταν τοὺς ἀδυνάτους εἰπεῖν κολάζητε, ἀλλ' ὅταν παρὰ τῶν δυναμένων λέγειν δίκην λαμβάνητε. Τίς οὖν τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιτηδειότερος Νικομάχου δοῦναι δίκην; Τίς ἐλάττω τὴν πόλιν ἀγαθὰ πεποίηκεν ἢ
 25 πλείω ἡδίκηκεν; Ὃς καὶ τῶν ὁσίων καὶ τῶν ἱερῶν ἀναγραφεὺς γενόμενος εἰς ἀμφοτέρω ταῦτα ἡμάρτηκεν. Ἀναμνήσθητε δὲ ὅτι πολλοὺς ἤδη τῶν πολιτῶν ἐπὶ κλοπῇ χρημάτων ἀπεκτείνατε. Καίτοι ἐκεῖνοι μὲν τοσοῦτον μόνον ὑμᾶς ἐβλάψαν ὅσον ἐν τῷ παρόντι, οὗτοι δ' ἐπὶ τῇ τῶν νόμων ἀναγραφῇ καὶ τῶν ἱερῶν δῶρα λαμβάνοντες εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον τὴν πόλιν ζημιοῦσι.
 26 Διὰ τί δ' ἂν τις ἀποψηφίσαιτο τούτου; Πότερον ὡς ἀν-

στοτέλης ῥήτ. 1, 12, 2. οἷονταί δυνατοὶ εἶνε μάλιστα ἀζήμιοι ἀδικεῖν οἱ εἰπεῖν δυνάμενοι καὶ οἱ πρακτικοί.

25. Ὅσῃα κατ' ἀντίθ. πρὸς τοὺς ἱερά. (sasra τὸ πρὸς συνήθη χρήσιν μὴ ἐπιτετραμμένον). Ἄλλως ὅσῃος εἶνε = καθαρὸς ἐνθα οὐδὲν ὑπάρχει ἄγος, ὅθεν κατ' ἀντίθ. 1) εἰς τὸ ἱερὸς, τοῦθ' ὅπερ δύναται τις νὰ κάμῃ ἢ νὰ πατήσῃ ἀνευ ἄγους. 2) εἰς τὸ δίκαιος ὅπερ δὲν ἀπαγορεύεται διὰ τοῦ νόμου ἀλλὰ δι' εὐσεβείας. 3) ὡς ὁμοίον τι τῷ δίκαιος, καθ' ὅσον νόμος καὶ ἐτωτερικὸν αἴσθημα τῆς εὐσεβείας καὶ ἀγνότης συμφωνοῦσιν (Sauppe). — κλοπῇ· ἐπὶ κλοπῇ δημοσίων χρημάτων. — οὗτοι δέ· Νικομ. καὶ οἱ ἑταῖροι § § 28, 30, 31.

26. Ἄνδρὸς ἀγαθοῦ. ἐνν. γεγεννημένου ἐκ τοῦ ἐπομ. παραγεγεννημένου· πάντας τὰς τῶν δικαστῶν ἰδέας ζητεῖ νὰ ἀφαιρέτῃ

δρὸς ἀγαθοῦ πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ πολλαῖς μάχαις καὶ
 ναυμαχίαις παραγεγεννημένου; Ἀλλὰ ὅτε ὑμεῖς ἐκινδυνεύετε
 ἐκπλέοντες, οὗτος αὐτοῦ μένων τοὺς Σόλωνος νόμους ἐλυ-
 μαίνεται. Ἀλλ' ὅτι χρήματα δεδαπάνηκε καὶ πολλὰς εἰσφο-
 ρὰς εἰσενήνοχεν; Ἀλλ' οὐχ ὅπως ὑμῖν τῶν αὐτοῦ τι ἐπέδω-
 κεν, ἀλλὰ τῶν ὑμετέρων πολλὰ ὑφήρηται. Ἀλλὰ διὰ τοὺς 27
 προγόνους; Ἡδὴ γάρ τινες καὶ διὰ τοῦτο συγγνώμης ἔτυχον
 παρ' ὑμῶν. Ἀλλὰ τούτῳ γε προσήκει διὰ μὲν αὐτὸν τεθνή-
 σθαι, διὰ δὲ τοὺς προγόνους πεπρᾶσθαι. Ἀλλ' ὥς, ἐὰν νῦν
 αὐτοῦ φείσησθε, αὐτὸς ἀποδώσει τὰς χάριτας; Ὁ; οὐδ' ὦν
 πρότερον μετέλαβε παρ' ὑμῶν ἀγαθῶν μέμνηται. Καίτοι
 ἀντὶ μὲν δούλου πολίτης γεγέννηται, ἀντὶ δὲ πτωχοῦ πλού-
 τος, ἀντὶ δὲ ὑπογραμματοῦς νομοθέτης. Ἄ καὶ ὑμῶν ἔχοι 28

διὰ τῆς ὑποπορᾶς. Auct. Herdnn. IV, 23, 33, Subiectio est cum
 interrogamus adversarios aut quaerimus ipsi a nobis, quid ab
 illis aut quid contra nos dici possit, deinde subicimus id quod
 oportet dici, quod aut nobis adjumento futurum sit aut obfu-
 rum illis e contrario. — οὐχ ὅπως· μετὰ τὸ οὐχ ὅπως —
 ἀλλὰ, καίτοι συνήθ. καὶ 49, 31. ἀλλὰ πολλάκις ἐλλείπει ἰδ. Ἰσαίων
 21. Οὐχ' ὅπως ἐπαύσατο, ἀλλὰ τελευτῶν παντελῶς διητᾶτο
 καὶ. Ἰσοκρ. 7, 32. Δημ. 18, 134. Ἐλεύθερος ἐκ δούλου καὶ πλού-
 τος ἐκ πτωχοῦ διὰ τούτου γεγονώς, οὐχ ὅπως χάριν αὐτοῖς ἔχεις,
 ἀλλὰ — κατὰ τούτων· πολιτεύει. — Ὑφήρηται· διότι ὁ Νικομ.
 παταλήτας ὑπὲρ τῶν θυσιῶν τὰ χρήματα ἀφῆρσεν αὐτὰ ἐξ ἀναγ-
 αϊοτέρων πρὸς Αἰσχ. 3, 49. Πολλὰ μὲν ὑφαιρουμένους βραχέα δε-
 ατατιθέντας, ἐπιδιδόναι δὲ φάσκοντας.

27. Πεπρᾶσθαι· ὥς συνέβη εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἡλέγχθησαν
 ἐν σφετερισμῷ τοῦ δικαιοῦματος τοῦ πολίτου. — ἀλλ' ὥς· τὸ ὥς
 ὥς εἰ τὴν γνώμην ἔχει ὅτι· πρὸς Πλάτ. Γοργ. 509. Ἐπὶ τούτῳ
 ἡ δυνάμιν τινα καὶ τέχνην παρασκευάσασθαι, ὥς, ἐὰν μὴ μάθῃ
 τὰ καὶ ἀσκήσῃ, ἀδικήσει. — τὰς χάριτας· τὰς προσηκούσας χορ.

28. Ἡ γούμενοι· σημαίνουσαι λέξεις ἐπὶ τῆς προσωπ. ἀξίας
 ὦν νομοθετῶν. Ἰσοκρ. 7, 23. Αἰσχ. 3, 480: οὐ πολὺν χρόνον τὴν

- ἂν τις κατηγορήσῃ, ὅτι οἱ μὲν πρόγονοι νομοθέτας ἤρουντο Σόλωνα καὶ Θεμιστοκλέα καὶ Περικλέα, ἡγούμενοι τοιούτους ἔσσεσθαι τοὺς νόμους οἰοί περ ἂν ᾧσιν οἱ τιθέντες, ὑμεῖς δὲ Τεισαμενὸν τὸν Μηχανίωνος καὶ Νικόμαχον καὶ ἑτέρους ἀνθρώπους ὑπογραμματέας· καὶ τὰς μὲν ἀρχὰς ὑπὸ τῶν τοιούτων ἡγείσθε διαφθείρεσθαι, αὐτοῖς δὲ τούτοις πιστεύετε.
- 29 Ὁ δὲ πάντων δεινότατον· ὑπογραμματεῦσαι μὲν οὐκ ἔξεστι δις τὸν αὐτὸν τῇ ἀρχῇ τῇ αὐτῇ, περὶ δὲ τῶν μεγίστων τοὺς αὐτοὺς ἔατε πολὺν χρόνον κυρίους εἶναι. Καὶ τὸ τελευταῖον Νικόμαχον εἴλεσθε ἀναγράφειν τὰ πάτρια, ᾧ κατὰ πατέρα
- 30 τῆς πόλεως οὐ προσήκει· καὶ ὃν ἔδει ὑπὲρ τοῦ δήμου κρίνεσθαι, οὗτος τὸν δῆμον συγκαταλύσας φαίνεται. Νῦν τοίνυν ὑμῖν μεταμελησάτω τῶν πεπραγμένων, καὶ μὴ ὑπὸ τούτων ἀεὶ κακῶς πάσχοντες ἀνέχεσθε, μηδὲ ἰδίᾳ μὲν ὀνειδίζετε τοῖς ἀδικοῦσιν, ἐπειδὴν δ' ἐξῇ δίκην παρ' αὐτῶν λαμβάνειν, ἀποψηφίζεσθε.

Σπάρτην ἀπόρθητον οἰκίσουσι τοιούτοις (βεβιωκόσιν· αἰσχροῖς) ἐν ταῖς ἐκκλησίαις συμβούλοις χρώμενοι. — Τεισαμενόν· οὗτος ἔφερε τὸ ψήφισμα περὶ ἀναγραφῆς Ἀνδοκ. 1, 82. Πρβ. Εἰσαγ. Τεισαμενός τις Παιανιεύς ἦν βλ. 41, 3. ταμίας τοῦ θησαυροφυλακείου τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς. — Μηχανίωνος· πρβ. C I. A. 1, 399. Μηχανίω[v] ἀνέθηκεν ὁ γραμματεὺς. — αὐτοῖς· κατ' ἄλλους αὐτοί.

29. Δίς· ἡ ἀρχὴ ἦτο ἐνιαυσία. Ὡστε τὰ τῶν ὑπογραμματέων οὐχὶ ἐπὶ δύο συνεχῇ ἔτη. — κατὰ πατέρα· ἕνεκα τοῦ πατρός.

30. Καὶ ὃν ἔδει — φαίνεται· τὰ μέλη τῆς προτάσεως ἀντιτιθ. τῇ προηγουμ. καθ' ὅσον ἡ ἀναφορ. προηγείται καὶ μάλιστα ἀπὸ σκοποῦ. ὁ ῥήτωρ τοιοῦτον μᾶλλον τὴν ἐσχάτην προδοσίαν, τὴν τοῦ δήμου κατάλυσιν (πρβ. § 9—11). — δηλ· καὶ οὗτος, ὅστις ὑπὸ τοῦ δήμου ἕνεκα σφετερισμοῦ πολιτογραφήσεως ἤδη ᾤφειλε πρὸ τῶν 30 νὰ δικασθῇ (πρὸς εὐγνωμοσύνην διὰ τοῦτο ὅπερ δὲν ἐγένετο) ἐβοήθησε πάσῃ δυνάμει εἰς τὴν κατάλυσιν τοῦ δήμου. — μηδὲ ἰδίᾳ μὲν — δέ· ἡ ἄρνησις ἀνήκει καὶ εἰς τὰ δύο τῆς προτάσεως μέρη.

Καὶ περὶ μὲν τούτων ἱκανά μοι τὰ εἰρημένα· περὶ δὲ τῶν³¹
 ἐκαιτησομένων βραχέα πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν βούλομαι. Πάρεσκευ-
 ασμένοι (γὰρ) τινές εἰσι καὶ τῶν φίλων καὶ τῶν τὰ τῆς πό-
 λεως πραττόντων δεῖσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ· ὦν ἐγὼ ἡγοῦμαι ἐνί-
 οῖς προσήκειν ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῖς πεπραγμένων ἀπολογεῖσθαι
 πολὺ μᾶλλον ἢ τοὺς ἀδικούντας σώζειν προαιρεῖσθαι. Δεινὸν³²
 δέ μοι δοκεῖ εἶναι, ὧ ἄνδρες δικασταί, εἰ τούτου μὲν ἐνός
 ὄντος καὶ οὐδὲν ὑπὸ τῆς πόλεως ἡδίκημένου οὐκ ἐπεχείρησαν
 δεῖσθαι ὡς χρὴ παύσασθαι εἰς ὑμᾶς ἐξαμαρτάνοντα, ὑμᾶς
 δὲ τοσούτους ὄντας καὶ ἡδίκημένους ἀπὸ τούτου ζητήσουσιν
 [πείθειν] ὡς οὐ χρὴ δίκην παρ' αὐτοῦ λαμβάνειν. Χρὴ τοί-³³
 νυν, ὥσπερ ἂν τούτους ὁρᾶτε προθύμως σώζοντας τοὺς φί-

31. Περὶ μὲν τούτων· περὶ τοῦ χαρακτήρος καὶ τοῦ ἀξιο-
 ποῖνου τοῦ Νικομ. καὶ τῶν ὁμοίων του· ἡρῆ δὲ μεταβαίνει εἰς τοὺς
 φίλους καὶ πολιτικούς, οἵτινες θέλουσι νὰ τὸν βοηθήσωσιν.—ἐνίοις·
 ὑποκειμ. τοῦ ἀπολογεῖσθαι· ὦν γεν. διαιρετ. εἰς τὸ ἐνίοις. δηλ. τινές
 ἐκ τούτων πρέπει νὰ ἀπολογῶνται ὑπὲρ τῶν πεπραγμ. παρὰ νὰ προ-
 τιμῶσι νὰ σώζωσι τοὺς ἀδ.

32. Ἐνός ὄντος· πρὸς ὑπὲρ τοῦ Ἀδυν. 13 ἢ μετοχ. ἐναντ.
 — ὡς χρὴ παύσασθαι· ἐνν. αὐτὸν ἐξαμαρτάνοντα (κατηγορημ.
 μετ. ἐκ τοῦ παύσασθαι). — ὑμᾶς δὲ ζητήσουσιν· συνεχ. τῆς
 ὑποθεσ. πρὸς τὴν συνηθ. ταύτην τῶν ὑποθ. λογ. παράταξιν πρὸς.
 Ἰσοκρ. 14, 15. Θαυμάζω δ' εἰ αὐτὸν μὲν ἱκανὸν γινῶναι νομίζει, —
 ἐμὲ δ' οὐκ ἂν αἰστέται τοῦτ' ἐξευρεῖν. Δημ. 8, 55. Ἀγανακτῶ καὶ
 αὐτὸ τοῦτο, εἰ τὰ μὲν χρήματα λυπεῖ τινὰς ὑμῶν, εἰ διαρπασθήσε-
 ται — τὴν δ' Ἑλλάδα πᾶσαν ἐφεξῆς οὕτως· Φίλιππος ἀρπάζων οὐ
 λυπεῖ. Πρὸς δὲ τούτοις μετὰ τὸ εἰ κεῖται ἐν τῇ περιπτώσει· ταύτῃ
 οὐχί· μ. ἢ, ἀλλὰ οὐ, ἐπειδὴ κατὰ τὸ φαινόμενον εἶνε ὑποθετική, πράγ-
 ματι δὲ εἶνε γεγονός. Ὁ Sauppe ὀρίζει τὴν διαφορὰν οὕτως· οὐ
 κεῖται μετὰ τὸ εἰ ἂν ὑποτίθεται ὅτι ἀρνητικόν τι συμβαίνει, μὴ ὅταν
 ὑποτίθεται ὅτι δὲν συμβαίνει θετικόν τι. — ὄντας — ἡδίκημέ-
 νους· ἐναντιωμ. μετοχ. — δίκην — λαμβάνειν· τιμωρεῖν.

33. Ὡς περ καὶ· ἔχει ἡ Ζυριχία ἔκδοσις· τὰ χειρογρ. ὥσπερ

λους, οὕτως καὶ ὑμεῖς τοὺς ἐχθροὺς τιμωρεῖσθαι, εὖ εἰδότες ὅτι τοῦτοις πρώτοις ἄνδρες ἀμείνους δόξετε εἶναι, ἐπὶ ἂν παρὰ τῶν ἀδικούντων δίκην λαμβάνητε. Ἐνθυμεῖσθε δὲ ὅτι οὕτε Νικόμαχος οὕτε τῶν αἰτησόμενων οὐδεὶς τοσαῦτα ἀγαθὰ πεποίηκε τὴν πόλιν, ὅσα οὗτος ἡδίκησεν, ὥστε πολὺ μᾶλλον 3, ὑμῖν προσήκει τιμωρεῖσθαι ἢ τούτους βοηθεῖν. Εὖ δ' εἰδέναι χρὴ τοὺς αὐτοὺς τούτους, ὅτι πολλὰ δεηθέντες τῶν κατηγορῶν ἡμεῖς μὲν οὐδαμῶς ἔπεισαν, τῆς δὲ ὑμετέρας ψήφου καταπειράσοντες εἰσεληλύθασιν εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ ἐλπίζουσιν ὑμεῖς ἐξαπατήσαντες ἄδειαν εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον λή-

ξιν. τὸ ἂν τοῦτο ὡς ἀνῆκον εἰς τὸ σώζοντας ἔπρεπε νὰ κῆται μετὰ τὸ προθύμως. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ ἐνεστ. τῆς μετοχ. δὲν ἐκφράζεται ὅτι αὐτοὶ κατορθοῦσι τὸν σκοπὸν τῶν, ἀλλὰ μόνον ὅτι θὰ ᾔσαν πρόθυμοι νὰ τὸν σώζωσι. Ἀλλ' ἐν τῷ σώζω, ὡς καὶ ἐν τῷ δίδωμι πείθω κεῖται ἡ σημασία τοῦ βουλευτικοῦ, κατὰ τὸν Franken. Κατὰ τὸν Frohb. τὸ ἂν παρείχε τὴν ἔννοιαν τοῦ μὴ κατορθοθέντος σκοποῦ, καὶ ὡς παράδειγ. φέρει Δημ. 45, 64 καὶ Λυσ. 13, 4, ἐνθα τὸ ἂν κεῖται παρὰ τὴν μετοχ. μαθὼν, συναπτομ. στενῶς μετὰ τοῦ κατηγορ. ῥήματος. — καὶ — καὶ ἴδ. § 4. — τιμωρεῖσθαι· ἐκ τοῦ χρὴ ὑποκειμ. ὑμεῖς. — τοῦτοις πρώτοις· τοῖς φίλοις, οἵτινες γινώσκοντες ὅτι ὁ Νικομ. δὲν εἶνε ἄξιος φειδοῦς, κερδοσκοποῦσιν ἐπὶ τῆς ἀδυναμίας σας. Ὁ Frohb. εἰκάζει αὐταῖς ἀντὶ πρώτοις. — (οὕτε Νικόμαχος) οὐδὲ τῶν αἰτησόμενων. Τὸ οὕτε Νικομ. φαίνεται μᾶλλον ἐξοδελαστέον ὁ νοῦς· οὐδεὶς τῶν αἰτησόμενων ἔχει κάμει τόσα κατὰ τὴν πόλιν, ὅσας οὗτος ὁ Νικ. ἀδικίας· ὥστε ἔχετε ἀφορμὴν μᾶλλον νὰ τιμωρῆτε τὸν Νικομ. παρ' ὅτι οὗτοι πρέπει νὰ βοηθῶσιν αὐτόν.

34. Τοὺς αὐτοὺς τούτους· ἀντικειμ. τοῦ εἰδέναι. — δεηθέντες τῶν κατηγορῶν· προσεπάθουν εὐκολώτερον νὰ πείσωσι τοὺς καθ' ἕκαστον κατηγοροῦς, παρὰ σύμπαντας τοὺς δικαστάς. — καταπειράσοντες· τελ. μέλλον τοῦ ῥήμ. καταπειράζω ἀπαντᾷ καὶ παρὰ Πολυβ. 31, 2. Ὁ Frohb. εἰκάζει ἀποπειράσοντες, ἀλλὰ τοῦτου ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος (παρὰ Θουκ.) εἶνε ἐν χρήσει μόνον τὸ μέσον.

ψεσθαι τοῦ ποιεῖν ὅτι ἂν βούλωνται. Ἡμεῖς μὲν τοίνυν οὐκ ³⁵
 ἠθελήσαμεν ὑπὸ τούτων παρακαλούμενοι πεισθῆναι, τὸ δὲ
 αὐτὸ τοῦτο ἀξιούμεν ἑμᾶς, μὴ πρὸ τῆς κρίσεως μισοπο-
 νηρεῖν, ἀλλ' ἐν τῇ κρίσει τιμωρεῖσθαι τοὺς τὴν ὑμετέραν
 νομοθεσίαν ἀφανίζοντας· οὕτω γὰρ ἐννόμως διοικηθήσεται τὰ
 κατὰ τὴν πολιτείαν ἅπαντα.

35. Τὸ δὲ αὐτὸ τοῦτο· δηλ. τὸ μὴ πεισθῆναι εἰς ὃ ἐπεξήγ.
 εἶνε τὸ μὴ μισοπονηρεῖν. πρβ. 13, 17. Ὁ Frohberger ἐρμηνεύει τὸ
 αὐτὸ τοῦτο, ὡς ἐπίρρ. = κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. — μισοπο-
 νηρεῖν· τὸ ῥημ. ἅπαντ' ἄλλιν καὶ παρὰ Πολυβ. μισοπόνη-
 ρος· Δημ. 21, 218. Ἐκ τῆς κλασικῆς ἐποχῆς μόνον τὸ μισο-
 πονεῖν, παραβλητ. ἴδε Πλάτ. Πολ. 535.

Τ Ε Λ Ο Σ .

Ἐν τῇ παρούσῃ ἐκδόσει ὑπ' ὅψει εἶχομεν τὰς ἐκδόσεις R.
 Haug, vchenstein, Frohberger, καὶ Π. Ἰασεμίδου.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

XII.	Κατὰ Ἑρατοσθένους	2
XIII.	Κατὰ Ἀγοράτου	
XVI.	Μαντιθέῳ δοκιμαζομένῳ ἀπολογία	1
XIX.	Ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφάνους χρημάτων	145
XXV.	Δήμου καταλύσεως ἀπολογία	179
XXIV.	Περὶ τοῦ μὴ δίδοσθαι τῷ Ἀδυνάτῳ ἀργύριον ..	209
XXX.	Κατὰ Νικομάχου Γραμματέως	221

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σημειοῦνται ἐνταῦθα τὰ κυριώτερα παροράματα, ἀφίενται δὲ
τινὰ ἄλλα ὡς εὐδιάγνωστα εἰς τὴν ἐπιείκειαν τοῦ ἀναγνώστου

Σελίς	8	Σημ.	4	στίχ.	9	ὠφέλιμος	ἀντὶ ὠφέλιμος.
»	9					λέγοντος	» λέγοντες.
»	42	»	45			ἀντὶ ὀπισθόδρομον	γράφει ὀπισθόδρομον.
»	16	»	94			ἐν τέλει ἀντὶ: ἢ πρὸς τοιοῦτου, γράφει: ἢ πρὸς	τοιοῦτον δὲ ἢ συγγενῇ ὁμιλίᾳ
»	47	»	7			ἀντὶ προσταχθέντα	γράφ. προσταχθέντα
»	202	»	1			οἷ	» αἷ.

